

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך לג -

ויקרא

דף ב' ע"א – דף י"ז ע"ב

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחן ש, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

גודל השכר והזכות בהזראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה." - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זזה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זזה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבחות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה.

ובזזה"ק (פ' ויצא קס"א). שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בודארתו!!!

רְבִי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (ישעיהו) שָׁאֵל לָךְ
 אוֹת מֵעַם ה' אֶלֶּהֶיךָ הַעֲמַק שְׁאֵלָה
 או הַגְּבֵה לְמַעְלָה. הַסְתַּכְּפַלְתִּי
 בְּדוֹרוֹת רֵאשׁוֹנִים וְדוֹרוֹת
 אַחֲרוֹנִים, מַה בֵּין דוֹרוֹת רֵאשׁוֹנִים
 לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים? הַדוֹרוֹת
 הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ יוֹדְעִים
 וּמִתְבּוֹנְנִים בְּחֻמְכָּה הָעֲלִיוֹנָה
 וְיוֹדְעִים לְצַרֵּף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ
 לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְאִפְלוּ הַרְשָׁעִים
 שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים בְּתוֹךְ
 הָאוֹתִיּוֹת אֵת הַחֻמְכָּה הָעֲלִיוֹנָה,
 וְיוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת
 הָעֲלִיוֹנוֹת וְתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת
 הַתַּחְתּוֹנוֹת חֻמְכָּה לְהִנְהִיג אֵת
 הַמַּעֲשִׂים בְּעוֹלָם הַזֶּה.

מִשׁוֹם שֶׁכָּל אוֹת וְאוֹת שֶׁנִּמְסְרָה
 לְמֹשֶׁה, הָיוּ מִתְעַטְרוֹת וְעוֹלוֹת עַל
 רֵאשֵׁי הַחַיִּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת
 הָעֲלִיוֹנוֹת, וְכָל הַחַיִּוֹת הָיוּ
 מִתְעַטְרוֹת בָּהֶן, וּפְרוּחֹת לְתוֹךְ
 הָאָוִיר שִׁיּוֹרֵד מִתּוֹךְ הָאָוִיר
 הָעֲלִיּוֹן, דְּקִיק וְלֹא יִדְעֶה.

וְעוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת
 וְאוֹתִיּוֹת דְּקוֹת. הָאוֹתִיּוֹת
 הַגְּדוֹלוֹת יוֹרְדוֹת מִתּוֹךְ הַהֵיכָל
 הָעֲלִיּוֹן הַטָּמִיר שֶׁל הַכֵּל,
 וְהָאוֹתִיּוֹת הַדְּקוֹת הָיוּ יוֹרְדוֹת
 מִתּוֹךְ הֵיכָל אַחַר פֶּתַחֲתוֹן, וְאֵלָה
 וְאֵלָה נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי.

וְחִבּוּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּתְחַבְּרוֹת
 בְּסִטְר בְּכָל אוֹת וְאוֹת, כְּמוֹ א',
 אוֹת יְחִידָה, מִתְחַבְּרוֹת עִמָּה
 בְּסִטְר שְׁתֵּי אַחֲרוֹת לָךְ. וְכֵן כָּלֵן
 נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְכָלֵן
 נִסְתְּרוֹת בְּתוֹךְ הַחֲבָרִים.
 אֲשֶׁרֵיהֶם.

שָׁאֵל לָךְ אוֹת - אוֹת מִמֶּשֶׁ. שְׁכֵלִם
 הָיוּ נוֹסְעִים בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת. וְכֵן
 בְּרָחֵב מַה בְּתוֹב, (יהושע ב) וְנִתְּתָם
 לִי אוֹת אָמֶת, זוֹ אוֹת ר', שְׁזוֹ
 נִקְרָאת אוֹת אָמֶת. וְאִם תֹּאמַר
 אֵלָה הָאוֹת הַזֶּה נִקְרָאת אוֹת אָמֶת.

(דף ב' ע"א)

פְּרֻשֶׁת וִיקְרָא

רְבִי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (ישעיהו ז) שָׁאֵל לָךְ אוֹת מֵעַם
 יי' אֶלֶּהֶיךָ הַעֲמַק שְׁאֵלָה אוֹ הַגְּבֵה
 לְמַעְלָה. אִסְתַּכְּפַלְנָא בְּדַרְיִן קְדַמָּאִין וְדַרְיִן
 בְּתַרְאִין, מַה בֵּין דַּרְיִן קְדַמָּאִין לְדַרְיִן בְּתַרְאִין.
 דַּרְיִן קְדַמָּאִין הוּוּ יְדַעִין וּמִסְתַּכְּפַלִּין בְּחֻמְכַּמְתָּא
 עֲלָאָה, וְיְדַעִין לְצַרְפָּא אֲתוּוֹן דְּאֲתִיְהִיבוּ לִיה
 לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְאִפְלוּ חַיִּיבִין דְּבַהוּן בְּיִשְׂרָאֵל,
 הוּוּ יְדַעִין גּוֹ אֲתוּוֹן חֻמְכַּמְתָּא עֲלָאָה. וְיְדַעִין גּוֹ
 אֲתוּוֹן עֲלָאִין, וְגוֹ אֲתוּוֹן תַּתְּאִין, חֻמְכַּמְתָּא
 לְאַנְהֲגָא עוֹבְדִין בְּהַאי עֲלָמָא.

בְּגִין דְּכָל אֵת וְאֵת דְּאֲתַמְסַר לִיה לְמֹשֶׁה, הוּוּ
 מִתְעַטְרִין וְסִלְקִין עַל רֵישֵׁיהוּ דְּחִיּוּוֹן
 עֲלָאִין קְדִישִׁין. וְכִלְהוּ חִיּוּוֹן הוּוּ מִתְעַטְרִי בְּהוּ,
 וּפְרוּחִין גּוֹ אֲוִירָא, דְּנַחְתָּא מִגּוֹ אֲוִירָא עֲלָאָה,
 דְּקִיק דְּלֹא יְדִיעֶה.

וְסִלְקִין וְנַחְתִּין אֲתוּוֹן רַבְרַבִּין וְאֲתוּוֹן דְּקִיקִין.
 אֲתוּוֹן רַבְרַבִּין נַחְתִּין מִגּוֹ הֵיכְלָא עֲלָאָה
 טָמִירָא דְּכֵלָא, וְאֲתוּוֹן דְּקִיקִין הוּוּ נַחְתִּין מִגּוֹ
 הֵיכְלָא אַחֲרָא תַתְּאָה, וְאֵלִין וְאֵלִין אֲתַמְסְרוּ
 לִיה לְמֹשֶׁה בְּסִינַי.

וְחִבּוּרָא דְּאֲתוּוֹן דְּאִינוּן מִתְחַבְּרָאן בְּטָמִירוּ
 בְּכָל אֵת וְאֵת, כְּגוֹן א, אֵת יְחִידָא,
 מִתְחַבְּרָאן עִמָּה בְּטָמִירוּ תְרִין אַחֲרֵינִין לָךְ. וְכֵן
 כִּלְהוּ אֲתַמְסְרוּ לִיה לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְכִלְהוּ
 טָמִירִין גּוֹ חֲבַרְיָא, זְכָאִין אִינוּן.

שָׁאֵל לָךְ אוֹת, אוֹת מִמֶּשֶׁ. דְּכִלְהוּ הוּוּ נְטֻלִין
 בְּרֻזָא דְּאֲתוּוֹן. וְכֵן בְּרָחֵב מַה כְּתִיב, (יהושע
 ב) וְנִתְּתָם לִי אוֹת אָמֶת, דָּא אֵת ר', דְּדָא אַקְרִי
 אוֹת אָמֶת. וְאִי תִימָא שְׂאֵר אֲתוּוֹן לָאוּ אִינוּן
 אָמֶת. אִין, אֵלָא אוֹת דָּא אוֹת אָמֶת אַקְרִי.

שְׁשָׂר הָאוֹתִיּוֹת אִינוּן אָמֶת - כֵּן,

העמק שאלה, דא אות ה' בתראה דבשמא קדישא. או הגבה למעלה, דא את יו"ד רישא דבשמא קדישא. ודא איהו רזא דכתיב, שאל לך אות מעם יי' אלהיך, אות משמא קדישא, משמע דכתיב מעם יי', דדא איהו שמא דקודשא ברין הוא, את חד דביה, ומשפנא קאים על דא.

העמק שאלה - זו אות ה' אחרונה שבשם הקדוש. או הגבה למעלה - זו אות יו"ד הראש שבשם הקדוש. וזהו סוד הכתוב, שאל נא אות מעם ה' אלהיך, אות מן השם הקדוש, משמע שכתוב מעם ה', שנהו שמו של הקדוש-ברוך-הוא, אות אחת שבו, והמשפן עומד על זה.

בא ראה, פשעלה הענן על המשפן ושרה עליו, כל אותן המרפבות וכל אותם כלי המשפן שלמעלה, כלם היו בתוך הענן. מה כתוב? (שמות מ) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד פי שכן עליו הענן. וכתוב, ויבא משה בתוך הענן, (שם כד) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה. אם משה לא היה יכול להפגס למשפן, למה היה יושב בהר כל אותם ארבעים הימים?

תא חזי, פד סליק עננא על משפנא ושרא עלוי, כל אינון רתיכין, וכל (דף ב' ע"ב) אינון מאני משפנא דלעיל, פלהו הוו גו עננא. מה כתיב, (שמות מ) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד פי שכן עליו הענן. וכתוב, ויבא משה בתוך הענן, (שמות כד) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה אי משה לא הוה יכיל לאעלא למשפנא, אמאי הוה יתיב בטורא כל אינון ארבעין יומין.

אָרְיָא (ס"א אינו) בגין לקבלא אוריייתא זמנא אתרא דהא תרין לוחין אתקרו בכרמיתא והשתא הנה בטורא כמלקדמין. אמר רבי יוסי אי הכי והא כתיב (שמות מ) ויקם משה את המשפן וכו'. וכתוב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. וכתוב ויהי משה בהר ארבעים יום וגו'. וכתוב ויקרא אל משה וגו'. משמע מאהל מועד. ואהל מועד לא הוה בטורא דסיני דהא בינייהו דישראל הנה. אמר ליה כההוא זמנא אשתלימו ארבעין יומין. וארבעין יומין הנה משה בטורא. ועננא אתרא עלאה הנה מתקן משפנא ותקין פתורי מכל אינון רוחין קדישין לאתתקנא אתר דהא) **תרי ענני הוו**, (ס"א ענן דנהיר וענן דחשיף) חד דעאל ביה משה. וחד דשארי על משפנא. תא חזי, מה כתיב (שמות מ) וכבוד יי' מלא את המשפן, מלא לא כתיב, אלא מלא, דהוה שלים לעילא ותתא, עם משפנא דלתתא. תקינא טמירא דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא.

אָרְיָא (כדי לקבל התורה בפעם אחרת, שהרי שני לוחות נשברו בראשונה, ועתה היה בהר בכראשונה. אמר רבי יוסי, אם פן, והרי כתוב (שמות מ) ויקם משה את המשפן וכו', וכתוב ולא יכל משה לבא אל אהל מועד, וכתוב ויהי משה בהר ארבעים יום וגו'. וכתוב ויקרא אל משה וגו'. משמע מאהל מועד, ואהל מועד לא היה בהר סיני, שהרי ביניהם של ישראל היה? אמר לו, באותו זמן נשלמו ארבעים ימים, וארבעים ימים היה משה בהר, וענן אחר עליון היה מתקן המשפן ומתקן השלקנות מכל אותן רוחות קדושות להתקין מקום, שהרי) **שני עננים היו** (ס"א ענן המאיר וענן המחשיף), אחד שנכנס בו משה, ואחד ששרוי היה על המשפן. בא וראה מה כתוב, (שמות מ) וכבוד ה' מלא את המשפן. מלא לא כתוב, אלא מלא, שהיה שלם למעלה ולמטה, עם המשפן שלמטה. תקון טמיר שירד למטה ונתקנה השכינה.

ארבע סטרין דמשריין אתגנזו. תקינא קדמאה דחד משמרה, מאינון ארבע ארבעה צדדים של מחנות נגנזו. תקין ראשון של משמרה אחת מאותן ארבע מחנות, הכל עד

שְׁהִתְתַּקְּנוּ. הִרְאֵנוּ לְצַד יְמִין צְדָקִיא"ל, הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחְנוֹת, שֶׁהוּא תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָא"ל, וְעָמוּ הָיוּ מִתְתַּקְּנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת תַּחַת יָדוֹ.

וּמִמְנַה אֶחָד הוֹקֵם עַל אַרְבַּע שָׁלֹשׁ, אַרְבַּע לְמִטָּה, לְפִי שֶׁכָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיוֹנִים, כְּשִׁיּוֹרְדִים לְמִטָּה, מְשַׁנִּים אֶת הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם בְּשֵׁמוֹת אֲחֵרִים. כְּשֶׁהֵם עֲלִיוֹנִים, לֹא מְשַׁתְּנִים לְעוֹלָמִים. וְהַמְּמַנֶּה הָעֲלִיוֹן הַזֶּה צְדָקִיא"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְפָנִים. אוֹת אַחַת נּוֹצֵצַת עַל רֵאשִׁיָּהֶם, וְהִיא אֶ קְטָנָה. כְּשֶׁהָאוֹת הַזֹּאת נּוֹצֵצַת, כָּלֵם נּוֹסְעִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנוֹצֵצַת הַהֲתוֹצֵצוֹת הַזֹּאת.

לְפָנִים מֵהֶם - רִזִּיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחְנוֹת, שְׁעוֹמֵד לְפָנִים תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָא"ל, וְעָמוּ כָּל אוֹתָם מַחְנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וּמִמְנַה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַר, שְׁנִקְרָא רִזִּיא"ל. וְסוֹכְבִים אוֹתוֹ י"ב מְמַנִּים, שָׁלֹשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים. וְרִזִּיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל עוֹמֵד עַל כָּלֵם, שְׁלֹא הַשְׁתַּנָּה שְׁמוֹ. אוֹת אַחַת נּוֹצֵצַת עַל רֵאשֵׁם שֶׁל כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת, וְהִיא אוֹת ר'. כְּשֶׁזֶה נּוֹצֵצַת, כָּלֵם נּוֹסְעִים לְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל אוֹתָהּ הַתְּנוֹצֵצוֹת. הָאוֹת הַזֹּאת עוֹמֵדָת עַל הַעֲנַשׁ שֶׁל מְגִלָּה הַסּוּדוֹת, וְסִימְנָךְ - רִישׁ וְקִלּוֹן.

לְפָנִים מֵהֶם יוֹפִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחְנוֹת, תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָא"ל וְעָמוּ הָיוּ מִתְתַּקְּנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וְלֹא הִתְגַּלּוּ כְּאֵן בְּחֻשְׁבוֹן, מִשּׁוּם שֶׁלֹא נִשְׁלְמוּ כְּאֵן עַד שֶׁכָּאוּ לְבֵית עוֹלָמִים, שֶׁשֵּׁם כָּלֵם נִשְׁלְמוּ, וְהִתְרַבּוּ הַמַּחְנוֹת בְּשִׁלְמוֹת. וְיֵמָּה שְׁאֵמְרָנוּ כְּאֵן, כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, שְׁנִמְסְרוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְהַכְנִס עָמוּ וּמִמְנַה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְשִׁמוֹ חֲכִמִיא"ל, וְי"ב מְמַנִּים

מְשַׁרְיִין, כָּלֵא עַד דְּאִתְתַּקְּנוּ. רִישָׁא לְסִטְר יְמִינָא צְדָקִיא"ל, רַב מְמַנָּא, רַב מְשַׁרְיִין, דְּאִיהוּ תַּחַת שׁוֹלְטָנָא דְּמִיכָא"ל, וְעַמִּיהּ הוּוּ מִתְתַּקְּנָן כָּל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין תַּחַת יָדֵיהּ.

וְחַד מְמַנָּא אֲתַקֵּם עַל אַרְבַּע תְּלַת, אַרְבַּע לְתַתָּא, בְּגִין דְּכָל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין עֲלָאִין, כַּד נַחְתִּין לְתַתָּא, מְשַׁנְיִין שְׁמָא דְלַהוֹן, בְּשִׁמְהֵן אֲתַרְנִין, כַּד אֵינוֹן עֲלָאִין לֹא מְשַׁתְּנִין לְעֵלְמִין. וְהִיא מְמַנָּא עֲלָאָה צְדָקִיא"ל קָאִים עֲלֵיהּוּ לְגוֹ. אֵת חַד נְצִיץ עַל רִישִׁיָּהּ, וְאִיהִי א' זְעִירָא, כַּד הִיא אֵת נְצִיץ, כְּלַהוּ נְטִלִין לְהֵהוּא אֲתַר דְּנְצִיץ הִיא נְצִיצוֹ.

לְגוֹ מְנִיָּיהוּ, רִזִּיא"ל רַב מְמַנָּא, רַב מְשַׁרְיִין, דְּקִיָּמָא לְגוֹ תַּחַת שׁוֹלְטָנוּתָא דְּמִיכָא"ל. וְעַמִּיהּ כָּל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין דְּתַחַת יָדֵיהּ. וְחַד מְמַנָּא קָאִים עֲלֵיהּוּ בְּתַרְעָא, דְּאִתְקַרִי רִזִּמִיא"ל. וְסַחְרִין לִיהּ י"ב מְמַנָּן, תְּלַת תְּלַת ד' זְמַנִּין. וְרִזִּיא"ל רַב מְמַנָּא קִיָּמָא עַל כְּלַהוּ, דְּלֹא אֲשַׁתְּנִי שְׁמִיהּ. אֵת חַד נְצִיץ עַל רִישִׁיָּהּוּ דְּכָל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין, וְאִיהִי אֵת ר'. כַּד הִיא נְצִיץ, נְטִלִין כְּלַהוּ לְהֵהוּא סְטְרָא דְּהֵהוּא נְצִיצוֹ, הִיא אֵת קִיָּמָא עַל עוֹנָשָׁא דְּמַגְלָה רִזִּין וְסִימְנִיךְ (מְשַׁלִּי יג) רִישׁ וְקִלּוֹן.

לְגוֹ מְנִיָּיהוּ, יוֹפִיא"ל רַב מְמַנָּא, רַב מְשַׁרְיִין, תַּחַת שׁוֹלְטָנוּתָא דְּמִיכָא"ל, וְעַמִּיהּ הוּוּ מִתְתַּקְּנָן כָּל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין דְּתַחַת יָדֵיהּ. וְלֹא אֲתַגְלִיִּין הֲכָא בְּחֻשְׁבָּנָא, בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּלִימוּ הֲכָא עַד דְּאִתּוּ לְבֵית עוֹלָמִים. דְּתַמָּן אֲשַׁתְּלִימוּ כְּלַהוּ, וְאִסְגוּ מְשַׁרְיִין בְּשִׁלְמוֹ. וְיֵמָּה דְּאִמְרָן הֲכָא, כָּל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין דְּתַחַת יָדֵיהּ, דְּאִתְמַסְרוּ בְּהֵהוּא שְׁעֵתָא לְאֲעֵלָא עַמִּיהּ וְחַד מְמַנָּא קִיָּמָא עֲלֵיהּוּ, וְחֲכִמִיא"ל שְׁמִיהּ, וְי"ב שְׁנִמְסְרוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְהַכְנִס עָמוּ וּמִמְנַה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְשִׁמוֹ חֲכִמִיא"ל, וְי"ב מְמַנִּים

סובבים אותו לכל עבר שלש שלש, כמו שאמרנו. ויפיא"ל הממנה הגדול עומד על כלם, שלא משתנה שמו.

אות אחת נוצצת על ראשיהם של כל המחנות הללו, והיא האות ק'. כשזו נוצצת, כלם נוסעים לאותו הצד של אותה התנוצצות. האות הזו ק' תלויה באויר, וכנעת שלש פעמים ביום, ועולה ויורדת. שתי האותיות הללו קר, הן אותיות שעומדות באמצע. אחת המכסה על אות א', ואחת שמכסה על אות י', שהיא אחר כף.

לפנים מהם קדומיא"ל הממנה הגדול, גדול המחנות, תחת שלטונו של מיכא"ל, עמו היו מתתקנים כל אותם המחנות שפחת ידו. וממנה אחד עומד עליהם בשער, שנקרא אריא"ל. וי"ב ממנים סובבים אותו שלש שלש לכל צד, והממנה הזו קדומיא"ל עומד עליהם, שלא משתנה שמו לעולמים. אות אחת עומדת ונוצצת על ראשיהם, והיא האות י'. כשזו נוצצת, כלם נוסעים לאותה התנוצצות שנוצצת. האות ק' כפי שאמרנו, מכסה על האות הזו י', ר' מכסה על א'.

לפני ולפנים, במקום שנקרא קדש, נוצצת אות אחת בסתר ובגניזה, והיא האות ו'. והאות ו' הזו נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, וקול יוצא מביניהן של האותיות הללו, ואז מכה ההתנוצצות של האות ו' להתנוצצות של האות י', ויוצאת אותה התנוצצות מתוך מקום (שנקרא קדש) הקדש, ומכה לתוף ההתנוצצות של האות י'.

ואז התנוצצות האות י' מכה לפנים התנוצצות האות ק', ויוצאת התנוצצות האות ק' ומכה לתוף התנוצצות האות ר', ויוצאים כל הניצוצות ומתחברים לתוף התנוצצות האות א' שעומדת.

ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת, כמה דאמרן. ויפיא"ל רב ממנא קיימא על פלהו, דלא אשתני שמייה.

את חד נציץ על רישיהו דכל אלין משריין, ואיהי את ק'. פד נציץ דא, נטלין פלהו לההוא סטרא דההוא נציצו. האי את ק' תלייא באוירא, ואכפיא תלת זמנין ביומא. וסלקא ונחפא, תרין אתוון אלין קר, אינון אתוון דקיימין באמצעיתא, חד דחפי לאת א', וחד דחפיא על י', דאיהי לבתר.

לגו מנייהו, קדומיא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות שולטנותא דמיכא"ל, עמיה הוו מתתקנין כל אינון משריין דתחות ידיה. וחד ממנא קיימא עלייהו בתרעא, דאתקרי אריא"ל. וי"ב ממנן סחרין ליה, תלת תלת לכל סטר. והאי ממנא קדומיא"ל קיימא עלייהו, דלא אשתני שמייה לעלמין. חד את קיימא נציץ על רישיהו, והוא את י', (דף ג' ע"ב) פד האי נציץ, נטלין פלהו לההוא נציצו דנציץ. אות ק' דקאמרן חפיא על האי את י', ר' חפיא על א'.

לגו לגו, באתר דאקרי קדש, נציץ חד את בטמירו ובגניזו, ואיהי את ו'. והאי את ו' נציץ בנציצו על פלהו אתוון. וקלא נפיק מביניהו דאלין אתוון, פדין בטש נציצו דאת ו', לנציצו דאת י', ונפק ההוא נציצו מגו אתר (ס' דאקרי קדש) דקדש ובטש לגו נציצו דאת י'.

וכדין נציצו דאת י', בטש לגו נציצו דאת ק' (וקלא הוא נפיק) ונפקא נציצו דאת ק', ובטש לגו נציצו דאת ר', ונפקי נצוצין פלהו,

ואז התנוצצות האות י' מכה לפנים התנוצצות האות ק', ויוצאת התנוצצות האות ק' ומכה לתוף התנוצצות האות ר', ויוצאים כל הניצוצות ומתחברים לתוף התנוצצות האות א' שעומדת.

והקול היה יוצא ומכה בכל אותם הניצוצות של האותיות פאחד, התנוצצות האות ו' ביו"ד, התנוצצות של יו"ד בק', התנוצצות של ק' בר', והתנוצצות של ר' בא'. ומתחברים חקוקי הניצוצות ויוצאים אחר כך. ואחר שמתחברים בניצוצותיהם, יוצא קול מביניהם, ומתחברים בסוד זה ויקרא אל משה. ומשה היה מסתפל כל אותם הימים שלא נכנס.

אחר כך חזרו האותיות והיו מתגלגלות במקלו, בצרופי האותיות שנמסרו לאדם בגן עדן. האות א' להכנס לתוך הסתר, למקום שנקרא קדש, ויוצאת ו', ונותנת מקום לאות א', ומתחברת א' לתוך ו' שאחריה קר, וי' נכנסת בין ק' ור', ונמצא קיר. ונתקקת ומתנוצצות כמו מקדס, וקול יוצא מביניהן, ומתחברים הניצוצות של האותיות, ויוצאות החוצה ומתגלות לכל אותם המחנות, שהיו נוסעים עם האותיות הללו. וכשמתחברים הניצוצות של האותיות, מכה קול ביניהם, הם נראים בחקיקותיהם לכל אותן המרפבות אוקיר. וקול חוזר מביניהם וקורא בין אותן המרפבות: (ישעיה יג) אוקיר אנוש מפוז ואדם מכתם אופיר.

אשרי חלקו של משה שראה את כל זה, אבל הצרוף הזה לא נראה לעיני משה, אלא הצרוף הראשון שהיה ויקרא, את זה היה רואה משה. זהו שפתוב ויקרא אל משה. וצרוף זה אחר לא מגלים לו, משום ששכחו של אדם לא מודיעים לפניו, וסימנך - (במדבר

יב) צאו שלשתכם, וכתוב אהרן ומרים, וכתוב פה אל משה, משום שלא מודיעים שכחו של אדם לפניו.

ומתחברים לגו נציצו דאת א', דקיימא. וקלא הוא נפיק, ובטש בכל אינון נציצין דאתוון פחדא, נציצו דאת ו' בי', נציצו די' בק', נציצו דק' בר', נציצו דר' בא'. ומתחברין גליפין דנציצין, ונפקי לבתר. ובתר דמתחברין בניצוציהון, נפיק קלא מביניהון, ומתחברין ברזא דא ויקרא אל משה. ומשה היה מסתפל כל אינון יומין דלא עאל.

לבתר אתהדרו אתוון, והו מתגלגלין בקולפוי, בצרופין דאתוון דאתמסרו לאדם בגנתא דעדן. את א לאעלא בגו טמירא, לאתר דאקרי קדש, ונפק ו', ויהיב דוכתא לאת א', ואתחבר א' לגו ו', דבתריה קר, וי' עאל בין ק' ור' ואשתכח קיר. ואתגליפו ואתנציצו כמלקדמין, וקלא נפק מבינייהו, ומתחברין נציצין דאתוון, ונפיק לבר ואתגליין לגבי כל אינון משריין, דהו נטליין אינון אתוון. וכד מתחברין נציצין דאתוון, קלא בטש בינייהו, אתחזון בגלופייהו לכל אינון רתיכין אוקיר. וקלא אהדר מבינייהו וקרי בין אינון רתיכין (ישעיה יג) אוקיר אנוש מפוז ואדם מכתם אופיר.

זבאה חולקיה דמשה דחמי כל דא, אבל צרופא דא לא אתחמי לעינוי דמשה, אלא צרופא קדמאה דאיהו ויקרא, דא הוה חמי משה, הדא הוא דכתיב ויקרא אל משה. וצרופא דא אחרא לא גליין ליה. בגין דשבחא דבר נש לא מודעין לקמיה. וסימנך, (במדבר יב) צאו שלשתכם, וכתוב ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל משה, בגין דלא מודעין שבחיה דבר נש לקמיה.

יב) צאו שלשתכם, וכתוב ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל משה, משום שלא מודיעים שכחו של אדם לפניו.

עָלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְחָזְרוּ בְּכָל אוֹתָם
הַמִּחְנוֹת כְּמוֹ זֶה, בְּצַרוּף הַזֶּה:
אוֹקִיר. וְקוֹל יֵצֵא וְהִכְרִיז וְאָמַר:
אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפִּזּוֹ וְגו'. אַחַר כֵּן
נִמְשְׁכוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהָיוּ נוֹצְצוֹת עַל
רֵאשֵׁי כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת, וְשָׂכְכוּ
עַד שֶׁהִתְתַּקְּנוּ לְמַקְוֹמוֹתֵיהֶן.

הַרְאֵשׁ לְצַד שְׂמַאל חֲזָקִיא"ל,
הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמִּחְנוֹת
לְכָל אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים לְשַׁעַר
הַמְּשָׁכָן, תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל
גְּבֻרִיא"ל. וְעָמוּ מִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתוֹ
הַשְּׁעַר כָּל אוֹתָם הַמִּחְנוֹת שֶׁפָּתַח
יְדוֹ, וּמְמַנֶּה אֶחָד הַעֲמֵד עַל הַשְּׁעַר
בַּחוּץ, וְשָׁמוֹ גְּבֻרִיא"ל. וְעָמוּ י"ב
מְמַנִּים שְׁסוֹבְבִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּשׁ
שָׁלֹשׁ לְכָל צֵד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים.
וְאֵלוֹ שְׁנֵינֹת שֶׁל לֵהֵט הַחֶרֶב
הַמִּתְתַּפְּכֶת בִּיְדֵיהֶם. וְהַמְּמַנֶּה
הַזֶּה חֲזָקִיא"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם
לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה בַּפְּנִים. אוֹת אַחַת
נוֹצְצַת עַל רֵאשֵׁם, וְהִיא הָאוֹת א'.
שְׁהָרִי אֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא
שׂוֹאֲלִים (נוֹסְעִים) אֵלָּא בְּסוּד שֶׁל א',
שֶׁהִיא יְמִין, מִשּׁוּם שֶׁשְׂמַאל אֵין
נוֹסַעַת אֵלָּא בְּיְמִין. הַיְמִין תְּמִיד
נוֹסַעַת לְשְׂמַאל, שֶׁא' אוֹת נוֹצְצַת
וְיוֹצֵאת מִיְמִין. וְאֵז נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ
מִקּוֹם שְׁנוֹצְצַת אוֹתָהּ הַתְּנוּצְצוֹת.
לְפָנִים מִמֶּנּוּ רַהֲטִיא"ל, גְּדוֹל
הַמִּחְנוֹת, שְׁעוֹמֵד בַּפְּנִים תַּחַת
שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל גְּבֻרִיא"ל, וְעָמוּ כָּל
אוֹתָם מִחְנוֹת תַּחַת יְדוֹ, וּמְמַנֶּה
אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַר, שְׁנִקְרָא
קַדְשִׁיא"ל, וְסוֹבְבִים אוֹתוֹ י"ב
מְמַנִּים שֶׁלֹּשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים.
וְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה רַהֲטִיא"ל עוֹמֵד
עַל כָּלָם, שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ. אוֹת
אַחַת נוֹצְצַת עַל רֵאשֵׁיהֶם שֶׁל כָּל
הַמִּחְנוֹת הַלְלוּ, וְהָאוֹת הַזֶּה הִיא
ז', וְהִיא מִתְחַלֶּפֶת בַּחוּץ תְּקוּן
הַמְּשָׁכָן בְּאוֹת ל'. זוֹ מִתְחַלֶּפֶת
בְּסוּד שֶׁל (בַּמְדַּבֵּר כַּד) יָזַל מִים
מְדַלְּיוֹ. וּמִתְחַלֶּפֶת בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל

סִרְיָן אֲתוּן, וְאֵתְהַדְרוּ בְּכָל אֵינּוֹן מִשְׁרִיין
כְּגוֹוֹנָא דָּא, בְּצַרוּפָּא דָּא אוֹקִיר. וְקָלָא
נָפֵק וְאִכְרִיז וְאָמַר, אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפִּזּוֹ וְגו'.
לְבַתָּר אֲתַמְשְׁכוּ אֲתוּן, וְהָיוּ נֹצְצִין עַל
רֵישֵׁיהֶו דְּכָל אֵינּוֹן רְתִיכִין, וְאֲשַׁתְּכּוּ עַד
דְּאֲתַתְקְנוּ לְדוּכְתֵייהוּ.

רִישָׁא לְסִטְר שְׂמַאלָא חֲזָקִיא"ל רַב מְמַנָּא, רַב
מִשְׁרִיין לְכָל אֵינּוֹן דְּקִיִּימִי לְתַרְעָא
דְּמִשְׁפָּנָא, תַּחֲוֹת שׁוֹלְטָנוּתָא דְּגְבֻרִיא"ל.
וְעַמִּיהַּ מִתְתַּקְּנִן בְּהֵוֹא תַרְעָא, כָּל אֵינּוֹן
מִשְׁרִיין דְּתַחֲוֹת יְדִיהַּ. וְחַד מְמַנָּא אֲתַקֵּם עַל
תַרְעָא לְבַר, וְגֻזְרִיא"ל שְׁמִיהַּ. וְעַמִּיהַּ י"ב מְמַנִּין
דְּסַחְרִין לִיהַּ תְּלַת תְּלַת לְכָל סִטְר, לְד' סִטְרִין.
וְאֵלִין שְׁנַנָּא דְּלֵהֲטָא דְּחַרְבָּא דְּמִתְהַפְּכָא
בִּיְדֵייהוּ. וְהֵאִי מְמַנָּא חֲזָקִיא"ל, קָאִים
עֲלֵייהוּ לְעִילָא לְעִילָא לְגוֹ. אֵת חַד נֹצִיץ עַל
רִישֵׁייהוּ, וְאִיהִי אֵת א'. דְּהֵא לֹא קִיִּימִי אֵלִין,
וְלֹא שְׁיִילִי (ס"א נְטִיל), אֵלָּא בְּרָזָא דָּא', דְּאִיהִי
יְמִינָא. בְּגִין דְּשְׂמַאלָא לֹא נְטִיל אֵלָּא בִּימִינָא.
יְמִינָא נְטִיל תְּדִיר לְשְׂמַאלָא, דָּא' אֵת נֹצִיץ
וְנִפִיק מִן יְמִינָא. כְּדִין נְטִילִין לְהֵוֹא אֲתַר
דְּנֹצִיץ הֵוֹא נֹצִיזוֹ.

לְגוֹ מְנִיהַּ רַהֲטִיא"ל רַב מִשְׁרִיין, דְּקִיִּימָא לְגוֹ
תַּחֲוֹת שְׁלֹטָנוּתָא דְּגְבֻרִיא"ל. וְעַמִּיהַּ כָּל
אֵינּוֹן מִשְׁרִיין תַּחֲוֹת יְדִיהַּ. וְחַד מְמַנָּא קָאִים
עֲלֵייהוּ בְּתַרְעָא, דְּאֲתַקְרִי קַדְשִׁיא"ל, וְסַחְרִין
לִיהַּ י"ב מְמַנִּין, תְּלַת תְּלַת ד' זְמַנִּין. וְהֵוֹא
מְמַנָּא רַהֲטִיא"ל קִיִּימָא עַל כְּלָהוּ, דְּלֹא אֲשַׁתְּנִי
שְׁמִיהַּ. אֵת חַד נֹצִיץ עַל רִישֵׁייהוּ דְּכָל אֵלִין
מִשְׁרִיין, וְאֵת דָּא אִיהוּ ז', וְאִיהוּ אֲתַחְלָף גוֹ
תְּקוּנָא דְּמִשְׁפָּנָא בְּאֵת ל'. הֵאִי אֲתַחְלָף
בְּרָזָא (בַּמְדַּבֵּר כַּד) דִּיזַל מִים מְדַלְּיוֹ. וְאֲתַחְלָף (ד) וְגו'
בְּגִלוּפֵי אֲתוּן, וְאִקְרִי חֲלוּפָא ל'. כַּד הֵאִי

האותיות, ונקרא חלוף ל'. כשזו נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, אז כלם נוסעים לאותו צד של אותה התנוצצות.

לפנים מזה קפציא"ל הממנה הגדול, גדול המחנות, פחת שלטונו של גבריאל"ל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שפחת ידו, הם נמסרו לו באותה שעה, וממנה אחד עומד עליהם ששמו עזא"ל, וי"ב ממנים סובבים אותו בכל עבר שלש שלש כפי שהקמנו, וקפציא"ל הממנה הגדול עומד על כלם. אות אחת נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, והיא האות ד', וכלם נוסעים לאותה התנוצצות של אותה האות. האות הזו תלויה בתוף האויר, על שתי אותיות אחרות.

לפנים מזה שמעיא"ל הממנה הגדול, זה מתחלף לארבעה שמות, בגלל שלא עומד בחקיקותיו. לפעמים לצד ימין ולפעמים לצד שמאל, ועמו י"ב ממנים שסובבים אותו לכל עבר שלש שלש, כמו שבארנו, ורגשיא"ל הממנה הגדול על אלה הי"ב, פחת אותו הממנה האחר. ואות אחת נוצצת על ראשיהם למעלה, והאות הזו היא האות ה', וזו תלויה באויר על כל שאר האותיות באותה האות ד' שאמרנו. ארבע אלו עולות מעל כל שאר האחרות, וכלם נוסעים לאותה התנוצצות שתלויה מאותה האות.

לפני ולפנים, במקום שנקרא קדש, נוצצת אות אחת בתוף סתר הקדש, והיא האות ס הסתומה. זו נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, ויוצא קול מבין אותיות אחרות נוצצות שתלויות באויר, והן ד' ה' ונשאר אל, ומתחברות באחרות הללו של

נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, כדין כלהו נטלין לההוא סטרא דההוא נציצו.

לגו מן דא, קפציא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות שלטניה דגבריאל, ועמיה הו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה, אינון דאתמסרו ליה בההיא שעתא, וחד ממנא קאים עלייהו עזא"ל שמיה. וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר, תלת תלת כמה דאוקימנא, וקפציא"ל רב ממנא קיימא על כלהו. את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, ואיהי את ד', וכלהו נטלי לההוא נציצו דההוא את. האי את תלייא גו אוירא, על תרין אתוון אחרנין.

לגו מן דא שמעיא"ל רב ממנא, האי אתחלף לד' שמיהן, בגין דלא קיימא בגלפוי. זמנין לסטר ימינא, וזמנין לסטר שמאלא, ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה לכל עיבר תלת תלת, כמה דאוקימנא, ורגשיא"ל רב ממנא על אלין י"ב, תחותיה דההוא ממנא אחרא. ואת חד נציץ על רישייהו לעילא, ואת דא איהי את ה', ודא תליא באוירא על כל שאר אתוון, בההוא את ד' דקאמרן. ד' אלין תרין סליקו לעיל על כל שאר אחרנין, וכלהו נטלין לההוא נציצו דתליא מההוא את.

לגו לגו, באתר דאקרי קדש, נציץ את חד גו טמירו דקדש, ואיהי את ס סתימא. האי נציץ בנציצו על כלהו אתוון, וקלא הוא נפיק מבינייהו דאלין אתוון. כדין בטש נציצו דהאי את, ונטיל תרין אתוון אחרנין נציצין דתליין באוירא, ואינון ד' ה' ואשתאר אל, ואתחברן באלין אחרנין דסטור ימינא, ובטשו אלין

האותיות הללו. אז מכה התנוצצות האות הזו, ונוטלת שתי באויר, והן ד' ה' ונשאר אל, ומתחברות באחרות הללו של

נוסעות וחזרות הראשונות
כבראשונה ויוצאות החוצה, ואז
נקראות ויקרא אל משה.

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו
מאהל מועד לאמר. רבי חייא
פתח ואמר, (שיר ה) באתי לגני
אחתי כלה אריתי מורי עם בשמי
אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני
עם חלבי וגו'. הפסוק הזה אין
ראשו סופו ואין סופו ראשו.
פתוב אכלתי יערי עם דבשי
שתיתי ייני עם חלבי, אחר כך -
אכלו רעים. מי שמזמין את
האחר, כשמזון מתקן לפניו. אחר
שאכל, איך זמין את האחר?
אלא אשריהם ישראל, שהקדוש
ברוך הוא רצה לטהר אותם
והתרצה בהם מפל שאר העמים
עובדי עבודה זרה, ומשהתרצה
בהם, רצה להעלותם מפל
המקטרגים של העולם. בא
ראה, (אחר שנעשה המשכן) ביום
שהוקם המשכן למטה, באותו
יום הוקם משכן אחר למעלה
עמו, שכתוב (שמות מ) הוקם
המשכן, סתם. ואותו יום היה
שמחתו של הקדוש-ברוך-הוא.

ביון שהוקם המשכן, מה
כתוב? (שם) ולא יכול משה לבא
אל אהל מועד. כשראה הקדוש-
ברוך-הוא כך, אמר, ומה על ידי
משה הוקם, והוא בחוץ?! מיד
- ויקרא אל משה. אמר לו, משה,
חנפת הבית במה היא? בסעודה,
אדם פי יקריב מכם קרבן לה'.
זהו שכתוב באתי לגני אחתי כלה

וגו'. (והרי בארנו הפסוק הזה. אבל באתי)
דבר אחר באתי לגני - זה גן עדן
שלמעלה. אחתי כלה - זו כנסת
ישראל, שבאותו יום הודווגו
זווגים בכלל, הודווגו זווגים באותו
גן עדן, משום שפלים התברכו

באליו, ונטלי כלהו, ואתהדרן קדמאי
כמלקדמין ונפקי לבר, וכדין אקרוין ויקרא
אל משה.

ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד
לאמר. (ויקרא א) רבי חייא פתח
ואמר, (שיר השירים ה) באתי לגני אחתי כלה אריתי
מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי
ייני עם חלבי וגו', האי קרא לאו רישיה
סיפיה, ולא סיפיה רישיה. פתיב אכלתי יערי
עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, לבתר אכלו
רעים. מאן דמזמן לאתרא, פד מזונא מתתקן
קמיה. פתר דאיהו אכל, היאך זמין לאתרא.
אלא זפאין אינון ישראל, דקודשא בריה הוא
בעא לדכאה להון, ואתרעי בהון מפל
שאר עמין עובדי עבודה זרה, ומדאתרעי בהון
בעא לסלקא להון מפל מקטרגי עלמא. תא
חזי, (ס"א בטר דאתעבר משכנא) ביומא דאתקם משכנא
לתתא, בההוא יומא אתתקם משכנא אתרא
לעילא עמיה, דכתיב, (שמות מ) הוקם המשכן
סתם, וההוא יומא חדוותא דקודשא בריה
הוא הוה.

ביון דאתקם משכנא מה כתיב, (שמות מ) ולא
יכול משה לבא אל אהל מועד. פד חמא
קדשא בריה הוא פך אמר, ומה על ידא דמשה
אתקם, ואיהו לבר, מיד ויקרא אל משה. אמר
ליה: משה, חנוכא דביתא במאי הוה,
בסעודתא, אדם פי יקריב מכם קרבן ליי'.
הדא הוא דכתיב באתי לגני אחתי כלה
וגו'. (ס"א וקא אוקמוה האי קרא, אבל באתי).

דבר אחר באתי לגני, דא גן עדן דלעילא.
אחתי כלה, דא כנסת ישראל, דבההוא
יומא אזדווגו זווגין בכלא, אזדווגו זווגין
בההוא גן עדן, בגין דאתברכו כלהו משקיו

דנחלא, ואתקשרו כל חד

מהשקאת הנחל ונקשרו כל אֶדָּר
בַּחֲבֵרוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב אֲרִיתִי מוֹרִי
עִם בְּשָׂמִי אֶכְלֵתִי יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי
שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי. כָּלֶם הִשְׁקוּ
וְהִתְרוּ מִמְּבוּעַי הַנַּחֲלָה.

אֲכָלוּ רָעִים שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוֹדִים,
כָּל אוֹתָם שְׁלֵמֻטָּה, וְכָלֶם
עֲנָפִים, (ועלמות) כָּלֶם הִתְבָּרְכוּ
וְנִזְנְנוּ כִּשְׂאֵלָה הִתְבָּרְכוּ לְמַעֲלָה.
וּבִמָּה מִתְבָּרְכִים וּמִתְבַּשְׂמִים?
כָּלֶם בְּרִיחַ הַקָּרְבָּן.

רעיא מהימנא

פֶּתַח וְאָמַר, בְּאִתִּי לְגַנִּי אַחְתִּי
כְּלָה - הִיא מַלְכוּת, אֲדַנְיִי. אֲרִיתִי
מוֹרִי - זֶה חֶסֶד, הַדְּרָגָה שֶׁל
אֲבָרְהָם, שְׁנֹאמַר עֲלָיו אֵלֶּף לִי אֵל
הַר הַמּוֹר. עִם בְּשָׂמִי - זֶה נֶצַח,
הַדְּרָגָה שֶׁל אֶהְרֹן, שְׁכַתוֹב בּוֹ
וְאֵתָה קַח לָךְ בְּשָׂמִים רֵאשׁ. וְהֵם
זֹרֵעַ יְמִין בִּירֵךְ יְמִין, וְסוּד הַדְּבָר
- נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְאוֹתָן שְׁתִּי
הַבְּרָכוֹת כִּנְגֻדוֹ - אַחַת מִגֵּן
אֲבָרְהָם, וְהַשְּׁנֵי עַבּוּדָּה, שְׁהִיא
רָצָה.

אֲכָלְתִּי יַעֲרִי - זוֹ גְבוּרָה, פֶּחַד
יִצְחָק. עִם דְּבִשִׁי - הוֹד, הַדְּרָגָה
שֶׁל דוֹד, וְהִינוּ זֹרֵעַ שְׂמָאל עִם
יֵרֵךְ שְׂמָאל. שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי
- גּוֹף וּבְרִית, יַעֲקֹב עִם שְׁלֵמָה.
אֲחַר כֵּן, אֲכָלוּ רָעִים שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ
דוֹדִים - י"ב שְׁבָטִים בִּי"ב
בְּרָכוֹת. תּוֹסַפֵּת בְּרַפְתְּ הַמִּינִים מִי
אוֹכֵל אוֹתָהּ? אוֹתוֹ שְׁנֹאמַר בּוֹ,
בְּאִתִּי לְגַנִּי אַחְתִּי כְּלָה. וַיֵּשׁ מִי
שְׁמַחֵלֵק אוֹתָם בְּסוּד אַחֵר. אֲרִיתִי
מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי - גּוֹף וּבְרִית. יַעֲרִי
עִם דְּבִשִׁי - שׁוֹק יְמִין עִם שְׂמָאל.
יַיִנִי עִם חֲלָבִי - זֹרֵעַ שְׂמָאל עִם
יְמִין, שְׁהֵם - יַיִנִי גְבוּרָה, חֲלָבִי

חֶסֶד. (ע"ב רעיא מהימנא)

בֹּא רָאָה, בְּשַׁעַת שִׁירְדָּה כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁרוֹת דִּיּוּרָה בְּאַרְץ,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לָהּ אֵת
הַפְּסוּק הַזֶּה, מִשׁוּם שְׁנִמְצָאוּ בְּרָכוֹת וְשִׁמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהִיא הִתְבַּשְׂמָה, לְצֵאת מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת

בַּחֲבֵרִיהּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב אֲרִיתִי מוֹרִי עִם
בְּשָׂמִי אֶכְלֵתִי יַעֲרִי (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) (דף ד' ע"א) עִם
דְּבִשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי כְּלָהוֹן אֶתְשַׁקְּיִין
וְאֶתְרוּ מִמְּבוּעַי הַנַּחֲלָה.

אֲכָלוּ רָעִים שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוֹדִים, כָּל אִינוֹן
דְּלִתְתָּא. וְכָלָהוּ עֲנָפִין (כ"א עלמין) כְּלָהוּ,
אֶתְבָּרְכוּ וְאֶתְזַנְּנוּ, כַּד אֵלִין אֶתְבָּרְכוּ לְעֵילָא.
וּבִמָּה מִתְבָּרְכָאן וּמִתְבַּסְּמָאן, כְּלָהוּ בְּרִיחָא
דְּקָרְבָּנָא.

רעיא מהימנא

פֶּתַח וְאָמַר בְּאִתִּי לְגַנִּי אַחְתִּי כְּלָה, אִיהִי מַלְכוּת, אֲדַנְיִי.
אֲרִיתִי מוֹרִי, דָּא חֶסֶד, דְּרָגָא דְאֲבָרְהָם, דְּאֶתְמַר
עֲלֵיהּ אֵלֶּף לִי אֵל הַר הַמּוֹר. עִם בְּשָׂמִי, דָּא נֶצַח, דְּרָגָא
דְּאֶהְרֹן, דְּכָתִיב בֵּיהּ (שְׁמוֹת ל) וְאֵתָה קַח לָךְ בְּשָׂמִים רֵאשׁ.
וְאִינוֹן דְּרוּעָא יְמִינָא, בְּיַרְכָּא יְמִינָא. וְרָזָא דְמַלְכָּה, (תהלים
טו) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְאִינוֹן תְּרִין בְּרַפְתִּין לְקַבְּלֵיהּ, חַד
מִגֵּן אֲבָרְהָם, וְתַנְיִנָּא עַבּוּדָּה, דְּהוּא רָצָה.

אֲכָלְתִּי יַעֲרִי, דָּא גְבוּרָה פֶּחַד יִצְחָק. עִם דְּבִשִׁי הוֹד,
דְּרָגָא דְדוֹד, וְהִינוּ דְרוּעָא שְׂמָאלָא, עִם יַרְכָּא
שְׂמָאלָא. שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי, גּוֹף וּבְרִית, יַעֲקֹב עִם
שְׁלֵמָה. לְבַתָּר אֲכָלוּ רָעִים שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוֹדִים, י"ב
שְׁבָטִים, בִּי"ב בְּרַכָּאן. תּוֹסַפֵּת בְּרַפְתְּ הַמִּינִין, מֵאֵן אֲכִיל
לָהּ, הֵהוּא דְאֶתְמַר בֵּיהּ בְּאִתִּי לְגַנִּי אַחְתִּי כְּלָה. וְאִית
דְּפִלִּיג לִזְוֹן בְּרָזָא אַחְרָא, אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, גּוֹף
וּבְרִית, יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי, שׁוֹקָא יְמִינָא עִם שְׂמָאלָא. יַיִנִי
עִם חֲלָבִי, דְרוּעָא שְׂמָאלָא בִּימִינָא, דְאִינוֹן יַיִנִי גְבוּרָה,
חֲלָבִי חֶסֶד. (ע"ב רעיא מהימנא)

הָא חֲזִי, בְּשַׁעַת דְּנַחֲתַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
לְאַשְׁרֵהָא דִּיּוּרָהָא בְּאַרְעָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אָמַר לָהּ, לְהֵאֵי קָרָא, בְּגִין דְּאַשְׁתַּכַּחוּ
הַפְּסוּק הַזֶּה, מִשׁוּם שְׁנִמְצָאוּ בְּרָכוֹת וְשִׁמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהִיא הִתְבַּשְׂמָה, לְצֵאת מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת

בְּרַכָּאן וְחֻדְוָה בְּכֻלְהוּ עֲלַמִּין, וְאַתְּבַסְמַת הַיָּא, לְנַפְקָא מִנְהָ בְּרַכָּאן לְכֻלָּא. דְּכֵד אֵלִין שִׁית אַתְּבְּרַכָּאן, פְּדִין בְּלֵהוּ עֲלַמִּין אַתְּבְּרַכָּאן פְּחֻדָּא לְתַתָּא, וּמִתְבְּרַכָּאן לְעֵילָא. (ס"א וּבְנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל) אַתְּבְּרַכּוּ מִכְּלָהוּ. דְּבֵר אַחַר בְּאַתִּי לְגַנִּי אַחְתִּי כְּלָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לָא אֲזִדְוּוּגָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א וְיִשְׂרָאֵל) בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, אֲלָא בְּזַמְנָא דְאֵלִין שִׁית אַתְּרוּוּן, מִשְׁקִיו דְנַחְלָא דְלָא פִסְק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲכֻלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלִין כֹּל מְאָרֵי דִיבְכָא וְיִלְלָה, דְאַתְּבַסְמוּ כְּלָהוּ וְאַתְּבְּרַכּוּ פְּחֻדָּא. דְהָא מִסְּעוּדַתָּא דְמִלְכָּא מִתְהַנְיִין כְּלָא. וְאַיְמַתִּי אֲכֻלִּי כְּלָהוּ. בְּשַׁעְתָּא דְמִלְכָּא (ס"א אַחְתְּרִי) אַתִּי חֲדִי. וְעַל דָּא מִלְכָּא אַתְּחֲדִי, וְחֲדִי לְמִטְרוּנִיתָא בְּקַדְמִיתָא, לְבַתֵּר כְּלָהוּ אֲכֻלְן וְחֻדְאֵן.

רַבִּי אַבְא אָמַר, אֲכֻלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלִין אֵינוּן שִׁית דְקַאמְרוּן, וְאֵלִין אֵינוּן דְכַתִּיב בְּהוּ, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוּ וְגו'. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ, מִהֵהוּא יַיִן דְרַוֵּי לְכֻלָּא. רַבִּי אֲלֻעֶזֶר אָמַר, כֹּל אֵינוּן דְלַתְתָּא, דְכִיּוֹן דְאֵינוּן שִׁית אַתְּבְּרַכָּאן, כְּלָהוּ דְלַתְתָּא מִתְבְּרַכָּאן.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּלָא שְׁפִיר, אֲבָל רִזָּא דְמִלָּה, אֲכֻלוּ רַעִים לְעֵילָא, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים לְתַתָּא. אָמַר לִיה רַבִּי אֲלֻעֶזֶר, מָאן אֵינוּן לְעֵילָא, וּמָאן אֵינוּן לְתַתָּא. אָמַר לִיה יָאוּת שְׁאִילְתָּא, דָּא אַתְרַ עֲלָאָה דְאֵינוּן בְּאַחְדוּתָא בְּחֻדְוֹתָא דְלָא מִתְפָּרְשֵׁן לְעֲלַמִּין, אֵלִין אַקְרוּן רַעִים. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מִעֵדֶן, וְעֵדֶן וְהָהוּא נָהָר לָא מִתְפָּרְשֵׁן לְעֲלַמִּין, וְאַשְׁתַּכְּחוּ לְעֲלַמִּין בְּרַעוּתָא בְּאַחְדוּתָא בְּחֻדְוֹתָא. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלִין אֵינוּן לְתַתָּא, דְאַקְרוּן דוּדִים, לְזַמְנִין יְדִיעֶן וְהָא אוֹקִימְנָא.

לְכֻלָּא. כְּשָׂאֵלוּ הַשֵּׁשָׁה מִתְבְּרַכִּים, אֲזַ כֹּל הַעוֹלָמוֹת מִתְבְּרַכִּים כְּאַחַד לְמַטָּה וּמִתְבְּרַכִּים לְמַעְלָה. (וּבְנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל) וְיִשְׂרָאֵל מִתְבְּרַכִּים מִכְּלָם. דְּבֵר אַחַר בְּאַתִּי לְגַנִּי אַחְתִּי כְּלָה - רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֵין מִזְדַּגּוּ הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא (יִשְׂרָאֵל) עִם כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל אֲלָא בְּזַמְנִין שְׂאֵלוּ הַשֵּׁשָׁה מִתְרוּם מִהַשְׁקָאָת הַנַּחַל שְׁלָא פּוֹסֵק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲכֻלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים. אֵלוּ כֹּל בְּעֵלֵי הַיִּבְכָּה וְהַיִּלְלָה, שְׁכֻלָּם הַתְּבַשְׁמוּ וְהַתְּבְּרַכּוּ כְּאַחַד, שְׁהָרִי מִסְּעוּדַת הַמֶּלֶךְ כְּלָם נְהַיִם. וּמִתִּי כְּלָם אוֹכְלִים? שְׁהַמֶּלֶךְ (הַשְּׂמֵחַ) בָּא שְׂמֵחַ, וְלִכְּן הַמֶּלֶךְ הַשְּׂמֵחַ, וּמִשְׂמֵחַ אֵת הַגְּבִירָה בְּרַאשׁוֹנָה, אַחַר כִּף כְּלָם אוֹכְלִים וּשְׂמֵחִים.

רַבִּי אַבְא אָמַר, אֲכֻלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלוּ הֵם הַשֵּׁשָׁה שְׂאֲמַרְנוּ, וְאֵלוּ הֵם שְׂכַתוּב בְּהֵם, (שִׁיר א) הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוּ וְגו'. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ, מֵאוּתוּ הַיַּיִן הַמְּרוּהָ אֵת הַכֹּל. רַבִּי אֲלֻעֶזֶר אָמַר, כֹּל אוֹתָם שְׁלַמְטָה, שְׁפִיּוֹן שְׂאוּתָם הַשֵּׁשָׁה הַתְּבְּרַכּוּ, אֲזַ כֹּל אֵלוּ שְׁלַמְטָה מִתְבְּרַכִּים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַכֹּל יִפְהָ, אֲבָל סוּד הַדְּבַר - אֲכֻלוּ רַעִים לְמַעְלָה, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים לְמַטָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֲלֻעֶזֶר, מִי הֵם לְמַעְלָה וּמִי הֵם לְמַטָּה? אָמַר לוֹ, יִפְהָ שְׂאֵלְתָּ, זֶה הַמְּקוֹם הַעֲלִיּוֹן שְׁהֵם בְּאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה שְׂאֵין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, אֵלוּ נִקְרָאִים רַעִים. זֶהוּ שְׂכַתוּב (בְּרַאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מִעֵדֶן, וְעֵדֶן וְנָהָר אֵין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וְנִמְצְאִים לְעוֹלָמִים כְּרַצוֹן וּבְאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלָה הֵם לְמַטָּה שְׁנִקְרָאִים דוּדִים לְזַמְנִים יְדוּעִים, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

בא ראה, באותם עליונים פתוב
בהם אכילה בלא שתיה. מה
הטעם? מי שיש לו נאדות יין,
צריך אכילה. ומשום ששם שרוי
היין המשמר, פתוב בהם אכילה.
ובאותם הפחתונים שצרכים
השקיה, בהם פתוב שתיה, שהרי
כל הנטיעות צריכות השקיה
מהנחל העמק. ולכן, באלו
אכילה ובאלו שתיה. אלו רעים
ואלו דודים.

אמר לו רבי אלעזר, נראה
שהדודים הם חביבות, למה הם
תחתונים? אמר לו, אלו
שמשתוקקים זה לזה ולא תמיד
נמצאים, נקראו דודים. ואלו
שנמצאים תמיד ולא מתפסים
ולא נפרדים זה מזה, נקראו
רעים. ולכן אלו דודים ואלו
רעים, אלו ברצון ובאחדות תמיד
ואלה בתשוקה לפעמים. וזוהי
שלמות הכל, כפי שתתברר כנסת
ישראל, ואז שמחה בכל
העולמות.

רבי חזקיה באר את הפסוק הזה
בקרפנות, משום שהם סעודת
המלך להקריב לפניו, ונהנים
ממנה בעלי הדינים, וכלם
מתבשמים, ונמצאת שמחה בכל.
רבי אחא באר את הפסוק הזה
בשעה שנכנסה שכינה למשכן,
כשנמצאו ברכות ושמחות בכל,
ונכנסה השכינה כמו פלה לחפה,
ואז נשלמו נמצאו ישראל למטה
ונאחזו בקדוש-ברוך-הוא
בארץ. זהו שכתוב (שמות כה) ועשו
לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואז
התבשמו עליונים ותחתונים.

ויקרא אל משה. רבי שמעון
פתח, (שיר ב) הנצנים נראו בארץ
עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע
בארצנו. בפסוק זה יש להתבונן,

הא חזי באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא
שתיה. מאי טעמא. מאן דאית ליה גרבי
דחמרא, אכילה בעיא. ובגין דתמן שריא
חמרא דמנטרא, פתיב בהו אכילה. ובאינון
תפאי דבעיין שקיו, פתיב בהו שתיה, דהא
כל נטיעין שקיו בעיין מנחלא דעמיקא. ועל
דא, באלין אכילה, ובאלין שתיה. אלין רעים
ואלין דודים.

אמר ליה רבי אלעזר, אתחזי דהא דודים
חביבותא אינון, אמאי אינון תפאי. אמר
ליה, אינון דתאבין דא לדא, ולא משתפחין
תדיר, אקרו דודים. ואינון דמשתפחי תדיר,
ולא מתפסיין ולא מתפרשין דא מן דא, אקרו
רעים. ועל דא, אלין דודים, ואלין רעים, אלין
ברעותא באחדותא תדיר, ואלין בתיאובתא
לזמנין. ודא הוא שלימותא דכלא, בגין
דתתברר כנסת ישראל, וכדין חדוותא בכלהו
עלמין.

רבי חזקיה אוקים האי קרא בקרפנין, בגין
דאינון סעודתא דמלפא, לקרבא קמיה,
ומתהניין מיניה מאריהון דינין, ומתבסמן
פלהו, ואשתכח חדוותא בכלא.

רבי אחא אוקים האי קרא, בשעתא דעאלת
שכינתא למשפנא, דאשתכחו ברכאן
וחדוון בכלא, ועאלת שכינתא ככלה לחופה,
וכדין אשתלימו אשתפחו ישראל לתתא,
ואתאחדו ביה (דף ד' ע"ב) בקודשא בריך הוא
בארעא. דהא הוא דכתיב, (שמות כה) ועשו לי
מקדש ושכנתי בתוכם, וכדין עלאי ותפאי
אתבסמו.

ויקרא אל משה. (ויקרא א) רבי שמעון פתח, (שיר
השירים ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר
הגיע וקול התור נשמע בארצנו. האי קרא

אית ביה לאסתפלא, פיון

פִּינֵן שְׁכֵתוֹב נִרְאוּ בְּאַרְץ, מֵה זֶה
שְׁכֵתוֹב נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ? שְׁהִירִי
בְּאַרְץ אַחַת מִסְפִּיק. אֲלֵא הַנְּצַנִּים
- אֵלוֹ אוֹתָן הַנְּטִיעוֹת שֶׁעָקַר אוֹתָן
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשֵׁתֵל אוֹתָן
בְּמָקוֹם אַחֵר, וּגְדֵלוֹ כְּנִטְעָה
כְּשֶׁמוֹצִיָּאָה פְּרָחִים.

נִרְאוּ בְּאַרְץ, שֶׁהָאָרֶץ הַזֹּאת
מִתְבָּרַכַת מֵהֶם פְּרֵאוֹי. וּמִיֵּהוּ?
הָאָרֶץ הַקְדוֹשָׁה, הָאָרֶץ הַעֲלִינָה,
אָרֶץ וְדֵאֵי עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, עַת
לְעַקֵּר אֶת שְׁלֹטוֹן גְּדוֹלֵי הַעַמִּים
שֶׁלֹא יִשְׁלֹטוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה
שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁפָּן.

וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ - זוֹ
הָאָרֶץ שֶׁלְמִטָּה שִׁירְשׁוּ יִשְׂרָאֵל עַל
יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ. מִי הוּא קוֹל הַתּוֹר?
זֶהוּ הַתִּיר הַעֲלִיּוֹן שֶׁהַזְּדוּג עִמָּה
כְּשֶׁבָנָה שְׁלֵמָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
לְמִטָּה, וְאֵז הַתַּעֲטָר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בַעֲטֻרוֹתָיו כְּמוֹ חֲתָן עִם כְּלָה,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שם א) צָאִינָה וְרֵאִינָה
בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֵמָה וְגוֹ'.

בְּסֵפֶר הָאֲגָדָה אָמַר, קוֹל הַתּוֹר -
זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁתּוֹרָה
שֶׁבִּכְתָב נִקְרָאת סֵתֵם תּוֹרָה, תּוֹרָה
שֶׁבְּעַל פֶּה נִקְרָאת תּוֹר, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר וַיִּקְרַע, וַיִּקְרָא. זוֹ שְׁלֵמוֹת.
וְזוֹ לֹא כֶּף, וְאֵינִי בְּאַרְתִּי כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאָר, וְכֵן זֶה.

בֵּא רֵאֵה, כְּשֶׁיִּרְדֶּה שְׁכִינָה
לְמִשְׁפָּן, כְּתוּב כֹּלֵת מִשָּׁה, חֶסֶר
ו', כֹּלֵת מִשָּׁה וְדֵאֵי, וּפְרָשׁוּהָ. אֲבָל
סוּד הַדְּבָר - כֹּלֵת מִשָּׁה זוֹ כְּנִסְת
יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל דְּבָר אֶחָד, וְלִמְלֶכֶךְ
הַעֲלִיּוֹן זֶה נֵאֲמַר. פִּינֵן שֶׁהוּקָם
הַמִּשְׁפָּן, עֲמַד מִשָּׁה בַּחוּץ וְאָמַר,
לֹא רֵאוֹי לְהַפְּסֵס אֲלֵא בְּרִשׁוֹת. מִיֵּד
- וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. מִי זֶה וַיִּקְרָא?
זוֹ אוֹתָהּ שֶׁהַבֵּית שְׁלָהּ הִיא, אוֹתָהּ
כֹּלֵת שֶׁכֹּל הַבֵּית בְּרִשׁוֹתָהּ. וַיְדַבֵּר
ה' אֵלָיו, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל, אוֹתוֹ
שֶׁאֲחוּז בּוֹ מִשָּׁה.

דְּכֵתִיב נִרְאוּ בְּאַרְץ, מֵהוּ דְּכֵתִיב נִשְׁמַע
בְּאַרְצֵנוּ, דִּהֵא בְּחַד אָרֶץ סְגִיָּא. אֲלֵא הַנְּצַנִּים,
אֵלִין אֵינּוֹן נְטִיעָן דְּעָקְרוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וְשֵׁתֵל לוֹן בְּאַתְרָא אַחְרָא, וְאַתְרֵבִיאוּ,
כְּנִטְעָתָא כַּד אִפִּיק פְּרָחִין.

נִרְאוּ בְּאַרְץ, דִּהֵא אָרֶץ מִתְבָּרַכָא מִנִּיֵּהוּ כְּדָקָא
חֲזִי. וּמֵאֵי אִיֵּהִי. אָרֶץ קְדִישָׁא, אָרֶץ
עֲלָאָה, אָרֶץ וְדֵאֵי. עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, עֵידָן
לְאַעְקָרָא שׁוֹלְטָנוּתָא דְרַבְרָבִי עֲמִין דִּלָּא
יִשְׁלֹטוֹן בְּהוּ בִישְׂרָאֵל, בְּשַׁעַתָּא דְאַתְתָּקַם
מִשְׁפָּנָא.

וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, דֵּא אָרֶץ דִּלְתַתָּא,
דְּאַחְסָנוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵא דִיהוֹשֻׁעַ. מֵאֵן
הוּא קוֹל הַתּוֹר. דֵּא הוּא תִּיר עֲלָאָה, דְּאַזְדִּיּוּג
עִמָּה כַּד בָּנָה שְׁלֵמָה בֵּי מִקְדָּשָׁא לְתַתָּא, וְכִדִּין
אַתְעֲטָר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֲטֻרוֹי, כְּחֲתָן
בְּכֵלָה. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (שיר השירים ג) צָאִינָה
וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֵמָה וְגוֹ'.

בְּסֵפֶר דְּאַגְדָּתָא אָמַר, קוֹל הַתּוֹר, דֵּא תּוֹרָה
שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּתוֹרָה דְּבִכְתָב אִקְרִי תּוֹרָה
סֵתֵם, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אִקְרִי תוֹר, כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר וַיִּקְרַע וַיִּקְרָא, דֵּא שְׁלִימוֹ, וְדֵא לָאוּ הֵכִי,
וְאַנָּא אוֹקִימָנָא כְּמָה דְאַתְמַר, וְהֵכִי הוּא.

הֵא חֲזִי, כַּד נַחֲתַת שְׁכִינָתָא לְמִשְׁפָּנָא, כְּתִיב
כֹּלֵת מִשָּׁה, חֶסֶר ו', כֹּלֵת מִשָּׁה וְדֵאֵי,
וְאוֹקְמוּהָ. אֲבָל רִזָּא דְמִלָּה, כֹּלֵת מִשָּׁה: דֵּא
כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל, וְכֹלֵא חַד מִלָּה, וְלְמִלְכָּא עֲלָאָה
אַתְמַר. פִּינֵן דְאַתְתָּקַם מִשְׁפָּנָא קְאִים מִשָּׁה
לְבַר, אָמַר לָא אַתְחֲזִי לְמִיעַל אֲלֵא בְרִשׁוֹתָא,
מִיֵּד וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. מֵאֵן וַיִּקְרָא. דֵּא הֵהִיא
דְּבִיתָא דִּילָהּ הִיא, הֵהִיא כֹּלֵת דְּכָל בֵּיתָא
בְּרִשׁוֹתָא דִּילָהּ. (ויקרא א) וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו, הֵהוּא
דְּאַקְרִי קוֹל, הֵהוּא דְאַחִיד בֵּיה מִשָּׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, רַבִּי אֱלֶעָזָר פֶּתַח, (ישעיה א) מְדוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה הַקְּצוֹר קֶצֶרָה יְדֵי מִפְדוּת. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שְׂבָכָל מְקוֹם שְׁנַמְצָאוּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהֶם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׂכֵתוֹב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. וְרָא עוֹד, אֵלָּא שְׂיִשְׂרָאֵל מְשֻׁלְמִים אֶת הָאֲמוּנָה בְּאֶרֶץ, וְיִשְׂרָאֵל הֵם שְׁלֹמוֹת הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל נִשְׁלָמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כְּבִיכּוֹל הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ נִשְׁלָם. וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל לֹא נִשְׁלָמִים לְמַטָּה בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּמִתְחַיִּיבוּ גְלוּת, כְּבִיכּוֹל הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא שָׁלֵם לְמַעְלָה. שְׁשֻׁנִינוּ, זֶה עוֹלָה וְזֶה יוֹרֵד. יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמְעֵלָה עוֹלָה לְמַעְלָה - כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל יוֹרֵדַת לְמַטָּה. הִתְרַחֲקוּ זֶה מִזֶּה, כְּבִיכּוֹל נִשְׂאֵר הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּלֵי שְׁלֹמוֹת, וְהַכֹּל מִשׁוּם שְׂכִנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת.

וְאִף עַל גַּב שְׂיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם, וּבֵא וּמְקַדֵּים לְבֵית הַכְּנִסְתַּת, וְקוֹרָא וְאוֹמֵר, (ירמיה א) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְכִים אֶרְפָּא מְשׁוֹבְתִיכֶם. וְאִין מִי שְׂיַעִיר אֶת רִוְחוֹ. וְאִין בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מְדוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה. הַקְּדַמְתִּי - וְאִין אִישׁ, וְאִין מִי שְׂיַעִיר אֶת רִוְחוֹ.

בֵּא רָאָה, בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁהַשְׁתַּכְּלַל בֵּית הַמִּשְׁכָּן, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּדִים וְשָׂרָה בּוֹ. מִזֵּד - וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, וְהוֹדִיעַ לוֹ שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְחַטָּא לְפָנָיו וְשִׁיתַּמְשַׁכְּן אֵהָל מוֹעֵד הַזֶּה בְּחַטָּאֵיהֶם וְלֹא יִתְקַיֵּם בִּידְיָהֶם. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. מֵה

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, רַבִּי אֱלֶעָזָר פֶּתַח, (ישעיה א) מְדוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה הַקְּצוֹר קֶצֶרָה יְדֵי מִפְדוּת. זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּבָכָל אֶתְר דְּאֲשַׁתְּכַחוּ, קְדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח עִמָּהוֹן, וְקוֹדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח בִּינֵיהוֹן, וּמִתְפָּאֵר בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הִדָּא הוּא דְכֹתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. וְרָא עוֹד, אֵלָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲשֻׁלְמוּ מְהִימְנוּתָא בְּאַרְעָא. וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּ דְשָׁמָא קְדִישָׁא אִינוּן. וְכִד יִשְׂרָאֵל אֲשַׁתְּלִימוּ בְּעוֹבְדֵיהוּ, כְּבִיכּוֹל, שָׁמָא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּלִים. וְכִד יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁתְּלִימוּ לְתַתָּא בְּעוֹבְדֵיהוּ, וְאֶתְחַיִּיבוּ גְלוּתָא, כְּבִיכּוֹל שָׁמָא קְדִישָׁא לֹא שְׁלִים לְעֵילָא. דְתַנּוּן דָּא סְלִיק וְדָא נְחִית, יִשְׂרָאֵל דְלְעֵילָא סְלִיק לְעֵילָא. כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל נְחִיתַת לְתַתָּא, אֶתְרַחֲקוּ דָּא מִן דָּא, כְּבִיכּוֹל אֲשַׁתָּאֵר שָׁמָא קְדִישָׁא בְּלֹא שְׁלִימוּ. וְכֹלָא בְּגִין דְכְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא.

וְאִף עַל גַּב דְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, קְדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח בִּינֵיהוּ, וְאֶתִי וְאֶקְדִים לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וְקָרִי וְאֹמֵר, (ירמיה א) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְכִים אֶרְפָּא מְשׁוֹבְתִיכֶם. וְלִית מָאן דְּאֶתְעַר רִוְחִיהָ, כְּדִין קְדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֹמֵר, מְדוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה. אֶקְדַּמְתִּי, וְאִין אִישׁ, וְלִית מָאן דְיֶתְעַר רִוְחִיהָ.

הָא חֲזִי, בְּהֵהוּא יוֹמָא דְאֲשַׁתְּכַלֵּל בִּי מִשְׁפָּנָא, קְדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֶקְדִים וְשָׂרִי בִיהָ. מִזֵּד, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו, וְאוֹדַע לִיהָ דְזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמִיחַב קַמִּיהָ, וְלֹא תִתְמַשְׁכְּנָא הָאִי אֵהָל מוֹעֵד בְּחֻבְבִּיהוּ, וְלֹא יִתְקַיֵּם בִּידְיָהוּ (ס"א בְּתַרְבִּיחָה), הִדָּא הוּא דְכֹתִיב וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. מֵאִי אֹמֵר לִיהָ. מֵאֵהָל מוֹעֵד,

אמר לו? מאהל מועד, מעסקי אהל מועד שעתידי להתמשפן בחטאי ישראל ולא יעמד בקיומו. אבל הרפואה לזה - אדם פי יקריב מכם קרבן לה. הרי לך הקרבנות שמגנים על הכל.

השלמה מההשממות סימן א'

רבי יהודה ורפי יצחק הו אולי בארחא, עד דהו אולי פגעו בההוא ינוקא דההו אזיל וקהו לאי. אמר לון, לאינא דלא אכילנא יומא דין. אפיקו נהמא ויהבו ליה, אתרחיש לון ניסא ואשפחו חד נביעו דקיק דמאי (ס"א תחות אלנא) תחותהון ושתו מגיה ויתבו.

פתח ההוא ינוקא ואמר, ויקרא אל משה, הכא אלף זעירא, אמאי בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו, מאי טעמא דלא הוה אלא במשפנא ובארעא אחרא. בגין דשלימו לא אשתפח אלא בארעא קדישא. תו, הכא שכינתא, התם שלימו דדכר ונוקבא (דברי הימים א א) אדם שת אנוש, אדם שלימו דדכר ונוקבא, הכא נוקבא. תו סיפא דקרא וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, בגין פך א' זעירא. ותו א' זעירא מתל למלפא דהוה יתיב בכורסייא ופתרא דמלכותא עליה ואיקרי מלך עלאה, פד נחית ואזיל לפי עבדיה, מלך זוטא אקרי. פך קדשא בריך הוא, פל זמנא דאיהו לעילא על פלא, מלך עלאה אקרי. פיון דנחית מדוריה לתתא, מלך איהו, אבל לאו עלאה כדקדמיתא. בגין פך אלף זעירא.

ויקרא, הכי תגינן, זמין ליה להיכליה מאהל מועד. מאן הוא אהל מועד, אהל דביה תליין מועדא וחגא ושבתא לממני. כמה דאת אמר (בראשית א) והיו לאתות ולמועדים שגאמר (בראשית א) והיו לאתת ולמועדים, וכו' מתחילים למנות את החשבון, ומיהו? הלכנה, כמו

רבי יהודה ורפי יצחק הו אולי בארחא, עד דהו אולי פגעו בההוא ינוקא דההו אזיל וקהו לאי. אמר לון, לאינא דלא אכילנא יומא דין. אפיקו נהמא ויהבו ליה, אתרחיש לון ניסא ואשפחו חד נביעו דקיק דמאי (ס"א תחות אלנא) תחותהון ושתו מגיה ויתבו.

השלמה מההשממות (סימן א)

פתח ההוא ינוקא ואמר, ויקרא אל משה, הכא אלף זעירא, אמאי בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו, מאי טעמא דלא הוה אלא במשפנא ובארעא אחרא. בגין דשלימו לא אשתפח אלא בארעא קדישא. תו, הכא שכינתא, התם שלימו דדכר ונוקבא (דברי הימים א א) אדם שת אנוש, אדם שלימו דדכר ונוקבא, הכא נוקבא. תו סיפא דקרא וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, בגין פך א' זעירא. ותו א' זעירא מתל למלפא דהוה יתיב בכורסייא ופתרא דמלכותא עליה ואיקרי מלך עלאה, פד נחית ואזיל לפי עבדיה, מלך זוטא אקרי. פך קדשא בריך הוא, פל זמנא דאיהו לעילא על פלא, מלך עלאה אקרי. פיון דנחית מדוריה לתתא, מלך איהו, אבל לאו עלאה כדקדמיתא. בגין פך אלף זעירא.

ויקרא, הכי תגינן, זמין ליה להיכליה מאהל מועד. מאן הוא אהל מועד, אהל דביה תליין מועדא וחגא ושבתא לממני. כמה דאת אמר (בראשית א) והיו לאתות ולמועדים שגאמר (בראשית א) והיו לאתת ולמועדים, וכו' מתחילים למנות את החשבון, ומיהו? הלכנה, כמו

ויקרא, הכי תגינן, זמין ליה להיכליה מאהל מועד. מאן הוא אהל מועד, אהל דביה תליין מועדא וחגא ושבתא לממני. כמה דאת אמר (בראשית א) והיו לאתות ולמועדים שגאמר (בראשית א) והיו לאתת ולמועדים, וכו' מתחילים למנות את החשבון, ומיהו? הלכנה, כמו

שָׁנָאֹמֶר (ישעיה' לג) אֵהָל בַּל יִצְעֹן בַּל יִסַּע יִתְדֹתָיו לְנִצָּח.

רָאֹמֶר, מָה זֶה לֵאמֹר? כִּדִּי לְגִלוֹת, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד וְיָפָה הוּא, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁלֵמוֹת הוּא מְקוּם לְגִלוֹת מִה שֶׁהִיָּה נִסְתָּר בַּפְּנִים, וּבְכָל מְקוּם לֵאמֹר, כְּמוֹ שָׁנָאֹמֶר וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, וַיִּדְבֹּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. שְׁנִתְּנָה רְשׁוֹת לְגִלוֹת, שֶׁהָרִי הִיָּה צוּרֵי לְלִבְנָה אוֹתוֹ הַדְּבָר מִהֶמְקוֹם שֶׁעֲמַד מֹשֶׁה. וַיִּדְבֹּר ה' - לְמַעַלְהָ, אֶל מֹשֶׁה - בְּאֶמְצַע, לֵאמֹר - בַּחוּץ (בַּסּוּף), הֶמְקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוֹת לְגִלוֹת.

עוֹד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מִה פְּתוּב לְמַעַלְהָ? (שְׁמוֹת לט) וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'. לְמָה אֶל מֹשֶׁה? כִּף אָמְרוּ, מִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה רָאָה אוֹתוֹ בְּהָר, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ בְּמִרְאֵה הָעַיִן, כְּמוֹ שָׁנָאֹמֶר (שֵׁם כז) כֹּאֲשֶׁר הִרְאָה אֶתְךָ בְּהָר. כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה וְגו'. וְכָתוּב וַיִּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֶתָּה מִרְאֵה בְּהָר. עֲכָשׁוּ שֶׁהִבְיֵאוּ לוֹ כִּדִּי שֶׁיִּרְאֵה אִם הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמִּשְׁכָּן שֶׁרָאָה (כִּדִּי שֶׁרָאָה הוּא אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שֶׁרָאָה).

אֲבָרְ לְמָה וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה? אֵלָּא, לְמַלְךְ שֶׁרָצָה לְבַנּוֹת פְּלִטְרִין לְגִבְיָרָה, צִוָּה לְאֶמְנִים: הַהִיכָל הַזֶּה בְּמְקוֹם פְּלוּנִי, וְהַהִיכָל הַזֶּה בְּמְקוֹם פְּלוּנִי, כָּאֵן הַמְּקוֹם לְמִטְתָּה, וְכָאֵן הַמְּקוֹם לְמִנְחָה. פִּינֹן שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם הָאֶמְנִים, הָרָאוּ לְמַלְךְ. כִּף וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, בְּעַל הַבַּיִת אִישׁ הָאֱלֹהִים. פִּינֹן שְׁנִתְּקַן הַהִיכָל לְגִבְיָרָה, הַזְמִינָה אֶת הַמֶּלֶךְ לְאָכֵל, הַזְמִינָה אֶת בְּעַלְהָ עֲמָה. מִשּׁוּם כִּף וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בְּעַל הַבַּיִת,

וְבִיָּה שְׁרִיָּא חֲשַׁפְנָא לְמַמְנִי, וּמָאֵן אִיהוּ סִיְהָרָא. כְּמָה דָּאֵת אָמֶר (ישעיה' לג) אֵהָל בַּל יִצְעֹן בַּל יִסַּע יִתְדֹתָיו לְנִצָּח.

רָאֹמֶר, מָאֵי לֵאמֹר, בְּגִין לְגַלְיָאָה. אֲבָל כְּלָא חַד וְשִׁפִּיר הוּא, בְּגִין דְּשְׁלִימוֹ הוּא אֶתְר לְגַלְיָאָה מָה דְהוּא סְתִים לְגוֹ. וּבְכָל אֶתְר, לֵאמֹר, כְּמָה דָּאֵת אָמֶר, וַיִּדְבֹּר יי אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, וַיִּדְבֹּר יי אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. דָּאֵתִיָּהִיב רְשׁוֹ לְגַלְיָאָה, דְּהָא אֶתְמַנִּי לְסִיְהָרָא הִהוּא מְלָה מֵאֶתְר דְּמֹשֶׁה קִיָּמָא. וַיִּדְבֹּר יי לְעִילָא. אֶל מֹשֶׁה בְּאֶמְצַעִיתָא. לֵאמֹר בְּבִרְיִיתָא (ס"א בְּבִתְרִיָּתָא) אֶתְר דָּאִית רְשׁוֹ לְגַלְיָאָה.

הִנּוּ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מָה כְּתִיב לְעִילָא (שְׁמוֹת ט"ו) וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'. אֶמְאִי אֶל מֹשֶׁה, הִכִּי אָמְרוּ, בְּגִין דְּמֹשֶׁה חָמָא לִיָּה בְּטוּרָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחְמִי לִיָּה בַּחִיזוֹ דְּעִינָא כְּמָה דָּאֵת אָמֶר (שְׁמוֹת כ"ז) כֹּאֲשֶׁר הִרְאָה אוֹתְךָ בְּהָר. (בְּמִדְבָר ח) כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר הִרְאָה יי אֶת מֹשֶׁה וְגו'. וְכְתִיב (שְׁמוֹת כ"ה) וַיִּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֶתָּה מִרְאֵה בְּהָר. הַשְׁתָּא דָּאֵתִיָּאוּ לִיָּה, בְּגִין דְּיַחְמִי אִי אִיהוּ כְּהִהוּא מִשְׁכָּנָא דְחָמָא (ס"א בְּגִין דְּיַחְמִי אִיהוּ הִהוּא מִשְׁכָּנָא דְחָמָא).

אֲבָרְ אֶמְאִי וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה. אֵלָּא לְמַלְכָּא דְּבַעַא לְמַבְנֵי פְּלִטְרִין לְמִטְרוּנִיתָא, פְּקִיד לְאוּמְנִין, הִיכְלָא דָּא, בְּדוּף פְּלוֹן. וְהִיכְלָא דָּא בְּדוּף פְּלוֹן. הִכָּא אֶתְר לְעֶרְסִיָּה. הִכָּא אֶתְר לְנִיָּחָא. פִּינֹן דְּעֶבִידוֹ לֹון אֶמְנִין אֶחְמִי לְמַלְכָּא. כִּף, וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה מֵאִרְיָה דְּבִיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים. פִּינֹן דָּאֵשְׁתְּכָלֵל הִיכְלָא לְמִטְרוּנִיתָא, זְמִינַת לְמַלְכָּא לְמִיכְלָא. זְמִינַת לְבַעַלְהָ עֲמָה, בְּגִין כִּף וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וּבְגִין דְּמֹשֶׁה מֵאִרְיָ דְּבִיתָא אִיהוּ,

מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהָל וְנָטָה

מה כתוב? (שם לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. משה שהוא בעל הבית עשה כן, (מה) שאין רשות לאדם אחר לעשות כן.

וידבר ה' אליו, דרגה אחרת עליונה. ואז, בשעה שהודמן משה להכנס, אז פתח ואמר, אדם כי יקריב מכם. מה אדם פאן? אלא פשמתחברים השמש והלכנה כאחד, פתח ואמר אדם, כמו שכתוב שמש ירח עמד זבלה. עמד ולא עמדו.

כי יקריב מכם, פאן נרמו, מי שיעשה את הקרבן שלם, שימצאו זכר ונקבה, משמע מכם, שנמצא כמו הפקאה שלכם. קרבן לה', שיקריב הכל להתאחד כאחד מעלה ומטה. מן הבהמה, להראות אדם ובהמה, והכל כאחד. מן הבקר ומן הצאן, אלו המרכבות שהן טהורות. כיון שאמר מן הבהמה, יכול מהכל, בין טהורים בין טמאים? חזר ואמר, מן הבקר ומן הצאן וגו'. קרבנכם?! קרבני הנה צריך להיות! מה זה קרבנכם? אלא בראשונה קרבן לה', ועכשיו קרבנכם. קרבן לה' אדם, קרבנכם מן הבקר ומן הצאן, להראות יחוד ממעלה למטה. ממטה למעלה הינו קרבן לה'. ממעלה למטה הינו קרבנכם. משל למלך שהוא יושב בגג עליון למעלה, וכסאו מתקן על אותו הגג, והמלך העליון על הכל. אדם שמקריב קרבן (דורון) למלך, צריך לעלות מדרגה לדרגה, עד שעולה ממטה למעלה, למקום שהמלך יושב עליון על הכל, ואז יודעים שהרי מעלים דורון למלך, ואותו דורון (של המלך) מן המלך הוא. יורד דורון ממעלה למטה, הרי יודעים שאותו דורון יורד מלמעלה לאהוב המלך שהוא למטה. כן בתחלה אדם,

דאיהו מאריה דביתא עבד הכי (מה) דלית רשו לבר נש אחרא למעבד הכי.

וידבר יי אליו דרגא אחרא עלאה, וכדין בשעתא דאודמן משה למיעאל כדין פתח ואמר אדם כי יקריב מכם. מאי אדם הכא, אלא כד אתחברן שמשא וסיהרא כחדא. פתח ואמר אדם, פדכתיב (חבקוק ג) שמש ירח עמד זבולה. עמד ולא עמדו.

כי יקריב מכם, הכא אתרמיז מאן דינעביד פולחנא דקרנא שלים דישתכח דכר ונוקבא, משמע מכם דישתכח פחיוזו דילכון. קרבן ליי, דיקריב פלא לאתאחדא כחדא עילא ותתא. מן הבהמה, לאחזאה אדם ובהמה וכלא כחדא. מן הבקר ומן הצאן, אלין רתיכין דאינון דכין. כיון דאמר מן הבהמה, יכול מפלא בין דכין בין מסאבן, הדר ואמר מן הבקר ומן הצאן וגו'.

קרנבנכם, קרבני מבעי ליה. מאי קרבנכם אלא בקדמיתא קרבן ליי, השתא קרבנכם קרבן ליי אדם קרבנכם מן הבקר ומן הצאן לאחזאה יחודא מעילא לתתא. ומתתא לעילא היינו קרבן ליי, מעילא לתתא היינו קרבנכם. מתל למלפא דאיהו יתיב בטורסקא עלאה לעילא וכרסייא דיליה אתתקן על ההוא טורסקא ומלפא עלאה על פלא. בר נש דקריב קרבנא (ס"א דורונא) למלפא, בעא לסלקא מדרגא לדרגא עד דסליק מתתא לעילא לאתר דמלפא יתיב, עלאה על פל פלא. וכדין ידעין דהא סלקין דורונא למלפא וההוא דורונא (ס"א דמלפא) מן מלפא איהו. נחית דורונא מעילא לתתא, הא ידיען דההוא דורונא (ס"א דמלפא) נחית מעילא לרחימא דמלפא דאיהו למטה, הרי יודעים שאותו דורון יורד מלמעלה לאהוב המלך שהוא למטה.

עולה בדרגותיו ממטה למעלה, וזה קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר. יורד בדרגותיו ממעלה למטה, ואז קרבנכם.

משום כך, (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי וגו'. הינו אדם קרבן לה', אכלו רעים, הינו מן הבהמה ומן הצאן, ואז תקריבו את קרבנכם. פאו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקוהו. אמרו, ברופ הרחמן שזכינו לשמע את זה.

אמר רבי יהודה, נאה הוא לאותו תינוק שלא ידע את כל זה, ואני פוחד עליו אם יתקיים בעולם בגלל זה. אמר רבי יצחק, ולמה? אמר לו, שהרי יכול להסתפל במקום שאין רשות לאדם להסתפל בו, ואני פוחד עליו, שטרם יגיע לפרקו יתבונן וישגיח ויענישו אותו. שמע אותו התינוק, אמר, איני פוחד מעניש לעולמים, שהרי בשעה שהסתלק אבי מן העולם, ברך אותי והתפלל עלי, ויודע אני שזכות אבי תגן עלי. אמרו לו, מי הוא אביך? אמר, בנו של רב המנונא סבא. לקחו אותו והרכיבו אותו על פתפיהם שלשה מילין. הלכו וסדרו את הדברים לפני רבי שמעון. אמר להם, ודאי ירשת התורה הוא ורש, ואלמלא זכות אביו, היה נענש מלמעלה, אבל הקדוש ברוך הוא, לאותם שהולכים אחר התורה, מוריש אותה להם ולבניהם לעולמים. (ע"כ מההשמטות).

רבי חזקיה היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, זה שנקרא קרבן, קרוב היה צריך להיות, או קריבות. מה זה קרבן? אמר לו, הרי זה ידוע לחברים, קרבן הוא מאותם הפתרים הקדושים שנקרבים כלם פאחד ונקשרים זה עם זה עד שכלם נעשים אחד,

לתתא. כך בקדמיתא אדם סליק בדרגוי מתתא לעילא, וכדין קרבן ליי מן הבהמה מן הבקר, נחית בדרגוי מעילא לתתא וכדין קרבנכם.

בגין כך (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי וגו' היינו אדם קרבן ליי. אכלו רעים היינו מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן. וכדין תקריבו את קרבנכם. אתו רבי יהודה ור' יצחק ונשקוהו. אמרו בריף רחמנא, דזכינא למשמע דא.

אמר רבי יהודה יאות הוה לההוא ינוקא דלא ינדע פולי האי, ואנא מסתפינא עליה אי יתקיים בעלמא בגיני האי, אמר רבי יצחק ולמה. אמר ליה, דהא יכיל לאסתפלא באתר דלית רשו לבר נש לאסתפלא ביה ומסתפינא עלוי דעד לא ימטי לפרקוי יסתפל וישגח ויענשון ליה, שמע ההוא ינוקא. אמר, לא מסתפינא מעונשא לעלמין דהא בשעתא דאסתלק אבא מעלמא, בריף לי וצלי עלי וידענא דזכותא דאבא יגין עלי. אמרו ליה מאן הוא אבוי. אמר בריה דרב המנונא סבא. נטלו ליה וארכבו ליה על פתפיהו תלת מילין. אזלו וסדרו מילין קמיה דרבי שמעון. אמר לון, ודאי ירותת אורייתא אחסין, ואלמלא זכותא דאבוי אתענש מלעילא, אבל קדשא בריף הוא, לאינון דאזילו בתרא דאורייתא אחסינו לה אינון ובנייהו לעלמין. (עד כאן מההשמטות).

רבי חזקיה, הוה שכית קמיה דרבי שמעון, אמר ליה, (דף ה' ע"א) האי דאקרי קרבן, קירוב מיבעי ליה, או קריבות, מאי קרבן. אמר ליה הא ידיע הוא לגבי חבריאי, קרבן מאינון פתרין קדישין, דמתקרבי כלהו פחדא, ומתקשרן דא בדא, עד דאתעבידו כלהו חד,

בַּיְחוד שְׁלֹם, לְתַקַּן אֶת הַשֵּׁם
הַקְדוּשׁ כְּרֵאוּי. וְהוּא שְׁפֹתוֹב קֶרֶבֶן
לֵה'. קֶרֶבֶן שֶׁל אוֹתָם כְּתוּרִים
קְדוּשִׁים לֵה' הוּא, לְהַתְּמַקֵּן הַשֵּׁם
הַקְדוּשׁ וּלְיַחַדוֹ כְּרֵאוּי כְּדִי
שְׁיִמְצְאוּ רַחֲמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.
וְהַשֵּׁם הַקְדוּשׁ שֶׁהִתְעַטֵּר
בְּעִטְרוֹתָיו לְבָשָׁם אֶת הַכֹּל.

וְכֵן זֶה כְּדִי לְעוֹרֵר רַחֲמִים וְלֹא
לְעוֹרֵר דִּין. וּמִשׁוֹם כֵּן לֵה' הוּא,
וְלֹא לֵאלֹהִים. לֵה' - אֲנִי צְרִיכִים
לְעוֹרֵר רַחֲמִים, וְלֹא לֵאלֹהִים. אֲנִי
רוֹצֵים רַחֲמִים וְלֹא דִין. אָמַר,
אֲשֶׁרִי חִלְקִי שְׁשֵׁאֲלֹתַי וְהַרְוַחְתִּי
אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְזֶהוּ בְּרוּר
הַדְּבָר. אָבָל הָרִי כְּתוּב, (תהלים
א) זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשֻׁבָה לֵב
נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.
זְבַחֵי אֱלֹהִים כְּתוּב, וְלֹא זְבַחֵי ה'.
אָמַר לוֹ, וְדַאי כֵּן זֶה, קֶרֶבֶן
אֱלֹהִים לֹא כְּתוּב, אֲלֵא זְבַחֵי
אֱלֹהִים. וְלִכֵּן שְׁחִיטְתָן בְּצִפּוֹן,
שְׁהָרִי זְבִיחָה הִיא בְּשִׁבְלֵי אֱלֹהִים,
אוֹתוֹ הִצִּיד שֶׁל הַגְּבוּרָה שֶׁיִּתְבַּשֵּׂם
וְיִשְׁבֵּר אֶת רוּחַ הַדִּין, וְיִחַלֵּשׁ
הַדִּין, וְיִתְגַּבְּרוּ רַחֲמִים עַל דִּין.
וְעַל כֵּן זְבַחֵי אֱלֹהִים, לְשֹׁבֵר אֶת
הַכֹּחַ וְהַתְּקַף שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה,
שְׁפֹתוֹב רוּחַ נְשֻׁבָה, שְׁתַּהֲיֶה
אוֹתָהּ רוּחַ הַתְּקִיפָה נְשֻׁבָה, וְלֹא
יִתְגַּבֵּר רוּחָהּ וְכִחָהּ וְתִקְפָּה. וְאִז
אָדָם צָרִיף לְעַמּוּד עַל הַמְּזֻבָּח
בְּרוּחַ נְשֻׁבָה, וְיִתְבַּיֵּשׂ בְּמַעֲשָׂיו,
כְּדִי שְׁתַּהֲיֶה אוֹתָהּ רוּחַ תְּקִיפָה
שְׁבוּרָה, וְהַכֹּל כְּדִי שֶׁהַדִּין
יִתְבַּשֵּׂם, וְיִתְגַּבְּרוּ הַרַחֲמִים עַל
הַדִּין.

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לֵה'.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קָרָא הֵכִי הוּא לִיה
לְכַתְּבַת הַפְּסוּק הַזֶּה: אָדָם כִּי יִקְרִיב
קֶרֶבֶן לֵה'. מַה זֶה מִכֶּם? לְהוֹצִיא
אֶת אָדָם הָרָאשׁוֹן שֶׁהַקְּרִיב קֶרֶבֶן
כְּשֶׁבְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא אֶת
הָעוֹלָם, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ, וְכֵאֵן כְּתוּב

בַּיְחוד שְׁלֹם, לְאֶתְקַנָּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא
חֲזִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב קֶרֶבֶן לִי'. קֶרֶבֶן דְּאִינוּן
כְּתוּרִין קְדִישִׁין לִי', הוּא, לְאֶתְתְּקַנָּא שְׁמָא
קְדִישָׁא, וּלְיַחַדָּא לִיה כְּדָקָא יְאוּת, בְּגִין
דִּישְׁתַּכְּחוּ רַחֲמִין בְּכֻלְהוּ עֲלַמִּין. וּשְׁמָא קְדִישָׁא
דְּאֶתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹי לְאֶתְבַּסְמָא כֻּלָּא.

וְכֵן דָּא בְּגִין לְאֶתְעַרָּא רַחֲמֵי, וְלֹא לְאֶתְעַרָּא
דִּינָא. וּבְגִין כֵּן לִי' הוּא, וְלֹא לֵאלֹהִים.
לִי': אֲנִי צְרִיכִים לְאֶתְעַרָּא רַחֲמֵי, וְלֹא
לֵאלֹהִים, רַחֲמֵי בְּעִינִן וְלֹא דִינָא. אָמַר, זְכָאָה
חוּלְקֵי דְשְׂאִילָנָא וְרוּוּחָנָא מְלִין אֲלִין, וְדָא
בְּרִירוֹ דְמַלְאָה. אָבָל הָא כְּתִיב (תהלים נא) זְבַחֵי
אֱלֹהִים רוּחַ נְשֻׁבָה, לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים
לֹא תִבְזֶה. זְבַחֵי אֱלֹהִים כְּתִיב, וְלֹא זְבַחֵי יי'.
אָמַר לִיה, וְדַאי הֵכִי הוּא, קֶרֶבֶן אֱלֹהִים לֹא
כְּתִיב, אֲלֵא זְבַחֵי אֱלֹהִים. וְעַל דָּא
שְׁחִיטְתָן בְּצִפּוֹן, דְּהָא זְבִיחָה הוּא בְּגִין אֱלֹהִים,
הֵהוּא סֵטֵר גְּבוּרָה, דִּיתְבַּסֵּם וְיִתְבַּר רוּחָא
דְּדִינָא, וְיִתְחַלֵּשׁ דִּינָא, וְיִתְגַּבְּרוּן רַחֲמֵי עַל
דִּינָא. וְעַל דָּא זְבַחֵי אֱלֹהִים, לְתַבְרָא חִילָא
וְתוּקְפָא דְּדִינָא קְשִׁיא, דְּכְּתִיב רוּחַ נְשֻׁבָה,
לְמַהוּי הֵהוּא רוּחָא תְּקִיפָא נְשֻׁבָה, וְלֹא יִתְגַּבֵּר
רוּחָהּ וְחִילִיָּה וְתוּקְפִיָּה. וּבַר נֶשׁ בְּעֵי כְּדִין,
לְמִיקָם עַל מַדְבַּחָא, בְּרוּחַ נְשֻׁבָה, וְיִכְסִיף
מְעוּבְדוּי, בְּגִין דִּיהוּי הֵהוּא רוּחָא תְּקִיפָא
תְּבִירָא, וְכֻלָּא בְּגִין דְּדִינָא יִתְבַּסֵּם, וְיִתְגַּבְּרוּן
רַחֲמֵי עַל דִּינָא.

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לִי'. (ויקרא א) אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קָרָא הֵכִי הוּא לִיה
לְמַכְתְּבַת, אָדָם כִּי יִקְרִיב קֶרֶבֶן לִי'. מַהוּ מִכֶּם.
אֲלֵא לְאֶפּוּקֵי אָדָם הָרָאשׁוֹן, דְּהוּא אֲקָרִיב
קֶרֶבֶנָא כַּד בְּרָא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא עֲלַמָּא, וְהָא
אוּקְמוּהָ, וְהִכָּא מִכֶּם כְּתִיב, הַאי אָדָם, לְאֶפּוּקֵי

מִכֶּם, הָאָדָם הַזֶּה, לְהוֹצִיא אִדָּם
אֲחֵר שְׂלֵא הִיָּה מִכֶּם. אָמַר לוֹ רַבִּי
שְׁמַעוֹן, יִפֶּה אֲמַרְתָּ, וְכֵן זֶה.
רַבִּי אֲבָא פְתַח, (שם מח) שִׁיר מְזֻמֹּר
לְבַנֵּי קִרְחָ. הַשִּׁיר הַזֶּה הִיא
תְּשֻׁבַחַת מַעֲלָה עַל כָּל שְׂאֵר
הַתְּשֻׁבָּחוֹת שְׁזָכוּ לְשִׁבְחָת אוֹתוֹ בְּנֵי
קִרְחָ. שִׁיר מְזֻמֹּר - תְּשֻׁבַחַת עַל
תְּשֻׁבַחַת, תְּשֻׁבַחַת שְׁמַתְחַלֶּקֶת
לְשֵׁתֵי תְּשֻׁבָּחוֹת.

וְזָכוּ בְּנֵי קִרְחָ לְשִׁבְחָת אֶת כְּנֻסַת
יִשְׂרָאֵל. וְהַשִּׁבְחָת שֶׁל כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
הֵם אוֹמְרִים. וּמָה הוּא?
שְׁכָתוֹב (שם) גְּדוֹל ה' וּמַהֲלֵל מְאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ. מִתִּי
נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוֹל?
בְּזִמְן שְׁכָנֻסַת יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת
עִמּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ,
הוּא גְּדוֹל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר
אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מָה עוֹשֶׂה
כָּאֵן אֱלֹהֵינוּ? אָמַר לוֹ, כִּף זֶה
וְדָאֵי, הָעִיר הַזֹּאת הִיא יִרְאֵת
אֱלֹהֵינוּ, (מח) וְתְשֻׁבַחַתָּהּ שֶׁל
יִשְׂרָאֵל הִיא. מָה מְשַׁמְעָ? נִשְׁמַע
שְׁמִלְךָ בְּלִי גְבִירָה אֵינִי מְלִיךָ,
וְאֵינִי גְּדוֹל וְאֵינִי מַהֲלֵל. וְלָכֵן כָּל
מִי שְׂלֵא נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, אֶת
כָּל הַשִּׁבְחָת מְסִירִים מִמֶּנּוּ וְאֵינִי
בְּכֻלָּל שֶׁל אָדָם. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא
שְׁאֵינִי כְּדָאֵי לְהַתְּבַרְךָ.

כְּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא
גְּדוֹל מִכָּל בְּנֵי קָדָם. שְׁנֵינִי בְּסִפְרוֹ
שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, שְׁבַת זֹגוֹ
הִיָּתָה כְּמוֹהוּ בִּירְאֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּמַהֲצַד שֶׁל אֲשֵׁתוֹ נִקְרָא
גְּדוֹל. אֵיךְ כָּאֵן, גְּדוֹל ה' וּמַהֲלֵל
מְאֹד. וּבְמָה הוּא גְּדוֹל? חִזּוֹר
וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ.
וּמִשּׁוּם כִּף הַתְּשֻׁבַחַת הַזֹּאת בְּשָׁנֵי.
וְאִם תֹּאמְרוּ, לָמָּה לֹא כְּתוּב כִּי
טוֹב בְּשָׁנֵי? מִשּׁוּם שְׁעִתִּידִים

אָדָם אֲחֵרָא, דִּלָּא הָוָה מִכֶּם. אָמַר לִיה רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שְׁפִיר קְאָמַרְתָּ, וְהָכֵי הוּא.

רַבִּי אֲבָא פְתַח, (תהלים מח) שִׁיר מְזֻמֹּר לְבַנֵּי
קִרְחָ. הֵאֵי שִׁיר תְּוֹשְׁבַחְתָּא מְעַלְיָא הוּא,
עַל כָּל שְׂאֵר תְּוֹשְׁבַחִין, דְּזָכוּ לְשִׁבְחָת לִיה בְּנֵי
קִרְחָ. שִׁיר מְזֻמֹּר: תְּוֹשְׁבַחְתָּא עַל תְּוֹשְׁבַחְתָּא.
תְּוֹשְׁבַחְתָּא דְּאֲתַפְּלַג לְתַרִּין תְּשֻׁבָּחָן.

וְזָכוּ בְּנֵי קִרְחָ לְשִׁבְחָת לָהּ לְכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל.
וְשִׁבְחָת דְּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל קָא אֲמַרִי. וּמֵאֵי
הוּא. דְּכְתִיב, (תהלים מח) גְּדוֹל יְי' וּמַהֲלֵל מְאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ. אֵימַתִּי אֲקַרִי קְדֻשָּׁא
בְּרִיךְ הוּא גְּדוֹל, בְּזִמְנָא דְּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל
אֲשִׁתְּכַחַת עַמִּיָּה, הָדָא הוּא דְּכְתִיב בְּעִיר
אֱלֹהֵינוּ, הוּא גְּדוֹל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר
אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, אֱלֹהֵינוּ מָאֵי בְּעֵי הָכָא.
אָמַר לִיה הָכֵי הוּא וְדָאֵי, הֵאֵי עִיר דְּחָלָא
אֱלֹהֵינוּ, (ס"א חילא) וְתְוֹשְׁבַחְתָּא דִּישְׂרָאֵל הוּא.
מָאֵי מְשַׁמְעָ. אֲשִׁתְּמַע, דְּמַלְכָּא בְּלָא
מְטְרוֹנִיתָא, לָאו הוּא מַלְכָּא, וְלָאו הוּא גְּדוֹל,
וְלָא מַהוּלָּל. וּבְגִין כִּף, כָּל מָאן דִּלָּא אֲשִׁתְּכַחַח
דְּכָר וְנוֹקְבָא, כָּל שְׁבַחָא אַעֲדוּי מַנְיָה, וְלָאו
הוּא בְּכֻלָּל דְּאָדָם. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דִלָּאו אִיהוּ
כְּדָאֵי לְאֲתַבְּרָכָא.

כְּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גְּדוֹל מִכָּל בְּנֵי
קָדָם, תְּנִינָן בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְּנוּנָא סְבָא,
דְּבַת זֹגוֹ בְּדַחִילוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוֵת
כְּוֹתִיָּהּ, וּמִסְטָרָא דְּאֲתַתִּיָּהּ אֲקַרִי גְּדוֹל. אוֹף
הָכָא, גְּדוֹל יְי' וּמַהֲלֵל מְאֹד, וּבְמָה הוּא גְּדוֹל.
הָדָר וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ.

וּבְגִין כִּף, תְּוֹשְׁבַחְתָּא דָּא בְּשָׁנֵי. וְאִי תִימָא
אֲמַאי לֹא כְּתִיב כִּי טוֹב בְּשָׁנֵי. בְּגִין

דְּזִמְיִין לְאֲתַפְּרָשָׁא. וְרִזָּא דְּמַלְהָ (בראשית ב) לֹא טוֹב הִיֹּת הָאָדָם לְבַדּוֹ, בְּזִמְנָא

לְהַפְרֹד, וְסוּד הַדְּבָר - (בראשית) לא טוב היות האדם לבדו. בזמן שהוא לבדו, פתוב לא טוב. ולכן לא כתוב כי טוב בשני.

גְדוּלָּה ה' וּמְהִלָּל, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. יְפֵה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל הַזְּוִיג שְׁלֵהֶם. יְפֵה נוֹף - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶה צְדִיק, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, אִזּוּ הִיא שְׂמֵחַת הַכֹּל, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבָרְכָא.

אַלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נֹדַע לְמִשְׁגָּב וְגו' - אֵלֹהִים נְצִ"ח וְהו'ד, שְׁשֵׁם הַתְּכַנְסוּת שֶׁל כָּל הַבְּרִכוֹת, הַתְּכַנְסוּת שֶׁל שְׂמֵחָה. מִשֵּׁם יוֹצֵאת עַל יְדֵי הַדְּרָגָה הַזֹּאת שְׁנִקְרָאת צְדִיק, וְשֵׁם הַתְּכַנְסוּת הַבְּרִכוֹת לְבִשְׁם אֵת הַעִיר הַקְדוּשָׁה וְלַהַתְּבָרָךְ מִשֵּׁם. כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נֹעְדוּ - אֵלֹהִים כָּל כְּתָרֵי הַמְּלָךְ בְּכָלֵל אֶחָד, וְלִמְקוֹם אַחַר הַדְּבָרִים הַלְלוּ עוֹלָמִים.

בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲרֵי שְׂאֵדָם מִתְּקַן אֵת מַעֲשָׂיו עַל יְדֵי קֶרְבֵן, הַכֹּל מִתְּבַשֵּׂם וְנִקְרָב וְנִקְשָׁר זֶה בְּזֶה בְּיַחְדוּת שְׁלֵם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם. כִּי יִקְרִיב לְקִשֹׁר אֵת הַדְּבָרִים כְּרְאוּי.

בֵּא רְאֵה, אָדָם כִּי יִקְרִיב, לְהוֹצִיא אֵת מִי שְׁלֵא נִשְׂא, שְׁהָרִי קֶרְבָּנוּ אֵינוֹ קֶרְבֵן, וּבְרִכוֹת לֹא נִמְצְאוֹת אֲצִלּוֹ (על ידו), לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה. מִמִּשְׁמַע שְׂכָתוֹב אָדָם כִּי יִקְרִיב, שׁוֹנֵה כְּאֵן, שְׁאֵינוֹ אָדָם, וְאֵינוֹ בְּכָלֵל שֶׁל אָדָם, וְשִׁכְיָנָה אֵינָה שׁוֹרָה עָלָיו מִשׁוּם שֶׁהוּא פְּגוּם, וְנִקְרָא בְּעַל מוּם, וּבְעַל מוּם מְרַחֵק מִן הַכֹּל, כָּל שֶׁפֶן לְמִזְבֵּחַ לְהַקְרִיב קֶרְבָּן.

וְנִדְּבַ וְאֲבִיהוּא מוֹכִיחִים, שְׂכָתוֹב (ויקרא י) וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי ה'. וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרְבָּן לַה'. אָדָם שְׁנִמְצָאוּ זָכָר וְנִקְבָּה, זֶה רְאוּי

דְּאִיהוּ לְבִדּוֹ לֹא טוֹב כְּתִיב. וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב כִּי טוֹב בְּשָׁנִי.

גְדוּלָּה ה' וּמְהִלָּל כְּדִקְאֲמַרְן. יְפֵה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, תּוֹשְׁבַחְתָּא דְּזוּיגָא דְּלַהוּן. יְפֵה נוֹף, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא צְדִיק, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, כְּדִין הוּא חֲדוּוֹתָא דְּכָלֵא, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבָרְכָא.

אַלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נֹדַע לְמִשְׁגָּב וְגו', אֵלִין אֵינּוּן נְצִ"ח וְהו'ד, (דף ה' ע"ב) דְּתַמָּן כְּנִישׁוּתָא דְּכָל בְּרִכָּאן, כְּנִישׁוּתָא דְּחֲדוּוֹתָא. מִתְּמָן נִפְקָא עַל יְדֵי דְהָאֵי דְרִגָּא דְאַקְרִי צְדִיק, וְתַמָּן אֲתַפְנָשׁוּ בְּרִכָּאן, לְבִסְמָא לְהָאֵי עִיר קְדִישָׁא, וְלֹאֲתַבְּרָכָא מִתְּמָן. כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נֹעְדוּ. אֵלִין כָּל כְּתָרֵי מְלָכָא בְּכָלֵא חֲדָא, וְלֹאֲתַר אֲחִרָא מְלִין אֵלִין סְלִיקִין.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעֲרֵי דְבַר נֶשׁ מִתְּקַן עוֹבְדוּי עַל יְדֵי דְקֶרְבָּנָא, כֹּלֵא אֲתַבְּסֵם וְאֲתַקְרַב, וְאֲתַקְשָׁר דָּא בְּדָא, בְּיַחְדוּתָא שְׁלֵים. הָדָא הוּא דְכְּתִיב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם. כִּי יִקְרִיב לְקִשֹׁרָא מְלִין כְּדִקְא חֲזִי.

הָא חֲזִי, אָדָם כִּי יִקְרִיב, לְאַפּוּקֵי מֵאֵן דְּלֹא אֲתַנְסִיב, דְּהָא קֶרְבָּנִיהָ לְאוֹ קֶרְבֵן, וּבְרִכָּאן לֹא מִשְׁתַּפְּחֵן לְגַבְיָה, (ס"א על ד"ה) לֹא לְעִילָא, וְלֹא לְתַתָּא. מִמִּשְׁמַע דְּכְּתִיב אָדָם כִּי יִקְרִיב, שְׁאֵינִי הָכָא, דְּלֹאֵו אִיהוּ אָדָם, וְלֹא בְּכָלֵא דְאָדָם הוּא, וְשִׁכְיָנְתָּא לֹא שְׁרִיא עֲלוּהִי, כְּגִין דְּאִיהוּ פְּגוּם, וְאַקְרִי בְּעַל מוּם, וּמְאִרֵי דְמוּמָא אֲתַרְחֵקָא מִכָּלֵא, כָּל שֶׁפֶן לְמִדְּבַחָא לְקֶרְבָּא קֶרְבָּנָא.

וְנִדְּבַ וְאֲבִיהוּא אוֹכְחֵן, דְּכְּתִיב, (ויקרא ט) וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי יי'. וּבְגִינֵי כֶף כְּתִיב, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרְבָּן לַיי', אָדָם דְּאֲשַׁתְּכַחוּ דְּכַר

וְנוֹקְבָא, הַאי חֲזִי לְקַרְבָּא קַרְבְּנָא דָא, וְלֹא אֲחֵרָא. וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אִף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ לְנֹדֵב וְאֲבִיהוּא בְּמִלָּה אֲחֵרָא, הֲכִי הוּא וְדָאִי.

אָבֵל קְטוּרַת, עֲלָאָה הוּא מִפְּל קַרְבְּנִין דְּעֲלָמָא, דְּעֲלִיָּה אֲתַבְּרֶכֶן עֲלָאִי וְתַתָּאִי. וְקַרְבְּנָא דָא דְּאִיהוּ לְעִילָא מִפְּל קַרְבְּנִין לֹא אֲתַחֲזוּן אִינוּן לְקַרְבָּא, דְּהָא לֹא אֲתַנְּסִיבוּ, לְקַרְבְּנָא לֹא אֲתַחֲזוּן, כֹּל שְׁפָן לְמַלִּין עֲלָאִין, דִּיתַבְּרֶכֶן עַל יְדֵיהוּ.

וְאִי תִימָא וְתַצָּא אֲשֶׁ מְלַפְנֵי יְיָ וְתֹאכַל אוֹתָם, אֲמַאי. לְפַר נֶשׁ דְּאֲתָא קָמִי מְטְרוּנִיתָא, לְבַשְׂרָא לָהּ דְּהָא מְלַפָּא אֲתִי לְבֵיתָהּ, וְיִשְׂרִי בַּהּ בְּמְטְרוּנִיתָא, לְמַחְדֵי עֵמָה. אֲתָא לְקָמִי מְלַפָּא, חָמָא מְלַפָּא הֵהוּא בַר נֶשׁ דְּאִיהוּ מְאָרִי דְּמוּמִין. אָמַר מְלַפָּא, לָאוּ הוּא יְקָרָא דִילִי, דְּעַל יְדוּי דְּהָאִי פְּגִים, אִיעוּל לְמְטְרוּנִיתָא. אֲדִהֲכִי אֲתַקְנַת מְטְרוּנִיתָא בֵּיתָא לְמְלַפָּא, כִּינּוּן דְּחָמָא דְּמְלַפָּא הָוָה זְמִין לְמִיתִי לְגַבְהָ, וְהֵהוּא בַר נֶשׁ גָּרִים לְאַסְתְּלָקָא מְלַפָּא מִינָהּ, כְּדִין פְּקִידַת מְטְרוּנִיתָא לְקַטְלָא לְהֵהוּא בַר נֶשׁ.

כֶּךָ בְּזַמְנָא דְּעָאלוּ נֹדֵב וְאֲבִיהוּא, וְקְטוּרַת בִּידֵיהוּ, חֲדַת מְטְרוּנִיתָא, וְאֲתַתְּקַנַּת לְקַבְּלָא לְמְלַפָּא. כִּינּוּן דְּחָמָא מְלַפָּא אִינוּן גְּבַרִין פְּגִימִין, מְאָרִי דְּמוּמִין, לֹא בַּעַא מְלַפָּא דְּעַל יְדֵיהוּ יִיתִי לְמַשְׂרֵי עֵמָה, וְאַסְתְּלַק מְלַפָּא מִנָּהּ. כִּד חֲמַת מְטְרוּנִיתָא דְּבַגְיַנִּיהוּן אֲסְתְּלַק מְלַפָּא מִנָּהּ, מִיַּד וְתַצָּא אֲשֶׁ מְלַפְנֵי יְיָ וְתֹאכַל אוֹתָם. וְכֹרֶ דָּא בְּגִין דְּמֵאן דְּלֹא אֲתַנְּסִיב הוּא פְּגִים. מְאָרִיָּה דְּמוּמִין קָדָם מְלַפָּא, קַדְשָׁה דְּמְלַפָּא אֲסְתְּלַק מִנָּהּ, וְלֹא שְׂרִיא בְּפְגִימוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קַרְבָּן, מֵאן דְּאֲקָרִי אָדָם יִקְרִיב, וּמֵאן דְּלֹא אֲקָרִי אָדָם לֹא יִקְרִיב.

וְהַקְרִיב אֶת הַקְרָבֶן הַזֶּה וְלֹא אֲחֵר. וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אִף עַל גַּב שְׂבָאוֹהָ אֶת נֹדֵב וְאֲבִיהוּא בְּדָבָר אֲחֵר, כִּף הוּא וְדָאִי. אָבֵל קְטוּרַת הִיא עֲלִיוְנָה מִפְּל הַקְרָבָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁעֲלִיָּה מִתְּפָרְכִים עֲלִיוְנִים וְתַחֲתוֹנִים, וְהַקְרָבֶן הַזֶּה שֶׁהוּא מֵעַל לְכָל הַקְרָבָנוֹת לֹא רְאוּיִים הֵם לְקַרְבוֹ, שְׁהָרִי לֹא נִשְׂאוֹ, לְקַרְבָּן לֹא הִיוּ רְאוּיִים, כֹּל שְׁפָן לְדָבָרִים עֲלִיוְנִים שִׁיתַבְּרֶכוּ עַל יָדָם.

וְאִם תֹּאמַר, וְתַצָּא אֲשֶׁ מְלַפְנֵי ה' וְתֹאכַל אוֹתָם, לְמָה? לְאָדָם שְׂבָא לְפָנֵי הַגְּבִירָה לְבַשֵּׁר לָהּ שְׁהָרִי הַמְּלַךְ בָּא לְבֵיתָהּ, וְיִשְׂרָה עִם הַגְּבִירָה לְשִׂמְחָ עִמָּה. בָּא לְפָנֵי הַמְּלַךְ, רָאָה הַמְּלַךְ שְׂאוֹתוֹ אָדָם הוּא בְּעַל מוּמִים. אָמַר הַמְּלַךְ: אֵין זֶה כְּבוֹדִי שְׁעַל יְדֵי הַפְּגוּם הַזֶּה אֶכְנֶס אֶל הַגְּבִירָה. כִּין כֶּךָ הַתְּקִינָה הַגְּבִירָה אֶת הַבַּיִת לְמַלְךָ. כִּין שְׂרָאָתָה שֶׁהַמְּלַךְ הִזִּה מְזִמָּן לְבֹא אֵלֶיהָ, וְאוֹתוֹ אָדָם גָּרִם שֶׁהַמְּלַךְ יִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה, אִז צְרוּתָהּ הַגְּבִירָה לְהַרְגֵּ אֶת אוֹתוֹ אָדָם. כֶּךָ בְּזִמָּן שֶׁנִּכְנְסוּ נֹדֵב וְאֲבִיהוּא וְקְטוּרַת בִּידֵיהֶם, שְׂמַחָה הַגְּבִירָה, וְהַתְּפַקְנָה לְקַבֵּל אֶת הַמְּלַךְ. כִּין שְׂרָאָה הַמְּלַךְ אוֹתָם אֲנָשִׁים פְּגוּמִים, בְּעֲלֵי מוּמִים, לֹא רָצָה הַמְּלַךְ שְׁעַל יָדָם יָבֹא לְשִׂרוֹת עִמָּה, וְהַסְתַּלַּק מִמֶּנָּה הַמְּלַךְ. כִּשְׂרָאָתָה הַגְּבִירָה שֶׁבִּגְלָלָם הַסְתַּלַּק הַמְּלַךְ מִמֶּנָּה, מִיַּד - וְתַצָּא אֲשֶׁ מְלַפְנֵי ה' וְתֹאכַל אוֹתָם. וְכֹרֶ זֶה מְשׁוּם שְׂמִי שְׂלֹא נִשְׂא הוּא פְּגוּם. בְּעֲלֵי מוּמִים לְפָנֵי הַמְּלַךְ, קַדְשָׁה הַמְּלַךְ שֶׁלֹּא מְסַתְּלַק מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרָה בְּפָגָם. וְלִכֵּן כְּתוּב אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קַרְבָּן. מִי שֶׁנִּקְרָא אָדָם - יִקְרִיב. וּמִי שְׂלֹא נִקְרָא אָדָם - לֹא יִקְרִיב.

מן הבהמה כָּלֵל. מן הַבָּקָר ומן הצאן - פָּרֹט. אחר כֹּף אֵלו שְׁפָשִׁים לְאָכֵל, וְשֵׁלָא כְּשָׂרִים לְאֵכִילָה אֲסוּר לְהַקְרִיב. וּלְמַקּוּם אחר הִסְתַּלְקוּ אוֹתָם שְׁפָשִׁים וְאוֹתָם שֵׁלָא כְּשָׂרִים.

אם עלה קָרְבָּנו. רבי חֵיָא פָּתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם דְּרָכֵי. כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם, מִחֻשְׁבְּתֵי כְּתוּב חֶסֶד בְּלֹא ו'. בֹּא רָאָה, מִחֻשְׁבֵּת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא עֲלִיוֹנָה וְרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה הַתְּפִשְׁטוּ דְרָכִים וְשִׁבְלִים לְהַמְצִיא הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ וּלְתַקְנֵנוּ בְּתַקְוֵינוּ פְּרָאוּי. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה נִשְׁפָּעַת וּיִצְאֵת הַשְּׂקָאֵת גַּן הַעֲדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה קִיּוּמִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה נִמְצְאֵת תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה.

מִחֻשְׁבֵּת הָאָדָם הִיא הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה מִתְּפִשְׁטִים דְּרָכִים וְשִׁבְלִים לְהִסִּיט אֶת דְּרָכֵינוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה שׁוֹפְעַת וּיִצְאֵת זְהֻמַּת הַיֵּצֵר הָרַע לְהַרְעוֹ לוֹ וּלְכֹל. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה נִמְצְאֵת עֲבֻרוֹת, חֻטְאוֹת וְזִדּוֹנוֹת, עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיוֹת וְשִׁפְכוֹת דָּמִים. וְעַל זֶה, כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם.

וּמִשּׁוּם כֹּף בְּרֹאשׁ הַכֹּל כְּתוּב, אִם עָלָה קָרְבָּנו. מִן הַבָּקָר, וְלֹא בָּקָר, וּמִי הוּא? הוּא פֶּה בֶן בָּקָר, שֶׁהוּא זָכָר.

רבי יִצְחָק אָמַר, מִן הַבָּקָר סֵתָם, וְחֲזַר וּפִירֵשׁ זָכָר וּפְרֵשׁ - זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ, זָכָר וְלֹא נִקְבָּה, שֶׁהָיָה זָכָר נוֹדֵעַ לְמַעַלָּה וְנִקְבָּה נוֹדֵעַת לְמַטָּה. וְכֵן מִן הַצֹּאן וּמִן הַכְּבָשִׁים וּמִן הָעִזִּים.

מִי שְׁבָאִים לְעוֹלָה - כָּלֵם זָכָר,

מִן הַבְּהֵמָה כָּלֵל. מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן פָּרֹט, לְבָתֵּר אֵלֶיךָ דְּכֻשְׂרִין לְמִיכָל, וְדִלָּא כְּשָׂרִין לְמִיכָל אֲסִיר לְקֻרְבָּא. וְלֹאֲתֵר אַחֲרָא אֲסֵתְלִיקוּ אֵינּוּן דְּכֻשְׂרִין וְאֵינּוּן דִּלָּא כְּשָׂרִין.

אם עוֹלָה קָרְבָּנו, (ויקרא א) רַבִּי חֵיָא פָּתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם דְּרָכֵי. כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם, מִחֻשְׁבְּתֵי כְּתוּב חֶסֶד בְּלֹא ו', תָּא חֲזִי, מִחֻשְׁבָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הִיא עֲלָאָה וְרִישָׁא דְּכָלֵא, וּמַהֵיא מִחֻשְׁבָּה אֲתַפְּשְׁטוּ אַרְחִין וְשִׁבְלִין, לְאֲשַׁתְּפַחָא שְׂמָא קוּדִישָׁא, וְלֹאֲתַקְנָא לִיהַּ בְּתַקְוֵנוּי כְּדָקָא יֵאוֹת. וּמַהֵיא מִחֻשְׁבָּה אֲתַנְגִּיד וְנִפִּיק שְׂקִיו דְּגִנְתָּא דְּעֲדָן, לְאֲשַׁקְּאָה כָּלֵא. וּמַהֵיא מִחֻשְׁבָּה, קִיּוּמִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. וּמַהֵיא מִחֻשְׁבָּה, מִשְׁתַּכַּח תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה.

מִחֻשְׁבָּה דְּבֵר נֶשׁ, הִיא רִישָׁא דְּכָלֵא, וּמַהֵיא מִחֻשְׁבָּה, אֲתַפְּשְׁטוּ אַרְחִין וְשִׁבְלִין, לְאֲסִטָּאָה אוֹרְחוּי, בְּהֵאִי עֲלָמָא, וּבַעֲלָמָא דְּאֵתִי. וּמַהֵיא מִחֻשְׁבָּה, אֲתַנְגִּיד וְנִפִּיק זוֹהֵמָא דְּיֵצֵר הָרַע, לְאֲבָאָשָׁא לִיהַּ וּלְכָלֵא. וּמַהֵיא מִחֻשְׁבָּה, אֲשַׁתְּכַחוּ עֲבִירוֹת חֻטְאוֹת וְזִדּוֹנוֹת, עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיוֹת וְשִׁפְכוֹת דָּמִים. וְעַל דָּא, כִּי (דָּרָר ע"א) לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם. וּבְגִין כֹּף, רִישָׁא דְּכָלֵא כְּתוּב, אִם עוֹלָה קָרְבָּנו. מִן הַבָּקָר, וְלֹא בָּקָר, וּמֵאֵן אִיהוּ. פֶּה בֶן בָּקָר אִיהוּ, דְּאִיהוּ דְּכָר.

רבי יִצְחָק אָמַר, מִן הַבָּקָר סֵתָם, וְחֲזַר וּפִירֵשׁ זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ, זָכָר וְלֹא נִקְבָּה, דְּהָא דְּכָר אֲשַׁתְּמוּדֵעַ לְעִילָא, וְנוֹקְבָא אֲשַׁתְּמוּדֵעַ לְתַתָּא. וְכֵן מִן הַצֹּאן מִן הַכְּבָשִׁים וּמִן הָעִזִּים. מֵאֵן דְּאֵתִי לְעוֹלָה, כָּלֵהוּ דְּכָר, וְלֹא נוֹקְבָא, בְּגִין דְּעוֹלָה עוֹלָה עַל הַלֵּב, עַל הַלֵּב

ולא נקבה, משום שעולה עולה על הלב, על הלב ודאי, ונדע מי שעומד על הלב. ומשום כף עולה למעלה, וכלם זכרים. ולכן פתח הפתוח בראש בעולה יותר מפל שאר הקרבנות, שהרי המחשבה היא הראש של הפל.

אמר רבי יהודה, אם כף, במקום של מחשבה של מעלה צריך להקריב. למה למטה יותר? לא היה בידו. בא לפני רבי שמעון. אמר לו, הראש של הפל הוא מחשבה, וסיום של אותה מחשבה מקום שנקרא בקר, ומיהו? אותו סיום הגוף שמבשם את הנקבה. כף מחשבה של אדם ראש של הפל. הסיום של אותה מחשבה, כשנעשה מעשה, מתי? בבקר. זהו שכתוב (מיכה ב) הוי חשבי און ופעלי רע. אימתי? על משפכותם באור הבקר יעשוה. ועל כן לאותו מקום של מחשבה, המחשבה עולה, והמעשה מתקרב לסיום המחשבה ודאי.

רבי אחא היה הולך בדרך, והיו עמו רבי יהודה. עד שהיו הולכים, אמר רבי יהודה, זה ששינוי בתולת ישראל, בתולת שהתברכה מן שבע (מישראל), שנקראת בת שבע, ופרשוה בכמה מקומות. ובתולה למטה ירשה שבע ברכות בגללה. והרי פתוח, ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עליה נאמר, על פנסת ישראל. וזה קשה מהפל, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. וזה שאמרו כל החברים בדבר זה הוא יפה. אבל אם הפרשה נאמרה בדרך של נחמה, היינו אומרים כף, אבל בקינה הזו נאמר, והרי הפתוח מוכיח כף. אמר לו, ודאי כף זה, והרי היה

ודאי, ואשתמודע מאן דקאים על הלב. ובגין כף סלקא לעילא, וכלהו דכרין. ועל דא פתח קרא ברישא בעולה יתיר מפל שאר קרבנין, דהא מחשבה רישא דכלא.

אמר רבי יהודה, אי הכי באתר דמחשבה דלעילא בעיא לקרבא, אמאי לתתא יתיר. לא הוה בידיה. אתא לקמיה דרבי שמעון, אמר ליה, רישא דכלא מחשבה הוא, וסיומא דהיא מחשבה אתר דאקרי בקר, ומאי איהו. ההוא סיומא דגופא, דמבסם לנוקבא. כף מחשבה דבר נש, רישא דכלא. סיומא דהיא מחשבה, פד אתעביד עובדא. אימתי. בבקר. הדיא הוא דכתיב, (מיכה ב) הוי חושבי און ופועלי רע, אימתי, על משפכותם באור הבקר יעשוה. ועל דא להווא אתר דמחשבה, מחשבה אסתליק. ועובדא מתקרבא לסיומא דמחשבה ודאי.

רבי אחא הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי יהודה, עד דהוו אזלי, אמר רבי יהודה, הא דתנינן בתולת ישראל, בתולה דאתברכא מן שבע (ס"א מישראל), דאקרי בת שבע, ואוקמוה בכמה אתר. ובתולה לתתא, ירתא ז' ברכות בגינה. והא כתיב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עלה אתמר, על פנסת ישראל. ודא קשיא מפלא, דכתיב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. והאי דקא אמרי כלהו חברייא במלה דא שפיר הוא. אבל אי פרשתא אתמר בארחה נחמה הוינן אמרי הכי. אבל בהאי קינה אתמר, והא קרא אוכח הכי.

אמר ליה ודאי הכי הוא, והא הוה קשיא לי ההוא מלה יתיר מפלא, ואתינן לגבי קשה לי אותו דבר יותר מהפל, ובאנו אל רבי שמעון בחשכות פנים. אמר לי, ממראה פניך

דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּחִשּׁוֹכַן דְּאַנְפִּין. אָמַר לִי, מַחִיזוּ
 דְּאַנְפִּין, אֲשֶׁתְּמוֹדַע מַה דְּבִלְבָּךְ. אָמִינָא לִי
 וְדַאי, דְּאַנְפִּי וְלִבִּי שְׁוִין. אָמַר לִי אִימָא לִי
 מְלָךְ. אָמִינָא לִי, כְּתִיב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם
 בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל, מָאן דְּאִית לִיה רִוּגָזָא
 בְּדִבְיִתְהוּ, וְנִפְקָא מִגִּיה, לָא תִהְדַּר לְעֵלְמִין, אִי
 הָכִי וּוִי לְבָנִין דְּאִתְתְּרִכוּ עִמָּה. אָמַר לִי, וְלֹא
 סָגִי לָךְ מַה דְּאַמְרוּ כְּלָהוּ חֲבַרְיָיא. אָמִינָא, הָא
 שְׁמַעְנָא מְלִייהוּ, דִּיהוּה מְרַחֲמִי, וְלֹא מְתִישְׁבֹן
 בְּלַבְּאִי.

אָמַר, כֹּל מַה דְּאַמְרוּ חֲבַרְיָיא כְּלָא שְׁפִיר
 וְיֵאוֹת, אָבֵל וּוִי לְדָרָא כַּד רַעִיין לֹא
 מִשְׁתַּפְּחִין, וְעֵנָא סָאטֵן וְאַזְלִין, וְלֹא יִדְעִין לְאַן
 אֲתֵר אֲזִילִי, לָא לִימִינָא וְלֹא לְשְׁמַאֲלָא. וְדַאי
 הָאִי קָרָא בְּעֵינָא לְמַנְדַּע, וְכְלָהוּ גְלִיין לְאִינוּן
 דְּחֻמָּאן בְּאַרְחָא דְּאוּרִייתָא בְּאַרְחָ קְשׁוּט.

הָא חֲזִי, בְּכְלָהוּ גְלוּתָא דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל, לְכְלָהוּ
 שְׁנֵי זְמַנָּא וְקֶצֶא, וּבְכְלָהוּ הוּוּ יִשְׂרָאֵל
 תַּיִבִּין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְתוֹלַת יִשְׂרָאֵל
 הָוָה תָּבַת לְאַתְרָהָא, בְּהָהוּא זְמַנָּא דְּגָזַר עָלָה.
 וְהִשְׁתָּא בְּגְלוּתָא דָּא בְּתַרְאָה לְאוּ הָכִי, דְּהָא
 הִיא לָא תִיתוּב הָכִי כְּזַמְנִין אַחֲרַנִּין, וְהָאִי קָרָא
 אוּכַח, דְּכְתִיב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת
 יִשְׂרָאֵל, נִפְלָה וְלֹא אוֹסִיף לְהַקִּימָה לֹא כְתִיב.
 מְתָר לְמַלְפָּא דְּרַגְזוּ עַל מְטְרוּנִיתָא, וְאַשְׁדִּי לָהּ
 מְהִיכְלִיה, לְזַמְנָא יְדִיעָא. כַּד הָוָה מְטִי
 הָהוּא זְמַנָּא, מִיד מְטְרוּנִיתָא הוּת עֲאֵלַת וְתָבַת
 קָמִי מְלַפָּא. וְכֵן זְמַנָּא חַד, וְתַרִּין, וְתָלַת זְמַנִּין.
 לְזַמְנָא בְּתַרִּיתָא, אַתְרַחַקַת מְהִיכְלָא דְּמַלְפָּא,
 וְאַשְׁדִּי לָהּ מְלַפָּא מְהִיכְלִיה לְזַמְנָא רַחִיקָא.
 אָמַר מְלַפָּא, הָאִי זְמַנָּא לָאוּ הוּא כְּשָׂאֵר זְמַנִּין
 דְּהִיא תִיתִי קָמֵאִי הָכִי, אָלָא אָנָּא אִיזִיל עִם
 כָּל בְּנֵי הִיכְלִי וְאַתְבַּע עָלָה.

נִוְדַע מַה שְׁבִלְבָּךְ. אָמַרְתִּי לוּ,
 וְדַאי שְׁפִנִי וְלִבִּי שְׁוִים. אָמַר לִי,
 אָמַר לִי דְבַרְךָ. אָמַרְתִּי לוּ, כְּתוּב
 נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת
 יִשְׂרָאֵל. מִי שִׁישׁ לוּ רַגְזוּ בְּאַשְׁתּוּ
 וְיִצְאָה מִמֶּנּוּ, לֹא תַחֲזוּר לְעוֹלָמִים.
 אִם כֶּף, אוּי לְבָנִים שְׁגַרְשׁוּ עִמָּה.
 אָמַר לִי, וְלֹא מְסַפִּיק לָךְ מַה
 שְׁאַמְרוּ כָּל הַחֲבָרִים? אָמַרְתִּי,
 הָרִי שְׁמַעְתִּי דְּבַרְיֵהֶם, שְׁהִיוּ
 מְאַהֲבָה, וְלֹא מְתִישְׁבִים בְּלִבִּי.
 אָמַר, כֹּל מַה שְׁאַמְרוּ הַחֲבָרִים
 יָפָה וְנָאָה, אָבֵל אוּי לְדוֹר
 כְּשֶׁהְרוּעִים אִין נִמְצָאִים, וְהַצֵּאן
 סוּטִים וְהוֹלְכִים, וְלֹא יוֹדְעִים
 לְאִיזָה מְקוּם הוֹלְכִים, לֹא יְמִינָה
 וְלֹא שְׁמַאֲלָה. וְדַאי שְׁפִסּוּק זֶה
 צְרִיךְ לְהַפִּיר, וְכֹלָם גְלוּיִים לְאוּתָם
 שְׁרוּאִים בְּדַרְךָ הַתּוֹרָה בְּדַרְךָ
 אָמַת.

בֹּא רָאָה, בְּכָל הַגְּלוּת שְׁגָלוּ
 יִשְׂרָאֵל, לְכַלן שֵׁם זְמַן וְקֶזֶן, וּבְכַלן
 הָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁבִים לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ
 הוּא, וּבְתוֹלַת יִשְׂרָאֵל הִיתָה שְׂבָה
 לְמַקּוּמָה, בְּאוּתוּ זְמַן שְׁגָזַר עָלֶיהָ.
 וְעַכְשָׁו בְּגְלוּת הָאַחֲרוּנָה הָיוּ אִינוּ
 כֶּף, שְׁהָרִי לֹא לֹא תְשׁוּב כֶּף כְּמוֹ
 בְּפַעְמִים הָאַחֲרוֹת. וְהַפְּסוּק הָזֶה
 מוֹכִיחַ, שְׁכְּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף
 קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל. נִפְלָה וְלֹא
 אוֹסִיף לְהַקִּימָה לֹא כְתוּב.
 מוֹשֵׁל לְמַלְךְ שְׁרַגְזוּ עַל הַגְּבִירָה
 וְרוּק אוּתָהּ מְהִיכְלוּ לְזְמַן יְדוּעַ.
 כְּשֶׁהָיָה מְגִיעַ אוּתוֹ זְמַן, מִיד
 הַגְּבִירָה הִיתָה נִכְנַסַת וְשְׂבָה לְפָנֵי
 הַמְּלָךְ, וְכֵן פַּעַם אַחַת וּשְׁתַּיִם
 וְשִׁלֵּשׁ פַּעְמִים. לְפַעַם הָאַחֲרוּנָה
 הַתְּרַחַקָה מְהִיכַל הַמְּלָךְ, וְהַשְׁלִיף
 אוּתָהּ הַמְּלָךְ מְהִיכְלוּ לְזְמַן רַחוּק.
 אָמַר הַמְּלָךְ, הַפַּעַם הָזֶה אִינָה
 כְּשָׂאֵר הַפַּעְמִים שְׁהִיא תַחֲזוּר לְפָנֵי
 כֶּף, אָלָא אֲנִי אֵלָךְ עִם כָּל בְּנֵי
 הִיכְלִי וְאַבְקַשׁ אוּתָהּ.

כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלֶיהָ, רָאָה אוֹתָהּ שֶׁהִיְתָה שׁוֹכֶכֶת בְּעֶפְרָי. מִי רָאָה אֶת כְּבוֹד הַגְּבִירָה בְּאוֹתוֹ זְמַן וְאֵת בְּקָשׁוֹת הַמֶּלֶךְ כְּנִגְדָּהּ, עַד שֶׁהִמְלִיךְ אוֹחֲזוֹ אוֹתָהּ בְּיָדוֹ וּמְקִימִים אוֹתָהּ, וּמְבִיא אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ, וְנֹשֵׁבֶעַ לָהּ שְׁלֵא יִפְרֹד מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים וְלֹא יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ.

כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - כָּל זְמַן שֶׁכְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּת, כְּשֶׁהִיָּה מְגִיעַ הַזְּמַן, הִיא בָּאָה וְחוֹזֶרֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעַכְשָׁיו בְּגִלוּת הַזֶּה לֹא כֵּף, אֲלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחֵז בְּיָדֶיהָ וְיִקְּמֶה אוֹתָהּ וְיִתְפָּסֵס עִמָּה וְיִשִּׁיב אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ. וְבֹא תִרְאֶה שֶׁכֵּף זֶה, שֶׁהָרִי כְּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל זֶה כְּתוּב, (עֲמוּס ט) בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת. הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כִּמוֹ בְּפַעְמִים הָאֲחֵרוֹת, אֲבָל אֲנִי אֶקְּמֶה אוֹתָהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב, בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, אֲנִי אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד. מִי זֶה סִפְת דְּוִיד? זֶה בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. הַנִּפְלֵת, כִּמוֹ שֶׁכְּתוּב נִפְלָה. וְזֶהוּ כְּבוֹדָה שֶׁל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְתִשְׁבַּחְתָּהּ, וְזֶה לְמַדְּנָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה, וְדַאי דְּבִרְתָּה עַל לְבַי וְהִתְיַשְׁב, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבַר. וְזֶה הוֹלֵךְ כִּמוֹ דְּבַר אֶחָד שֶׁשִּׁמְעָתִי וְשִׁכַחְתִּי, וְעַכְשָׁיו הַרוּחָתִי אוֹתוֹ. שֶׁשָּׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל וְיֹאמַר, (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֶפְרַי קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם, כִּמוֹ שֶׁאֲחֻז בְּיַדִּי חִבְרוֹ וְיֹאמַר: הַתְּנַעֲר, קוּם! כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחֵז בָּהּ וְיֹאמַר: הַתְּנַעֲרִי, קוּמִי!

אָמַר לּוֹ רַבִּי אַחָא, וְכֵף כָּל אוֹתָם בְּגִי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ פּוֹתְחִים בְּלִשׁוֹן זֶה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם ט) קוּמִי אוּרִי כִּי בֹא אוּרֶךְ, הָא

בְּרַ מְטָא לְגַבְהָ, חָמָא לָהּ דְּהוּה שְׁכִיבַת לְעֶפְרָא. מָאן חָמָא יְקָרָא דְּמִטְרוּנִיתָא בְּהֵיא (דף ר' ע"ב) זְמַנָּא, וּבְעוֹתִין דְּמִלְכָּא לְקַבְּלָהּ עַד דְּאֲחִיד לָהּ מִלְכָּא בִּידוּי, וְאוּקִים לָהּ, וְאֵייתִי לָהּ לְהִיכְלִיָּה, וְאוּמִי לָהּ דְּלֹא יִתְפָּרֵשׁ מִינָּה לְעוֹלָמִין, וְלֹא יִתְרַחֵק מִינָּה.

כִּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל זְמַנִּין דְּכְנֻסֵת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא, כִּד הוּה מְטִי זְמַנָּא, הִיא אֲתִיאַת וְהִדְרַת קָמִי מִלְכָּא. וְהִשְׁתָּא בְּגִלוּתָא דָּא לֹא הִכִּי, אֲלֹא קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹחִיד בִּידָהּ, וְיוּקִים לָהּ, וְיִתְפָּסִים בְּהִדָּה וְיִתִּיב לָהּ לְהִיכְלִיָּה. וְתֹא חֲזִי דְּהִכִּי הוּא, דְּהָא כְּתִיב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל דָּא כְּתִיב, (עֲמוּס ט) בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כִּמוֹ זְמַנִּין אַחֲרֵינִין, אֲבָל אֲנִי אֶקְּמֶה לָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, אֲנִי אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד. מָאן סִפְת דְּוִיד. דָּא בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. הַנּוֹפְלֵת: כִּמָּה דְּכְתִיב נִפְלָה. וְדָא הִיא יְקָרָא דְּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְתוֹשְׁבַחְתָּא דִּילָהּ. וְדָא אוּלִיפְנָא בְּהֵיא שְׁעָתָא.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, וְדַאי מְלִילְתָּא עַל לְבַאי, וְאִתְיַשְׁבָּא, וְדָא בְּרִירוֹ דְּמִלָּה. וְאִזְלָא הֵיא, כְּמִלָּה חֲדָא דְּשִׁמְעָנָא וְשִׁכַחְנָא, וְהִשְׁתָּא רְוּוּחָנָא לָהּ, דְּתִנִּינָן, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְמַן קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְרִזָּא עַל כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל וְיֹאמַר, (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֶפְרַי קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם, כִּמוֹ מָאן דְּאֲחִיד בִּידָא דְּחִבְרִיָּה וְיֹאמַר הַתְּנַעֲר, קוּם, כִּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹחִיד בָּהּ וְיֹאמַר הַתְּנַעֲרִי, קוּמִי.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אַחָא, וְכֵן כָּל אֵינּוֹן בְּגִי הֵיכְלָא דְּמִלְכָּא בְּלִישְׁנָא דָּא פְּתַחִין, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה ט) קוּמִי אוּרִי כִּי בֹא אוּרֶךְ, הָא כִּי בֹא אוּרֶךְ, הָרִי הַמֶּלֶךְ פֹּאן, וְדַאי שְׁאֲזוֹ הוּא הַכְּבוֹד שְׁלָהּ, וְשִׁמְחַת הַכָּל כְּשֶׁהִמְלִיךְ מִתְפָּסִים עִמָּה.

מִלְפָּא הָכָא, וְדָאֵי כְדִין הוּא יְקָרָא דִּילָהּ,
 וְחִדּוּתָא דְכָלָא, פִּד מִלְפָּא אֲתַפְיִיס
 בַּהֲדָה. (בתיב (מלכים א א) ותבא בת־שבע אל־המֶלֶךְ הַמְדָּרָה כְּגוֹנָא
 ד) בְּכַל אֵינּוֹן זְמַנִּין אִיהִי אֲתַת לְגַבֵּי דְמִלְפָּא,
 וְקַמַּת קַמִּיה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מלכים א א) וְתָבֵא
 לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וַתַּעֲמוּד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. אֲבָל בְּזַמְנָא
 דָּא לָאו הָכִי, אֲלֵא מִלְפָּא יִיתִי לְגַבְהָ, וְיִתְפְּיִיס
 בַּהֲדָה, וְיִתִּיב לָהּ לְהִיכְלִיהָ. הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב, (זכריה ט) הִנֵּה מִלְפָּךְ יָבֵא לָךְ וְדָאֵי, וְלֹא
 אֲנִתְ לְגַבְיָהּ, יָבֵא לָךְ, לְפִיִּיסָא לָךְ. יָבֵא לָךְ,
 לְאַקְמָא לָךְ. יָבֵא לָךְ, לְאַשְׁלֵמָא לָךְ בְּכָלָא.
 יָבֵא לָךְ, לְאַעְלָאָה לָךְ לְהִיכְלִיהָ, וְלֹאֲזִדּוּגָא
 עִמָּךְ זִוּגָא דְעֵלְמִין, פְּמָה דְאַתְ דְּאִמְר (הושע
 ב) וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי בְּאַמוּנָה.

(פתוב (מלכים-א א) ותבא בת שבע אל המֶלֶךְ
 הַמְדָּרָה, כְּמוֹ זֶה) בְּכָל אֲוֹתָן הַפְּעָמִים
 הִיא בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ וְעוֹמְדַת
 לְפָנָיו. זֶהוּ שְׂכָתוּב (מלכים-א
 א) וְתָבֵא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וַתַּעֲמֹד לְפָנֵי
 הַמֶּלֶךְ. אֲבָל בַּפְּעַם הַזֶּה לֹא כָּךְ,
 אֲלֵא הַמֶּלֶךְ יִלָּךְ אֵלֶיהָ וְיִתְפְּיִיס
 עִמָּה וְיִשִּׁיב אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ. זֶהוּ
 שְׂכָתוּב הִנֵּה מִלְפָּךְ יָבֵא לָךְ, וְדָאֵי,
 וְלֹא אֲתָ אֵלָיו. יָבֵא לָךְ, לְפִיִּיס
 אוֹתָךְ. יָבֵא לָךְ, לְהִקִּים אוֹתָךְ. יָבֵא
 לָךְ, לְהַשְׁלִים אוֹתָךְ כִּפְלָא. יָבֵא לָךְ,
 לְהַכְנִיס אוֹתָךְ לְהִיכְלוֹ וְלִהְיוֹת
 עִמָּךְ זִוּג עוֹלָמִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
 וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי בְּאַמוּנָה.

עַד דְּהוּוּ אֲזֵלִי פִּגְעָה בְּהוּ רַבִּי אַבָּא.
 אֲמָרוּ, הָרִי בְּעַל הַחֲכָמָה
 בָּא, נִקְבַּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה. כְּשֶׁקְּרָבוּ
 אֵלָיו, הִשְׁתַּמֵּט מֵהֶאֱכָף שְׁהִיָּה
 יוֹשֵׁב עֲלָיו, וְיִרַד אֵלֵיהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות יט) וַיְהִי קוֹל
 הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד וְגוֹ'. וַיְהִי
 קוֹל הַשֹּׁפָר, כְּאֵן נִחְלָקוּ סִפְרֵי
 הָרֵאשׁוֹנִים, וְכָלֵם בְּדָבָר אֶחָד
 נִתְקַעוּ. יֵשׁ מִי שְׂאוֹמַר, קוֹל הַשֹּׁפָר
 - שְׁנַיִם. קוֹל - אֶחָד. הַשֹּׁפָר -
 שְׁנַיִם. וְדִיִּיק זֶה מִשְׁלָא כְּתוּב וַיְהִי
 הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק, אֲלֵא קוֹל
 הַשֹּׁפָר, קוֹל שְׂיוּצָא מֵהַשֹּׁפָר,
 שְׂוֵדָאֵי נִקְרָא שׁוֹפָר, כְּמוֹ
 שְׁנֹאֲמַר (ישעיה כז) יִתְקַע בְּשׁוֹפָר
 גְּדוֹל, וְזֶהוּ שׁוֹפָר גְּדוֹל שְׁבוּ
 יוֹצְאִים הַעֲבָדִים לְחֵרוֹת עוֹלָמִים,
 וְהָרִי פְּרִשְׁיָהּ.

וַיֵּשׁ מִי שְׂשׁוּנָה וּמְדִיִּיק שְׁהַפֵּל
 אֶחָד, מִשׁוּם שְׂכָתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר,
 הַקוֹל שְׁנִקְרָא שׁוֹפָר. וּמַנִּין לָנוּ
 שְׁנִקְרָא קוֹל? מִמָּה שְׂכָתוּב (דברים
 ה) קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף, וְהַקוֹל
 הַגְּדוֹל הִנֵּה נִקְרָא שׁוֹפָר. וְעַל כֵּן,
 קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ כְּתוּב. לֹאֵן
 הוֹלֵךְ? אִם תֹּאמַר לְהַר סִינַי אוֹ

עַד דְּהוּוּ אֲזֵלִי פִּגְעָה בְּהוּ רַבִּי אַבָּא. אֲמָרוּ, הָא
 מְאָרִיָּה דְּחֲכָמְתָא אֲתִי, נִקְבַּל אֲנִפִּי
 שְׂכִינְתָא. פִּד קָרִיבוּ בַּהֲדִיָּה, אֲשַׁתְּמִיט
 מַקְסָטוּרָא דְּקוּפְטָרָא, וְנַחַת גְּבוּן.
 פְּתַח וְאָמַר, (שמות יט) וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ
 וְחֹזֵק מְאֹד וְגוֹ'. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר, הָכָא
 אֲפִלְיָגוּ סִפְרֵי קְדָמָאֵי, וְכִלְהוּ בְּחַד מְלָה
 אֲתַתְקַעוּ. אִית מָאֵן דְּאָמַר, קוֹל הַשֹּׁפָר תְּרִי,
 קוֹל חַד, הַשֹּׁפָר תְּרִי. וְדִיִּיק לָהּ, מְדִלָּא כְּתִיב
 וַיְהִי הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק, אֲלֵא קוֹל הַשֹּׁפָר,
 קוֹל דְּנַפְיָק מִשׁוֹפָר, דְּוֵדָאֵי שׁוֹפָר אֲקָרִי, כְּמָה
 דְּאַתְ אָמַר (ישעיה כז) יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל, וְהָאֵי
 אִיהוּ שׁוֹפָר גְּדוֹל, דְּבִיָּה נַפְקִין עַבְדֵּין לְחֵירוֹת
 עֲלָמִין. וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִית מָאֵן דְּתַנִּי וְדִיִּיק דְּכָלָא חַד, בְּגִין דְּכְּתִיב
 קוֹל הַשֹּׁפָר, קוֹל דְּאֲקָרִי שׁוֹפָר. וּמַנָּא
 לָן דְּאֲקָרִי קוֹל. מִמָּה דְּכְּתִיב, (דברים ה) קוֹל גְּדוֹל
 וְלֹא יִסָּף, וְהָאֵי קוֹל גְּדוֹל אֲקָרִי שׁוֹפָר. וְעַל
 דָּא קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ כְּתִיב. לֹאֵן הוֹלֵךְ. אִי תִימָא לְהַר סִינַי, אוֹ לְיִשְׂרָאֵל.

לְיִשְׂרָאֵל, אִזּוּ יוֹרֵד הָיָה צְרִיף
לְהִיטֹת! אֵלֶּא הַתּוֹרָה יִצְאָה מִכָּאֵן.
וּמִהַמְקוֹם הַזֶּה, שֶׁהוּא הַכֶּלֶל שֶׁל
כָּל שְׂאֵר הַקּוּלוֹת, נִתְּנָה,
וּכְשִׁי־סִתְּכֵלוּ בַדְּבָרִים, הַכֹּל אֶחָד.
וְלִכֵּן הַלּוּחֹת הֵרָא שְׁוֹנִים הָיוּ
רְשׁוּמִים מִהַמְקוֹם הַזֶּה, וְזֶהוּ סוּד
הַדְּבָר, שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת לב) חֲרוֹת עַל
הַלְחַת. אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֵלֶּא
חֲרוֹת, חֲרוֹת מִמֶּשׁ, מְקוֹם שְׁפָל
הַחֲרוֹת תְּלוּיָהּ בּוֹ. וּבֹא רֵאֵה, אֵינן
לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה שְׂאוּמְרִים כָּל
הַחֲבָרִים זֶה כֶּף וְזֶה כֶּף, שֶׁלֹּא
הוֹלֵךְ הַכֹּל לְמְקוֹם אֶחָד וּמִתְכַּנֵּס
לְמַעַן אֶחָד.

הוֹרֵךְ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (קֹהֶלֶת א) כָּל
הַנְּחָלִים הַלְכִים אֵל הַיָּם, וְכַתּוּב
הַכֹּל הוֹלֵךְ אֵל מְקוֹם אֶחָד. וְחִזְק
מְאֹד - כְּמוֹ שְׁשִׁנִּינוּ, כְּלִי מִחִזְק
אַרְבַּעִים סָאָה. וְחִזְק מְאֹד - שְׁאֵין
לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה חֲלָשׁ אוֹ שְׁבוּר,
שְׁכַשְׁתְּסִתְּכֵל וְתִכְפִּיר אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא
תִמְצָא אוֹתוֹ חִזְק כְּפִטִישׁ שְׁשׁוּבֵר
סְלַעִים. וְאִם זֶה חֲלָשׁ - זֶה מִמֶּךָ,
כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּהָ, שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים לב) כִּי
לֹא דְבָר רַק הוּא, וְאִם רַק הוּא -
מִכֶּם הוּא. וְעַל זֶה וְחִזְק מְאֹד.

כְּתוּב, (שְׁמוֹת יט) מִשֶּׁה יִדְבֵר
וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל. בְּמְקוֹם
הַזֶּה נִכְלְלוּ דְבָרִים עֲלִיוֹנִים, הָרִי
פָּרְשׁוּהָ וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל,
בְּקוֹלוֹ שֶׁל מִשֶּׁה, בְּאוֹתוֹ קוֹל
שְׂאוּחֹז בּוֹ מִשֶּׁה. כָּאֵן יֵשׁ
לְהַתְּבוּנָה, שְׁהָרִי הַפּוּף הָיָה,
שְׁכַתּוּב (שִׁם כ) וַיִּדְבֵר אֱלֹהִים, וְכָאֵן
כְּתוּב מִשֶּׁה יִדְבֵר.

אַלֵּא יֵשׁ אוּמְרִים, מִשׁוּם שְׁכַתּוּב
וַיֹּאמְרוּ אֵל מִשֶּׁה דְבָר אֶתָּה עֲמָנוּ
וְנִשְׁמָעָה וְאֵל יִדְבֵר עֲמָנוּ אֱלֹהִים.
וְעַל זֶה מִשֶּׁה יִדְבֵר, וְהֶאֱלֹהִים
יַעֲנֵנוּ. מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא דְבָר
בַּתּוֹרָה מִפִּי מִשֶּׁה לְבָדוֹ, וְזֶהוּ
שְׁבִאֲרוּהָ - קְלָלוֹת שְׁבַמְשָׁנָה
עֲצָמוֹ. הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ

יֹרֵד מִיבְעֵי לִיָּהּ. אֵלֶּא אוּרִייתָא מְהֵכָא נִפְקָא.
וּמֵאַתֵּר דָּא, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְכָל שְׂאֵר קְלִין
אַתִּייהִיבַת, וְכַד יִסְתְּפְלוּן מִלִּי כְּלָא חַד.

וְעַל דָּא, לִוְחֵי קְדָמָאֵי רְשִׁימִין מְהֵאֵי אֶתֵר הוּוּ,
וְדָא הוּא רְזָא דְמִלָּה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת לב) חֲרוֹת
עַל הַלּוּחֹת, אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת, אֵלֶּא חֲרוֹת,
חֲרוֹת מִמֶּשׁ, אֶתֵר דְכָל חֲרוֹת בֵּיהּ תְּלוּיָא. וְתָא
חֲזִי, לִית לָךְ מִלָּה בְּאוּרִייתָא, דְּאַמְרִין כְּלָהוּ
חֲבָרִיִּיא דָּא הֵכִי וְדָא הֵכִי, דְּלֹא אֲזִיל כְּלָא
לְאַתֵר חַד, וְלִמְבוּעָא חַד אֶתְפְּנַשׁ.

הוֹרֵךְ: כְּמָה דְאַתָּה אָמֵר, (קֹהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים
הוֹלְכִים אֵל הַיָּם. וְכַתִּיב (קֹהֶלֶת א) הַכֹּל
הוֹלֵךְ אֵל מְקוֹם אֶחָד. וְחִזְק מְאֹד, כְּמָה דְתַנִּינָן
כְּלִי מִחִזְק אַרְבַּעִים סָאָה. וְחִזְק מְאֹד, דְּלִית
לָךְ מִלָּה בְּאוּרִייתָא חֲלָשָׁא אוֹ תְּבִירָא, דְּכַד
תִּסְתְּכֵל וְתַנְדַּע בָּהּ, דְּלֹא תִשְׁפַּח לָהּ תִקְיָפָא
כְּפִטִישָׁא דְמִתְבֵּר טִינָרִין. וְאִי אִיהִי חֲלָשָׁא,
מִינָךְ הוּא. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְכְּתִיב, (דְּבָרִים לב) כִּי
לֹא דְבָר רַק הוּא, וְאִם רַק הוּא, מִכֶּם אִיהוּ.
וְעַל דָּא וְחִזְק מְאֹד. (דָּר' ע"ב א).

כְּתִיב (שְׁמוֹת יט) מִשֶּׁה יִדְבֵר וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ
בְּקוֹל, בְּאַתֵר דָּא אֶתְפְּלְלוּ מִלִּין עֲלֵאֵין,
הָא אוּקְמוּהָ וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל, בְּקוֹלוֹ שֶׁל
מִשֶּׁה, בְּהֵהוּא קוֹל דְּאַחִיד בֵּיהּ מִשֶּׁה. הֵכָא
אִית לְאַסְתְּפְּלָא דְהָא אֶפְכָא הָוָה, דְכְּתִיב (שְׁמוֹת
כ) וַיִּדְבֵר אֱלֹהִים, וְהֵכָא כְּתִיב מִשֶּׁה יִדְבֵר.

אַלֵּא אִית דְּאַמְרִי, בְּגִין דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת כ) וַיֹּאמְרוּ
אֵל מִשֶּׁה דְבֵר אֶתָּה עֲמָנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל
יִדְבֵר עֲמָנוּ אֱלֹהִים. וְעַל דָּא מִשֶּׁה יִדְבֵר,
וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ. בְּגִין דְּלֹא אֶשְׁתַּכַּח מִלָּה
בְּאוּרִייתָא מִפּוּמָא דְמִשֶּׁה בְּלְחֻדוּי, וְדָא הוּא
דְּאוּקְמוּהָ, קְלָלוֹת שְׁבַמְשָׁנָה תּוֹרָה מִשֶּׁה מִפִּי
תּוֹרָה, מִשֶּׁה מִפִּי עֲצָמוֹ אָמֵר אוֹתָן. מִעֲצָמוֹ לֹא שְׁנִינוּ, אֵלֶּא מִפִּי

עצמו אמרן. מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו, מפי ההוא קול דאחיד ביה, דאקרי הכי. ושפיר מלה.

ובספרא דאגדתא דבי רב אמרי, אף על גב דאורייתא מפי הגבורה אתמר כולה, מפי עצמו של משה כמו פן אתמר. ומאי איהו. פגזן קללות שבמשנה תורה. ולבתר אתפליגן בגבורה, הדא הוא דכתיב משה ידבר והאלהים יענו בקול. משה ידבר, דא קולו של משה. והאלהים יענו בקול, דא גבורה, דאודי ליה לההוא קלא. הדא הוא דכתיב יענו בקול בההוא קול דמשה. והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא, (אנן אחדי נודן ליה, אמרו נתיב ומאן דפתח) ליפתח ויימא, יתבו.

פתח רבי אבא ואמר, פתיב (ויקרא כב) ובת פהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו', זפאה חולקיהון דישראל מפל עמין עובדי עבודה זרה, דהא קדשא ברין הוא כד ברא עלמא, לא ברא ליה אלא בגיניהון דישראל, בגין דיקבלון אורייתא בטורא דסיני, ויתדכון בכלא, וישתפחון זפאין קמיה. תא חזי, פד אשתלים האי עלמא בהו בישראל, פגוונא דלעילא, וההוא אדם אתנעין בארעא, ורומיה מטי עד צית שמיא, בעא קדשא ברין הוא לאשלמא (פ"א לאשלמא) נשמתא קדישא מעילא לתתא, בגין דיתאחיד ויתקשר דא בדא, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) וייצר יי' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. למהוי קשיר דא בדא, וישתפח שלים פגוונא דלעילא, וישלים ויתקן גרמיה הכי.

מפי עצמו, מפי אותו קול שאחז בו שנקרא פה. ובספר האגדה של בית רב אומרים, אף על גב שתורה נאמרה כלה מפי הגבורה - מפי עצמו של משה כמו כן נאמרה. ומי הוא? כמו קללות שבמשנה תורה. ואחר כך נכללו בגבורה. זהו שכתוב משה ידבר והאלהים יענו בקול. משה ידבר - זה קולו של משה. והאלהים יענו בקול - זו גבורה שמודה לאתו הקול. זהו שכתוב יענו בקול, באותו קול של משה. ועכשו מי שפתח בדברי תורה, (אנחנו נחזיק תודות לו. אמרו נשב, ומי שפתח) יפתח ויאמר. ישבו.

פתח רבי אבא ואמר, פתיב (ויקרא כב) ובת פהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו'. אשרי חלקם של ישראל מפל העמים עובדי עבודה זרה, שהרי פשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא ברא אותו אלא בשביל ישראל, כדי שיקבלו תורה בהר סיני ויטהרו בכל, וימצאו צדיקים לפניו.

בא ראה, פשהשלם העולם הזה בישראל כמו שלמעלה, ואותו אדם ננעץ בארץ, ורומו מגיע עד קצה השמים, רצה הקדוש ברוך הוא להשלים (להוציא) את הנשמה הקדושה ממעלה למטה, כדי שיתאחו ויתקשר זה בזה. זהו שכתוב (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו', להיות קשור זה בזה, וימצא שלם כמו שלמעלה, וישלים ויתקן עצמו פה.

ומשום פה ברא אותו זכר ונקבה, להיות שלם. ומתי נקרא אדם שלם כמו שלמעלה? בפעם

ובגין פה ברא ליה דכר ונוקבא, למהוי שלים. ואימתי אקרי בר נש שלים

שְׂמֹדֶיג עִם בֵּת זֹגוּ בְּאֲחֻדוֹת
וּבְשִׁמְחָה וּבְרִצּוֹן, וְיֹצֵיא מִמֶּנּוּ
וּמִנְקֻבּוֹתָיו בֵּן וּבֵת. וְאִזּוּ הוּא אָדָם
שֶׁלֶם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וּמְשָׁלִים
הוּא לְמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ
הָעֲלִיּוֹן, וְאִזּוּ נִקְרָא (תְּקִים) הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן עָלָיו.

וְאָדָם שֶׁלֹּא רוֹצֵה לְהַשְׁלִים אֶת
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לְמִטָּה, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא
נִבְרָא, שֶׁהָרִי אֵין לוֹ כָּלֵל חֵלֶק
בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. וּכְשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ
מִמֶּנּוּ, לֹא נִאֲחֶזֶת בּוֹ כָּלֵל, שֶׁהָרִי
הַקָּטָן אֶת דְּיוֹקָן רַבּוֹנוֹ עַד
שִׁיתְקַשֵּׁר (שִׁחֲרוּ) וְיִתְקַן כִּפְּלָא.

זֶהוּ שִׁפְתוֹב, (ויקרא כב) וּבֵת כֶּהֵן פִּי
תִּהְיֶה אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְגו'. וּבֵת
כֶּהֵן - זֶה הַנְּשֻׁמָה הַקְּדוּשָׁה
שֶׁנִּקְרָאת בֵּת הַמְּלָךְ, שֶׁהָרִי
פָּרְשָׁה שֶׁהַנְּשֻׁמָה הַקְּדוּשָׁה הִיא
מְזוּוּגָה שֶׁל הַמְּלָךְ וְהַגְּבִירָה יוֹצֵאת.
וּמִשׁוּם כֶּהֵן, אֵיךְ שֶׁהַגּוֹף שֶׁלְמִטָּה
הוּא מְזַכֵּר וְנִקְבָּה, אֵפֶי כֶּהֵן הַנְּשֻׁמָה
לְמַעְלָה. כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה, מֵאוֹתוֹ
הַגּוֹף שֶׁהִזְדוּגָה בּוֹ, וּמֵת. וּגְרוּשָׁה,
שֶׁגְּרָשָׁה מֵאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁל הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ. וְכֵן כֶּהֵן לְמָה? מִשׁוּם
שֶׁזֶרַע אֵין לָהּ לְהַמְצִיא כְּמוֹ
שֶׁלְמַעְלָה וְלִהְתְּקַשֵּׁר בְּשֵׁם
הַקְּדוֹשׁ. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מִי
וְשָׁבָה? וְשָׁבָה סֵתָם, לְהִתְפַּקֵּן
כְּמוֹ מִקְדָּם. וְאִזּוּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית
אָבִיהָ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
כְּנַעוּרֶיהָ - כְּבִרְאשׁוֹנָה. מִלְחָם
אָבִיהָ תֹאכַל - לְהַתְעַנֵּג בְּעַנְג שֶׁל
הַמְּלָךְ.

מִבָּאֵן וְלֵהֲלֵאָה - (שם) וְכֵן זֶר לֹא
יֹאכַל קֹדֶשׁ. מִי הוּא הַזֶּר? אוֹתוֹ
שֶׁלֹּא (כְּבֹד) הִקִּים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
לְמִטָּה וְאֵין לוֹ בּוֹ חֵלֶק. לֹא יֹאכַל
קֹדֶשׁ, אֵין בּוֹ חֵלֶק מִהֶעֱנַג
שֶׁלְמַעְלָה שִׁישׁ בּוֹ אֲכִילָה,
שִׁפְתוֹב (שִׁרְח) אֲכָלוּ רַעִים, אֲכִילָה
שֶׁלְמַעְלָה הִיא הֶעֱנַג שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהֶעֱנַג הַזֶּה שְׂרוּי

כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא בְּשַׁעְתָּא דְאַזְדוּגוּ בְּבֵת זֹגִיָה
בְּאֲחֻדוֹתָא בְּחֻדוֹתָא בְּרַעוּתָא, וְיִפִּיק מִנִּיה
וּמִנְקֻבִּיָה בֵּן וּבֵת. וּכְדִין הוּא בְּרַ נֶשׁ שְׁלִים
כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא, וְאַשְׁלִים הוּא לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא
דְשָׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וּכְדִין אֲתַקְרִי (ס"א
אֲתַקְרִים) שְׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה עָלֶיהָ.

וּבְרַ נֶשׁ דְלָא בְּעֵי לְאַשְׁלֵמָא שְׂמָא קְדִישָׁא
לְתַתָּא, טַב לִיה דְלָא אֲתַבְרִי, דְהָא לִית
לִיה חוּלְקָא כָּלֵל בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. וְכַד נִפִּיק
נִשְׁמָתִיהָ מִנִּיהָ, לֹא אֲתַאֲחֵדָא בֵּיה כָּלֵל, דְהָא
אַזְעָרָא דְיוֹקָנָא דְמֵאֲרִיָה עַד דְאַתְקַשְׁרָא (ס"א
דְאַתְקַשְׁרָא) וְאַתְתַּקְנַת בְּכָלָא.

הַקָּדָא הוּא דְכִתִּיב, (ויקרא כב) וּבֵת כֶּהֵן פִּי תִהְיֶה
אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְגו'. וּבֵת כֶּהֵן, דָּא
נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא, דְאַתְקְרִי בְּרַתָּא דְמִלְכָּא, דְהָא
אוּקְמוּהָ דְנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא מְזוּוּגָא דְמִלְכָּא
וּמִטְרוּנִיתָא נִפְקַת. וּבְגִינֵי כַּד הִיךְ גּוּפָא דְלְתַתָּא
מְדַכָּר וְנוֹקְבָא, אוּף הָכִי נִשְׁמָתָא לַעִילָא. כִּי
תִהְיֶה אֶלְמָנָה מֵהָהוּא גּוּפָא דְאַזְדוּגַת בֵּיהָ,
וּמִית. וּגְרוּשָׁה, דְאַתְתַּרְכַּת מֵהָהוּא חוּלְקָא
דְשָׂמָא קְדִישָׁא. וְכֵן כֶּהֵן לְמָה, בְּגִין דְזֶרַע אֵין
לָהּ לְאַשְׁתַּפְּחָא כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא, וְלֵאֲתַקְשְׁרָא
בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מֵאֵן
וְשָׁבָה. וְשָׁבָה סֵתָם, לְאַתְתַּקְנָא כְּמִלְקַדְמִין.
וּכְדִין וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, דָּא קֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא. כְּנַעוּרֶיהָ: כְּקִדְמִיתָא. מִלְחָם אָבִיהָ
תֹאכַל, לְאַתְעַנְגָּא בְּעַנּוּגָא דְמִלְכָּא.

מִבָּאֵן וְלֵהֲלֵאָה, (ויקרא כב) וְכֵן זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ.
מֵאֵן הוּא זֶר. הֵהוּא דְלָא (ס"א אוּקְרִי) אוּקְרִים
שְׂמָא קְדִישָׁא דְתַתָּא, וְלִית לִיה בֵּיה חוּלְקָא.
לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, לִית בֵּיה חוּלְקָא מִעַנּוּגָא
דְלַעִילָא דְאִית בֵּיה אֲכִילָה, דְכִתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים
ה) אֲכָלוּ רַעִים, אֲכִילָה דְלַעִילָא, עַנּוּגָא (ד' ט' ז')

ע"ב) דְקוֹדֵשׁא בְרִיךְ הוּא הָוִי, וְהָאִי עֲנוּגָא שְׂרָיָא, בְּאַתְר דְּשְׂרָיָא כַּד רִיחָא דְקַרְבְּנָא הָוִה סְלִיק.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאַשְׁתַּכַּח מְזוּנָא לְתַתָּא, אֲשַׁתַּכַּח מְזוּנָא לְעִילָא. לְמַלְכָּא דְאַתְקַן סְעוּדַתָּא דִּילֵיהּ, וְלֹא אֲתַקַּן לְעֲבֹדוּהִי. כַּד אֲתַקַּן לְעֲבֹדוּהִי, אָכִיל הוּא סְעוּדַתָּא דִּילֵיהּ, וְאִינוּן אָכְלִי סְעוּדַתֵּיהּ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים) אָכְלִיתִי יַעֲרִי עִם דְּבַשִּׁי, דָּא סְעוּדַתָּא דְמַלְכָּא. אָכְלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים, דָּא סְעוּדַתָּא דִּידְהוּ מְרִיחָא דְקַרְבְּנָא, כַּד רִיחָא דְקַרְבְּנָא הָוִה סְלִיק. וּבְגִינֵי כַּף אֲקָרִי רִיחַ גִּיחַח לֵינִי. רִיחַ לְעֲבֹדוּהִי. גִּיחַח לֵינִי. (מֵאַתְר דְּעֲנוּגָא דַעֲתִיקָא אֲשַׁתַּכַּח) וְעַל דָּא סְעוּדַתָּא דְמַלְכָּא אֲתַעֲכַב, בְּגִין סְעוּדַתָּא דְעֲבֹדוּהִי. וּבְגִין כַּף, יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסֵי לְאַבְיֵהוּן שְׁבַשְׁמִים תְּגִינֵן. וּמִסְעוּדַתָּא דְמַלְכָּא מָאן אָכִיל. אֶלָּא אִינוּן נִשְׁמַתִּין דְּצַדִּיקֵיָא.

הֲוֵי פְתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קלג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד, זַפְּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּלֹא יְהֵב לֹון קֹדֵשׁא בְרִיךְ הוּא לְרַבְרַבָּא, אוֹ לְשְׁלִיחָא, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחִידֵן בֵּיהּ, וְהוּא אֲחִיד בְּהוּ, וּמַחֲבִיבוּתָא דְלְהוּן קָרָא לֹון קֹדֵשׁא בְרִיךְ הוּא עֲבָדִין. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (וִיקְרָא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדִי הֵם. לְבַתֵּר קָרָא לֹון בְּנִים, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לֵינִי אֱלֹהֵיכֶם. לְבַתֵּר קָרָא לֹון אַחִים, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תְּהִלִּים קכב) לְמַעַן אַחִי וְרַעֲי וְגו'. וּבְגִין דְּקָרָא לֹון אַחִים, בְּעָא לְשׁוּוּאָה מְדוּרִיָּה בְּהוּ, וְלֹא יַעֲדִי מְנַיְיָהוּ. כְּדִין כְּתִיב הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד.

בְּמָקוּם שְׁשֵׁרוּי פְּאֶשֶׁר רִיחַ הַקְּרָבָן הִזְה עוֹלָה.

בֹּא רֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁנַמְצָא מְזוּן לְמַטָּה, נַמְצָא מְזוּן לְמַעְלָה. לְמַלְךְ שְׁתַּקַּן אֶת סְעוּדַתּוֹ וְלֹא תַקַּן לְעֲבָדָיו. כְּשִׁתַּקַּן לְעֲבָדָיו, הוּא אָכַל אֶת סְעוּדַתּוֹ, וְהֵם אָכְלוּ אֶת סְעוּדַתָּם. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם) אָכְלִיתִי יַעֲרִי עִם דְּבַשִּׁי - זֶה סְעוּדַת הַמְּלָךְ. אָכְלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים - זֶה סְעוּדַתָּם מְרִיחַ הַקְּרָבָן, כְּשִׁרִיחַ הַקְּרָבָן הִזְה עוֹלָה, וּמִשׁוּם כַּף נִקְרָא רִיחַ גִּיחַח לְהוּ. רִיחַ לְעֲבָדָיו, גִּיחַח לְהוּ. (מִמָּקוּם הַעֲנֵג שֶׁל הַעֲתִיק נִמְצָא) וְלָכֵן סְעוּדַת הַמְּלָךְ מִתְעַכְּבַת, בְּגַלְל סְעוּדַתָּם שֶׁל עֲבָדָיו. וּמִשׁוּם כַּף יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסִים אֶת אֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמִים שְׁנִינּוּ. וּמִסְעוּדַת הַמְּלָךְ מִי אוֹכֵל? אֶלָּא אוֹתָן נִשְׁמַתִּין הַצַּדִּיקִים.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קלג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא נִתַּן אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִדּוּל אוֹ לְשְׁלִיחַ, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחִוּזִים בּוֹ, וְהוּא אֲחִוּז בְּהֶם, וּמַחֲבִיבוּתָם קָרָא לְהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲבָדִים, זֶהוּ שְׁכַתוּב (וִיקְרָא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדִי הֵם. אַחַר כַּף קָרָא לְהֶם בְּנִים, זֶהוּ שְׁכַתוּב בְּנִים אַתֶּם לְהוּ אֱלֹהֵיכֶם. אַחַר כַּף קָרָא לְהֶם אַחִים, זֶהוּ שְׁכַתוּב לְמַעַן אַחִי וְרַעֲי וְגו'. וּמִשׁוּם שְׁקָרָא לְהֶם אַחִים, רְצָה לְשִׁים אֶת מְדוּרוֹ בְּהֶם וְלֹא יִסּוּר מֵהֶם, וְאִז כְּתוּב הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד.

וְהַמְּנוּרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּף אָמַר, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים וְגו', כְּמוֹ

וּבּוֹצִינָא קְדִישָׁא הָכִי אָמַר, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים וְגו', כְּמָה דְאַתָּא אָמַר (וִיקְרָא כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אַחֹתוֹ. וּבְסִפְרָא דְרַב יִיבָא סְבָא,

שנאמר (ויקרא ב) ואיש אשר יקח את אחותו. ובספרו של רב ייבא סבא, ואיש - זה הקדוש ברוך הוא. אשר יקח את אחתו - זו כנסת ישראל. וכל כף למה? חסד הוא, ודאי, והרי פשוטה. ולכן, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד - הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל. גם - לרבות ישראל שלמטה, כמו שאמרנו, שהרי בשעה שכנסת ישראל (באחה באחדות) באחדות עם הקדוש ברוך הוא, ישראל שלמטה שרויים בשמחה גם הם עם הקדוש ברוך הוא, ומשום כך פתוב גם יחד. ובספרו של רב המנונא סבא, גם יחד - לרבות צדיק. בה, בכנסת ישראל, שהם זיווג אחד, והכל דבר אחד.

ושנינו בפרשת שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, מהו אחד? זו כנסת ישראל שאחזה בקדוש-ברוך הוא. שאמר רבי שמעון, זיווג של זכר ונקבה נקרא אחד. במקום שהנקבה שורה, אחד נקרא. מה הטעם? בגלל שזכר בלי נקבה נקרא חצי גוף, וחצי אינו אחד. וכשמתחברים כאחד שני חצאי גוף, נעשים גוף אחד, ואז נקרא אחד.

ועכשו הקדוש ברוך הוא לא נקרא אחד. וסוד הדבר - כנסת ישראל בגלות, והקדוש ברוך הוא עלה למעלה למעלה, והזיווג נפרד, והשם הקדוש לא נמצא שלם ולא נקרא אחד. ומתי יקרא אחד? בשעה שהגבירה תמצא עם המלך ויזדווגו כאחד. זהו שכתוב (עובדיה א) והיתה לה' המלוכה. מי המלוכה? זו כנסת ישראל שהמלכות קשורה בה, אז (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועל זה, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

ואיש: דא קדשא בריך הוא. אשר יקח את אחותו: דא כנסת ישראל. וכל כף למה. חסד הוא, חסד הוא ודאי, והא אוקמוה. ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, קדשא בריך הוא וכנסת ישראל. גם, לרבות ישראל דלתתא. פדאמרינן, דהא בשעתא דכנסת ישראל (כ"א באחיותא באחדותא) באחדותא בקודשא בריך הוא, ישראל דלתתא שריין באחדותא גם אינון בקודשא בריך הוא. ובגין כך גם יחד פתיב. ובספרא דרב המנונא סבא, גם יחד, לרבות צדיק. בה, בכנסת ישראל, דאינון זיווגא חד, וכלא מלה חד.

ותנינן בפרשתא דשמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, מהו אחד. דא כנסת ישראל דאחיד ביה בקודשא בריך הוא. דאמר רבי שמעון, זיווגא דדכר ונוקבא אקרי אחד. פאתר דנוקבא שריא, אחד אקרי. מאי טעמא. בגין דדכר בלא נוקבא פלג גופא אקרי, ופלג לאו הוא חד. וכד מתחברן פחדא תרי פלגי גופא, אתעבידו חד גופא, וכדין אקרי אחד.

והשתא קדשא בריך הוא לא אקרי אחד. ורזא דמלה, כנסת ישראל בגלותא, וקודשא בריך הוא סליק לעילא לעילא, וזיווגא אתפרש, ושמא קדישא לא אשתכח שלימ, ואחד לא אקרי. ואימתי יתקרי אחד, בשעתא דמטרוניתא תשתכח ביה במלכא, ויזדווגון פחדא. הדא הוא דכתיב, (עובדיה א) והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה. דא כנסת ישראל, דמלכו בה אתקשר, פדין (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ועל דא, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. (תהלים קלג) **מִאֵן שֶׁמֶן הַטּוֹב.** דָּא מְשַׁח רְבוּת קֳדָשָׁא, דְּנִגְיָד וְנִפְיָק מִעֲתִיקָא קֳדִישָׁא, דְּאִשְׁתַּכַּח בַּהֵוָה נִהָר עֲלָאָה, דְּיִנְקָא לְבָנִין, לְאֲדִלְקָא בּוֹצִינִין, וְהֵוָה מְשַׁח נְגִיד בְּרִישָׁא דְּמִלְפָּא, וּמְרִישִׁיה לִיקִירוֹ דְּדִיקְנָא קֳדִישָׁא, וּמִתְמָן נְגִיד לְכָל אֵינוֹן לְבוּשֵׁי יָקָר דְּמִלְפָּא אֲתַלְפֵּשׁ בְּהוּ. הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו מִמֶּשׁ, וְאֵלִין אֵינוֹן פְּתָרֵי מִלְפָּא דְּשָׁמִיָּה קֳדִישָׁא אֲשֶׁתַּכַּח בְּהוּ.

הָא חֲזִי, פֶּל נְגִידוֹ, וְכָל חִידוֹ דְּעֲלָמִין, לָא נַחִית לְבִרְכָּא, אֲלֵא עַל יְדָא דְּאֵלִין פְּתָרִין קֳדִישִׁין, דְּאֵינוֹן שְׁמָא דְּמִלְפָּא קֳדִישָׁא, וּבְגִין כְּפֶה שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו וְדָאֵי כְּמָה דְּאֵתָּ אָמַר (במדבר ד) עַל פִּי אֶהְרֵן וּבְנָיו תִּהְיֶה. כְּפֶה עַל פִּי מְדוּתָיו, נַחִית וְנִגְיָד לְכֻלְהוּ עֲלָמִין, לְאֲשֶׁתַּכַּח בְּרַכָּאן לְכֻלָּא. וְתָא חֲזִי, הָאֵי שֶׁמֶן (דף פ' ע"א) טוֹב לֹא זָמִין, עַד הֵוָה זְמַנָּא דְּפוּלְחָנָא דְּלִתְמָא הָוָה סְלִיק, וְאֲתַעְרַעַן דָּא בְּדָא, הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (משלי כו) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יִשְׂמַח לֵב. שֶׁמֶן לְעִילָא, וּקְטֹרֶת לְתַתָּא, כְּדִין הוּא חֲדוּתָא דְּכֻלָּא. רַבִּי אַחָא וְרַבִּי יְהוּדָה זְקִיפוּ יָדִין, וְאוּדוּ לְרַבִּי אַבָּא.

רַבִּי אַחָא פִּתַּח, (בראשית כ) וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה, וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם גַּם אֲנֹכִי יַדְעֹתִי כִּי בָתֶם לְכַבֵּךְ עֲשִׂיתָ זֹאת. הָאֵי וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, מָאֵי שְׁנָא בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם, וַיִּבֹא אֱלֹהִים, וְלִישְׂרָאֵל לָא. (אלא דא הוּא רִזָּא דְּאֱלֹהִים אַחֲרִים וְאִית לָהּ לְמַגְדַּע דְּשֶׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ישעיה נ"ז) רַם וְנִשְׂא שׁוֹכֵן עַד וְקֳדוּשׁ שְׁמוֹ וְהוּא בְּלַחֲדוּי מִלְפָּא עַל כָּל מַה דְּאֲשֶׁתַּכַּח בֵּין לְעִילָא בֵּין לְתַתָּא וְהִיכְלָא קֳדִישָׁא דִּילִיָּה בְּאִמְצַעִיתָא אֲתַתְקֵן וְסַתְרִנְיָה אִית שְׂבַעִין פְּתָרִין וּמְנַהֵן אֲתַמְשְׁבוּ ע' רַבְרַבִּין וְאֲתַמְנֵנוּ עַל ע' עֲמִין דְּעִלְמָא לְמַתְּנוּ כָּל חַד וְחַד שְׁלִיט עַל עַמִּיָּה וְעַל אֲרַעִיָּה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִי לִישְׂרָאֵל רִזָּא דְּשָׁמִיָּה בְּלַחֲדוּיָהוֹן

בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. מִי שֶׁמֶן הַטּוֹב? זֶה שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֳדָשׁ שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִהַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ שְׁנִמְצָא בְּאוּתוֹ נִהָר עֲלִינוּ, שְׁמִינִיק אֶת הַבָּנִים לְהַדְלִיק מְנֹרוֹת, וְאוּתוֹ שֶׁמֶן שׁוֹפֵעַ עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמְרִישׁוֹ לְכָבוֹד שֶׁל הַזֶּקֶן הַקְּדוּשׁ, וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לְכָל אוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁהַמֶּלֶךְ מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו מִמֶּשׁ, וְאֵלוֹ הֵם פְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהִשָּׁם הַקְּדוּשׁ נִמְצָא בָּהֶם.

בְּא רֵאָה, כָּל הַשְּׁפַע וְכָל שְׁמַחַת הָעוֹלָמוֹת לֹא יוֹרְדִים לְכַרְךָ אֲלֵא עַל יְדֵי הַפְּתָרִים הַקְּדוּשִׁים הַלְלוּ, שֶׁהֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ, וּמִשׁוֹם כֶּף שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו וְדָאֵי, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (במדבר ד) עַל פִּי אֶהְרֵן וּבְנָיו תִּהְיֶה. כְּפֶה עַל פִּי מְדוּתָיו יוֹרֵד וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת, לְהַמְצִיא בְּרֻכּוֹת לְכֻלָּם. וְבֵא רֵאָה, הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב הַזֶּה אֵינוֹ זָמִין, עַד אוּתוֹ זְמַן שֶׁהַעֲבוּדָה שְׁלֵמָטָה הִיְתָה עוֹלָה וְנִפְגָּשִׁים זֶה בְּזֶה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (משלי כו) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יִשְׂמַח לֵב. שֶׁמֶן לְמַעְלָה וּקְטֹרֶת לְמַטָּה, אֲזִי זוֹ שְׁמַחַת הַכֹּל. רַבִּי אַחָא וְרַבִּי יְהוּדָה זְקִיפוּ יָדִים, וְהוֹדוּ לְרַבִּי אַבָּא.

רַבִּי אַחָא פִּתַּח, (בראשית כ) וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה, וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם גַּם אֲנֹכִי יַדְעֹתִי כִּי בָתֶם לְכַבֵּךְ עֲשִׂיתָ זֹאת. וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ הַזֶּה, מָה שׁוֹנָה בְּאִמּוֹת הָעוֹלָם וַיִּבֹא אֱלֹהִים, וְלִישְׂרָאֵל לָא? (אלא וְהוּא סוּד שֶׁל אֱלֹהִים אַחֲרִים. וְיֵשׁ לָהּ לְדַעַת שֶׁהִשָּׁם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (ישעיה נז) רַם וְנִשְׂא שׁוֹכֵן עַד וְקֳדוּשׁ שְׁמוֹ, וְהוּא לְבֹדוּ מֶלֶךְ עַל כָּל מַה שְׁנִמְצָא בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, וְהִיכְלָל הַקְּדוּשׁ שֶׁל בְּאִמְצַע נִתְקַן, וְסִבְיָו יֵשׁ שְׂבַעִים פְּתָרִים, וּמֵהֶם

נמשכו שבועים גדולים, והפקדו על שבועים עמי העולם להיות כל אחד ואחד שולט על עמו ועל ארצו. והקדוש ברוך הוא נתן לישראל סוד של שמו להם בלבד והוא שולט על ישראל וירושלים וזה שכתוב (דניאל ט') כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ואין לעם אחר חלק בו בקדוש-ברוך הוא שכתוב (דברים כ"ד) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך. וכתוב (מייכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו'. וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו' אלא כף שנינו, כל אלהים של פאן, אותו כח גדול שממנה עליהם היה, כמו כן - ויבא אלהים אל בלעם לילה, אותו כח שמפקד עליו.

ואם תאמר, ויאמר אליו האלהים בחלם - כף זה ודאי. גם אנכי ידעתי, למה פאן גם? אלא שבא לרבות, שאף על גב שלמעלה ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשף גם אנכי - גם לרבות - אותו מחטו לי. מחטו חסר אלף פתוב. מה אמר? משום שחטא אינו עומד בכח.

אלא כף למדנו, בחטאי העם שלמטה נפגם למעלה. בחטאי העם שלמטה מעבר הגדול שלהם שלמעלה משלטונו. זהו שכתוב ואחשף גם אנכי אותך, שאף על גב שלמעלה ממני תלוי הדבר - גם אנכי, לרבות לעצמו, מחטו לי, כדי שלא ימצאו אצלי, כמו המחט הזה הנעוצה בפשר, שלא תגרום לי אתה בחטאך להעביר אותי משלטוני ויקוצו בי, שלא תקן אותי במחטך, כמו שנאמר (ויקרא כ) ואקץ בם, כמו הקוצים הללו שנעוצים בפשר. מה משמיע? משמיע שבחטאי בני אדם נעשים פגמים למעלה. מה הוא? כמו שנאמר (ישעיה ג) ובפשעכם שלחה אמכם.

ועל כן נקרב קרבן, איזה קרבן? זה שאמרנו שכתוב, ובפשעכם שלחה אמכם. שהרי החטא גורם פרוי בחטאו. הקרבן מקרב

והוא שליט על ישראל וירושלים הוא דכתיב (דניאל ט') כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ולית לעמא אחרא חולקא ביה בקודשא ברוך הוא דכתיב (דברים כ"ד) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך. וכתוב (מייכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו'. וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו' אלא הכי תנינו, כל אלהים דהקא, ההוא חילא רברבא דממנא עלייהו הוה, כגוונא דא ויבא אלהים אל בלעם לילה, ההוא חילא דאתפקד עליה.

ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום. הכי הוא ודאי, גם אנכי ידעתי, גם אמאי הקא. אלא לרבות קא אתא, דאף על גב דלעילא ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשף גם אנכי, גם לרבות, אותך מחטו לי, מחטו חסר אלף פתיב, מאי קאמר בגין דחטאה לאו בחילא קיימא.

אלא הכי אוליפנא, בחוביהון דעמא דלתתא, אתפגים לעילא. בחובי עמא דלתתא, אתעבר רברבא דלהון דלעילא משולטניה. הדא הוא דכתיב ואחשף גם אנכי אותך, דאף על גב דלעילא ממני תליא מלתא, גם אנכי לרבות לגרמיה, מחטו לי, בגין דלא ישתכחו גפאי, פהאי מחט דנעוץ בבשרא, דלא תגרום לי את בחובך לאעברא לי משולטני, ויקוצו בי, דלא תקוץ לי במחטך, כמה דאת אמר (ויקרא כ) ואקץ בם, פהגי קוצין דנעיצין בבשרא. מאי משמע. משמע דבחובי בני אנשא, עבדין פגימו לעילא, מאי איהו. כמה דאת אמר (ישעיה ג) ובפשעכם שלחה אמכם.

ועל דא קרבן אתקריב, מאי קרבן. האי דקאמרן דכתיב, ובפשעכם שלחה אמכם. דהא חטא גרים פרוי בחוביה. קרבן

זה שאמרנו שכתוב, ובפשעכם שלחה אמכם. שהרי החטא גורם פרוי בחטאו. הקרבן מקרב

קָרִיב עֲלָמָא עֲלָאָה כְּעֲלָמָא תַּתְּאָה וְאִתְעַבִּיד
כְּלָא חַד. אָתוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה, וְאוּדוּ
לֵיהּ לְרַבִּי אַחָא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת יְיָ
בְּשִׂמְחָה וְגו'. עֲבָדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה,
הֲכִי אוֹלִיפְנָא, דְּכָל פּוֹלְחָנָא דְּבַעֲי בַר נָשׁ
לְמַפְלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעֵי בְּחֻדְוֹתָא,
בְּרַעוּתָא דְלַבָּא, בְּגִיז דִּישְׁתַּכַּח פּוֹלְחָנִיה
בְּשְׁלִימוֹ. וְאִי תִימָא פּוֹלְחָנָא דְקַרְבְּנָא הֲכִי הוּא.
לָא אֶפְשָׁר, דְּהָא הֵהוּא בַר נָשׁ דְּעֵבֵר עַל פְּקוּדָא
דְּמֵאֲרִיָּה, עַל פְּקוּדָא דְאוּרִייתָא, וְתַב לְקַמִּי
דְּמֵאֲרִיָּה, בְּמֵאן אֲנַפִּין יְקוּם קַמִּיהּ, הָא וְדָאי
בְּרוּחַ תְּבִירָא, בְּרוּחַ עֲצִיב, אֲן הוּא שְׂמֻחָה, אֲן
הוּא רַנְנָה.

אַלְא תַמָּן תַּנִּינָן, הֵהוּא בַר נָשׁ דְּחִטִּי קַמִּי
מֵאֲרִיָּה, וְעֵבֵר עַל פְּקוּדוּי, וְאִתִּי לְקַרְבָּא
קַרְבְּנָא, וְלִתְקַנָּא גְרַמִּיהּ, בְּרוּחַ תְּבִירָא, בְּרוּחַ
עֲצִיבָא בְּעֵי לְאִשְׁתַּפְּחָא, וְאִי בְּכִי שְׁפִיר מַכְּלָא.
הָא שְׂמֻחָה הָא רַנְנָה לָא אִשְׁתַּכַּח. אֲלָא בְּמֵאִי
אִתְתַּקַּן. בְּהִנְהוּ כְּהִנִּי וְלִיּוֹאִי, דְּהָא אֵינוֹן
אַשְׁלִימוֹ שְׂמֻחָה וְרַנְנָה בְּגִינִיהּ. שְׂמֻחָה בְּכַהֲנָא
אִתְתַּקִּי, בְּגִיז דְּהוּא רְחִיקָא מִן דִּינָא תְּדִיר,
וְכַהֲנָא בְּעֵי לְאִשְׁתַּפְּחָא תְּדִיר בְּאַנְפִּין נְהִירִין,
חֻדָּאן יִתִּיר מִכָּל עַמָּא. דְּהָא כְּתָרָא דִּילִיָּה גְרִים.
רַנְנָה בְּלִיּוֹאִי, וְהֲכִי הוּא, דְּהָא לִיּוֹאִי מִשְׁתַּפְּחִי
עַל שִׁיר לְעֲלָמִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהּ.

וְאִלִּין קַיִימִין (דף פ"ב ע"ב) עָלִיָּה, וּבִיָּה אִשְׁתַּלִּים
פּוֹלְחָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּהִנָּא
קָאִים עָלִיָּה וְכוּוֹן מִלִּין, בְּחֻדְוֹתָא בְּרַעוּתָא,
לִיחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאוּת. וְלִיּוֹאִי
בְּשִׁיר. כְּדִין כְּתִיב דְּעוּ כִי יְיָ הוּא אֱלֹהִים. דָּא
הוּא קַרְבָּן לְקַרְבָּא רְחִמִי כְּדִינָא, וּמִתְבָּסֵם כְּלָא.

אֵת הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לְעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה אֶחָד. בָּאוּ
רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְהוּדוּ לוֹ
לְרַבִּי אַחָא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים
ק) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וְגו'. עֲבָדוּ
אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, כִּפּוֹ לְמַדְנֵנו, שְׂכַל
עֲבוּדָה שְׂצָרִיף אָדָם לְעֵבֵר אֵת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, צָרִיף בְּשִׂמְחָה
וּבְרֻצּוֹן הַלֵּב, כְּדִי שְׂתַמְצָא
עֲבוּדָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת. וְאִם תִּמְר
שְׂעֻבֹדַת הַקְּרָבָן כִּפּוֹ הִיא - אִי
אֶפְשָׁר! שְׁהִי אוֹתוֹ אָדָם שְׂעֵבֵר
עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוּ וְעַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה
וְשֵׁב לְפָנָי רַבּוֹנוּ, בְּאִיָּה פְּנִים
יַעֲמַד לְפָנָיו? הֲרִי וְדָאי בְּרוּחַ
שְׂבוּרָה, בְּרוּחַ עֲצוּבָה, אִיפֹה
הַשְּׂמֻחָה? אִיפֹה הַרְנָנָה?

אַלְא שֵׁם שְׁנִינֵנו, אוֹתוֹ אָדָם
שְׁחוּטָא לְפָנָי רַבּוֹנוּ וְעֵבֵר עַל
מִצְוֹתָיו, וְכָא לְהַקְרִיב קַרְבָּן
וְלִתְקַן אֵת עֲצָמוֹ בְּרוּחַ שְׂבוּרָה,
צָרִיף לְהַמְצָא בְּרוּחַ עֲצוּבָה. וְאִם
הוּא בּוֹכָה, זֶה יִפֹּה מֵהַפֵּל. הֲרִי
שְׂמֻחָה וְהֲרִי רַנְנָה אֵין נִמְצָאִים.
אֲלָא בְּמָה מִתְתַּקַּן? בְּאוֹתָם
כְּהִנִּים וְלִוִּים, שְׁהִי הֵם
מִשְׁלִימִים שְׂמֻחָה וְרַנְנָה בְּשְׂבִילוֹ.
הַשְּׂמֻחָה מִתְתַּקַּמַּת בְּכַהֵן, מִשׁוּם
שֶׁהוּא תְּמִיד רְחוּק מִן הַדִּין,
וְהַכְּהִנִּים צָרִיכִים תְּמִיד לְהַמְצָא
בְּפָנִים מֵאִירוֹת, שְׂמֻחִים יוֹתֵר
מִכָּל הָעַם, שְׁהִי הַכְּתֵר שְׁלוֹ גוֹרֵם
הַרְנָנָה בְּלִוִּים, וְכִפּוֹ זֶה, שְׁהִי
הַלִּוִּים נִמְצָאִים תְּמִיד עַל הַשִּׁיר,
כְּמוֹ שְׂבָאוּרָה.

וְאִלִּין עוֹמְדִים עָלָיו, וּבְהֵם נִשְׁלַמַּת
הָעֲבוּדָה לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
הַכַּהֵן עוֹמֵד עָלָיו וּמְכוּוֹן דְּכָרִים
בְּשִׂמְחָה וּבְרֻצּוֹן, לִיחְדָּא אֵת הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי, וְהַלִּוִּים בְּשִׁיר. אֲז
כְּתוּב, דְּעוּ כִי ה' הוּא אֱלֹהִים. זֶהוּ
קַרְבָּן לְקַרְבַּת רְחִמִים לְדִין, וְהַכֹּל
מִתְבָּשֵׂם.

עבשו שלא נמצא קרבן, מי שחוטא לפני רבונו ושב אליו, ודאי במיריות הנפש, בעצב, בבכיה, ברוח שבורה, איך מקים שמחה ורננה? הרי אין הם נמצאים אצלו? אלא כף פרשוה, שמשפחות רבונו ושמחת התורה ורננות התורה, זוהי שמחה ורננה. והרי שנינו, ולא מתוך עצבות וכו', שלא יעמד אדם לפני רבונו בעצבות, והרי לא יכול, אז מה תקנתו?

אלא סוד הדבר, הרי שנינו לעולם יפנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויתפלל תפלתו. זהו שכתוב (משלי ח) לשמור מזוזות פתחי. החשבת שני פתחים? אלא אמר, שעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כ), שאו שערים ראשיכם. הם מעון ומכון, שהם לפני ולפנים. ראשית הדרגות - חסד ופחד, והם הפתחים של העולם. על פן צריך אדם להתפונ בתפלתו פנגד קדש הקדשים, שהם השם הקדוש, ויתפלל תפלתו, ואלה הם שעור שני פתחים, שני כתרים.

ויש ששונה כך: שמחה זו כנסת ישראל. ושמחה הרי פרשוה, פכתוב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו וגו'. ועתידים ישראל לצאת מהגלות בשמחה הזו, ומי זו? כנסת ישראל. ולכן עבדו את ה' בשמחה, כמו שכתוב (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, והכל אחד.

באו לפני ברננה - זו השלמות שלה. של שמחה בלב, ורננה בפה. וזוהי שלמות יתרה. והשלמות של השמחה הזו הרי ידועה ונודעת, וזהו התקון של האדם לפני רבונו, ואז - דעו כי

השתא דלא אשתכח קרבנא, מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה, ודאי במיריו דנפשא, בעציבו, בבכיה, ברוח תבירא, היאך אוקים שמחה ורננה, הא לא אשתכחו גביה. אלא הכי אוקמוה, דתושבחן דמאריה, וחדוותא דאורייתא, ורננה דאורייתא, דא הוא שמחה ורננה. והא תנינן ולא מתוך עצבות וכו', דלא יקום בר נש קמיה מאריה בעציבו והא לא יכול ומאי תקנתיה.

אלא רזא דמלה, הא תנינן לעולם יפנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויצלי צלותיה הדא הוא דכתיב, (משלי ח) לשמור מזוזות פתחי, שני פתחים סלקא דעתך, אלא אימא שיעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד, (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם, אינון מעון ומכון, דאינון גו לגו, שירותא דדרגין: חסד, ופחד. ואינון פתחין דעלמא. על דא אצטריך בר נש דיתפונ בצלותיה לקבל קדש קודשין, דאינון שמא קדישא, ויצלי צלותיה. והנהו אלין שיעור ב' פתחין, ב' כתרין.

ואית דמתני הכי, שמחה, דא כנסת ישראל. ושמחה הא אוקמוה, פדכתיב, (ישעיה נה) פי בשמחה תצאו וגו'. וזמינן ישראל לנפקא מן גלותא, בהאי שמחה. ומאן איהי כנסת ישראל. ועל דא עבדו את יי בשמחה, כמה דכתיב, (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, וכלא חד.

באו לפני ברננה, דא שלימו דילה. דשמחה בלב, ורננה בפה. ודא הוא שלימו יתיר. ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא, והא ידיעא. ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה. כדין דעו כי יי הוא האלהים. וכלא ה' הוא האלהים. והכל בא בדבר אחד, שצריך אחר כך ליחד

זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֹּל אַחַד, וְזוּהִי
עֲבוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמְרוּ
לוֹ רַבִּי אֶחָא וְרַבִּי אַבָּא, וְדַאי כִּף
הוּא. אֲשֶׁרִי חֵלְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים
שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים
דְּרַבִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָמוּ
וְהִלְכוּ אַחֲרֵי רַבִּי אַבָּא שְׁלֵשָׁה
מִיְלִין.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים
ה) וְאֲנִי בְּרַב חֲסֵדָךְ אָבוּא בֵּיתְךָ.
כִּף פְּרִשׁוּהָ, שְׁלֵא צְרִיף אָדָם
לְהַכְנִס לְבַיִת הַכְּנֻסָּת אֲלָא אִם
נִמְלֵף בְּרַאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק
וַיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם תִּקְנֵנוּ אֶת
הַתַּפְּלָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וְאֲנִי בְּרַב חֲסֵדָךְ אָבוּא
בֵּיתְךָ. אָבוּא בֵּיתְךָ - זֶה אַבְרָהָם.
אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיֵּכָל קְדֻשָּׁךְ - זֶה
יִצְחָק. בִּירְאָתְךָ - זֶה יַעֲקֹב. (וְאֲנִי
בְּרַב חֲסֵדָךְ - זֶה יַעֲקֹב. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיֵּכָל קְדֻשָּׁךְ
- זֶה יִצְחָק) וְצְרִיף לְהַכְלִילֵם בַּתַּחֲלָה,
וַיְכַנֵּס לְבַיִת הַכְּנֻסָּת וַיִּתְפַּלֵּל
תַּפְּלוֹתוֹ. אֲזַי פְּתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר
לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֶתְפָּאֵר.

אִם עֲלֵה קָרְבָּנוּ מִן הַבֶּקֶר. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, מַה שׁוֹנֶה מִן הַבֶּקֶר
לְעוֹלָה וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה וּמִן
הַעוֹף לְעוֹלָה? אִם הַכֹּל אַחַד,
מִפְּנֵי מַה שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, שֶׁהָרִי
מֵהַכֹּל נֶעֱשֶׂה דָבָר אַחַד? אֲלָא מִי
שֶׁהִשְׁיִגָה יָדוֹ אֶת זֶה - מִקְרִיב מִן
הַבֶּקֶר, וְאִם לֹא יָכוֹל - אֲזַי מִן
הַצֹּאן, וְאִם לֹא יָכוֹל - אֲזַי מִן
הַעוֹף, שֶׁהָרִי פְּתוּב (ויקרא יד) וְאִם
דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת, שֶׁהָרִי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין מְטָרִיחַ עַל
הָאָדָם יוֹתֵר בְּדָבָר שְׁלֵא יָכוֹל.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה
הַחֲטָא - כִּף הִיָּה מִקְרִיב. עֲשִׂיר,
שְׁלֹבוּ גַס בּוֹ לְפַעְמִים, הִיָּה מִקְרִיב
שׁוֹר, מִשּׁוּם שְׁלֹבוֹ חוֹשֵׁב יוֹתֵר

בְּחַד מְלָה אֲתִיָּא, דְּבַעֲי לְבַתֵּר לְיַחְדָּא שְׁמָא
קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, וְלִקְשָׁרָא דָּא כְּדָא לְמַהוּי
כְּלָא חַד, וְדָא הוּא פּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא. אָמְרוּ לִיהִי רַבִּי אֶחָא וְרַבִּי אַבָּא, וְדַאי
הָכִי הוּא. זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְּצַדִּיקֵינָא
דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵינָא, וַיִּדְעִי אַרְחוּי דְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא, קָמוּ וְאֶזְלוּ אַבְתְּרִיהִי דְרַבִּי אַבָּא, ג'
מִיְלִין.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים ה) וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדָךְ
אָבוּא בֵּיתְךָ, הָכִי אוּקְמוּהָ, דְלָא לְבַעֲי לִיהִי
לְבַר נֶשׁ לְמִיעַל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, אֲלָא אִי אִימְלֵךְ
בְּקַדְמִיתָא, בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב. בְּגִין
דְּאִינוּן תִּקְיֵנוּ צְלוֹתָא לְקָמִי דְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדָךְ אָבוּא
בֵּיתְךָ. אָבוּא בֵּיתְךָ: דָּא אַבְרָהָם. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל
הַיֵּכָל קְדֻשָּׁךְ: דָּא יִצְחָק. בִּירְאָתְךָ: דָּא
יַעֲקֹב, (ס"א וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדָךְ דָּא אַבְרָהָם. אָבוּא בֵּיתְךָ דָּא יַעֲקֹב, אֲשַׁתְּחִנֶּה
אֶל הַיֵּכָל קְדֻשָּׁךְ בִּירְאָתְךָ, דָּא יִצְחָק.) וּבְעָא לְאֶכְלָלָא לִוְן
בְּרִישָׁא, וַיַּעוֹל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וַיִּצְלִי צְלוֹתִיהִי.
כְּדִין פְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

אִם עוֹלָה קָרְבָּנוּ מִן הַבֶּקֶר. (ויקרא א) אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָאִי שְׁנָא מִן הַבֶּקֶר לְעוֹלָה, וּמִן
הַצֹּאן לְעוֹלָה, וּמִן הַעוֹף לְעוֹלָה. אִי כְּלָא חַד,
בְּגִין מַה שְׁנִיָּא דָּא מִן דָּא, דְּהָא מִן פְּלָא
אֲתַעְבִּיד חַד מְלָה. אֲלָא, מָאֵן דְּאֲדַבֵּק יְדִיהִי
לְדָא, מִקְרִיב מִן הַבֶּקֶר. וְאִי לֹא יָכִיל, מִן הַצֹּאן.
וְאִי לֹא יָכִיל מִן הַעוֹף. דְּהָא כְּתִיב, (ויקרא יד) וְאִם
דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת, דְּהָא קְדֻשָׁא בְּרִיף
הוּא לֹא אֲטַרַח עָלֶיהָ דְּבַר נֶשׁ יַתִּיר, בְּמְלָה
דְּלָא יָכִיל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמָה דְּהוּוּ חֲטָאָה הָכִי הוּוּ
מִקְרִיב. עֲתִירָא, דְּזַמְנִין דְּלַבִּיהִי גַס בִּיהִי,

הוּוּ מִקְרִיב תּוֹרָא. בְּגִין

לחטא לפני רבוננו. הבינוני מקריב מן הצאן, משום שרצונו אינו גם בו כל כף לחטא. העני שלבו לא גם בו, רצונו נמוך מהכל, מקריב מאותו הקל מהכל. ונודעו הקרבנות שלהם לכלם, כל אחד ואחד לבדם, והקדוש ברוך הוא דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, אמר לו, הרי שנינו שעל שלשה חטאי העולם הרעב בא לעולם, וכל החטאים אינם נמצאים אלא רק בעשירים, משום שלבם גם בהם, ולא נמצאים בעניים. מה הדין? שהקדוש ברוך הוא יהרג את העניים ויעמיד את העשירים! שהרי מעכשו יוסיפו לחטא לפניו! אמר לו, יפה שאלת, והרי פרשוה החברים ואמרו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא להפריע מהרשעים ולאבדם מן העולם, אזי נותן להם שלום ומשלם להם בכל.

אבר' בא וראה שכל בני העולם לא נמצאים קרובים למלך העליון, כפלים הללו שהוא משתמש בהם, ומי הם? (תהלים נה) לב נשבר ונדכה. (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. אלו הם כלי המלך. וכשנמצאת בצרת בעולם והרעב והדין מתחזקים על העניים, אזי בוכים וגועים לפני המלך, והקדוש ברוך הוא מקרב אותם יותר מהכל. זהו שכתוב (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ואז הקדוש ברוך הוא פוקד על מה בא הרעב לעולם. אוי לאותם הרשעים שגרמו לזה.

בשמתעורר המלך להשגיח בעולם על קולות העניים, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם, אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע - שתי פעמים,

דלביה חשיב יתיר למחטי קמיה מאריה. בינוני, מקריב מן הצאן, בגין דרעותיה לאו גם ביה כל כף למחטי. מסכנא דלביה לא גם ביה, רעותיה נמוך מפלא, מקריב מההוא קליל מפלא. ואשתמודען קרבניהון לכלהו, כל חד וחד בלחודייהו, וקודשא בריך הוא דאין דינא כל חד וחד במתקלא ישרה.

רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אבוהי, אמר ליה, הא תנינן דעל תלת חובי עלמא רעב בא לעולם, וכלהו חובי לא משתפחי אלא בעתירי, בגין דלבייהו גם בהו, ולא משתפחי במספני, מה דינא (דף ט' ע"א) הוא, דקודשא בריך הוא קטיל למספני, וקאים לעתירי, דהא מהשתא יוספון למחטי קמיה. אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חבריאי ואמרו, פד בעא קדשא בריך הוא לאתפרעא מן רשיעיא ולאובדא להו מן עלמא, פדין יהיב להו שלום, ואשלים להו בכלא.

אבר' תא חזי, דכל בני עלמא לא משתפחיין קריבין למלכא עלאה, פאלין מאנין דאיהו אשתמש בהו. ומאן אינון. (תהלים נא) לב נשבר ונדכה. (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. אלין אינון מאני דמלכא. וכד אשתכח בצורת בעלמא, וכפנא ודינא אתתקף על מספני, פדין בכאן וגעאן קמי מלכא, וקודשא בריך הוא קריב לון יתיר מפלא, הדא הוא דכתיב, (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני. וכדין קדשא בריך הוא פקיד על מה אתיא כפנא לעלמא. ווי לאינון חייביא דגרמי האי.

בר אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמספני, רחמנא לישזבן מנייהו, ומעולבנייהו, פדין כתיב, (שמות כב) שמוע

אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע - שתי פעמים,

אחת להשגיח על קולם, ואחת להפרע מאותם שגורמים להם את זה. זהו שכתוב ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ולכן בשעה שרעב נמצא בעולם, או לאותם העשירים הרשעים, משום קולם של העניים לפני הקדוש ברוך הוא.

בא וראה שאותו קרבן של העני קל מהפל, משום שלבו שביר, ואף על גב שחושב לחטא, זה עובר ממנו, שהרי די לו בצערו ושל אנשי ביתו. ולכן כל קרבן וקרבן, כל אחד ואחד לבדו, כלם ידועים אצל הכהן.

מעשה באותו עשיר שהקריב לפני ה' הנהן שני יונים. כשראה אותו הנהן, אמר לו, הקרבן הזה אינו שלך. הלך לביתו והיה עצוב. אמרו לו אחיו, למה אתה עצוב? אמר להם, שהנהן לא הקריב את קרבני. אמרו לו, ומה הוא? אמר להם, שני יונים. אמרו לו, והרי זה של עני, ולא שלך! שהרי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו', אלא הקרבן קרבנך. אמר להם, ומה הוא? אמרו לו, שור אחד.

אמר להם, ומה כל כך חמורה מחשבת החטא? נדרתי שלא אעלה על לבי מחשבת חטא. משם והלאה מה עשה? כל יום התעסק בסחורה, ובלילה היה ישן. כשהתעורר, היה קורא לאחיו, ולמדו אותו דברי תורה, והיה לומד עד שיעלה היום, ונמצא שלמד תורה, והיו קוראים לו יהודה האחר. יום אחד פגש בו רבי ייסא סבא, והיה מפרש נכסיו, חצי לעניים וחצי לסחורה על הים עם אותם אנשים שפורשים לימים, והיה יושב ולומד תורה.

אשמע צעקתו. שמוע אשמע תרי זמני: חד לאשגחא בקליהון. וחד לאתפרעא מן אינון דגרמין לון האי. הךא הוא דכתיב, ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא, ווי לאינון עתירי חייביא, בקליהון דמסכני לקמי קדשא בריך הוא.

הא חזי דההוא קרבנא דמסכנא, קליל (נ"א קריב) מפלא, בגין דלביה תביר, ואף על גב דחשיב למחטי, אתעבר מגיה. דהא די ליה בצעריה, ודאינשי ביתיה. ועל דא כל קרבנא וקרבנא, כל חד וחד בלחודוי, אשתמודען פלהו לגבי כהנא.

עוברא בההוא עתירא, דקריב קמי כהנא תרין יונין, פד חמא ליה כהנא, אמר ליה, לאו דידך הוא האי קרבנא. אתא לביתיה והוה עצוב. אמרו ליה אחוי אמאי את עצוב. אמר להו, דלא קריב לי כהנא קרבנא דילי. אמרו ליה ומאי איהו. אמר להו תרין יונין. אמרו ליה, והא מן מסכנא איהו, ולאו דידך. דהא כתיב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו'. אלא קריב קרבנך. אמר להו מאי איהו. אמרו ליה חד תורא.

אמר להו, ומה כל כך חמירא מחשבה דחטאה. נדרנא, דלא אסלק על לבאי מחשבה דחטאה. מתמן ולהלאה מה עבד. כל יומא אשתדל בסחורתא, ובליליא הוה נאים, פד אתער, הוה קרי לאחוי, ואוליפו ליה מילי דאורייתא, והוה לעי עד דסליק יממא. ואשתכח דאוליף אורייתא, והוה קארי ליה יהודה אחרא. יומא חד איערע ביה רבי ייסא סבא, והוה פריש נכסוי, פלגו למסכני ופלגו לסחורתא על ימא, באינון גברין פרישי מיין. והוה יתיב ולעי באורייתא.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל א- טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי. מִי הוּא הַקִּינִי? אֵלּוּ בְנֵי יִתְרוֹ, חָמִיו שֶׁל מֹשֶׁה, שָׁעֲשׂוּ קֶן בַּמִּדְבָּר כְּמוֹ הַדְּרוֹר הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (תהלים פב) וַדְּרוֹר קֶן לֵה, כְּדִי לְלַמַּד תּוֹרָה. שְׂתוֹרָה לֹא צְרִיכָה תַּפְנוּקִים וְלֹא סְחוּרָה, אֲלֵא לַעֲמֹל בַּהּ יוֹמֵם וְלַיְלָה. מִשׁוּם כֶּף נִסְעוּ לַמִּדְבָּר מֵהַעֲנָג שֶׁל יְרִיחוֹ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שופטים א) וּבְנֵי קִינִי חָתָן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִשׁוּם שֶׁנָּתַן לְמֹשֶׁה לְהַנּוֹת בְּבֵיתוֹ, וּמֹשֶׁה הָיָה כָּלָל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, מִשׁוּם שֶׁלָּמַד פְּרָשָׁה אַחַת יוֹתֵר בַּתּוֹרָה, וּבָזֶה עָשָׂה חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

לָמָּה בָּא הַדְּבָר הַזֶּה כֵּאֵן בְּמַלְחַמַת עַמְלֵק? אֲלֵא אָמַר שְׂאוּל, כְּשִׁיצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל שְׂאֵר אַמּוֹת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שִׁינְדוּג עִם יִשְׂרָאֵל לְקַטְרֵג לָהֶם, אֲלֵא רַק עַמְלֵק, וְהוּא עָשָׂה רַע לְיִשְׂרָאֵל וְעָרַף בָּהֶם קֶרֶב, וְאַתָּה הַקְדַּמְתָּ לָהֶם שְׁלוֹם וְעֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּלָם, וּמִשׁוּם כֶּף אֵין אַתָּה כְּדָאֵי לְהַתְּחַבֵּר עִמָּהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא מֵה פְּתוּב בְּיִתְרוֹ? (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה עִלָּה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, שֶׁהוּא הַקְּרִיב קֶרְבָּן לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְכֹא לְהַתְּגַבֵּר. מֵה זֶה אוֹמֵר? שֶׁקֶרְבָּנוֹ חָשׁוּב לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוּם שֶׁהוּא הַקְּרִיב קֶרְבָּן לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, פְּתוּב וַיָּבֵא אֶהָרֶן וְכָל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכַל לֶחֶם עִם חֲתָן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דְּוָקָא. מִכָּאֵן לְמַדְנֵו, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְקַרֵּב קֶרְבָּן בְּרִצּוֹן הַלֵּב, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְמֵן לְעַמְתּוֹ.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי. מִאֵן הוּא קִינִי. אֵלֶיךָ בְּנֵי יִתְרוֹ חָמִיו דְּמֹשֶׁה, דְּעַבְדוֹ קִנָּא בַּמִּדְבָּרָא, פְּהֵאֵי דְרוֹר, פְּמָה דְאַתָּה אָמַר, (תהלים פד) וַדְּרוֹר קֶן לֵה. בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא. דְּאוֹרֵייתָא לֹא בַּעֲזָא תַּפְנוּקִין, וְלֹא סְחוּרְתָא, אֲלֵא לְאַעֲמִלָּא בַּהּ יִמְמָא וְלֵילֵי. בְּגִין כֶּף נִטְלוּ לְמִדְבָּרָא, מֵעַנּוּגָא דִּירִיחוֹ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שופטים א) וּבְנֵי קִינִי חוֹתָן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאַהֲנֵי לְמֹשֶׁה בְּבֵיתֵיהּ. וּמֹשֶׁה כָּלָל דְּכָל יִשְׂרָאֵל הָוָה. וְתוֹ, בְּגִין דְּאוֹלִיף פְּרָשְׁתָּא הָדָא יִתִּיר בְּאוֹרֵייתָא, וּבְדָא עֲבִיד חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

אֲמַאי קָא אַתָּא הֶכָּא מְלָה דָּא בְּמַלְחַמַתָּא דְּעַמְלֵק. אֲלֵא אָמַר שְׂאוּל, כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל שְׂאֵר אוֹמִין דְּעַלְמָא לֹא הָוָה מִאֵן דְּאַזְדְּוּג לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְקַטְרֵגָא לְהוּ, אֲלֵא עַמְלֵק, וְהוּא עֲבִד בֵּישׁ לְיִשְׂרָאֵל וְאַגַּח קֶרְבָּא בְּהוּ, וְאַנְתָּ אַקְדַּמְתָּ לְהוּ שְׁלוֹם, וְעַבְדַת חֶסֶד עִם פְּלָהוּ, וּבְגִינֵי כֶּף לִית אַנְתָּ כְּדָאֵי לְאַתְחַבְרָא בְּהוּ.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא מֵה כְּתִיב בֵּיהּ בְּיִתְרוֹ, (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה עוֹלָה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, דְּהוּא אַקְרִיב קֶרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתָּא לְאַתְגַּיְרָא. מֵאֵי קָא מִיִּירֵי. דְּקֶרְבָּנֵיהּ (דף ט' ע"ב) חָשִׁיב קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ אַקְרִיב קֶרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פְּתִיב, (שמות יב) וַיָּבֵא אֶהָרֶן וְכָל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכַל לֶחֶם עִם חֲתָן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דְּיִיקָא. מִכָּאֵן אוֹלִיפְנָא דְּכָל מִאֵן דְּאַקְרִיב קֶרְבָּנָא בְּרַעוּתָא דְּלִבָּא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַזְדְּמֵן לְקַבְּלֵיהּ.

תא חזי, קרבנא דמספנא חשיב קמי קדשא ברין הוא, דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה. חד חלביה ודמיה. וחד ההוא דקריב. דהא לית ליה למיכל, והוא אייתי קרבנא. קרבנא דעני קליל מפלא תרין תורין, או תרין בני יונה, ואי לאו, זעיר קמחא, ומתכפר ביה והוא שעטא מכריזין ואמרי, כי לא בזה ולא שקן ענות עני. כל פך למה. בגין דקרבנא דעני עדיף מפלא. דהא הוא גרים לי למהוי בעדביה דקודשא ברין הוא, הוא גרים לי למהוי בחולקא דאורייתא. בגין פך פליגנא כל נכסי (ס"א פליגנא נכסי, פליגא) למספני, דהא אינון גרמו לי פולי האי.

בא ראה, קרבן העני חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי הוא הקריב שני קרבנות לפניו, אחד חלב ודמו, ואחד אותו שהקריב. שהרי אין לו לאכל, והוא הביא קרבן. קרבן העני קל מהכל - שני תורים או שני בני יונה, ואם לא - מעט קמח, ומתכפר בו, ובאותה שעה מכריזים ואומרים: כי לא בזה ולא שקן ענות עני. כל פך למה? כי קרבן העני עדיף מהכל, שהרי הוא גרים לי להיות בגורלו של הקדוש ברוך הוא, והוא גורם לי להיות בחלק של התורה. משום פך חלקתי כל נכסי (חלקתי נכסי, חצי) לעניים, שהרי הם גרמו לי כל זה.

במה דמספנא ארתח חלביה ודמיה, פך ההוא קמחא מרתחין ליה במשח רבות. והכי אוליפנא, דאפילו כל בר נש מקרב האי מנחה על המחבת ומנחת מרחשת. בגין, דכמה דחטאה ארתח חלביה ודמיה באשא דיצר הרע, וכל שייפוי רתחי באשא, פך קרבנא דא, פהאי גוונא ממש. ועקרא דקרבנא כגוונא דחטאה, ולקרבא קמי קדשא ברין הוא, רעוּתא דלביה, ורוחיה ונפשיה, דהאי חביבא מן פלא קמיה.

כמו שהעני הרתיח חלבו ודמו, פך אותו הקמח מרתיחים בשמן משחה. וכך למדנו, שאפלו כל אדם מקריב את המנחה הזו על המחבת ומנחת מרחשת, משום שפמו שהחטא הרתיח את חלבו ודמו באש היצר הרע וכל איבריו רתחו באש - פך הקרבן הזה כמו כן ממש, ועקר הקרבן כמו החטא, ולהקריב לפני הקדוש ברוך הוא רצון לבו ורוחו ונפשו, שזה חביב מהכל לפניו.

ובאה חולקיהון דצדיקניא, דאינון מקרבין בכל יומא ויומא האי קרבנא לקמי קדשא ברין הוא. ומאי איהו, גרמייהו ונפשיייהו דמקרבין קמיה. ואנא בעינא לקרבא האי קרבנא (ממש), ודא בעי קדשא ברין הוא מפר נש בהאי עלמא. ועם כל דא קרבנא דכלא (ס"א ממש) עדיף, בגין דיתברכון עלמין פלהו.

אשרי חלקם של הצדיקים שמקריבים בכל יום ויום את הקרבן הזה לפני הקדוש ברוך הוא. ומה הוא? עצמם ונפשם שמקריבים לפניו. ואני רוצה להקריב את הקרבן הזה (ממש), וזה רוצה הקדוש ברוך הוא מאדם בעולם הזה. ועם כל זה, קרבן של הכל (ממש) עדיף, כדי שיתברכו כל העולמות.

עוד פתח ואמר, (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שכן ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך? והרי

הו פתח ואמר, (תהלים קלה) ברוך יי' מציון שוכן ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך, והא מנהרא עמיקא עלאה

והא מנהרא עמיקא עלאה

מִהֲנָהָר הַעֵמֶק הַעֲלִיּוֹן הוּא בְרוּךְ!
אֵלֹהֵי בְרוּךְ הוּא, כְּשֶׁמֵאִירָה הַלְבָנָה
מֵאוֹר הַשָּׁמֶשׁ וּמִתְקַרְבִּים זֶה לְזוֹ,
וְלֹא מוֹסֵר הָאוֹר הַזֶּה מִזֶּה.
וְלִפְעָמִים שֶׁהַלְבָנָה נִקְרָאת בְּשֵׁם
הַמַּלְאָךְ, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִקְרָא יְהוֹ"ה,
כִּי הִיא נִקְרָאת יְהוֹ"ה, כְּמוֹ
שֶׁנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יט) וְהוּא הַמְטִיר עַל
סֹדֶם וְעַל עַמּוּרָה גִפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת
ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְלֹא זֶה לְבִדּוֹ, אֵלֹהִים
אֶפְלוּ שְׁלִיחַ אֶחָד לִפְעָמִים
(מִמֶּנּוּ) נִקְרָא בְּשֵׁם הַמַּלְאָךְ.

דָּבָר אַחֵר בְּרוּךְ הוּא מִצִּיּוֹן - מֵאִיזָה
מְקוֹם נוֹדֵעַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁהוּא בְרוּךְ? חֲזוֹר וְאָמַר מִצִּיּוֹן,
מִמְּקוֹם שֶׁל צִיּוֹן נוֹדֵעַ שֶׁהוּא
בְרוּךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכְּתוּב
(תְּהִלִּים קלד) כִּי שָׁם צִנָּה ה' אֶת
הַבְּרָכָה וְגו'. אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא,
אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ שְׂזוּכִית לְכָל זֶה.
אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה.
שְׁכַל מִי שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּאִלוֹ
אוֹחַז בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים
בַּה' אֲלֵהֶיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.
אִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָנוּ. רַבִּי
יְהוּדָה פָּתַח, (בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם
וְגו'. בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שֶׁבָרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם -
בָּרָא שְׂבָעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה, בָּרָא
שְׂבָע אַרְצוֹת לְמַטָּה, שְׂבָעָה יָמִים,
שְׂבָעָה נְהִרוֹת, שְׂבָעָה יָמִים,
שְׂבָעָה שְׂבוּעוֹת, שְׂבָע שָׁנִים,
שְׂבָע פְּעָמִים. שְׂבָעָה אֶלְפֵי שָׁנִים
יְהִי הָעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּשִׁבְעֵי שָׁל הַכֹּל.

שְׂבָעָה שְׁחָקִים (רְקִיעִים) לְמַעְלָה,
וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת
וְשִׁמְשִׁים שִׁמְשָׁמִשִׁים בְּכָל רְקִיעַ
וְרְקִיעַ. וּבְכָל מְאֹלוֹ, מְרַפְבוֹת
אֵלוֹ עַל אֵלוֹ, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עַל
מַלְכוּת רַבּוֹנָם, וּבְכָל הַרְקִיעִים יֵשׁ
כְּנַפִּים, וּמֵהֶם בְּאַרְבַּע כְּנַפִּים. מֵהֶם

אֵיהוּ בְרוּךְ. אֵלֹהֵי בְרוּךְ יי', כִּד נִהִיר סִיְהָרָא
מִנְהִירוֹ דְשִׁמְשָׁא, וּמִתְקַרְבִּי דָא בְדָא, וְלֹא
אַעֲדִיאוּ נְהוּרָא דָא מִן דָּא. וְלִזְמַנִּין דְסִיְהָרָא
אַתְקַרִי בְשִׁמְא דְמַלְפָא, כְּמָה דְאֵיהוּ אִקְרִי
יְהוֹ"ה, כִּי הִיא נִקְרָאת יְהוֹ"ה. כְּמָה דְאֵת
אָמַר, (בְּרֵאשִׁית ט) וַיִּי הַמְטִיר עַל סֹדֶם וְעַל
עַמּוּרָה גִפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְלֹא
דָא בְּלַחְדוּדֵיהִי, אֵלֹהִים אֶפְלוּ חַד שְׁלִיחָא,
לְזַמְנִין (מִמֶּנּוּ) אִתְקַרִי בְשִׁמְא דְמַלְפָא.

דָּבָר אַחֵר בְּרוּךְ יי' מִצִּיּוֹן. מֵאֵן אֵתֵר אֲשֶׁתְמוּדַע
דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הוּא בְרוּךְ. הַדָּר
וְאָמַר מִצִּיּוֹן, מֵאֵתֵר דְצִיּוֹן אֲשֶׁתְמוּדַע דְהוּא
בְרוּךְ. מֵאִי טַעַמָא. בְּגִין דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קלג) כִּי
שָׁם צִנָּה יי' אֶת הַבְּרָכָה וְגו'. אָמַר לִיהִי רַבִּי
יִיסָא זַפְאָה חוּלְקָךְ דְזוּכִית לְכוּלֵי הָאִי. זַפְאִין
אֵינּוֹן דְמִשְׁתַּדְלִין בְּאוּרִייתָא, דְכָל מֵאֵן
דְאֲשֶׁתְדַל בְּאוּרִייתָא, כְּאִלוֹ אֶחָד בְּקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בַּיְי' אֲלֵהֶיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.

אִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָנוּ. רַבִּי יְהוּדָה
פָּתַח, (בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ
בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַת דְבָרָא
קְדֻשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלָמָא, בָּרָא ז' רְקִיעִים
לְעִילָא, בָּרָא ז' אַרְצוֹת לְתַתָּא, ז' יָמִים, ז'
נְהִרוֹת, ז' יוֹמִין, ז' שְׂבוּעוֹת, ז' שָׁנִים. ז'
פְּעָמִים. ז' אֶלְפֵי שָׁנִין דְהוּי עֲלָמָא, קְדֻשָׁא
בְרִיךְ הוּא בְּשִׁבְעָא דְכָלָא.

ז' שְׁחָקִים (ס"א רְקִיעִין) לְעִילָא, וּבְכָל חַד וְחַד
כְּכָבִים וּמַזְלוֹת, וְשִׁמְשִׁין דְמִשְׁמִשִׁין בְּכָל
רְקִיעָא וְרְקִיעָא. וּבְכָלֵהוּ מֵאֵלִין, רְתִיכִין אֵלִין
עַל אֵלִין, לְקַבֵּל עֲלֵיהוּ עוֹל מַלְכוּתָא
דְמֵאִרְיָהוֹן. וּבְכָלֵהוּ רְקִיעִין אֵת רְתִיכִין
מְרַפְבוֹת וְשִׁמְשִׁים מִשָּׁנִים זֶה מִזֶּה אֵלוֹ עַל אֵלוֹ, מֵהֶם בְּשֵׁשׁ

בִּארְבַּע פָּנִים, וּמֵהֶם בִּשְׁתֵּי פָּנִים,
וּמֵהֶם בְּאַחַת. מֵהֶם אֵשׁ לֹוֹהֵט,
וּמֵהֶם מַיִם. מֵהֶם רוּחַ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (תהלים קד) עוֹשֶׂה מְלֶאכֶיו
רוּחוֹת מְשַׁרְתֵּיו אֵשׁ לֹוֹהֵט.

וְכֹל הַרְקִיעִים אֱלוֹהֵי עַל אֱלוֹהֵי כְּגֹלְדֵי
בְּצִלִים, אֱלוֹהֵי לְמִטָּה וְאֱלוֹהֵי לְמַעְלָה.
וְכֹל רְקִיעַ וְרְקִיעַ הוֹלֵךְ וְרוֹעֵשׁ
מֵאִמַּת רְבוּנָם. עַל פִּי נֹסְעִים,
וְעַל פִּי עוֹמְדִים. וּמַעַל לְכֹל־
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנוֹשֵׂא הַכֹּל
בְּחִילוֹ וְתַקְפוֹ. כְּמוֹ כֵּן שֶׁבַע
אֲרָצוֹת לְמִטָּה, וְכֹל־מִי שְׁנוֹב, פָּרַט
שְׂאֵלָה עֲלִיוֹנִים וְאֵלָה תַּחְתּוֹנִים.
וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עֲלִיוֹנָה מֵהַכֹּל,
וּירוּשָׁלַיִם עֲלִיוֹנָה מִכָּל יִשׁוּב.

וְחִבְרֹנָה יוֹשְׁבֵי הַדְּרוֹם רְאוּ בְּסַפְרֵי
הַקְּדֻמוֹנִים וּבְסַפְרוֹ שֶׁל אָדָם,
שֶׁכָּף מְחַלְקִים כָּל הָאֲרָצוֹת הַלְלוּ,
שֶׁכֹּל־נִמְצְאוּ לְמִטָּה כְּמוֹ אוֹתָם
הַרְקִיעִים שְׁלֹמְעֵלָה, אֱלוֹהֵי עַל אֱלוֹהֵי
וְאֱלוֹהֵי עַל אֱלוֹהֵי, וּבֵין כָּל אֶרֶץ וְאֶרֶץ
רְקִיעַ מְפָרֵד בֵּין זֶה לְזֶה, וְלִכְן
כָּל הָאֲרָצוֹת מְפָרֵשׁוֹת בְּשִׁמוֹת,
וּבִינֵיהֶן גֵּן עֵדֶן וְגִיְהֵנָם, וְיֵשׁ
בִּינֵיהֶן בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת אֱלוֹהֵי מֵאֱלוֹהֵי,
כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, מֵהֵן בִּשְׁתֵּי פָּנִים
וּמֵהֵן בִּארְבַּע וּמֵהֵן בְּאַחַת,
וּמֵרָאֵה שֶׁל אֵלָה אֵינוֹ כְּאֵלָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
יֵצְאוּ מֵאָדָם, (אֵינוֹ כֵּן, שְׁלֹא) וְכִי יָרַד
אָדָם הָרִאשׁוֹן לְכָל הָאֲרָצוֹת
וְהוֹלִיד בָּנִים? וְכִמָּה נְשִׁים הָיוּ
לוֹ? אֵלָה אָדָם לֹא נִמְצָא אֵלָה
בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה מִכָּל־
שְׁנֵי קְרָא תַּבְל, כְּמוֹ שְׁאֵמְרֵנוּ,
שְׁפָתוֹב (מְשֻׁלִי ח) (מִשְׁחַקַּת כְּתַבֵּל אֶרֶצוֹ)
וַיֵּצֵא לְתַבְלֵי אֶרֶצוֹ. וְהַתַּבְלֵי הַזֶּה
אֲחוּזָה בְּרְקִיעַ שְׁלֹמְעֵלָה וְנִאֲחֻזָּת
בְּשֵׁם הָעֲלִיּוֹן. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים

וְשִׁמְשֵׁין, מְשַׁנֵּיין דָּא מִן דָּא, אֱלִין עַל אֱלִין,
מְנַהוֹן בְּרוּ' גְּדַפִּין, וּמְנַהוֹן בְּד' גְּדַפִּין. מְנַהוֹן
בְּד' פָּנִים. וּמְנַהוֹן בְּתַרִין פָּנִים, וּמְנַהוֹן בְּחַד.
מְנַהוֹן אֲשָׁא דְלֹוֹהֵט. מְנַהוֹן מֵיָא. מְנַהוֹן רוּחָא.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מְלֶאכֶיו
רוּחוֹת מְשַׁרְתֵּיו אֵשׁ לֹוֹהֵט.

וְכֹל־הוּא רְקִיעִין, אֱלִין עַל אֱלִין כְּגֹלְדֵי בְּצִלִים,
אֱלִין לְתַתָּא, וְאֱלִין לְעִילָא. וְכֹל רְקִיעֵא
וְרְקִיעֵא, אֲזִלָּא וְרַעֲשָׂא מֵאִמַּתָּא דְמֵאֲרִיהוּן.
עַל פּוּמִיָּה נְטִלִין, וְעַל פּוּמִיָּה קִיּוּמִין. וְעִילָא
מְפִלְהוּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְנִטִּיל כְּלָא בְּחִילִיָּה
וְתוֹקִפִּיָּה. כְּגוּוֹנָא דָּא שְׁבַעָה אֲרָצוֹת לְתַתָּא,
וְכֹל־הוּא בִּישׁוּבָא בְּרוּ' (ד' ק' ו' ע"א) דְאֱלִין עַל־אֵין
וְאֱלִין תַּתָּאִין. וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל־אֵה מִכָּל־
וּירוּשָׁלַיִם עַל־אֵה מִכָּל יִשׁוּבָא.

וְחִבְרֹנָה יְתַבֵּי דְרוּמָא, חָמוֹ בְּסַפְרֵי קְדֻמָּאִי,
וּבְסַפְרָא דְאָדָם, דְהִכִּי מְחַלְקֵי כָּל
אֵינוֹן אֲרָצוֹת, דְכֹל־הוּא מְשַׁתְּפַחֵי לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא
דְאֵינוֹן רְקִיעִין דְלְעִילָא. אֱלִין עַל אֱלִין, וְאֱלִין
עַל אֱלִין וּבֵין כָּל אֶרֶעָא וְאֶרֶעָא, רְקִיעַ דְמְפָרֵשׁ
בֵּין דָּא לְדָא. וְעַל דָּא כֹל־הוּא אֲרָצוֹת פְּרִישָׁן
בְּשִׁמְהֵן. וּבִינֵיהֶן גֵּן עֵדֶן וְגִיְהֵנָם. וְאִית בִּינֵיהֶן
בְּרִיּוֹן מְשַׁנֵּיין, אֱלִין מִן אֱלִין, כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא.
מְנַהוֹן בְּתַרִין אֲנַפִּין, וּמְנַהוֹן בְּד', וּמְנַהוֹן בְּא'.

וְחִיזוּ דְאֱלִין לָאו כְּאֱלִין.

וְאִי תִימָא, הָא כָּל בְּנֵי עֲלִמָא מֵאָדָם נְפִקוּ, (לֹאוּ
כִּי דִלָּא) וְכִי נְחִית אָדָם הָרִאשׁוֹן לְכֹל־הוּ
אֲרָצוֹת, וְאוֹלִיד בְּנִין, וְכִמָּה נְשִׁין הָיוּ לִיהָ.
אֵלָה, אָדָם לֹא אֲשַׁתְּכַח אֵלָה בְּהָאֵי עֲלִמָא
עַל־אֵה מְפִלְהוּ, דְאֶקְרִי תַּבְל, כְּדֵאֲמַרִינָן
דְכְּתִיב (מְשֻׁלִי ח) (ס"א מִשְׁחַקַּת כְּתַבֵּל אֶרֶצוֹ) וַיֵּצֵא לְתַבְלֵי

אֶרֶצוֹ. וְהָאֵי תַּבְלֵי אֲחִידָא בְּרְקִיעַ דְלְעִילָא, וְאֲתַאֲחִידָא בְּשִׁמָּא עַל־אֵה. הָדָא

(ט) והוא ישפט תבל בצדק. בצדק ודאי. משום כך בנוי של אדם נמצאים בארץ העליונה הזו שנקראת תבל. והם עליונים על הכל, כמו שלמעלה.

מה הטעם? כמו שלמעלה לכל הרקיעים יש רקיע עליון מפלם, ולמעלה נמצא כסאו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו למעלה. אף כאן בתבל הזו נמצא המלך של הכל, ומיהו? אדם, מה שלא נמצא בכל התחתונים.

ואותם תחתונים מאיפה באו? אלא מהאדים (מעש) של הארץ והסיוע של הרקיע שלמעלה, יוצאים בריות משנות אלו מאלו, מהם בלבושים, מהם בקלפות, בתולעים הללו שנמצאות בארץ, מהן בקלפות אדמות, שחורות ולבנות, ומהן מפל הגונים. כך כל הבריות כמו כן, ולא נמצאים בקינים, רק עשר שנים (או יותר. ס"א

מעט או פחות מעט).

ובספרו של רב המנונא סבא פרש יותר, שהרי כל הישוב מתגלגל בעגול כמו כדור, אלה למטה ואלו למעלה, וכל אותן בריות משנות במראיהן משנוי האויר כפי כל מקום ומקום, ועומדות בקיומן כמו שאר בני אדם.

ורבן יש מקום בישוב, כשמאיר לאלה חשוף לאלה, לאלה יום ולא לאלה לילה. ויש מקום שכלו יום, ולא נמצא בו לילה פרט לשעה אחת קטנה. וזה שאמר בספרי הקדמונים, ובספרו של אדם הראשון כך הוא. שפך כתוב, (תהלים קלט) אורך על פי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתוב (שם קד) מה רבנו מעשיך ה'.

הוא דכתיב, (תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק. בצדק ודאי. בגין כך בנוי דאדם, אשתכחו בהאי ארעא עלאה דאקרי תבל. ואינון עלאין על כלא, כגוונא דלעילא.

מאי טעמא. כמה דלעילא לכלהו רקיעים, אית רקיע עלאה, מפלהו, ולעילא אשתכח פסא דקודשא בריך הוא, כמה דאת אמר (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו למעלה. אוף הכא בהאי תבל, אשתכח מלכא דכלא, ומאן איהו אדם. מה דלא אשתכח בכלהו תתאין.

ואינון תתאין מאן אתו. אלא מקסטורא (נ"א מקטורא) דארעא, וסיועא דרקיעא דלעילא, נפקין בריין משניין אליון מן אליון, מנהון בלבושין, מנהון בקליפין, פאליון תולעין דמשתכחי בארעא, מנהון בקליפין סומקין, אוכמין חורין, ומנהון מפל גוונין. כך כל בריין כגוונא דא. ולא אשתכחו בקיומא בר עשר שנין. (או יותר ס"א מעט או פחות מעט).

ובספרא דרב המנונא סבא, פריש יתיר, דהא כל ישובא מתגלגלא בעגולא ככדור, אליון לתתא, ואליון לעילא, וכל אינון בריין משניין בחזווייהו משנויא דאורא. כפום כל אתר ואתר, וקיימין בקיומיהו כשאר בני נשא.

ועל דא אית אתר בישובא, כד נהיר לאליון, חשיף לאליון, לאליון ימא, ולא אליון ליליא. ואית אתר דכוליה ימא, ולא אשתכח ביה ליליא, בר בשעתא חדא זעירא. והאי דאמר בספרי קדמאי, ובספרא דאדם הראשון הכי הוא. דהכי כתיב, (תהלים קלט) אורך על פי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתוב, (תהלים

וְלָכֵן הִפֵּל יָפֶה. וְסוּד זֶה נִמְסָר
לְבַעֲלֵי הַחֲכָמָה, וְלֹא לְמַחְלָקֵי
תַּחוּמִּים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוּד עִמָּק
שֶׁל הַתּוֹרָה.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ בָּיָם, שְׂיֵשׁ בּוֹ כַּמָּה
בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת זֹו מְדוּ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (שם) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב
יָדִים שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חֵיּוֹת
קִטְנוֹת עִם גְּדוּלוֹת שֶׁם אָנִיּוֹת
יִהְיֶה לְוִיָּתָן וְגו'. וְהִפֵּל תְּלוּי זֶה
בְּזָה (וּמִתְקַשְׂרָא זֶה בְּזָה), וְהִפֵּל כְּמוֹ
שְׁלֻמְעֵלָה. וּבְכָל הַעוֹלָמוֹת אִין
שׁוֹלֵט בְּכָל, רַק אָדָם, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מַעְלִיּוֹ.

רַבִּי נְהוֹרָאִי סָבֵא פְּרִישׁ לַיָּם
הַגְּדוֹל, וְהַתְּרַעֵשׁ הַיָּם, וְנֶאֱבָדוּ כָּל
אוֹתָם שְׁהִיּוּ בְּסַפִּינָה, וְהַתְּרַחֵשׁ לוֹ
גַּם, וְיִרְדַּ בְּשִׁבְלִים יְדוּעִים לְלֵב
הַיָּם, וְיִצֵּא תַּחַת הַיָּם לִישׁוּב אֶחָד,
וְרָאָה מֵאוֹתָן הַבְּרִיּוֹת כְּלָן קִטְנוֹת,
וְהִיּוּ מִתְּפַלְלִים תְּפִלָּה, וְלֹא יָדַע
מָה אוֹמְרִים. הַתְּרַחֵשׁ לוֹ גַּם וְעָלָה.
אָמַר, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים
שֶׁשֶׁמֶשׁתְּדַלִּים בַּתּוֹרָה וְיִוְדָעִים
גַּסְתְּרֵי הַסּוּדוֹת הַעֲלִיּוֹנִים. אוֹי
לְאוֹתָם שְׁחוֹלְקִים עַל דְּבַרֵיהֶם
וְלֹא מֵאֲמִינִים.

מֵאוֹתוֹ יוֹם, כְּשֶׁהָיָה בָּא לְבֵית רַב
וְאוֹמְרִים דְּבַר תּוֹרָה, הִיָּה בּוֹכָה.
אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר
לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעֲבַרְתִּי עַל אֲמוּנַת
דְּבַרֵי חֲכָמִים, וּפּוֹחֵד מֵהַדִּין שֶׁל
אוֹתוֹ הַעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם (בְּרֵאשִׁית א). רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
אֲלֵמָלֵא אוֹתוֹ רְקִיעַ שֶׁמִּפְרִיד בֵּין
מַיִם הַעֲלִיּוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים,
הִיָּתָה מִחְלָקַת בְּעוֹלָם מִהֶם, אֲבָל
הַרְקִיעַ הַזֶּה עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם,
וְהַעוֹלָם אֵינּוּ מִתְּקַיֵּם אֲלָא עַל
שְׁלוֹם. בֵּא רָאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִקְרָא שְׁלוֹם, הוּא שְׁלוֹם

(קד) מֵה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיָהּ ה'. וְעַל דָּא, כְּלָא שְׁפִיר.
וְרָזָא דָּא אַתְּמַסְר לְמֵאֲרִיְהוֹן דְּחֲכָמְתָּא, וְלֹא
לְמַפְלָגֵי תַּחוּמִּין, בְּגִין דְּאִיְהוּ רָזָא עֲמִיקָא
דְּאוּרִיָּתָא.

בְּגוּוֹנָא דָּא אִית בִּימָא. דְּאִית בֵּיה פְּמָה בְּרִיין
מְשַׁנְיִין דָּא מִן דָּא. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדִים שֶׁם
רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חֵיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוּלוֹת שֶׁם
אָנִיּוֹת יִהְיֶה לְוִיָּתָן וְגו'. וְכָלֵא תְּלִיָּא דָּא
בְּדָא (וּמִתְקַשְׂרָא דָּא בְּדָא), וְכָלֵא כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲיָלָא.
וּבְכָלֵהוּ עֲלָמִין לֹא שְׁלֵטָא בְּכָלֵא בַר אָדָם,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא עָלֶיהָ.

רַבִּי נְהוֹרָאִי סָבֵא פְּרִישׁ לַיָּמָא רַבָּא, וְאַתְרַגִּישׁ
יֵמָא, וְאַתְאֲבִידוּ כָּל אֵינּוֹן דִּהוּוּ בְּאַרְבָּא,
וְאַתְרַחִישׁ לִיָּה גִיסָא, וְנַחַת בְּשִׁבְלִין יְדִיעֵן
בְּלָבָא דִּימָא, וְנַפְק תַּחוֹת יֵמָא לִישׁוּבָא חָדָא,
וְחָמָא מֵאֵינּוֹן בְּרִיין, כְּלָהוּ זְעִירִין. וְהוּוּ מַצְלִי
צְלוּתָא, וְלֹא יָדַע מֵאֵי קָא אֲמַרִי. אַתְרַחִישׁ לִיָּה
גִיסָא, וְסָלִיק. אָמַר, זַכָּאִין אֵינּוֹן צְדִיקֵיָּא,
דְּמִשְׁתְּדִלִי בְּאוּרִיָּתָא, וְיִדְעִין סְתִימִין דְּרָזִי
עָלָאִי. וְוִי לְאֵינּוֹן דְּאַפְלִיגוּ עַל מְלִיְהוֹן וְלֹא
מְהִימְנִי.

מֵהֵוּוּא יוֹמָא, כִּד הָוָה אֲתִי לְבִי רַב, וְאַמְרִי
מְלֵתָא דְּאוּרִיָּתָא, הָוָה בְּכִי. אֲמַרִי
לִיָּה, אֲמֵאִי קָא בְּכִית. אָמַר לוֹן, בְּגִין דְּעֲבַרְנָא
עַל מְהִימְנוֹתָא דְּמִלִּי דְּרַבָּנּוֹן, וּמִסְתְּפִינָא מְדִינָא
דִּהֵוּוּא עֲלָמָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. (בְּרֵאשִׁית
א) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲלֵמָלֵא הֵוּוּא
רְקִיעַא דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִן עָלָאִי לְתַתָּאִי, הָוָה
פְּלִיגוּ בְּעֲלָמָא מְנִיְהוּ. אֲבָל (דף י"ע"ב) הָאִי
רְקִיעַ, עֲבִיד שְׁלָמָא בֵּינֵיהוּ, וְעֲלָמָא לֹא

מִתְקַיֵּמָא אֲלָא עַל שְׁלוֹם. תָּא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא אֲקַרִי שְׁלוֹם, הוּא

וּשְׁמוֹ שְׁלוֹם, וְהַכֹּל נִקְשַׁר בְּשְׁלוֹם.
רַבִּי אָבָא אָמַר, רְאִיתִי שֶׁהַשֵּׁם
הַעֲלִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ הַכֹּל הוּא שְׁלוֹם,
וְהַכֹּל אֶחָד, וְהַדְרָכִים נִפְרָדוֹת
לְצַד הַזֶּה וְלְצַד הַהֵן.

וְי"ד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ קְשׁוּרָה
בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים, מִשּׁוּם זֶה הִי
הַזוּ, קוֹץ אֶחָד לְמַעְלָה, וְקוֹץ אֶחָד
לְמַטָּה, וְאֶחָד בְּאֲמֻצֵּי. מִשּׁוּם
שִׁשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הַשְּׁתַּלְשָׁלוֹ
(הַתְּקָשְׁרוֹ) בֵּה, קוֹץ אֶחָד לְמַעְלָה,
כְּתוּב עֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל
הַעֲלִיּוֹנִים, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל
הָרֹאשִׁים, וְהוּא עוֹמֵד עַל הַכֹּל.
קוֹץ אֶחָד בְּאֲמֻצֵּי, שֶׁהוּא רֹאשׁ
אֲחֵר. מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה
רֹאשִׁים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד רֹאשׁ
לְבַדּוֹ. וְלִכְּנֵן הַקּוֹץ שֶׁל הָאֲמֻצֵּי זֶהוּ
רֹאשׁ אֲחֵר שְׁיוּצָא מֵהַקּוֹץ
שֶׁלְמַעְלָה, וְהוּא רֹאשׁ שֶׁל כָּל
שְׂאֵר הָרֹאשִׁים שֶׁיִּבְנֶה מִמֶּנּוּ הַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ, וְהָרֹאשׁ הַזֶּה הוּא נִסְתָּר
שֶׁל הַכֹּל.

רֹאשׁ אֲחֵר תַּחְתּוֹן, הוּא רֹאשׁ
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן, וְהוּא מַעֲיֵן
הַמַּיִם שֶׁכָּל הַנְּטִיעוֹת מְשַׁקּוֹת
מִמֶּנּוּ. וְזֶהוּ י' בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים,
וְלִכְּנֵן נִקְרָאת שְׁלֹשָׁתָּה, כְּמוֹ
הַשְּׁלֹשָׁתָּה הַזוֹ שֶׁנִּקְשְׁרָה זֶה בְּזֶה,
וְהַכֹּל אֶחָד.

שְׁנֵינּוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּשַׁעַר
שֶׁהָרָאוּ לוֹ חֻכְמַת הַסּוּדוֹת
הַעֲלִיּוֹנִים וְרָאָה אֶת הָאֵילָן שֶׁל גֵּן
עֵדֶן, הָרָאוּ לוֹ חֻכְמָה בְּסוּד עֲלִיּוֹן,
וְרָאָה שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ נִקְשָׁרִים
זֶה בְּזֶה, שְׂאֵל אוֹתָם עַל מָה
קָיָמִים? אָמְרוּ לוֹ, כָּלֵם עוֹמְדִים
עַל י', מִמֶּנּוּ נִבְנוּ וְהַשְּׁתַּלְשָׁלוֹ
(נִבְרָאוּ וְנִתְקַבְּלוּ), שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קד) כָּלֵם
בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ. וְרָאָה שֶׁכָּלֵם
מִזְדַּעְזְעוּ מִדְּחִילוֹ דְמֵאֲרִיהוֹן, וְעַל שְׁמִיָּה
מִשְׁמֵר וְעַל שְׁמִיָּה מִשְׁמֵר וְעַל שְׁמִיָּה מִשְׁמֵר
שְׁמוֹ כָּלֵם נִקְרָאוּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר,
הַהֲגָעָה הִיא בְּשִׁלְשָׁתָּה שֶׁל שְׁלֹשָׁה

שְׁלוֹם. וּשְׁמִיָּה שְׁלוֹם, וְאֶתְקַשַּׁר כָּלֵם בְּשְׁלוֹם.
רַבִּי אָבָא אָמַר, חֲמִינָא דְהָאֵי שְׁמָא קְדִישָׁא
עֲלָאָה כָּלֵם הוּא שְׁלוֹם, וְכָלֵם חַד. וְאַרְחָן
מִתְפָּרְשָׁן לְהָאֵי סִטְרָא, וְלְהָאֵי סִטְרָא.

וְי"ד דְשְׁמָא קְדִישָׁא אֶתְקַשַּׁר בְּתַלְתָּה קְשָׁרִין,
בְּגִין דָּא, הָאֵי י', קוּצָא חַד לְעִילָא, וְקוּצָא
חַד לְתַתָּא, וְחַד בְּאֲמֻצֵּיתָא. בְּגִין דְתַלְתָּה קְשָׁרִין
אֶשְׁתַּלְשָׁלוּ (נ"א אֶתְקַשְּׁרוּ) בֵּה חַד קוּצָא לְעִילָא,
כְּתוּב עֲלָאָה, דְהוּא עֲלָאָה מִכָּל עֲלָאִין, רִישָׁא
דְכָל רִישִׁין, וְהוּא קָאִים עַל כָּלֵם.

חַד קוּצָא בְּאֲמֻצֵּיתָא, דְהוּא רִישָׁא אֲחֵרָא.
בְּגִין דְתַלְתָּה רִישִׁין הֵווּ, וְכָל חַד וְחַד רִישָׁא
בְּלַחֲדוּדֵי. וְעַל דָּא קוּצָא דְאֲמֻצֵּיתָא, דָּא הוּא
רִישָׁא אֲחֵרָא, דְנִפְיָק מִקוּצָא דְלְעִילָא, וְהוּא
רִישָׁא לְכָל שְׂאֵר רִישִׁין, לְאֶתְבַּנְּהָא שְׁמָא
קְדִישָׁא, וְהָאֵי רִישָׁא סְתִימָא דְכָלֵם.

רִישָׁא אֲחֵרָא תַתָּאָה, הוּא רִישָׁא לְאֶשְׁקָאָה
לְגַנְתָּא, וְהוּא מְבוּעַ דְמַיִין, דְכָל נְטִיעָן
אֶשְׁתַּקְיִין מִגְּוִיָּה. וְדָא הוּא י' בְּתַלְתָּה קְשָׁרִין. וְעַל
דָּא שְׁלֹשָׁתָּה אֲקָרִי. כֹּהֵאִי שְׁלֹשָׁתָּה, דְאֶתְקַשַּׁר
דָּא בְדָא, וְכָלֵם חַד.

הָאֵנָּה בְּסִפְרָא דְחֲנוּךְ, בְּשַׁעַתָּא דְאֶחְזִיאוּ לִיה
חֻכְמָתָא דְרִזִּין עֲלָאִין, וְחָמָא אֵילָנָא
דְגַנְתָּא דְעֵדֶן, אֶחְזִיו לִיה חֻכְמָתָא, בְּרֹזָא
עֲלָאָה. וְחָמָא, דְכִלְהוּ עֲלָמִין הֵווּ מִתְקַשְּׁרִין דָּא
בְדָא, שְׂאֵיל לֹזֶן, עַל מָה קָיָמִין. אָמְרוּ לִיה,
עַל י' קָיָמִי כִלְהוּ. מִגְּוִיָּה אֶתְבַּנְּיָאוּ
וְאֶשְׁתַּלְשָׁלוּ (נ"א אֶתְבַּרְיָאוּ וְאֶשְׁתַּכְּלְלוּ). דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים
קד) כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ. וְחָמָא, דְכִלְהוּ
מִזְדַּעְזְעוּ מִדְּחִילוֹ דְמֵאֲרִיהוֹן, וְעַל שְׁמִיָּה
אֶתְקָרוּן כִּלְהוּ.

וּבְסִפְרָא דְשְׁלֹמֹה מִלְכָּא אָמַר, מְטוֹן דִּי
בְּקִטְפוּרָא דְתַלְתָּא, דְכִלְיָלִין

בְּקִיטָפָא דְגוּפִיָּהּ. חַד דְּחִילוֹ (ס"א שְׁלִימוֹ) דְּכֻלָּא.

חַד סְתִים שְׁבִילֵין. חַד נְהָר עֲמִיקָא.

לְבַתָּר פְּרִיט בְּאַתְוֹן, (דְּאַלְפָא) בֵּיתָא בְּשִׁכְלוּלִיָּהּ
י"ד ה"א. בְּנִינָא דְכֻלָּא. (חַד סְתִים שְׁבִילֵין.

וְחַד נְהָר עֲמִיקָא לְבַל) שְׁלִימוֹ דְשָׂמָא קְדִישָׁא י"י רִישָׁא
דְּכֻלָּא, אָב לְכֻלָּא. ו' בֵּן דְּאוּלִיד וְנִפְיָא מְנִיָּה.
וּמְנִיָּה אֲשַׁתְּכַח ד', בַּת. מְטְרוּנִיתָא דְכָל
דִּינִין (ס"א דִּינִין) בִּידְהָא אֲשַׁתְּכַחוּ טְמִירָא בְּכֻלְהוּ
עֲלָמִין, (ס"א עֲלָאִין נִפְקוּ, וְעֲלָאִין וְתַמִּין) דְּעֲלָאִין נִפְקִין,
וְעֲלָאִין וְתַמִּין מְנָה אֲתַזְנוּ. הָא י"ד שְׁלִימוֹ
דְּכֻלָּא, וְשָׂמָא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַלל בֵּיהּ, וְאֲשַׁתְּכַח
סְתִים בְּגוּיָּהּ.

לְבַתָּר י"ד אֲפִיק כְּלָא, וְשִׁלְשַׁל כְּלָא בְּקִשׁוּרָא
חֲדָא, דָּא בְדָא. וְהָא אוּקְמִיָּהּ בּוּצִינָא

קְדִישָׁא, י' אֲפִיק הֵהוּא נְהָר, דְּכֻתִיב בֵּיהּ (בְּרַאשִׁית
ב) וְנְהָר יוֹצֵא מֵעֶדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. (ד"א ל"ג
בְּנִינָא) דָּא ה', רְזָא דְבִינָה, וְהִיא אִימָא עֲלָאָה.
וְהֵהוּא נְהָר, אֲפִיק תְּרִין בְּנִין, כְּמָה דְאַתְמַר.
וּמְנָה אֲתַזְנוּ. לְבַתָּר נִפְקִין תְּרִין בְּנִין,
וּבְרַתָּא אֲתַזְנַת מִבְּן, דָּא ו', הָא בֵּן הָאִי מִלְכָּא
דְשִׁלְמָא כְּלָא דִילִיָּהּ, רְזָא דַת"ת. וּלְבַתָּר
אֲשַׁתְּכַח ה', דְאַתְזַנַת מִן ו'. וְהָא אוּקְמִיָּהּ. (ס"א
לְבַתָּר נִפְקִין תְּרִין בְּרָא וּבְרַתָּא וְהָא הָאִי בְרָא מִלְכָּא דְשִׁלְמָא כְּלָא דִילִיָּהּ.
וְהָא ה' בְּרַתָּא אֲתַזְנַת מִן ו' וְהָא אוּקְמִיָּהּ) אֲשַׁתְּכַח, דִּי עֲקָרָא
וְשָׂרָשָׁא וְשִׁלְמִי דְכֻלָּא. הָדָא הוּא דְכֻתִיב, (מְשֻׁלִי
כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית.

תְּנֵן, י' שְׁמוֹת אֲשַׁתְּכַלְלוּ וְנִפְקוּ מֵהָא י"ד.
י' דְהִיא עֲשִׂירָאָה דְאַתְוֹן. וְכֻלְהוּ אָעִיל
לוֹן לְהֵהוּא נְהָר קְדִישָׁא, כַּד אֲתַעֲבָרָא. וְעֲשָׂרָה
שְׁמָהֶן כְּלָהוּ סְתִימִין בְּחַד. וְכֻלְהוּ סְתִימִין בִּי.
י' כְּלִיל לוֹן. י' אֲפִיק לוֹן. הוּא אָב לְכֻלָּא. אָב
לְאַבְהֵן.

נְסִמִּים בְּאַחַד. וְכֻלְהוּ נְסִמִּים בִּי. י' כּוֹלְלַת אוֹתָם. י' מוֹצִיאָהּ

שְׁכֻלִילִים בְּדָבָק וְקָשֶׁר שֶׁל גּוֹפּוֹ.
אַחַד פְּחַד (שְׁלִמּוֹת) שֶׁל הַכֹּל, אַחַד
סוּתָם שְׁבִילִים, וְאַחַד נְהָר עֲמִיקָא.
אַחַר כֶּף פֶּרֶט בְּאוֹתִיּוֹת, (שֶׁל
אַלֶּף) הַבַּיִת בְּשִׁכְלוּלוֹ י"ד ה"א,
הַבְּנִין שֶׁל הַכֹּל. (אַחַד סוּתָם הַשְׁבִּילִים,
וְאַחַד נְהָר עֲמִיקָא לְכֹל) שְׁלִמּוֹת הַשֵּׁם
הַקְּדוּשׁ י' רֵאשׁ שֶׁל הַכֹּל, אָב לְכֹל.
ו' הַבֵּן שֶׁהוּלֵד וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ
נִמְצֵא ד', בַּת. הַגְּבִירָה שֶׁכֹּל
הַדִּינִים (הַדְּנָיִים) בִּידְהָא נִמְצֵאִים,
טְמִירָה כְּכֹל הַעוֹלָמוֹת, (עֲלִיּוֹנִים
יוֹצֵאִים, וְעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים) שְׁעֲלִיּוֹנִים
יוֹצֵאִים, וְעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
נְזוּנִים מִמֶּנָּה. הַרִי י"ד שְׁלִמּוֹת
הַכֹּל, וְהַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ נִתְקַן בּוּ,
וְנִמְצֵא נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ.

אַחַר כֶּף י"ד הוֹצִיאָה הַכֹּל,
וְשִׁלְשַׁלָּה הַכֹּל בְּקָשֶׁר אַחַד זֶה עִם
זֶה. וְהָרִי בְּאַרְהֵ הַמְּנוּרָה
הַקְּדוּשָׁה, י' הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַנְּהָר,
שְׁכֻתוֹב בּוּ (בְּרַאשִׁית ב) וְנְהָר יֵצֵא
מֵעֶדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. (כְּמוֹ זוֹ
ה', סוּד הַבִּינָה, וְהִיא הָאֵם
הַעֲלִיּוֹנָה.

וְאוֹתוֹ נְהָר מוֹצִיא שְׁנֵי בְּנִים, כְּמוֹ
שְׁנַתְבָּר, וּמִמֶּנָּה נְזוּנִים. אַחַר כֶּף
יוֹצֵאִים שְׁנֵי בְּנִים, וְהַבַּת נְזוּנִית
מִבְּן, זֶה ו', הַרִי בֵּן הַמֶּלֶךְ הַזֶּה
שֶׁשְׁלוֹם כְּלוֹ שְׁלוֹ, סוּד שֶׁל
תְּפָאֲרַת. וְאַחַר כֶּף נִמְצֵאת ה'
שְׁנַזְזוּנִית מִן ו', וְהָרִי פֶּרֶשׁוּהָ. (אַחַר
כֶּף יוֹצֵאִים שְׁנַיִם, בֵּן וּבַת. וְזֶה בֵּן הַמֶּלֶךְ
שְׁשִׁלְמוֹת הַכֹּל שְׁלוֹ. וְזוֹ ה' הַבַּת נְזוּנָה מִן ו', וְהָרִי
פֶּרֶשׁוּהָ) נִמְצֵא שְׁנֵי עֲקָר וְשָׂרֵשׁ
וְשְׁלִמּוֹת הַכֹּל. זֶהוּ מָה
שְׁכֻתוֹב (מְשֻׁלִי כב) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה
בֵּית.

שְׁנֵינּוּ, עֲשָׂרָה שְׁמוֹת הַשְׁתְּכַלְלוּ
וְיֵצֵאוּ מֵהַי"ד הַזֶּה. י' שְׁהִיא
הַעֲשִׂירִית שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת. וְאֵת כָּל
הַכְּנִיסָה לְאוֹתוֹ נְהָר קְדוּשׁ
כְּשֶׁהִתְעַבְּרָה. וְעֲשָׂרָה שְׁמוֹת
אוֹתָם. הוּא אָב לְכֹל. אָב לְאַבּוֹת.

מִמֶּנּוּ יֵצְאוּ (ובו יושבים) (בו עשר
תבות) ו"ד. רְמֹז לַעֲשֶׂרָה בַחֲשׁוֹבֵן.
אוֹתוֹת יו"ד כּוֹלְלוֹת לְהֵן
ו"ד (יד), שְׁלֵמוֹת הַפֶּל. ו"ד - זָכַר
וּנְקָבָה. הוּ קוֹרְאִים לָהֶם, שְׁנַיִם.
וְלִכֵּן אָדָם נִכְרָא הוּ פְרָצוּפִים,
וְאוֹתָם פְרָצוּפִים זָכַר וּנְקָבָה הוּ
כְמוֹ שְׁלֵמַעְלָה. ו"ד מִמַּעְלָה
לְמַטָּה. ד"ו מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְהַפֶּל
דְּבַר אֶחָד. י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים
תְּלוּיִים בוֹ, וְעַל כֵּן יו"ד כּוֹלֵל ו"ד
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ.

וְכֵן רָאָה, עֲשֶׂרָה שְׁמוֹת הֵם כְּנֶגֶד
עֲשֶׂר אוֹתוֹת. וּבִסְפָרוֹ שֶׁל רַב
הַמְנוּנָא סָבָא הֵם שְׁמוֹנָה, וְשִׁתֵּי
דְרָגוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵי רְקִיעִים.
וּמִשְׁתַּנֵּי הַשְּׁמוֹת, עֲשֶׂרָה,
וְתִשְׁעָה, וְשְׁמוֹנָה, וְשִׁבְעָה.
הַרְאֵנוּ - י"ה, מִשּׁוּם שִׁי כּוֹלְלוֹת
ה', וְה' יוֹצֵאת מִי'. לִכֵּן חֲכָמָה
נִקְרָא י"ה.

הַשְּׁנֵי - יְהוָה (יד) שְׁנִקְרָא אֱלֹהִים,
מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ נִהַר רַחֲמִים,
וּמִשּׁוּם שְׁדִינִים מִתְעוֹרְרִים
מִמֶּנּוּ, (אֱלֹהִים וְיֵצְאוּ) כַּתּוּבוֹת אוֹתוֹת
הַרְחָמִים עִם נִקּוּד שֶׁל אֱלֹהִים,
וְלֹא אֱלֹהִים דִּין.

הַשְּׁלִישִׁי - אֵל, וְהוּא גְדוֹלָה, וְהוּא
נִקְרָא הָאֵל הַגְּדוֹל.

הַרְבִּיעִי - אֱלֹהִים, שְׁדִינִים
מִתְעוֹרְרִים בוֹ, וְהוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה.
הַחֲמִישִׁי - יְהוָה, הַפְּלֵל שֶׁל כָּל
שְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה, וְזֶהוּ רַחֲמִים
בְּשְׁלֵמוֹת וְזֶהוּ תִפְאָרֶת. שְׁשִׁי
וְשִׁבְעִי - צְבָאוֹת נִקְרָאִים.

הַשְּׁמִינִי - א"ל ח"י, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר (תהלים קלז) כִּי שֵׁם צְוָה ה'
אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְגו'. וְזֶה צְדִיק,
שְׁכָל חַיִּים יוֹצֵאִים מִשֵּׁם, וְנִקְרָא
יְהוָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (משלי כז) ה'
צְדִיק יִבְחֵן. וְזֶהוּ ו' קִטְנָה שֶׁל
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כֵּן ו' שְׁנֵי
וָיִים.

וְדָא הִיא ו' זְעִירָא דְשָׁמָא
קְדִישָׁא. בְּגִין כֵּן ו' וָיִין תְּרִין.

מִנִּיהַ נִפְקוּ (ס"א וְכ"י וְתִבִּין) (בִּיהַ עֲשֶׂר תִּיבִין) ו"ד. רְמֹז
לַעֲשֶׂרָה בַחֲשׁוֹבֵן. אֲתוּוֹן יו"ד כְּלִיל לֹוֹן
ו"ד, (ס"א י"ד) שְׁלִימוֹ דְכֻלָּא. ו"ד: דְּכַר וְנוֹקְבָא.
הוּ קָרִינֵן לֹוֹן, תְּרִין. וְעַל דָּא אָדָם הוּ פְרָצוּפִין
אֲתַבְרִי, וְאִינוּן פְרָצוּפִין דְּכַר וְנוֹקְבָא הוּ,
כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא. ו"ד מִעֵילָא לְתַתָּא. ד"ו
מִתַּתָּא לַעֲיָלָא. וְכֻלָּא חַד מְלָה. י"ג מְכִילָן
תְּלִיין בִּיהַ, וְעַל דָּא יו"ד כְּלִיל ו"ד כְּמָה
דְּאֲתַמַּר, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

וְהָא חֲזִי, י' שְׁמַהֵן אִינוּן, לְקַבֵּל י' אֲתוּוֹן.
וּבִסְפָרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא תְּמַנְיָא אִינוּן,
וְתִרִין דְרָגִין, לְקַבֵּל תְּרִין רְקִיעִין. וּמִשְׁתַּנֵּי
שְׁמַהֵן, עֲשֶׂרָה, וְתִשְׁעָה, וְתְּמַנְיָא, וְשִׁבְעָה.
כְּרַמְאָה י"ה, בְּגִין דִּי כְלִיל ה'. וְה' נִפְקָא מִן
י'. בְּגִין כֵּן חֲכָמָה י"ה אֶקְרִי.

תְּנִינָא יְהוָה (נ"א י"ה) דְּאֶקְרִי אֱלֹהִים. בְּגִין
דְּהִיּוּא נִהַר רַחֲמִי, וּבְגִין דְּדִינִין
מִתְעַרֵי מִנִּיהַ, (ס"א ל"ג) (אֱלֹהִים וְנִפְקוּ) אֲתוּוֹן דְּרַחֲמִי
כְּתִיב, וְנִקּוּד אֱלֹהִים. וְלֹא אֱלֹהִים דִּינָא. (דף י"א
ל"ט).

תְּלִיתָא, אֵל. וְהוּא גְדוֹלָה, וְהוּא אֶקְרִי הָאֵל
הַגְּדוֹל.

רְבִיעָא, אֱלֹהִים. דְּדִינִין בִּיהַ אֲתַעְרֵן, וְהוּא
דִּינָא תְּקִיפָא.

חֲמִישָׁא, יְהוָה. כְּלָלָא דְכָל שְׁלִימוֹ
דְּמַהִימְנוּתָא, וְדָא הוּא רַחֲמִי
בְּשְׁלִימוֹ וְדָא הוּא תִפְאָרֶת. שְׁתִּיתָא
וְשִׁבְעָה, צְבָאוֹת אֶקְרוּן.

תְּמִינָא, א"ל ח"י. כְּמָה דְּאֲתַּ אֲמַר (תהלים קלג) כִּי
שֵׁם צְוָה י"י אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְגו'.

וְדָא צְדִיק, דְּכָל חַיִּים נִפְקִין מִתַּמֵּן, וְאֶקְרִי
יְהוָה. כְּמָה דְּאֲתַּ אֲמַר (תהלים יא) י"י צְדִיק יִבְחֵן. וְדָא הִיא ו' זְעִירָא דְשָׁמָא
קְדִישָׁא. בְּגִין כֵּן ו' וָיִין תְּרִין.

התשיעי - אדנ"י, וזו מלכות הקדושה שדינים יוצאים משם לעולם, וזהו הכתר האחרון של כל השמות. ושם אהי"ה, הכלל והנסתר שבראשונה. וזהו כתר עליון, הראש של כל הראשים, שמו נסתר ולא נגלה, ונתפאר. ובספר האגדה, עשרה שמות פתיכים בגון אחר, ואנו לא שנינו כף.

רבי אבא פתח, (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלו עולות שנשחטות בצפון, משום שהן מחשבות בצפונות הלב ובמקום הדין. משום שמחשבה נמצאת בלילה, בזמן שהדין נמצא. ויח צפון נושבת בחצות הלילה כשמתעוררים אנשים, וכנור דוד מנגן מאליו, ומחשבות בני אדם מתעוררות.

ובאי תימן, אלו שלמים שנשחטים בדרום, משום שהם השלום של הכל, שלום העליונים והתחתונים. ואלו הם השלמות של צדדי העולם, השלמות של הכל מצד האמונה. ושלמים, משום שהם השלום של הכל, הבעלים אוכלים מהם ונהנים מהם, שהרי שלום הוא לו ולכל העולם בדרגה אחת. חטאות ואשמות נאכלים לכהנים משום שהם עתידים לכפר עליהם ולהעביר את חטאיהם. ומכל הקרבנות אין חביבים לפני הקדוש ברוך הוא כמו שלמים, משום שנמצא שלום בעליונים ובתחתונים.

ומער כלם קטרת, שהיא שלמה מהכל, ולא באה על חטא ולא על אשם ולא על עון, אלא על שמחה, כמו שנאמר (משלי כו) שמן קטרת ישמח לב, וזהו שכתוב (שמות

התשיעה, אדנ"י. ודא מלכות קדישא, דדינין נפקין מתמן לעלמא. ודא הוא כתר א בתראה, דכלהו שמיהן. ושם אהי"ה, כללא וסתימא דקדמיתא. ודא הוא כתר א עלאה, רישא דכל רישין, שמייה סתים ולא אתגלייא, ואתמר. ובספרא דאגדתא, עשר שמיהן פתיכן בגוונא אחרא ואנא לא תנינא הכי.

רבי אבא פתח, (שיר השירים ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אליו עולות הנשחטות בצפון, בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא, ובאתר דינא. בגין דמחשבה אשתכח בליליא, בזמנא דינא אשתכח. רוח צפון מנשבא בפלוגתא דליליא, פד מתערי אנשי, וכנור דדוד מנגן מאליו, ומחשבתן דבני נשא מתערי.

ובאי תימן, אליו שלמים הנשחטין בדרום, בגין דאינון שלמא דכלא, שלמא דעלאי ודתתאי. ואליו שלימו דסטרי עלמא. שלימו דכלא מסטרא דמהימנותא. ושלמים: בגין דאינון שלמא דכלא. בעלים אכלין מנייהו, ומתהניין מנייהו. דהא שלמא הוא ליה, ולכל עלמא, בדרגא חדא. חטאות ואשמות נאכלין לכהני, בגין דאינון זמינין לכפרא עלייהו, ולאעפרא חובייהו. ומכל קרבני לא חביבין קמי קדשא בריך הוא כמו שלמים, בגין דאשתכח שלמא בעלאי ותתאי. ועילא מכלהו קטרת, דאיהו שלים מפלא, ולא אתיא לא על חטא, ולא על אשם, ולא על עון, אלא על שמחה. כמה דאת אמר (משלי כו) שמן וקטרת ישמח לב, והא וקטרת ישמח לב, והרי פרשה. ולכן קטרת לא קרבה אלא

והקטיר עליו אהרן קטרות סמים
בבקר בבקר בהטיבו את הנרות
יקטירנה. וכתוב (שם) ובהעלות
אהרן את הנרות בין הערבים
יקטירנה. משום שנמצאים שמן
וקטרות כאחד. בא ראה, שלמים
הוא שלום בכל, וקטטה וקטרוג
לא מתעוררים בעולם. אבל
קטרות קושרת את קשר האמונה.
רבי אלעזר אמר, כל עשרת
השמות כתובים, ואנו שנינו,
שקראשון אהיה, זה הנסתר
העליון, כמי שאומר: אני מי
שאני! ולא נודע מי הוא. אחר
כך אשר אהיה, אני שעתידי
להתגלות באותם הפתרים
(האחרים), שהרי בראשונה נסתר,
ואחר כך מתחיל להתגלות, עד
שמגיע לגלוי של השם (של
שלמות) הקדוש.

וכך כתוב במשה, אהיה
בראשונה, הנסתר של הכל, אני
הוא מי שאני. אחר כך אשר
אהיה, אני עתיד להתגלות. אחר
כך אהיה אחרון, וזה כשהאם
מתעברת ועדין הוא נסתר. מתי
מתגלה? בזמן שכתוב (שמות א) לך
ואספת את זקני ישראל ואמרת
אלהם ה' אלהי אבותיכם וגו'. זו
שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי
והקשר של השם הקדוש.

משום כך, הראשון של הכל -
אהיה. השני - זה. משום שחכמה
מוציאה ה' ונסתרת בה, ולא
נפרדת ממנה לעולמים, והרי
פרשוה שכתוב, (בראשית ב) ונהר
יצא מעדן, כמו זה. ה.

וכך למדתי מאבא, י' כמו
שנתבאר. אחר כך י"ה, שלא
נפרדים לעולמים, י' מוציאה ה',
כמו זה ה' הרי י', ואותו נהר
שיוצא ממנו. ונמשך ממנו

אוקמוה. ועל דא, קטרות לא מתקרב אלא
בזמנא דשמן מתקרב, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שמות
ו) והקטיר עליו אהרן קטרות סמים בבקר בבקר
בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתוב, (שמות
ל) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים
יקטירנה. בגין דאשתכחו שמן וקטרות כחדא.
תא חזי, שלמים בכלא הוא שלמא. וקטטה
וקטרוגא לא אתער בעלמא, אבל קטרות,
קשיר קשירו דמהימנותא.

רבי אלעזר אמר, פלהו עשרה שמהן כתיבי,
ואנו תנינו. קדמאה, אהיה, דא סתימא
עלאה, כמאן דאמר אנא מאן דאנא, ולא
אתיידע מאן הוא. לבתר אשר אהיה, אנא
דזמין לאתגליא, באינון כתרין (אחרונים), דהא
בקדמיתא סתים, ולבתר שרי לאתגליא, עד
דמטי לגלויא דשמא (ס"א דשלימו) קדישא.

וכך כתיב במשה, אהיה בקדמיתא, סתימו
דכלא, אנא הוא מאן דאנא. לבתר אשר
אהיה, אנא זמין לאתגליא. לבתר אהיה
בתראה, ודא כד אימא מתעברא, ועדיין הוא
סתים. אימתי אתגליא. בזמנא דכתיב, (שמות
א) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם
י' אלהי אבותיכם וגו', דא שלימו דכלא,
והכא הוא גלויא וקשורא דשמא קדישא.

בגין כך, קדמאה דכלא, אהיה. תניינא, יה.
בגין דחכמה אפיק ה', וסתים ביה, ולא
אתפרשא לעלמין מגיה. והא אוקמוה
דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן פהאי גוונא.
ה.

והבי אוליפנא מאבא, י' כמה דאתמר. לבתר
י"ה, דלא מתפרשן לעלמין, י' אפיק
ה', פהאי גוונא ה הרי י'. וההוא נהר דנפיק

מניה. ואתמשך מגיה ולתתא, תרין בנין דנפקין מנייהו. מסטרא דאבא

וּלְמַטָּה, שְׁנֵי בָנִים שְׂיוּצְאִים
מֵהֶם. מִצַּד הָאֵב ' יוֹצֵא בֶן, שֶׁהָרִי
אוֹחֵז בּוֹ בִּי, וְאוֹחֵז בְּאוֹתוֹ נֶהָר.
וּמִצַּד הָאֵם יוֹצֵאת בַּת, שֶׁהִיא
הַנֶּהָר הַתְּחַתּוֹן, וְהַבֶּן הַזֶּה נִמְשָׁךְ
אֲחֵר כִּף וְיוֹצֵא מֵהֶם, וְהוּא ו', וְזֶה
יורֵשׁ אֶת הָאֵב וְהָאֵם, וְנִקְשְׁרַת בּוֹ
אָמוּנַת הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ נִזְוֵנִית הַבַּת,
מֵאוֹתָהּ יִרְשֶׁה שֶׁהוּא יורֵשׁ .

וְלָכֵן צָרִיךְ לְכַתֵּב אֶת הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ - ' בְּרֵאשׁוֹנָה, קוֹץ אֶחָד
לְמַעַלָּה, וְקוֹץ אֶחָד בְּאֲמֻצֵּעַ, וְקוֹץ
אֶחָד לְמַטָּה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. אֲחֵר
כִּף יֵה, שְׂאִין נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה
לְעוֹלָמִים. כְּמוֹ כֵן ה', כְּדִי שְׂיִמְצְאוּ
שְׁנֵיהֶם בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, אָב וְאֵם
בֶּן וּבַת. כְּמוֹ כֵן י"ה (י"ה). הָרִי לֶךְ
כָּל שְׁלֵמוֹת הָאֲמוּנָה.

אֲחֵר כִּף מִתְפַּשְׁטֵת הָאֲמוּנָה,
וְיוֹצְאִים שְׁנֵי בָנִים מִכָּלֵל אֶחָד
בְּדַרְכֵיהֶם. הַבֶּן יוֹצֵא מִשְׁנֵיהֶם,
וְהוּא ו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. הַבַּת
יוֹצֵאת מִצַּד הָאֵם, וְהִיא ה'
אֲחֵרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְאִין
נִשְׁלַמַת אֶלָּא עִם ו', מִשׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ
הִיא נִזְוֵנִית, וְלָכֵן צָרִיךְ לְכַתֵּב ו'
וְאֲחֵר כִּף ה', כְּמוֹ זֶה ה', הָרִי ו'
וְאוֹתָהּ הַהִתְפַּשְׁטוֹת שְׂיוּצְאֵת
מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ אוֹתוֹ נֶהָר שְׂיוּצֵא מִי,
מִשׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ נִזְוֵנִית. ו' הָרִי בֶן
שְׂיוּצֵא מִמֶּנּוּ לְמַטָּה.

וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּאֵר אוֹתָם אָבִי,
וְהָרִי נִתְבָּאֵרוּ. וְאִנִּי כְּשִׁמְגִיעַ
לְדַבְרִים הַלְלוּ, אוֹמֵר אוֹתָם,
מִשׁוּם שֶׁצּוֹאֵת אָבִי כִּף. וְכִף צָרִיךְ
אָדָם לְהַזְהֵר בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ,
שְׂיִכְתֵּב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּמוֹ זֶה,
וְזֶהוּ כְּרֵאוֹי. וְאֵם לֹא, אִינוּ נִקְרָא
שֵׁם קְדוֹשׁ, וְנִקְרָא פְּגוּם. וּמִי
שֶׁפּוֹגֵם אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, טוֹב לוֹ
שֶׁלֹּא נִכְרָא.

הַשְּׂרִישִׁי - יְהו"ה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, רַחֲמִים, וְיוֹצֵא
מִמֶּנּוּ דִין, וְזֶהוּ אוֹתוֹ נֶהָר

י', נִפְיִק בֶּן, דְּהָא אֶחָד בֵּיה בִּי, וְאֶחָד בְּהוּא
נֶהָר. וּמִסְטָרָא דְאִימָא נִפְקַת בַּת, דְּאִיהוּ נֶהָר
תְּתָאָה, וְהָאִי בֶן אֲתִמְשֵׁךְ לְבָתֵּר וְנִפְיִק
מִנֵּיהוּ, (דף יא ע"ב) וְהוּא ו', וְדָא יִרִית לְאָבָא
וְלֹאִימָא, וְאֲתִקְשֵׁר בֵּיה מְהֵימְנוּתָא דְכָלָא.
וּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת בְּרֵתָא, מֵהֵהוּא יִרוּתָא דְאִיהוּ
יִרִית.

וְעַל דָּא בְּעֵי לְמַכְתֵּב שְׂמָא קְדִישָׁא, י'
בְּקַדְמִיתָא, קוֹצֵא חַד לְעֵילָא, וְקוֹצֵא חַד
בְּאֲמֻצֵּיתָא, וְקוֹצֵא חַד לְתַתָּא, וְהָא אֲתִמְר.
לְבָתֵּר יֵה, דְּלֹא מִתְפָּרְשֵׁן דָּא מִן דָּא לְעַלְמִין,
כְּגוֹוְנָא דָּא ה'. בְּגִין דִּישְׁתַּכְּחוּ תְרוּוִייהוּ
בְשִׁלְמוֹ דְכָלָא, אָב וְאֵם בֶּן וּבַת. כְּגוֹוְנָא דָּא
י"ה (ס"א ו"ה). הָרִי לֶךְ כָּל שְׁלֵמוֹ דְמְהֵימְנוּתָא.

לְבָתֵּר אֲתִפְשֵׁט מְהֵימְנוּתָא, וְנִפְקִין תְּרִין בְּנִין
מִכָּלֵל חַד, בְּאַרְחֵייהוּ. בֶּן נִפְיִק
מִתְרוּוִייהוּ, וְהוּא ו' דְשְׂמָא קְדִישָׁא. בַּת נִפְקַת
מִסְטָרָא דְאִימָא, וְהִיא ה' בְּתֵרָאָה דְשְׂמָא
קְדִישָׁא. וְלֹא אֲשִׁתְּלִימַת אֶלָּא עִם ו', בְּגִין
דְּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת, וְעַל דָּא בְּעֵי לְמַכְתֵּב ו', וְלְבָתֵּר
ה', כְּגוֹוְנָא דָּא ה', הָרִי ו' וְהֵהוּא אֲתִפְשֵׁטוּתָא
דְנִפְיִק מִנֵּיהּ, כְּגוֹוְנָא דֵהוּא נֶהָר דְנִפְיִק מִן
י', בְּגִין דְּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת. ו' הָרִי בֶן דְנִפְיִק מִנֵּיהּ
לְתַתָּא.

וְהָא מְלִין אֶלִין אוֹקִים לוֹן אָבָא, וְהָא אֲתִמְרוּ.
וְאִנָּא כַּד מְטִינָא לְמִלִין אֶלִין, אִימָא לוֹן,
בְּגִין דִּפְקִדוּנָא דְאָבָא הָכִי. וְהָכִי בְּעֵי בַר נִשׁ
לְאִזְדָּהָרָא בְשְׂמָא קְדִישָׁא, דִּיכְתוּב שְׂמָא
קְדִישָׁא כְּגוֹוְנָא דָּא, וְדָא אִיהוּ כְּדָקָא חֲזִי. וְאִי
לָאו, לֹא אֶקְרִי שְׂמָא קְדִישָׁא וְאֶקְרִי פְּגִים.
וּמֵאֵן דְּפְגִים שְׂמָא קְדִישָׁא, טַב לֵיה דְּלֹא
אֲתִבְרִי.

תְּלִיתָאָה, יְהו"ה דְּאֶקְרִי אֱלֹהִים כְּמָה דְּאֲתִמְר,

ששופע ויוצא מעדן.
הרביעי - אל גדול. והרי נאמר,
וזה גדלה.

החמישי - אלהים, ובכל מקום
הוא גבורה.

הששי - יהו"ה, רחמים, שלמות
הכל, העקר של הכל. קשר
האמונה, אחוז לכל הצדדים, וזה
תפארת ישראל.

השביעי והשמיני - צבאות. ולכן
יהו"ה קרוב בכל. אחוז בכל
הצדדים, לפעמים ה' אלהים,
שהרי הם קרובים תפארת
לגבורה. לפעמים ה' צבאות,
שהרי הם קרובים תפארת לנצח
והוד, שנקראים צבאות. והרי
נתבאר שנודעים דברי הנביאים
הנאמנים מפייהם, כשואמרים כה
אמר ה' אלהים, וכשואמרים כה
אמר ה' צבאות, והיו יודעים
מאיזה מקום באים הדברים.

החשיעי - (כ"א) שדי. שאמר
לעולם די, שהרי די ספוק
הוא. והספוק לא בא לעולם,
אלא מצדיק שהוא יסוד העולם,
שאמר לעולם די.

העשירי - אדני, שהרי דין
המלכות דין ודאי. וזה לערוף את
קרבות המלך בעולם, וזה גבורה
תחתונה, וזהו צדק.

ואלו הם העשרה שמות שבהם
נקרא הקדוש ברוך הוא, קשורים
זה בזה ביחוד שלם, ואלו הם
הפטרות הקדושים של המלך,
שהוא נודע בהם, והם שמו, והוא
הם. וכשנקשרים כלם כאחד על
ריח הקטרת, אז נקראת קטרת,
הקשר שנקשרים כאחד. אשרי
חלקם של הצדיקים שיודעים
את דרכי התורה ויודעים להפיר
בכבוד רבונם, עליהם כתוב (ישעיה
טו) וראו וראו את כבודי.

רחמי, ונפיק מניה דינא. ודא הוא ההוא נהר,
דנגיד ונפיק מעדן.

רביעאה, אל גדול. והא אתמר, ודא גדולה.
חמשאה, אלהים. ובכל אתר הוא גבורה.

שתיחאה, יהו"ה, רחמי, שלימו דכלא. עקרא
דכלא. קשרא די מהימנותא. אחיד
לכל סטרין. ודא תפארת ישראל.

שביעאה ותמינאה צבאות. ועל דא, יהו"ה
קריב בכלא. אחיד בכל סטרין,

לזמנין יי' אלהים, דהא קריבין אינון תפארת
לגבי גבורה. לזמנין יי' צבאות, דהא קריבין

אינון תפארת לגבי נצח והוד, דאקרון צבאות.
והא אתמר דאשתמודען מלי נביאי מהימני

מפומייהו. פד אמרי, פה אמר יי' אלהים. וכד
אמרי, פה אמר יי' צבאות. והווי ידעין מאן

אתר אתיין מלין.
תשיעאה (כ"א א"ל) שדי. דאמר לעלמא די, דהא

די ספוקא הוא. וספוקא לא אתי
לעלמא, אלא מן צדיק, דאיהו יסוד עולם,

דאמר לעולם די.
עשיראה, אדני. דהא דינא דמלכותא דינא

ודאי. והאי לאגחא קרבין דמלכא
בעלמא. ודא גבורה תתאה, ודא איהו צדק.

ואריין אינון עשרה שמיהן דקודשא בריהו הוא
אקרי בהו, מתקשרין דא בדא, ביחודא

שלים. ואלין אינון פתרין קדישין דמלכא,
דהוא אשתמודע בהו, ואינון שמייה, והוא

אינון. וכד מתקשרין פלהו כחדא, על ריחא
דקטרת, כדין אקרי קטרת, קשורא דמתקשרין

כחדא. ופאה חולקיהון דצדיקייא, דיידעין
אורחין דאורייתא, וידעין לאשתמודעא

ביקרא דמאריהון, עליהו כתיב (ישעיה טו) וראו
וראו את כבודי.

וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (במדבר ז) עֲשֶׂה עֲשֶׂה הַכֹּהֵן בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. עֲשֶׂה עֲשֶׂה, לָמָּה זֶה בָּא? אֵלָּא עֲשֶׂה לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה לְמַתָּן תּוֹרָה. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַתָּן תּוֹרָה. בְּמָה זֶה מְדַבֵּר? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה, וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הָעוֹלָם מִתְבַּטְּלִי וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים מִהַתּוֹרָה, מָה כְּתוּב? (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

בֵּא רְאֵה, עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּפִי שֶׁשְׁנִינּוּ בַּעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַתָּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂה הַדְּבָרוֹת. כְּתוּב (שמות ב) אֲנִכִּי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אֲמוּנַת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזֶּה נִקְרָאת אוֹר, שְׁכָתוּב (תהלים כז) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵינְרָא וְגו'.

כְּתוּב (שמות ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. יְהִי רָקִיעַ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם חִלְקוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאוֹחִזִים בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וְהֵינּוּ הַסּוּד, שֶׁפַּעַם אַחַת שָׂאֵל רַבִּי יִיסָא סְבָא לְרַבִּי אֶלְעָאי, אָמַר, הֲרִי אַתְּ שָׂאֵר הָעַמִּים נִתֵּן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִדּוּלִים מְמַנִּים שְׁלִיטִים, וְאַתְּ יִשְׂרָאֵל בְּאִיזָה מְקוֹם נִתֵּן אוֹתָם? שְׁלַח לוֹ, וַיִּתֵּן אֶתְּם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וַיִּפֶּה שְׁלַח לוֹ.

בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה. וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם - בֵּין הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא בָּאֵר מַיִם חַיִּים, וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה

וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוּ. (ויקרא ג) רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (במדבר ז) עֲשֶׂה עֲשֶׂה הַכֹּהֵן בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. עֲשֶׂה עֲשֶׂה לְמַאי קָא אַתְּרָא. אֵלָּא, עֲשֶׂה לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְעֲשֶׂה לְמַתָּן תּוֹרָה. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַתָּן תּוֹרָה. בְּמַאי קָא מִיִּירִי. בְּגִין דְּעֲלָמָא לֹא אַתְּבְּרִי אֶלָּא בְּגִין אוֹרֵייתָא, וְכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל מִתְעַסְקִי בְּאוֹרֵייתָא, עֲלָמָא מִתְקַיֵּימָא. וְכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִי מְאוֹרֵייתָא, מָה כְּתוּב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

הָא חֲזִי, עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּדַתְנֵן בַּעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַתָּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂה הַדְּבָרוֹת. כְּתוּב (שמות כ) אֲנִכִּי יי' אֱלֹהֶיךָ. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. דָּא מְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף ר"ב ע"א) אוֹר אֶקְרִי, דְכְתוּב, (תהלים כז) יי' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵינְרָא וְגו'.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. יְהִי רָקִיעַ, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן חוּלְקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֲחַדִּין בְּהֵוּא אַתְּרָא דְאֶקְרִי שָׁמַיִם. וְהֵינּוּ רְזָא, דְּזְמַנָּא חֲדָא שָׂאֵל רַבִּי יִיסָא סְבָא לְרַבִּי אֶלְעָאי, אָמַר, הָא שָׂאֵר עַמִּין יָהֵב לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַבְרַבִּין מְמַנֵּן שְׁלִיטִין, יִשְׂרָאֵל בְּאֵן אַתְרָא יָהֵב לוֹן. שְׁלַח לִיה, וַיִּתֵּן אֶתְּם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְשִׁפִּיר שְׁלַח לִיה.

בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין מְלוּלֵי אוֹרֵייתָא. וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֶקְרִי בָּאֵר מַיִם חַיִּים. וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה, דְּאֶקְרִי (ירמיה ב) בּוֹרוֹת נִשְׁפְּרִים וְגו' דְּאֵינּוֹן מַיִם

שְׁנֵי קָרָאת (ירמיה ב) בארת נְשָׁפְרִים וגו', שֶׁהֵם מִים הַמָּרִים, מִים עֲכוּרִים, מְכַנְסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְפִים, וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל הַקְדוּשִׁים מְכַדִּילִים בֵּין מִים לָמַיִם.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, (בראשית א) יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. בֹּא ורָא, כָּל מִי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּשֵׁם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁקְרָא, כָּאֵלוּ הַפְּרִיד אֶת הָאֵם מִמְקוֹמָהּ לְמַעַלָּה, וְהַפְּתִירִים הַקְדוּשִׁים אֵינֵם מְתִישְׁבִים בְּמְקוֹמָם, כְּמוֹ שְׁנֵי אֱמֹר (משלי טז) וְנִגְנָן מִפְּרִיד אֵלוּף. וְאֵין אֵלוּף אֵלֶּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכָתוּב יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, אֵל תִּשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא, אֶל מְקוֹם אֶחָד, בְּמְקוֹם אֶמֶת, וְלֹא בְּמְקוֹם אַחַר לְשִׁקְרָא. וְמָה הַשִּׁקְרָא? הוּא שֶׁהוֹלְכִים הַמַּיִם לְמְקוֹם אַחַר שְׂאִינוֹ שְׁלֵהֶם.

כְּתוּב זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דִּשָּׂא עֹשֶׂב. מִתִּי מִתְגַּדְּלֵת הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה וּמִתְעַטְרֵת בְּעִטְרוֹתֶיהָ? הֲוִי אוֹמֵר, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהָרִי אֵז מִתְחַבֵּר הַכֹּלָה (הַגְּבִירָה) עִם הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיא דִּשָּׂאִים וּבְכֻרֹת לְעוֹלָם. כְּתוּב כִּפֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יְהִי מֵאֵרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מָה זֶה אוֹמֵר? אֵלֶּא אֵלוּ הַמְּאוֹרוֹת, זְהוּ אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲבִיךָ זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. אִמְךָ זֶה הַלְּבָנָה. וְאֵין שֶׁמֶשׁ אֵלֶּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוּב (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגֵּן ה' אֱלֹהִים. וְאֵין לְבָנָה אֵלֶּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

שְׁכָתוּב (ישעיה ס) וִירְחָף לֹא יֵאֲסֹף, וְעַל כֵּן הַכֹּל אֶחָד.

כְּתוּב לֹא תִרְצַח, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יִשְׂרָצֵי הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְאִתָּה אֵל תִּהְרַג אָדָם

הַמָּרִים, מִים עֲכוּרִין, מְכַנְסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְפִים. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין מְכַדִּילִין בֵּין מִים לָמַיִם.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יי' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, (בראשית א) יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. תָּא חֲזִי, כָּל מָאן דְּאוּמִי בְּשִׁמְאָה קְדִישָׁא לְשִׁקְרָא, כָּאֵלוּ פְרִישׁ אִימָא מֵאַתְרָה לְעֵילָא. וְכָתִירִין קְדִישִׁין לֹא מְתִישְׁבִי בְּדוּכְתִייהוּ, כְּמָה דְּאֵת אֱמֹר, (משלי טז) וְנִגְנָן מִפְּרִיד אֵלוּף. וְאֵין אֵלוּף אֵלֶּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָתוּב יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, לֹא תִשָּׂא פְרוּדָא, בְּגִין אוּמָאָה דְּשִׁקְרָא. אֶל מְקוֹם אֶחָד, כִּדְקָא חֲזִי בְּאַתְרֵי דְקִשׁוּט, וְלֹא בְּאַתְרֵי אַחְרָא לְשִׁקְרָא. וּמֵאִי שִׁקְרָא. הוּא דְאֵזְלִין מֵיָא לְאַתְרֵי אַחְרָא, דְּלֹאוּ אִיהוּ דִּילִיָּה.

כְּתוּב (שמות כ) זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דִּשָּׂא עֹשֶׂב. אִימְתִי אֶתְרַבִּיאַת אֶרְעָא קְדִישָׁא וְאֶתְעַטְרֵת בְּעִטְרָהָ, הֲוִי אוֹמֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּהָא כְּדִין אֶתְחַבֵּרֵת כְּלָה (ג"א מְסֻדָּוִיתָה) בְּמִלְפָּא, לְאַפְקָא דִּשְׂאִין וּבְרַכָּאן לְעֵלְמָא.

כְּתוּב כִּפֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יְהִי מֵאֵרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מֵאִי קָא מִיִּירִי. אֵלֶּא אֵלִין מְאוֹרוֹת, דָּא הוּא אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲבִיךָ, דָּא שֶׁמֶשׁ. אִמְךָ, דָּא סִיְהָרָא. וְאֵין שֶׁמֶשׁ אֵלֶּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָתוּב, (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגֵּן יי' אֱלֹהִים. וְלִית סִיְהָרָא אֵלֶּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּכָתוּב, (ישעיה ס) וִירְחָף לֹא יֵאֲסֹף, וְעַל דָּא כִּלָּא חַד.

כְּתוּב לֹא תִרְצַח, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית,

ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואנת לא תקטול בר נש, דאקרי הכי, דכתיב ויהי האדם לנפש חיה. ולא תהוו כדגים הללו, דרכרבי בלעי לזוטרי.

בתיב לא תנאף, וכתיב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מפאן אוליפנא, דלא ישקר בר נש באנתו אחרא דלאו איהי בת זוגיה. ועל דא כתיב, תוצא הארץ נפש חיה למינה, דלא תוליד אתתא אלא ממינה, ומאן איהו מינה, דא בן זוגה. בתיב לא תגנוב, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע, ומאי דיהבית לכו ואפקידת לכו יהא לכו, ולא תגנובו מה דהוא מאחרא. בתיב לא תענה ברעך עד שקר, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מאן דהוא בדיוקנא דמלפא, לא תסהיד ביה שקר. ומאן דאסהיד שקר בחבריה, כאילו אסהיד לעילא.

בתיב לא תחמוד אשת רעך, וכתיב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הא בת זוגך לקבלך, ועל דא לא תחמוד אשת רעך.

והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו דכתיב, (במדבר ז') עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. אתקלו כחדא בשקולא חדא. ובגין כף קאים עלמא, ואשתכח ביה שלמא. ועל דא, ואם זבח שלמים קרבנו, לקיימא עלמא בשלמא. ולא עוד, אלא דמכפר על מצות עשה, ועל מצות לא תעשה, בגין לאטלא שלום על כלא.

שנקרא כף, שכתוב ויהי האדם לנפש חיה. ואל תהיה כדגים הללו, שגדולים בולעים את הקטנים.

כתוב לא תנאף, וכתוב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מפאן למדנו שלא ישקר אדם באשה אחרת שאינה בת זוגו, ולכן פתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה, שלא תוליד אשה אלא ממינה, ומיהו מינה? זה בן זוגה.

כתוב לא תגנוב, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע. מה שנתתי לכם וצויתי לכם, יהיה לכם, ואל תגנובו מה שהוא של אחר.

כתוב לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מי שהוא בדיוקן המלך, אל תעיד בו שקר. ומי שמעיד שקר בחברו, כאילו העיד למעלה.

כתוב לא תחמוד אשת רעך, וכתוב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הרי בת זוגך פנגדך, ולכן לא תחמוד אשת רעך.

והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו שכתוב (במדבר ז') עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. נשקלו כחדא במשקל אחד, ומשום כף עומד העולם ונמצא בו שלום. ועל כן, אם זבח שלמים קרבנו, להעמיד העולם בשלום. ולא עוד, אלא שמכפר על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה, כדי להטיל שלום על הכל.

כתוב (איוב כה) המשל ופחד עמו

בתיב (איוב כה) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומו, האי קרא אוקמוה

עשה שלום במרומי. הפסוק הזה פשוטו כמשמעו. אבל המשל - זה אברהם, שכתוב בו (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (שם יב) ואברכהך ואגדלה שמך. ופחד - זה יצחק, שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי. עשה שלום במרומי - זה יעקב, שכתוב (מייכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו. שאמת ושלום קשורים זה עם זה, ולכן הוא שלמות הכל.

ושלמים הוא שלמות, והשלום של הכל. ומי שמקריב שלמים, מרבה שלום בעולם. יעקב עשה שלום, כמו שאמרנו, משום שאחז את זה ואת זה. ושלמים אחוזים במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, בצד הזה ובצד הזה, ועל פן נקרא שלמים. וסוד הדבר - שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם, איש שלם, שלם למעלה ושלם למטה. דבר אחר המשל (איוב כה) - זה מיכאל. ופחד - זה גבריאל. זה יסודו ממים, וזה יסודו מאש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם, שכתוב (שם) עשה שלום במרומי.

רבי אחא אמר, פתוב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'. מה זה אומר? כמו שנאמר, (שם ה) והתודה אשר חטא עליה. עליה דוקא. ועל זה חלות מצות וגו'. וחלות מצות, הרי פשוטה, ועל מה באה? מצת וחלות פתוב חסר, משום שחטא עליה.

שנה רבי חייא, פתוב על זבח תודת שלמיו, זו שלמות הכל. שלמיו - שנים. תודה, נודע. אמר לו רבי יהודה, תודה ידוע. שלמיו למה זה שנים? אמר לו, שני ווי"ם, ו"ו שהיננו שלמיו, השלום של הכל.

שלמיו מהו תרי. אמר ליה, שלמא דכלא.

חבריא. אבל המשל, דא (דף י"ב ע"ב) אברהם, דכתיב ביה (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (בראשית יב) ואברכהך ואגדלה שמך. ופחד, דא יצחק. דכתיב, (בראשית לא) ופחד יצחק היה לי. (איוב כה) עושה שלום במרומי, דא יעקב. דכתיב, (מייכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו. דאמת ושלום קשיר דא בדא. ועל דא הוא שלימותא דכלא.

ושלמים שלימותא הוא, ושלמא דכלא. ומאן דאקריב שלמים אסגי שלמא בעלמא. יעקב איהו עביד שלום, כמה דאמרן. בגין דאחיד להאי ולהאי. ושלמים אחידן במצוות עשה, ובמצוות לא תעשה, בהאי סטרא, ובהאי סטרא. ועל דא אקרי שלמים. ורזא דמלה, דכתיב, (בראשית כה) ויעקב איש תם: גבר שלים. שלים לעילא, ושלים לתתא. דבר אחר (איוב כה) המשל דא מיכאל. ופחד דא גבריאל. דא יסודא דיליה ממא ודא יסודא דיליה מאשא וקודשא ברין הוא עביד שלמא בינייהו דכתיב, (איוב כה) עושה שלום במרומי.

רבי אחא אמר, פתיב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'.

מאי קא מיירי. כמה דאת אמר, (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה, עליה דייקא. ועל דא חלות מצות וגו'. וחלות מצות, הא אוקמוה, ועל מה אתיא. מצת וחלות פתיב חסר, בגין דחטא עליה.

תאני רבי חייא, פתיב על זבח תודת שלמיו, דא שלימו דכלא. שלמיו: תרי. תודה, אתיידע. אמר ליה רבי יהודה, תודה ידוע, תרין ווין, ו"ו דהיינו שלמיו.

אמר רבי יצחק, תודת שלמיו, שמטיל שלום בכל, ומתעוררים רחמים בכל העולמות. תודת שלמיו, אמר רבי יוסי, מה שאמר רבי חייא - יפה, שכנסת ישראל מתברכת מאותם שנים, שהם השלום של הכל. רבי יוסי אמר, לחם חמץ הרי ידוע, והרי נתבאר, כמו שהיה חטא, כך היה מקריב באותו גזן ממש.

בא ראה, חלת מצת חסר, כמו שאמר בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן. למה זה רומז? אמר רבי שמעון, הרי הם (בראשית א) להט החרב המתהפכת וגו'. משום שכלם התמנו על דרכי בני אדם, על אותם שעוברים על מצוות התורה, ועל כן הפל סלת בלולה בשמן, להמשיך שמן משחה מהמקום העליון למטה, ויתברכו כלם כאחד מאותו שמן משחת קדש.

וזהו זין לנסוף, והרי בארנו רביעית ההיין. ומקום אחד (תלוי) מלא זין ושמן ומים לנסוף, והרי בארנו את הדברים, מים להשקות את הגן ואת כל אותן הנטיעות. ועל כן, יש מים ויש מים. זין, יש מקום שהוא טוב, ויש מקום שהוא להעניש, שהוא דין.

על כן, מי שרואה זין בחלומו - יש למי שהוא טוב, ויש למי שהוא דין. אם תלמיד חכם הוא, כתוב (תהלים קד) וזין ישמח לבב אנוש. וכתוב, (שיר א) טובים הדין מדין. זהו זין המשמר שמשמח את הכל. ואם לא - (משלי לא) תנו שכר לאובד וזין למרי נפש. זין אחר שהוא דין, ועל כן נאה להקריב את הדברים הללו בקרבנו, כדי שיצבר הדין ויתעוררו רחמים. עובר זין ובא זין, וכן בכל.

אמר רבי יצחק, תודת שלמיו, דאטיל שלמא בכלא, ואתער רחמי בכלהו עלמין. תודת שלמיו, רבי יוסי אמר, היא דאמר רבי חייא שפיר, דכנסת ישראל אתברכא מאינון תרי, דאינון שלמא דכלא. רבי יוסי אמר, לחם חמץ היא ידיע, והא אתמר כמה דהוה חטאה, כך הוה מקרב בהוה גוונא ממש.

היא חזי, חלת מצת חסר, כמה דאתמר בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן. למאי קא רמיזא. אמר רבי שמעון, הני אינון (בראשית א) להט החרב המתהפכת וגו'. בגין דכלהו אתמנן על ארתיהו דבני נשא, על אינון דעברין על פקודי אורייתא, ועל דא כלא סלת בלולה בשמן, לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא, ויתברכון פלהו כחדא, מההוה משח רבות קדשא.

ודא הוא זין לנסוף, והא אוקימנא רביעית ההיין. ואתר חד (ס"א תל) מלי זין ושמן ומים לנסוף, והא אוקימנא מלי, מים לאשקאה גנתא, וכל אינון נטיעין. ועל דא, אית מים ואית מים. זין, אית אתר דאיהו טוב, ואית אתר דאיהו לאענשא דאיהו דינא.

על דא, מאן דחמי זין בחלמיה, אית למאן דאיהו טב, ואית למאן דאיהו דינא. אי תלמיד חכם הוא, כתיב (תהלים קד) וזין ישמח לבב אנוש. וכתיב (שיר השירים א) כי טובים הדרך מיין, ודא הוא זין דמנטרי, דחדי לכלא. ואי לא, (משלי לא) תנו שכר לאובד וזין למרי נפש. אית זין אתרא דאיהו דינא. ועל דא, יאות לקרבא אלין מלין בקרבניה, בגין דיתעבר דינא, ויתער רחמי. אעבר זין, ואייתי זין, וכן בכלא.

וְשֶׁמֶן לֹא אַעֲדִי מִקְרִבְנֵיהָ לְעֹלָמִין, בַּר מִמֵּנַחַת קִנְאוֹת דְּכֹתִיב, (במדבר ה) לֹא יִצוֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְגו'. דְּהָא הֵכָא לֹא בַעֲיָא רַחֲמֵי, דְּהָא כֻּלָּא דִּינָא, דְּכֹתִיב, (במדבר ה) וְצִבְתָּהּ בִּטְנָהּ וְנִפְלָה יִרְכָּה. וְכֹתִיב יִתֵּן ה' וְגו'. וְעַל זֶה, וְזֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ.

וְשֶׁמֶן לֹא אַעֲדִי מִקְרִבְנֵיהָ לְעֹלָמִין, בַּר מִמֵּנַחַת קִנְאוֹת דְּכֹתִיב, (במדבר ה) לֹא יִצוֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְגו'. דְּהָא הֵכָא לֹא בַעֲיָא רַחֲמֵי, דְּהָא כֻּלָּא דִּינָא, דְּכֹתִיב, (במדבר ה) וְצִבְתָּהּ בִּטְנָהּ וְנִפְלָה יִרְכָּה. וְכֹתִיב יִתֵּן ה' וְגו'. וְעַל זֶה, וְזֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה יְתִיב קְמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק, קָמוּ בְּפִלְגוֹת לִילֵיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא. פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ וְגו', הָאִי קָרָא הָא אוּקְמוּהָ חֲבֵרֵיא, וְהָא אֲתָמַר. אֲבָל הָאִי שְׂבַחָא הוּא דְּכָל אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. וּמֵאֵן אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, וְיַדְעִין לְיַחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא פְּדָקָא יְאוּת. וְשְׂבַחָא דְּאֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, אֵינּוֹן דְּקִימִין בְּפִלְגוֹ לִילֵיא לְמַלְעֵי (דף י"ג ע"א) בְּאוּרִייתָא וּמִתְדַבְּקֵי בָּהּ בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, לְשְׂבַחָא לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִילֵי דְּאוּרִייתָא.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה יְתִיב קְמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק, קָמוּ בְּפִלְגוֹת לִילֵיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא. פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ וְגו', הָאִי קָרָא הָא אוּקְמוּהָ חֲבֵרֵיא, וְהָא אֲתָמַר. אֲבָל הָאִי שְׂבַחָא הוּא דְּכָל אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. וּמֵאֵן אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, וְיַדְעִין לְיַחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא פְּדָקָא יְאוּת. וְשְׂבַחָא דְּאֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, אֵינּוֹן דְּקִימִין בְּפִלְגוֹ לִילֵיא לְמַלְעֵי (דף י"ג ע"א) בְּאוּרִייתָא וּמִתְדַבְּקֵי בָּהּ בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, לְשְׂבַחָא לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִילֵי דְּאוּרִייתָא.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעָה שְׂאָדָם קָם בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרְרַת בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה, אוֹתָהּ אֵילַת עוֹמְדַת וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְשַׁעָה שְׂהִיא עוֹמְדַת, פְּמָה אֲלָפִים וּכְמָה רַבְּבוֹת עוֹמְדִים עִמָּה בְּמִקוּמָם, וְכֻלָּם מִתְחִילִים לְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעָתָא דְּבַר נֶשׁ קָם בְּפִלְגוֹת לִילֵיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא, וְרוּחַ צְפוֹן אֲתָעַר בְּפִלְגוֹת לִילֵיא, הֵהִיא אֵילָתָא קִימָא וּמִשְׁבַּחָא לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְשַׁעָתָא דְּהִיא קִימָא, פְּמָה אֲלָף, וּכְמָה רַבְּבָן, קִימִין עִמָּה בְּקִיּוּמֵיהוּ, וְכֻלְהוּ שְׂאָרֵן לְשְׂבַחָא לְמַלְכָּא קְדִישָׁא.

אוֹתוּ מִי שְׂזָכָה וְקָם בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַשֵּׁיב לוֹ, כְּמוֹ שְׂבָאוּהָ, שְׂפָתוֹב (שירח) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים חֲבָרִים מְקַשֵּׁיבִים לְקוּלָּף הַשְּׂמִיעַנִי. וְכֻלָּ אוֹתָם אוּכְלוּסִים שֶׁל מַעְלָה וְכֻלָּ בְּנֵי הַתְּשַׁבַּחַת שְׂמֹזְמָרִים לְרַבּוֹנָם, כְּלָם שׁוֹכְכִים

תָּהוּא מָאֵן דְּזָכִי וְקָם בְּפִלְגוֹת לִילֵיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲצִית לִיָּה, פְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דְּכֹתִיב, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים חֲבָרִים מְקַשֵּׁיבִים לְקוּלָּף הַשְּׂמִיעַנִי. וְכֻלָּ אֵינּוֹן אוּכְלוּסִין לְעֵילָא, וְכֻלָּ בְּנֵי תוֹשְׁבַחְתָּא דְּמִזְמָרִין לְמֵאֲרִיהוֹן, פְּלָהוּ מִשְׁתַּכְּכֵי בְּגִין תוֹשְׁבַחְתָּא דְּאֵינּוֹן דְּלַעוּ בְּאוּרִייתָא, וּמְכַרְזֵי וְאָמְרֵי, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ

בְּאוּרִייתָא, וּמְכַרְזֵי וְאָמְרֵי, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ

את יי' כל עבדי יי'. אתון ברכו את יי'. אתון שפחו למלפא קדישא אתון אעטרו ליה למלפא.

וההיא איילתא מתעטרא ביה בההוא בר נש, וקמת קמי מלפא, ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך, במאי ברא אתערנא לגבך, ומאן אינון דשפחא פלא דלהון קמי מלפא. הדר ואמר, העומדים בבית יי' בלילות. אלין אקרון עבדי יי', אלין אתחזון לברכא למלפא. וברכתא דלהון ברכתא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את יי' וגו'. אתון אתחזון דמלפא קדישא תברך על ידייכו וברכתא דעל ידייכו ברכתא היא. שאו ידיכם קדש. מהו קדש. אתר עלאה, דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מגייה.

דכתיב, ונהר יוצא מעדן להשקות. ועדן הוא דאקרי קדש עלאה, בגין פך שאו ידיכם קדש. ובר נש דעביד פן, וזכי להאי, מאי קא מכרזי עליה. יברכך יי' מציון, את תברך לקודשא בריך הוא, מאתר דאקרי קדש עלאה. והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון, דאת ומטרוניתא תתברכון פחדא.

במה דזווגא דלכון הוה כחדא לשפחא למלפא. פך מההוא אתר דמתברכא כנסת ישראל, מההוא אתר יזמין לך ברקאן, הדא הוא דכתיב יברכך יי' מציון וראה בטוב ירושלים. מאן הוא טוב ירושלים. אינון ברקאן דנפקא לה ממלפא, על ידי דההוא דרגא קדישא דצדיק. ועל דא, יברכך יי' מציון וראה בטוב ירושלים, וכלא חד מלה.

וראה בנים לבניך וגו', וראה בנים לבניך

בשכיל התשפחת של אותם שעסקו בתורה, ומכריזים ואומרים: (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה'. אתם ברכו את ה', אתם שפחו את המלך הקדוש, אתם עטרו את המלך. ואותה האילת מתעטרת באותו אדם, ועומדת לפני המלך ואומרת: ראה באיזה בן פאתי לפניך, באיזה בן התעוררתי אליך. ומי הם שהשבח פלו שלכם לפני המלך? וחזר ואמר, העומדים בבית ה' בלילות, אלו נקראים עבדי ה', אלו ראויים לברך את המלך, וברכתם ברכה, זהו שפתיב (ש) שאו ידיכם קדש וברכו את ה' וגו'. אתם ראויים שתמלך הקדוש תברך על ידיכם, והברכה שעל ידיכם ברכה היא.

שאו ידיכם קדש. מהו קדש? המקום העליון שמעין הנחל העמק יוצא ממנו, שפתיב ונהר יצא מעדן להשקות. ועדן הוא שנקרא קדש עליון, משום פך שאו ידיכם קדש. ואדם שעושה פן וזוכה לזה, מה מכריזים עליו? יברכך ה' מציון, אתה תברך את הקדוש ברוך הוא ממקום שנקרא קדש עליון, והוא יברך אותך ממקום שנקרא ציון, שאתה והגבירה תתברכו כאחד.

כמו שהזווג שלכם היה כאחד לשפח את המלך, פך מאותו מקום שמתברכת כנסת ישראל, מאותו מקום יזמין לך ברכות. זהו שפתיב יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים. מי הוא טוב ירושלים? אותן ברכות שיוצאות לה מהמלך על ידי אותה דרגת צדיק הקדושה. ועל פן, יברכך

ה' מציון וראה בטוב ירושלים, והכל דבר אחד.

וראה בנים לבניך וגו'. וראה בנים לבניך - יפה, מה זה שלום על ישראל? מה צריך פאן על

ישראל? אלא משום שמרבה שלום למעלה, שכאשר הוא זוכה לכל זה, מרבה שלום למעלה ולמטה. שלום על ישראל, סתם. והשלום הוא שבחם של עליונים ותחתונים, שבח הוא של כל העולמות, ודברי תורה מרבים שלום בעולם, שכתוב (שם כט) ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

נפש כי תחטא. רבי יוסי פתח, (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו'. פמה יש להם לבני אדם להזהר מחטאייהם שלא לחטא לפני רבונם, שהרי בכל יום יום יוצא כרוז וקורא: העירו בני העולם את לבכם לפני המלך הקדוש! העירו להזהר מחטאיכם! העירו את הנשמה הקדושה שתתן בתוככם מהמקום העליון הקדוש.

ששנינו, בשעה שמוציא הקדוש ברוך הוא נשמה להורידה לבני אדם, הוא מעיד בה בכמה יעודים, בכמה ענשים, כדי לשמר את מצוותיו. ולא עוד, אלא שמעביר אותה באלף ושמונה עולמות להשתעשע, ולראות בהם את כבוד אותם שמשפדלים בתורה. (ויצא) ועומדת לפני המלך בלבוש נכבד, בדמות של העולם הזה, בלבוש נכבד עליון מסתפלת בכבוד המלך בכל יום ומעטר אותה בכמה עטרות.

בשעה שמגיע זמנה לרדת לעולם, הוא עושה מדרה בגן עדן של הארץ שלשים ימים, לראות את כבוד רבונם של הצדיקים, ועולה למקומה למעלה, ואחר כך יורדת לעולם, והמלך הקדוש מעטר אותה בשבע עטרות, עד שבאה ונכנסת לתוך גוף של אדם. וכשהיא בגוף

שפיר, מהו שלום על ישראל, מאי קא בעי הקא על ישראל. אלא, בגין דאסגי שלמא לעילא, דכד הוא זכי לכולי האי, אסגי שלמא לעילא ותתא. שלום על ישראל, סתם. ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי, שבחא הוא דכל עלמין. ומלי דאורייתא אסגיאו שלמא בעלמא, דכתיב, (תהלים כט) יי' עז לעמו יתן יי' יברך את עמו בשלום.

נפש כי תחטא. (ויקרא ד) רבי יוסי פתח, (שיר השירים ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', פמה אית להו לבני נשא לאזדהרא מחוביהון, דלא למחטי קמי מאריהון, דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי, אתערו בני עלמא לבייכו לקמי מלפא קדישא. אתערו לאזדהרא מחובייכו. אתערו נשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה.

דתנינן, בשעתא דקודשא בריך הוא אפיק נשמתא לנחתא בבני נשא, אסהיד בה בכמה יעודין, בכמה קסטורין, בגין לנטרא פקודוי. ולא עוד אלא דאעבר לה באלף ותמניא עלמין לאשתעשעא, ולמחמי בהו יקרא דאינון דמשפדלי באורייתא. (נפיק) וקיימא קמי מלפא בלבוש יקר, בדיוקנא דהאי עלמא, בלבוש יקר עלאה אסתפלת ביקרא דמלפא כל יומא, ואעטר לה בכמה עטרין.

בשעתא דמטי זמנא לנחתא לעלמא, עבדת מדורהא בגנתא דעדן דארעא תלתין יומין, למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא, וסלקא לאתרהא לעילא, ובתר דא נחתת לעלמא, (דף י"ג ע"ב) אעטר לה מלפא קדישא, בשבע עטרין, עד דאתת ועאלת בגו גופא דבר נש. וכד איהי בגופא דבר נש, וחבת בהאי

של אדם וחוטאת בעולם הזה ומתעסקת בחשף שלה, התורה תמחה עליה ואומרת: ומה פל הכבוד הזה וכל השלמות שהשלים לנפש הזה המלך העליון והיא חוטאת לפניו? נפש פי תחטא, מה הדין הוא שתחטא?

אמר רבי יוסי, נפש פי תחטא, חזרונו לפתוב עד שיפוח היום. העצה לנפש הזה להזהר מחטאיה ותשוב להטהר - עד שיפוח היום, עד שלא יפוח היום של העולם הזה ויבא אותו היום הקשה שיתבענה המלך דין לצאת מהעולם הזה. ונסו הצללים - זהו סוד שאומרים בין החברים, שבשעה שמגיע זמנו של אדם לצאת מן העולם, צלם האדם מעבר ממנו. זהו שפתוב עד שיפוח היום, טרם שינשף היום לצאת מהעולם הזה. ונסו הצללים, שיעבר הצלם, ישוב לפני רבונו.

רבי אלעזר אמר, שני צלמים יש לאדם כשהוא בקיומו, אחד גדול ואחד קטן, שפתוב הצללים, שנים. וכשנמצאים כאחד, אזי האדם בקיומו. ועל זה כתוב ונסו הצללים. אזי צריך אדם להסתפל במעשיו ולתקנם לפני אדונו ויודה עליהם, משום שהקדוש ברוך הוא נקרא רחום וחנון, ומקבל את אותם ששבים לפניו. וזהו עד שיפוח היום ונסו הצללים, שפיון שאותם צללים עברו ממנו והוא תפוס בקולר, זו תשובה, אבל לא כל כך מעלה כמו בזמן שהוא עומד בקיומו. ושלמה המלך מוכיז ואומר, (קהלת יב) וזכר את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'.

ועל זה עד שיפוח היום, שצריך

עלמא, ואשתדלת בהשוכהא. אורייתא תוהא עלה, ואמרת, ומה כל יקרא דא, וכל אשלמותא אשלים לנפשתיא מלפא עלאה, והיא חבאת קמיה, נפש פי תחטא, מה דין הוא דתחטא.

אמר רבי יוסי, נפש פי תחטא אהדרנא לקרא עד שיפוח היום, עיטא להאי נפש לאזדהרא מחובהא, ותיתוב לאתדפאה, עד שיפוח היום, עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא, וייתי ההוא יומא תקיפא, דיתבע לה מלפא דינא, לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דא הוא רזא בין חברייה דקא אמרי, דבשעתא דמטי זמנא דבר נש לנפקא מן עלמא, צולמא דבר נש אתעבר מניה, הדא הוא דכתיב עד שיפוח היום, עד דלא ינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דאתעבר צולמא, יתוב קמי מאריה.

רבי אלעזר אמר, תרין צולמין אית ליה לבר נש פד איהו בקיומיה, חד רברבא, וחד זעירא, דכתיב הצללים, תרי. וכד משתפחי כחדא, פדין הוא בר נש בקיומיה. ועל דא, ונסו הצללים פתיב. פדין בעי בר נש לאסתפלא בעובדוי, ולתקנא לון קמי מאריה, ויודי עלייהו. בגין דקודשא בריה הוא אקרי רחום וחנון, ומקבל לאינון דתבין קמיה.

ורא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים, דכיון דאינון צללים מתעברן מניה, ואיהו תפיס בקולרא, תשובה היא אבל לא מעלוא כל פך פזמנא דקאים איהו בקיומיה. ושלמה מלפא אכריז ואמר, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'. ועל דא עד שיפוח היום, דבעי בר נש לאתקנא עובדוי. דכד מטון יומוי לאסתלקא מן

עֲלֹמָא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא תוּהָא עָלֶיהָ, וְאוּמַר, וּנְפֹשׁ כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים, וְהָא אוּמִינָא לָהּ בְּאוּמָאָה דְשָׁמַי דְלָא לְשַׁקְרָא בִי, וְאַסְהֵדִית בְּהָּ כַּד נַחֲתַת לְעֲלֹמָא, וְהוּא עַד וּדְאִי, מִכַּמְּה זְמַנִּין דְאַסְהֵדִית בְּהָּ, לְנִטְרָא פְקוּדֵי. בְּגִין כִּף הוּאִיל וַיְבַר נֶשׁ הוּא עַד, בְּשַׁעֲתָא דִּיתוּב קָמִי מְלָכָא, אוּ רָאָה אוּ יָדַע. אוּ רָאָה, אִינוּן חוּבִין דְעֵבֵד וְאַסְתַּפְּל בְּהוּ. אוּ יָדַע בְּבִירוּרָא דְמִלְּהָ דְעֵבֵר עַל פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיָּה, אִם לֹא יִגִּיד, אִם לָא יוֹדִי עָלֶיהוּ קָמִי מֵאֲרִיָּה (מִה כְּתִיב) כַּד יִפּוּק מֵהָאִי עֲלֹמָא, וְנִשָּׂא עֹנּוֹ. וְכַד יִשָּׂא עֹנּוֹ, הֵיאֵף פִּתְחִין לֵיהּ פִּתְחָא, וְהֵיאֵף יְקוּם קָמִי מֵאֲרִיָּה, וְעַל דָּא נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא כְּתִיב.

נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא. (ויקרא ד) רַבִּי אַבָּא פִּתַח, (תהלים

מד) כָּל זֹאת בְּאַתְנּוּ וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ וְלֹא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. כָּל זֹאת בְּאַתְנּוּ, כָּל אֱלוֹ בָּאוּ עָלֵינוּ מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲלֵא כָּל דִּינִין דְלַעִילָא אָתוּ עֲלָנָא. וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ, וְלֹא אֲנַשְׁינָא מִלִּילֵי אוּרִייתֶךָ. מִכָּאן אוּלִּיפְנָא, כָּל מָאן דְאַנְשֵׁי מְלוּלֵי אוּרִייתָא, וְלֹא בְעֵי לְמַלְעֵי בְּהָּ, כְּאֱלוֹ אֲנַשֵׁי לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְהָא אוּרִייתָא כְּלָהּ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא הוּי.

וְרָא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ, דְכָל מָאן דְמִשְׁקַר בִּיהּ בְּהָאִי אָת קָיִמָא קְדִישָׁא דְרָשִׁים בִּיהּ, כְּאֱלוֹ מִשְׁקַר בְּשְׁמָא דְמְלָכָא, בְּגִין דְשְׁמָא דְמְלָכָא אֲתִרְשִׁים בִּיהּ בְּבַר נֶשׁ. וְקָרָא אַחְרָא אוּדִי בִיהּ בְּהָאִי קָרָא, דְכְּתִיב, (תהלים מד) אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וְנִפְרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר. אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ (וְדָא הוּא אוּרִייתָא דְאִיהוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ). וְנִפְרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, וְלֹא שְׁקָרְנוּ

אֱלֹהֵינוּ. וְנִפְרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר, כְּמֹו שְׁנֵאמַר וְלֹא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. שְׁפָרֵשׁ כְּפִיו לְרִשׁוֹת אַחְרָת וּמִשְׁקַר בְּבְרִית הַזֹּה, וְלִכְן הַתּוֹרָה

אָדָם לְתַקַּן מַעֲשָׂיו. שְׂפִשְׁמַנְגִיעִים יִמְיוֹ לְהַסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תוּהָא עָלֵינוּ וְאוּמַר, וּנְפֹשׁ כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים, וְהֵרִי הַשְּׂבַעֲתִי אוֹתָהּ בְּשִׁבּוּעָה שֶׁל שָׁמַי שְׁלֵא לְשַׁקְרָא בִי, וְהַעֲדֵתִי כְּהָּ כְּשִׁירְדָּה לְעוֹלָם, וְהוּא עַד וּדְאִי, מִכַּמְּה פְעָמִים שְׁהַעֲדֵתִי כְּהָּ לְשִׁמְר מַצּוּתֵי. לְכֵן, הוּאִיל וְהָאָדָם הוּא עַד, בְּשַׁעֲהָ שִׁישׁוּב לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ - אוּ רָאָה אוּ יָדַע. אוּ רָאָה אוֹתָם חֲטָאִים שְׁעָשָׂה וְהַתְּבוּנָה בְּהֵם. אוּ יָדַע בְּבִירוּרָא דְהַדְּבָר שְׁעֵבֵר עַל מַצּוֹת רְבוּנוּ. אִם לֹא יִגִּיד - אִם לֹא יוֹדֵה עָלֵיהֶם לְפָנֵי רְבוּנוּ (מִה כְּתוּב) כְּשִׁיצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִשָּׂא עֹנּוֹ. וְכִשִּׁישָׂא עֹנּוֹ, אֵיף יִפְתַּחוּ לוֹ פִּתַח וְאֵיף יַעֲמַד לְפָנֵי רְבוּנוּ, וְעַל זֶה נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא כְּתוּב.

נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא. רַבִּי אַבָּא פִּתַח, (תהלים מד) כָּל זֹאת בְּאַתְנּוּ וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ וְלֹא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. כָּל זֹאת בְּאַתְנּוּ, הֵיךְ צְרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל אֱלוֹ בָּאוּ עָלֵינוּ! אֲלֵא כָּל הַדִּינִים שְׁלַמְעֵלָה בָּאוּ עָלֵינוּ. וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ, וְלֹא שְׂכַחְנוּ דְבְרֵי תוֹרָתֶךָ. מִכָּאן לְמַדְנּוּ, כָּל מִי שֶׁשׁוּנָה דְבְרֵי תוֹרָה וְלֹא רוּצָה לְעַסֵּק בְּהָּ, כְּאֱלוֹ שְׂכַח אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֵרִי כָּל הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְרָא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ, שְׂכַל מִי שְׁמִשְׁקַר בְּבְרִית הַקְדוּשׁ הַזֹּה שְׂרִשׁוּמָה בּוּ, כְּאֱלוֹ שְׁמִשְׁקַר בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִשׁוּם שְׁשִׁמּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ רָשׁוּם בְּאָדָם. וּמִקְרָא אַחַר מוֹדָה לְכַתוּב הַזֶּה, שְׂכַתוּב (שם) אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וְנִפְרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר. אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמֹו שְׁנֵאמַר וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ (וְהוּאִי הַתּוֹרָה שְׁהִיא שֵׁם וְהַכֵּל דְּבַר אֶחָד. מָה הַשְּׁקַר כָּאֵן? אוּחֲזַת בְּזָהּ. שְׂכַל מִי שְׁשׁוּמַר אֶת

הברית הזו כאלו שמר את כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה.

בא ראה, טרם שנמול אברהם הרי לא נאמר שהוא שמר את התורה. פיון שנמול מה כתוב? (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמתי מצותי חקותי ותורתי. והכל משום שנמול ונרשם בו הרשם הקדוש ושמר אותו כראוי, מצלה עליו כאלו שמר את כל התורה. אף ביצחק כתוב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל זה נקראת התורה ברית.

בא ראה, משום שיוסף שמר את הברית הזו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא, ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא השרה את שמו בתוכו, שכתוב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכת העולם הזה ולברכת העולם הבא.

אמר רבי יצחק, כתוב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. משום שיוסף שמר את הברית הזו, זכה בשור, שהוא ראשון לקרבן. אמר לו רבי יהודה, אם כן, למה התברך בדבר שהוא שמאל? ביימין הנה צריך, שהרי כתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר לו, כדי שיגן על חטאי ירבעם.

אמר לו, סוד למדנו בכתוב הזה, שפיון שיוסף שמר את הברית הזו, שהברית הזו אחוזה בשתי דרגות, ואותן שתי דרגות למעלה נקראו בשמות. ולמדנו בפרשת פרה אדמה, שהפרה הזו היא דרגה אחת מאותן שתי דרגות

בבריתך. וכלא חד מלה. מאי שקרא הכא. דפריש בפיו לרשותא אחרא, ומשקר בהאי ברית. ועל דא אורייתא אחידת בהאי, דכל מאן דנטיר האי ברית, כאלו נטיר אורייתא כלה, ומאן דמשקר בהאי, כאלו משקר באורייתא כלה.

הא חזי, אברהם עד לא אתגזר, הא לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא, פיון דאתגזר מה כתיב, (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצותי חקותי ותורתי. וכלא כגין דאתגזר, אתרשים ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה פדקא יאות, סליק ליה פאילו נטר אורייתא כלה. יצחק (דף י"ד ע"א) אוף הכי כתיב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל דא אורייתא אקרי ברית.

הא חזי, יוסף כגין דנטיר ליה להאי ברית, ולא בעא לשקרא ביה, זכה ליקרא בהאי עלמא, וליקרא לעלמא דאתי. ולא עוד, אלא דקודשא בריך הוא אשרי שמייה בגויה, דכתיב, (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכתא דהאי עלמא, ולברכתא דעלמא דאתי.

אמר רבי יצחק, כתיב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף כגין דנטיר להאי ברית, זכה בשור, דאיהו קדמאה לקרבנא. אמר ליה רבי יהודה, אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא, בימינא מיבעי ליה, דהא כתיב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר ליה כגין דנגין על חובי ירבעם.

אמר ליה, רזא אוליפנא בהאי קרא, דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית, דהאי ברית אחיד בתרין דרגין, ואינון תרין דרגין לעילא, בשמחן אתקרוין. ואוליפנא בפרשת פרה אדמה, דהאי פרה חד דרגא

עליונות, והזיווג של פרה נקרא שור, וזהו בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. הדר לו ודאי. ולא כמו השור הזה של העולם, אלא וקרני ראם קרניו. קרן עליונה היא על כל האחרות, ועל כן - בהם עמים יגנח יחדיו אפסי ארץ.

אמר רבי אבא, משמע שכל מי ששומר את אות הרשם הקדוש, אותן שתי דרגות עליונות נקשרות בו, לשמר אותו בכל ולעטרו בכבוד עליון, ולכן זכה בשתי מלכיות - אחת הוא, ואחת בנו. שפיון ששלמה המלך נדבק בנשים נכריות, נתנה המלכות לירבעם, ולכן הברית חביבה מהכל.

משום כך אמר רבי שמעון, האדם הזה שמוליד בן, נקשר לשכינה, שהיא הפתח של כל הפתחים (והתינוק הזה שנמול נקשר בשכינה, שהיא פתח של כל הכתרים) העליונים, הפתח שנקשר בשם הקדוש. (שומר רבי שמעון) ואותו דם שיוצא מאותו תינוק שמור לפני הקדוש ברוך הוא, ובשעה שמתעוררים דינים בעולם, משגיח הקדוש ברוך הוא באותו דם ומציל את העולם. ומשום כך כתוב, (בראשית יז) וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתוב (תהלים ז) ואם בגבורת שמונים שנה. והכל עולה במשקל אחד.

שנינו, באותו הדם זוכה העולם להתפשם בחסד, וכל העולמות עומדים, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו'. אם לא בריתי מילא, אכל למה יומם ולילה?

אמר רבי שמעון, שנינו, שני כתרים מתאחדים כאחד והם הפתח של כל הכתרים, ושנינו, אחד דין ואחד רחמים, ומתפשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו,

מאינון תרין דרגין עלאין הוי, וזווגא דפּרה שור אקרי, ודא הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו הדר לו ודאי. ולא הא כשור דעלמא, אלא וקרני ראם קרניו. קרנא עלאה הוא על כל אחרנין, ועל דא בהם עמים יגנח יחדיו אפסי ארץ.

אמר רבי אבא, משמע, דכל מאן דנטיר להאי את רשימא קדישא, אינון תרין דרגין עלאין אתקשרן ביה. לנטרא ליה בכלא, ולא עטרא ליה ביקרא עלאה. ועל דא זכה בתרין מלכו. חד הוא. וחד בנו. דכיון דשלמה מלכא אתדבק בנשים נכריות, אתייהיב מלכותא לירבעם, ועל דא ברית חביב מפלא.

בגין כך אמר רבי שמעון, האי בר נש דאוליד בר, אתקשר בשכינתא, דהיא פתחא דכל

פתחין (כ"א והאי רביא דאתגור אתקשר בשכינתא, דהיא פתחא דכל בתרין) עלאין, פתחא דאתקשר בשמא קדישא. (דאמר רבי שמעון) וההוא דמא דנפיק מההוא רביא, נטיר קמי קדשא בריהו הוא, ובשעתא דדינין מתערין בעלמא, אשגח קדשא בריהו הוא בההוא דמא, ושזיב עלמא. ובגין כך פתיב (בראשית יז) וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתוב (תהלים ז) ואם בגבורות שמונים שנה.

וכלא בחד מתקלא סלקא.

תאנא בההוא דמא, זכי עלמא לאתבסמא בחסד, וקיימין פלהו עלמין, דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו'. אם לא בריתי תינח. יומם ולילה למה.

אמר רבי שמעון, תנינן תרין כתרין אתאחדן כחדא, ואינון פתחא דכל שאר כתרין, ותאנא, חד דינא, וחד רחמי, ומתבסמאן דא הפתח של כל הכתרים, ושנינו, אחד דין ואחד רחמים, ומתפשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו,

בְּדָא, דְּכֵר וְנוֹקְבָא. (ס"א וְתַנְא מִד דְּכֵר וְמִד נְיוֹקְבָא, מִד דִּינָא, וְחֵד רַחֲמִי).

בְּסִטְרָא דְדְכוּרָא שְׂרָיָא חֲסֵד. בְּסִטְרָא דְנוֹיְקָבָא שְׂרָיָא דִּינָא. (וּבְגִין כְּד) חֵד חַוּרָא וְחֵד סוּמְקָא. וּבְגִין לְאַתְבַּסְמָא דָּא בְּדָא, (בְּגִין כְּד) מִתְקַשְׁרֵן דָּא בְּדָא. וְהָאֵי בְרִית אַחִיד בְּהוּ בְיוֹמָם וְלַיְלָה, בְּדִינָא וְחֲסֵד. בְּדִינָא בְקַדְמִיתָא. וּלְבַתֵּר שְׂרָיָא בִּיה בַּחֲסֵד, וְאַתְבַּסֵּם בְּכֻלָּא. וְדָא הוּא בְרִית דְאַקְרִי יוֹמָם וְלַיְלָה, דְאַחִיד בְּתַרוּוִייהוּ.

וּמֵאֵן דְזָכִי לְנִטְרָא לְהָאֵי בְרִית פְּדָקָא יְאוּת, וְלֹא חֲטִי בִּיה כָּל יוֹמוֹי, אַחִיד בְּהוּ בְיוֹמָם וְלַיְלָה. וְזָכִי לְתַרִּין עַלְמִין, עַלְמָא דָּא וְעַלְמָא דְאַתִּי. וְעַל דָּא אַקְרִי אַבְרָהָם שְׁלִים, דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית י"ז) הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים, וְאִימְתִי אַקְרִי שְׁלִים. כִּד זָכָה בְּתַרוּוִייהוּ, בְיוֹמָם וְלַיְלָה. דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים מ"ב) יוֹמָם יַצִּיחַ יְיָ חֲסֵדוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עֲמִי. וְתַרוּוִייהוּ אַחְסִין אַבְרָהָם. וְלֹא אֶתְקַיְימָא בִּיה חֲסֵד בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, עַד דְאַתְגְּזֹר. פִּיּוֹן דְאַתְגְּזֹר, אֶתְקַיְיֵם בִּיה, וְזָכָה לְתַרוּוִייהוּ, וְאַקְרִי שְׁלִים.

כְּמָה דְתַנִּין דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית י"ח) וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחוּם הַיּוֹם. פֶּתַח הָאֵהָל, דָּא הוּא כְתָרָא עֲשִׂירָא דְמִלְפָּא, דְאִיהוּ פֶתַח לְכָל מְשַׁכְּנֵי קַדִּישָׁא דְשָׂר פְּתָרִין, וְקַרְיִיָּה דְדוּד מִלְפָּא (לְהָאֵי) פֶתַח (נִיא צְדָק), דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קי"ח) פֶּתַח לִי שְׁעָרֵי צְדָק, וְכְתִיב זֶה הַשְּׁעַר לַיְיָ. כְּחוּם הַיּוֹם. כִּד נְהָרָא נְהִירוֹ דְחֲסֵד, חוּלְק עַדְבִּיָּה, כְּמָה דִּתִּיב בְּהָאֵי, יְתִיב בְּהָאֵי. אִימְתִי אֶתְקַיְימוּ בִּיה, כִּד אֶתְגְּזֹר. וּבְגִין כְּד אַקְרִי בְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה. תַּנְא כְּתִיב, (שְׁמוֹת י"ב) וּפְסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח. מָאֵי וּפְסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח. דְשְׂרָיָא עַל הָאֵי פֶתַח חֲסֵד, לְאַתְבַּסְמָא. וּבְגִינֵי כְּד

אַחֵד זְכָר וְאַחֵד נְקֵבָה, אַחֵד דִּין וְאַחֵד רַחֲמִים). בְּצַד הַזְכָּר שְׂרוּי חֲסֵד, וּבְצַד הַנְּקֵבָה שְׂרוּי דִּין. (וּמְשׁוּם כְּד) אַחֵד לְכַן וְאַחֵד אָדָם. וּכְדִי לְהַתְבַּשֵּׁם זֶה עִם זֶה, (מְשׁוּם כְּד) הֵם מִתְקַשְׁרִים זֶה בְּזֶה. וְהַבְּרִית הַזֹּאת אֲחוֹזֶת בָּהֶם בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, בְּדִין וְחֲסֵד. בְּדִין בְּרֵאשׁוּנָה, וְאַחֵר כְּד שׂוֹרָה בַּחֲסֵד, וּמִתְבַּשֵּׁם בְּכָל. וְזוּהִי הַבְּרִית שְׁנִקְרָאת יוֹמָם וְלַיְלָה, שְׂאוּחֶזֶת בְּשַׁנְיָהֶם.

וּמִי שְׂזוּכָה לְשֹׁמֵר אֵת אוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת כְּרָאוּי וְלֹא חוֹטֵא בָּה כָּל יְמֵיו, הוּא אוֹחֵז בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, וְזוּכָה לְשַׁנְיָ עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וְלְכַן אַבְרָהָם נִקְרָא שְׁלֵם, שְׁפָתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ז) הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים. וְאִימְתִי נִקְרָא שְׁלֵם? כְּשׂוּכָה בְּשַׁנְיָהֶם, בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, שְׁפָתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) יוֹמָם יַצִּיחַ ה' חֲסֵדוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עֲמִי. וּשְׁנִיָּהֶם יְרֵשׁ אַבְרָהָם, וְלֹא הַתְקַיְיֵם בּוֹ הַחֲסֵד בְּקִיּוּם שְׁלֵם עַד שְׁנַמּוּל. בְּיַן שְׁנַמּוּל, הַתְקַיְיֵם בּוֹ וְזָכָה לְשַׁנְיָהֶם, וְנִקְרָא שְׁלֵם.

כְּמוֹ שְׁשַׁנְיָנוּ, שְׁפָתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ח) וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחוּם הַיּוֹם. פֶּתַח הָאֵהָל, זֶהוּ הַכְּתָר הָעֲשִׂירֵי שֶׁל הַמִּלְךְ, שֶׁהִיא פֶתַח לְכָל הַמְשַׁכְּנֵי הַקְּדוֹשׁ שֶׁל שְׂאֵר הַכְּתָרִים, וְדוּד הַמִּלְךְ קוֹרָא (לְזֶה) פֶתַח (צְדָק), שְׁפָתוּב (תְּהִלִּים קי"ח) פֶתַח לִי שְׁעָרֵי צְדָק, וְכְתוּב זֶה הַשְּׁעַר לַה'. כְּחוּם הַיּוֹם, כְּשִׁמְאִיר הָאוּר שֶׁל הַחֲסֵד, חֵלְק גוֹרְלוֹ, כְּמוֹ שִׁישֵׁב בְּזֶה - יוֹשֵׁב בְּזֶה. מִתִּי הַתְקַיְיֵמוֹ בּוֹ? כְּשִׁנְמוּל, וְלְכַן נִקְרָאת בְּרִית יוֹמָם וְלַיְלָה. שְׁנִיָּנוּ, כְּתוּב (שְׁמוֹת י"ב) וּפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח. מַה זֶה וּפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח? שְׂוֹרָה עַל הַפֶּתַח הַזֶּה חֲסֵד לְהַתְבַּשֵּׁם. וּמְשׁוּם כְּד, וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית וְגו'.

וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, גִּיּוֹרָא כַּד אַתְגְּזֵר וְעֵייל תַּחֲוֹת גְּדַפֵּי דְשְׂכִינְתָא, אַקְרִי גַר צֶדֶק וְלֹא יִתִּיר, גַּר צֶדֶק וְדַאי, זָכִי לְמִיעַל בַּהֲהוּא (דף י"ד ע"ב) כַּתְּרָא דְצֶדֶק וְאַתְ אַמְרַת יוֹמָם וְלַיְלָה דְזָכוּ לְתַרוּוֵייהוּ.

אָמַר לֹו רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, אֵינּוּ דוּמָה מִי שְׂבָא מִשְׂרַשׁ קְדוּשׁ וּמְגֻזַּע אַמַּת, לְמִי שְׂבָא מְגֻזַּע רַע וּמִשְׂרַשׁ שֶׁל גַּעְלִים רַעִים קָשִׁים. בְּיִשְׂרָאֵל כְּתוּב בְּהֵם, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק פְּלֵה זֶרַע אַמַּת. בְּאֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתוּב, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים זָרְמַתָּם.

וּמִשׁוּם כֶּף, יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים זֶרַע שֶׁל אַמַּת, גִּזַּע שֶׁהִתְבַּשְׁמוּ בַּהַר סִינַי וּפְסָקָה מֵהֶם כָּל הַזֶּהָמָה, כָּלָם מִתְבַּשְׂמִים, וְכָלָם נִכְנָסִים בְּבְרִית הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יוֹמָם וְלַיְלָה לְהִיּוֹת שְׂלָמִים בְּכָל. אֲבָל בְּאֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה קָשָׁה לְהַעֲבִיר מֵהֶם אֶת הַזֶּהָמָה, וְאֶפְלוּ עַד שְׁלֹשָׁה דוּרוֹת. וּמִשׁוּם כֶּף שְׁנִינּוּ, טוֹב שְׂבַע עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ', וּמִשׁוּם כֶּף גַּר צֶדֶק וְדַאי.

שְׂאֵמֵר רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, אֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, טָרַם שְׁנַמְלוּ שְׂרוּיִים הֵם בְּכַתְרִים תַּחְתּוֹנִים שְׂאֵינָם קְדוּשִׁים, וְרוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. פִּיּוֹן שֶׁהִתְגַּיְרוּ וְנַמְלוּ, הֵם שׁוֹרִים בְּכַתְרֵי הַקְּדוּשׁ (שֶׁל הַשְּׂכִינָה) שְׁשׁוּרָה עַל שְׂאֵר הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים, וְרוּחַ קְדוּשָׁה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, קְדוּשִׁים בְּנֵי קְדוּשִׁים שֶׁל גְּזַעִים וְשְׂרָשִׁים, וְהִתְבַּשְׁמוּ בַּהַר סִינַי, וְנִכְנָסוּ לְאַמּוּנָה הַשְּׂלָמָה הַקְּדוּשָׁה בְּשַׁעַת שְׁנַמְלוּ, הֵם שׁוֹרִים בְּכָל, שְׂכַתּוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא תַּנִּינָן, גִּיּוֹרָא כַּד אַתְגְּזֵר וְעֵייל תַּחֲוֹת גְּדַפֵּי דְשְׂכִינְתָא, אַקְרִי גַר צֶדֶק וְלֹא יִתִּיר, גַּר צֶדֶק וְדַאי, זָכִי לְמִיעַל בַּהֲהוּא (דף י"ד ע"ב) כַּתְּרָא דְצֶדֶק וְאַתְ אַמְרַת יוֹמָם וְלַיְלָה דְזָכוּ לְתַרוּוֵייהוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, לֹא דְמִי מָאָן דְאַתִּי מִשְׂרַשָּׁא קְדִישָׁא, וּמְגֻזַּע דְקָשׁוּט, לְמָאָן דְאַתִּי מְגֻזַּע בִּישָׁא, וּמִשְׂרַשָּׁא דְגַעְלֵי בִישִׁין תְּקִיפִין. בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב בְּהוּ, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק פְּלֵה זֶרַע אַמַּת. בְּאֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתִיב (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים זָרְמַתָּם.

וּבְגִין כֶּף, יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין זֶרַע דְקָשׁוּט, גִּזַּעָא דְאַתְבְּסָמוּ בְּטוּרָא דְסִינַי, וְאַתְפְּסֵק מְנַיְיהוּ כָּל זוּהָמָא, כְּלֵהוּ מִתְבַּסְמִין, וְכְלֵהוּ עֵיילֵי בְקִימָא קְדִישָׁא דִיוֹמָם וְלַיְלָה, לְמַהוּי שְׂלָמִים בְּכָלָא. אֲבָל בְּאֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, קָשִׁיא לְמַעַבְר מְנַיְיהוּ זוּהָמָא, וְאֶפְילוּ עַד ג' דְרִין. וּבְגִין כֶּף תַּנִּינָן, טוֹב שְׂבַע עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ', וּבְגִין כֶּף גַּר צֶדֶק. וְדַאי. דְאַמְר רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, אֻמּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, עַד לֹא אַתְגְּזֵרוּ שְׂרִיין בְּכַתְרִין תַּתְּאִין דְלֹא קְדִישִׁין, וְרוּחַ מְסֻבָּא שְׂרִיא עֲלֵייהוּ. פִּיּוֹן דְאַתְגַּיְרוּ וְאַתְגְּזֵרוּ, שְׂרִיין בְּכַתְרָא קְדִישָׁא (שֶׁל שְׂכִינְתָא) דְשְׂרִיא עַל שְׂאֵר כְּתָרִין תַּתְּאִין, וְרוּחָא קְדִישָׁא שְׂרִיא עֲלֵייהוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, קְדִישִׁין בְּנֵי קְדִישִׁין, דְגִזְעִין וְשְׂרָשִׁין, וְאַתְבְּסָמוּ בְּטוּרָא דְסִינַי, וְעָלוּ בְמַהִימְנוּתָא שְׂלִימְתָא קְדִישָׁא. בְּשַׁעַתָּא דְאַתְגְּזֵר שְׂרִיא בְּכָלָא, דְכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּיְי' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה

הגזלה וגו'. רבי יוסי אָמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מַעֲבֹר מִי נַח. הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה, כְּתוּב (בראשית ז) וּמִי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ, וְכַתוּב (שם ט) וְלֹא יִכְרַת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמִּי הַמַּבּוּל. כְּתוּב מִי הַמַּבּוּל, וְלֹא מִי נַח, וְכֵן כְּתוּב כִּימִי נַח זֹאת לִי. זֹאת לִי? !

הם לי הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת!
אָלֶּא כִּף שְׁנִינּוּ, כְּשֶׁצְדִיקִים מְתַרְבִּים בְּעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁמַּח וּמְשַׁבַּח בָּהֶם. שְׁנִינּוּ, כְּשֶׁשְׂרׁוּי צְדִיק בְּעוֹלָם וְנִמְצָא בוֹ, כְּבִיכּוֹל הוּא מְטִיל שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְכֹל הָעוֹלָם מְתַבָּרֵךְ בְּגִלּוֹ, וּמְטִיל שְׁלוֹם בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעֲלָה. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכַתוּב (ישעיה כו) אוֹ יַחֲזֹק בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִּי. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת כָּאֵן לְמָה? אֵלֶּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי - שְׁמִשְׁרָה זָכַר וְנִקְבָּה. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי - שְׁהָאָבוֹת מְתַבָּרְכִים.

מַה יֵשׁ בִּינֵיהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁהָאָבוֹת מְתַבָּרְכִים, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, שְׁמַקְדִים שְׁלוֹם כִּפְלָא. וּמְשׁוּם כִּף שְׁלוֹם קוֹדֵם. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, מַה הַטַּעַם לֹא הַקְּדִים כָּאֵן שְׁלוֹם? אֵלֶּא כְּדִי שְׂיַעֲבֹר הַנְּחָשׁ שְׂשֻׁרֵי בְּנִקְבָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וַיִּבֵּא הַזָּכַר לְשֵׁרוֹת בְּמִקְוָמוֹ, וּמְשׁוּם כִּף הַקְּדִים יַעֲשֶׂה, וְאַחַר כִּף שְׁלוֹם.

שְׁנִינּוּ, בְּזִמְנֵן שְׂדִיק שְׂרוּי בְּעוֹלָם, הַדִּינִים לֹא מְתַעוֹרְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם, מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ אִישׁ צְדִיק הוּא אוֹת בְּעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוּדוֹ, וְהָעוֹלָם מְתַקֵּם בְּשִׁבְלֵוֹ.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזִמְנֵן שְׁבִנֵי הָעוֹלָם נִמְצָאִים וְשְׂעִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹתוֹ הַצְּדִיק שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם, (רוצח) הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמוֹ, כְּדִי

וְגו'. (ויקרא ה) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נַח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מַעֲבֹר מִי נַח. הַאִי קָרָא קְשִׁיא, כְּתִיב (בראשית ז) וּמִי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ. וְכַתִּיב (בראשית ט) וְלֹא יִכְרַת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמִּי הַמַּבּוּל. מִי הַמַּבּוּל כְּתִיב, וְלֹא מִי נַח, וְהֵכָא כְּתִיב כִּי מִי נַח זֹאת לִי. זֹאת לִי, הֵם לִי מִיבְעֵי לִיָּה.

אָלֶּא הָכִי תֵאנָא, כַּד זְפִאִין סְגִיאוּ בְּעֵלְמָא, קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא חֲדֵי וּמְשַׁתְּבַח בְּהוּ. דְּתִנְיִן כַּד שְׂאֲרֵי זְפָאָה בְּעֵלְמָא, וְאַשְׁתְּכַח בִּיהַ, כְּבִיכּוֹל אֲטִיל שְׁלָמָא בְּעֵלְמָא, וְכֹל עֵלְמָא מְתַבָּרְכָא בְּגִינֵיהַ, וְאַטִיל שְׁלָמָא בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעֲלָה. מִנָּא לָן. דְּכַתִּיב, (ישעיה כז) אוֹ יַחֲזֹק בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. תְּרִין שְׁלָמִין אֲמַאי הָכָא. אֵלֶּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, דְּאַשְׂרֵי דְכַר וְנוֹקְבָא. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, דְּמְתַבָּרְכָאן אַבְהָן.

מַאי אֵיפָא בִּינֵיהוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּד מְתַבָּרְכָאן אַבְהָן, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, דְּאַקְדִים שְׁלָמָא כְּכֵלָא. וּבְגִין כִּף שְׁלוֹם קָדִים. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, מַאי טַעְמָא לָא אַקְדִים שְׁלוֹם הָכָא. אֵלֶּא בְּגִין דִּיתַעֲבַר חוּיָא דְשִׂרְיָא בְּנוֹקְבָא בְּקַדְמִיתָא, וַיִּיתֵי דְכוּרָא לְמִשְׂרֵי בְּאַתְרֵיהַ, וּבְגִין כִּף יַעֲשֶׂה אַקְדִים, וּלְבַתֵּר שְׁלוֹם.

תֵּאנָא בְּזִמְנָא דְזְפָאָה שְׂאֲרֵי בְּעֵלְמָא, דִּינִין לֹא מְתַעֲרִין, וְלֹא שְׁלָטִין בְּעֵלְמָא, מְשׁוּם דִּיהוּא בַר נֶשׁ זְפָאָה הוּא אוֹת בְּעֵלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי בִיקְרִיָה, וְעֵלְמָא מְתַקֵּים בְּגִינֵיהַ.

תֵּנִיָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזִמְנָא דְכַנִּי עֵלְמָא אֲשַׁתְּכַחוּ חֲזִיבִין קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הַהוּא זְפָאָה דְאַשְׁתְּכַח בְּעֵלְמָא, (פעי) קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲשַׁתְּעֵי בְּהַדִּיָה, בְּגִין דִּיבְעֵי רַחֲמִין

שִׁבְכֶם רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְיִתְפַּיֵּס עִמָּם. מִה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מִדְּבַר עֲמוֹ עַל אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. אוֹמֵר לוֹ לְהִיטִיב עִמּוֹ לְבַדּוֹ וּלְהַשְׁמִיד אֶת כָּלָם. מִהי דְרָכּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק? עוֹזֵב אֶת שְׁלוֹ וְלוֹקֵחַ אֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי שְׁיִתְפַּיֵּס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּם.

מִנֵּן לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שְׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו' תוֹ אָמַר לִי, הֲרַף מִמֶּנִּי וְאֲשַׁמְדֵם וְגו'. עוֹד אָמַר לוֹ, הֲרַף מִמֶּנִּי וְאֲשַׁמְדֵם וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה, אִם בְּשָׁבִיל כְּבוֹדֵי יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם - טוֹב לִי מוֹת, וְלֹא יֵאמְרוּ שְׁעוֹזְבֵתִי אֶת זֶה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּשָׁבִיל כְּבוֹדֵי מִיָּד - וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פָּנָיו ה' אֱלֹהָיו. וְהוֹשִׁיט עֲצָמוֹ לְמִיתָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוֹב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נֹא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְשִׁנְיָנוּ, לֹא זֶה מֹשֶׁה מִשֵּׁם עַד שֶׁמַּחַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתוֹב, וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ לְעַמּוֹ. וְכַתוּב, (בְּמִדְבַר יד) וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ.

וַאֲלֵוֹ בְּנַח פְּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קָץ כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנָיו וְגו'. אָמַר לוֹ נַח, וְלִי מִה אַתָּה עוֹשֶׂה? אָמַר לוֹ, וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וְגו' עֲשֵׂה לָךְ תְּכֵת עֲצֵי גִפְרֹ. וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וַיִּרְדּוּ הַמַּיִם וְהִאֲבִידוּ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. וּמִשׁוּם כֵּן פְּתוּב מִי נַח. מִי נַח וְדָא, שְׁבוּ הֵם הָיוּ תְלוּיִים, שְׁלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִה שְׁכַתוֹב (בְּרַאשִׁית ט) וַיַּחַל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיַּחַל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַר ל) לֹא יַחַל דְּבָרוֹ, שֶׁנֶּעֱשֶׂה חֵל. אִישׁ הָאֲדָמָה,

עַל עֲלָמָא, וַיִּתְפַּיֵּס בְּהַדְיָיהוּ. מִה עֲבַד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲשֶׁתְּעִי בְּהַדְיָה עַל אֵינוֹן חֲתִיבֵי עֲלָמָא. אָמַר לִי לְאוֹטָבָא לִי בְּלַחֲדוּדִי, וּלְשִׁיצָאָה לְכַלְהוּ. מִה אֲרַחֲיָה דְהָהוּא בְר נָשׁ זַפָּאָה. שְׁבִיק דִּידִיָּה, וְנָסִיב לְדְפוּלֵי עֲלָמָא בְדִיל דִּיתְפַּיֵּס קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהַדְיָיהוּ.

מִנָּא לָן. מִמֹּשֶׁה. דְאָמַר לִי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, חָבוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו' תוֹ אָמַר לִי, הֲרַף מִמֶּנִּי וְאֲשַׁמְדֵם וְגו', בְּהֵאֵי שְׁעַתָּא אָמַר מֹשֶׁה אִי בְּגִין יִקְרָא דִּידִי יִשְׁתַּצוֹן יִשְׂרָאֵל מִעֲלָמָא, טַב לִי מוֹתָא, וְלֹא יִמְרוֹן דְשְׁבִיקָנָא הָאֵי דְכוּלֵי עֲלָמָא, בְּגִין יִקְרָא דִּילִי. מִיָּד וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פָּנָיו יי' אֱלֹהָיו. וְאוֹשִׁיט גְרַמְיָה לְמִיתָה בְּכַמָּה אֲתָרֵי בְּגִינֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל, דְכַתִּיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נֹא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְתֵאנָא, לֹא זֶה מֹשֶׁה מִתְפַּן, עַד דְמַחַל קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּנָּחֵם יי' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. וְכַתִּיב (בְּמִדְבַר יד) וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ.

וַאֲלֵוֹ בְּנַח פְּתוּב, (בְּרַאשִׁית ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קָץ כָּל בְּשָׂר בָּא (דף ט"ו ע"א) לְפָנָיו וְגו'. אָמַר לִי נַח, וְלִי מִה אַתָּ עֲבִיד. אָמַר לִי וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וְגו' עֲשֵׂה לָךְ תְּכֵת עֲצֵי גִפְרֹ. וְלֹא בְעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא, וְנַחֲתוּ מִיָּא, וְאוֹבִידוּ בְנֵי עֲלָמָא, וּבְגִין כֵּן מִי נַח פְּתוּב. מִי נַח וְדָא, דְבִיָּה הוּוּ תְלוּיָן, דְלֹא בְעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאֵי דְכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית ט) וַיַּחַל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיַּחַל: כְּמָה דְאִתְּעֲבִיד אָמַר, (בְּמִדְבַר ל) לֹא יַחַל דְבָרוֹ, דְאִתְּעֲבִיד חוּל. אִישׁ הָאֲדָמָה, דְבְּגִינֵיהּ אֲשֶׁתְּצִיאוּ בְנֵי עֲלָמָא, דְלֹא בְעָא רַחֲמֵי עַלֵּיהּ. דְבָר אַחַר

שִׁבְגָלְלוּ הַשְּׂמֵדוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם, פִּי
לֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. דָּבָר
אֲחֵר אִישׁ הָאָדָמָה - שִׁבְשָׁבִילוֹ
הַתְּקִימָה לְאַחֵר שֶׁהִשְׂמְדוֹ
הִרְאֵשׁוֹנִים, שִׁפְתוֹכָא לֹא אִסְפָּה
לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֵבֹר
הָאָדָם וְגו'.

שְׁנֵינוּ, הֵם נִקְרְאוּ מִי נַח, שֶׁהוּא
גֵרָם שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, זֹאת לִי, מַה זֶה אוֹמֵר? אֲלֹא
אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִי נַח
גֵרָמוֹ לִי שְׂאֵגְלָה זֹאת בְּעוֹלָם,
שִׁפְתוֹכָא וְאֲנִי "זֹאת" בְּרִיתִי אוֹתָם.
"זֹאת" אוֹת הַבְּרִית וְגו'. אֶת
קִשְׁתִּי נִתְתִּי בְּעֵנָן, כְּלוֹמֵר אֵין מִי
שֶׁשִּׁמְשָׁגִיחַ אֲלָא לְכַבּוֹד שְׁמִי
שֶׁרְמוֹז בְּזֹאת. וּמִי גֵרָם לוֹ? מִי
נַח.

מִכָּאֵן סִימָן לְחִסֵּיד צְדִיק שֶׁלֹּא
מִתְגַּלֶּה הַקְּשֵׁת הַזֶּה בְּיָמָיו, וְלֹא
צָרִיף הָעוֹלָם בְּיָמָיו לְאוֹת הַזֹּאת.
וּמִי הוּא? אוֹתוֹ שֶׁמִּבְּקֵשׁ רַחֲמִים
עַל הָעוֹלָם וְרֹאוּי לְהִגָּן עֲלָיו, כְּמוֹ
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, שֶׁלֹּא צָרִיף
הָעוֹלָם בְּיָמָיו אֶת הָאוֹת הַזֹּאת,
שֶׁהָרִי הוּא הִיָּה אוֹת סִימָן בְּעוֹלָם.
שֶׁלֹּא הִיָּתָה גְזֵרָה שֶׁנִּגְזְרָה עַל
הָעוֹלָם לְמַעְלָה שֶׁלֹּא מִבְּטֵל
אוֹתָהּ, וְהֵינּוּ מַה שִׁכְתוֹב (שְׁמוּאֵל-ב'
כ) מוֹשֵׁל בְּאָדָם. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מוֹשֵׁל בְּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל
בְּקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּבִיכּוֹל?
צְדִיק. שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר,
וְהוּא מִבְּטֵל.

כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי שִׁיוֹם
אֲחֵד הִיָּה יוֹשֵׁב עַל הַדָּלֶת שֶׁל
שַׁעַר (מֵעֵרַת) לוֹד, הָרִים עֵינָיו
וְרָאָה שֶׁהִשְׁמַשׁ מְאִירָה, וְהִסְתִּירָה
אוֹרָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. בֵּינֵיתִים
נִחְשָׁף הָאוֹר, וְנִרְאָה בְּשִׁמְשׁ שֶׁחַר
וְיָרַק. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנּוּ,
בֹּא אַחֲרַי בְּנִי, וְנִרְאָה שֶׁהָרִי וְדָאִי
נִגְזְרָה גְזֵרָה לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ
הַבְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹדִיעַ לִי, שְׁוֹדָאִי שְׁלֹשִׁים יוֹם תְּלֵוּי אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁנִּגְזַר לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

אִישׁ הָאָדָמָה, דְּבִגְיָנִיהַ אֲתִקְיִימַת לְבִתְרָה
דְּאִשְׁתְּצִיאוּ קַדְמָאִי, דְּכִתִּיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל
עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֵבֹר הָאָדָם וְגו'.

הַתַּנָּא מִי נַח אֶקְרוּן, דְּהוּא גָרִים דְּאֶקְרוּן עַל
שְׁמִיָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֹאת לִי מָאִי קָא
מִיָּרִי. אֲלֹא אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, מִי נַח
גֵרָמוֹ לִי, דְּאֵגְלִי זֹאת בְּעֵלְמָא. דְּכִתִּיב וְאֲנִי זֹאת
בְּרִיתִי אוֹתָם. זֹאת אוֹת הַבְּרִית וְגו'. אֶת קִשְׁתִּי
נִתְתִּי בְּעֵנָן. כְּלוֹמֵר לִית מָאן דְּאִשְׁגַּח אֲלֹא
לִיקְרָא דְשְׁמִי דְרַמִּיזָא בְּזֹאת. וּמָאן גָרִים לִיָּה,
מִי נַח.

מִכָּאֵן סִימָנָא לְחִסֵּידָא זַכָּאָה, דְּלֹא אֲתִגְלִיָּא
הַאי קִשְׁתַּת בְּיוֹמוֹי, וְלֹא אֲצִטְרִיף עֲלִמָא
בְּיוֹמוֹי לְהַאי (זֵאת) אוֹת. וּמָאן אִיְהוּ. הַהוּא
דְּבַעֵי רַחֲמֵי עַל עֲלִמָא, וְאֲתַחֲזִי לְאַגְנָא עֲלוּי.
כְּגוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, דְּלֹא אֲצִטְרִיף
עֲלִמָא בְּיוֹמוֹי לְהַאי אוֹת, דְּהָא הוּא אוֹת סִימָנָא
בְּעֲלִמָא הָהּ.

דְּלֹא הָוָה גְזֵרָה דְּאֲתַגְזֹר עַל עֲלִמָא לְעִילָא,
דְּלֹא מִבְּטֵל לָהּ. וְהֵינּוּ דְכִתִּיב, (שְׁמוּאֵל ב'
כ) מוֹשֵׁל בְּאָדָם, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מוֹשֵׁל
בְּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל בְּקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּבִיכּוֹל.
צְדִיק. דְּקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא גְזִיר, וְאִיְהוּ מִבְּטֵל.
כְּגוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, דְּיוֹמָא חַד הָוָה
יְתִיב אַבְבָּא דְתַרְעָא (נ"א דְמַעְרַתָּא) דְלוֹד, זְקַף
עֵינוֹי, חֲזָא שְׁמַשָּׁא דְנִהִיר, וְאַסְתִּים נִהוּרָא ג'י
זְמַנִּין, אֲדִהֲכִי אֲתַחֲשָׁף נִהוּרָא, וְאֲתַחֲזִי בִיָּה
בְּשִׁמְשָׁא אוֹכְמָא וִירוֹקָא. אָמַר לִיָּה לְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, תָּא אֲבַתְרָאִי בְרִי, וְנַחֲמִי דְהָא
וְדָאִי גְזֵרָה אֲתַגְזֹר לְעִילָא, וְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא
בַעֵי לְאוֹדְעָא לִי, דְּוִדָּאִי תְלַתִּין יוֹמִין תְּלִיָּא
הַהוּא מְלִתָּא דְאֲתַגְזֹר לְעִילָא. וְלֹא עָבִיד קְדָשָׁא
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹדִיעַ לִי, שְׁוֹדָאִי שְׁלֹשִׁים יוֹם תְּלֵוּי אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁנִּגְזַר לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא אינו עושה עד שמודיע לצדיקים. זהו שכתוב (עמוס א) כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

עד שהיו הולכים, נכנסו לאותו פרס. ראו נחש אחד שהיה בא, ופיו פתוח, (והיה לוחש בלשונו) ולוהט בארץ בעפר. נער בגדיו רבי שמעון והכה ידו בראש הנחש, שכף הנחש, הנמיך את פיו וראה לשונו רוחשת. אמר לו: נחש נחש, לך ואמר לאותו הנחש העליון שהרי רבי שמעון בן יוחאי מצוי בעולם. הכניס את ראשו לנקב של עפר אחד, ואמר: גוזר אני, כשם שהתחתון חזר לנקב העפר, כך העליון יחזר לנקב תהום רבה.

רחש רבי שמעון בתפלה. עד שהיו מתפללים, שמעו קול אחד: ממני המות, הכנסו למקומכם. המכות של המשחיתים לא שורות בעולם, שהרי רבי שמעון בן יוחאי בטל אותן. אשריך רבי שמעון, שרבוך רוצה בכבודך על כל בני העולם. במשה כתוב (שמות לב) ויחל משה וגו', שמשמע שאחז אותו פרגוד, ואתה רבי שמעון גוזר, והקדוש ברוך הוא מקים. הוא גוזר, ואתה מבטל.

בין כך ראה שהאיר השמש ועבר אותו השחור. אמר רבי שמעון, ודאי שהעולם התבשם. נכנס לביתו ודרש, (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מה הטעם כי צדיק ה' צדקות אהב? משום שישר יחזו פנימו. מה זה פנימו? הפנים העליונים של כל העולם, שצריכים לבקש רחמים ממנו על כל מה שצריכים.

אמר לו רבי אלעזר בנו, אם כך, היה צריך להיות ישר יחזו

ברוך הוא, עד דאודיעה לצדיקייא, הדיא הוא דכתיב, (עמוס א) כי לא יעשה יי' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם. חמו חד חויא דהוה אתי, ופומיה פתיחא (נ"א ומה לחיש בלישניה), ומלהטא בארעא בעפרא. אשתניק רבי שמעון, וקטפר ידוי ברישיה דחויא, שכיף חויא, מאיך פומיה, וחמא לישניה מרחיש. אמר ליה חויא חויא, זיל ואימא לההוא חויא עלאה, דהא רבי שמעון בן יוחאי בעלמא שכיח. עייליה לרישיה לחד נוקבא דעפרא. אמר גוזר אנא, כשם דתתאה אתחזר לנוקבא דעפרא, בן עלאה יתחזר לנוקבא דתהומא רבא.

רחיש רבי שמעון בצלותא, עד דהוו מצלי שמעו חד קלא, פוטקרא דקיטפא עילו לאתרייכו, קטפירא דבורייני לא שראן בעלמא, דהא, רבי שמעון בן יוחאי בטיל לון. זפאה אנת רבי שמעון, דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא. במשה כתיב (שמות לב) ויחל משה וגו', דמשמע דאחיד ליה פרגודא, ואנת רבי שמעון גוזר, וקודשא בריך הוא מקיים. הוא גוזר, ואנת מבטל.

אדהכי חמא דנהיר שמשא, ואתעבר ההוא אוכמא, אמר רבי שמעון, ודאי הא עלמא אתבסם, עאל לביתיה ודרש, (תהלים יא) כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מאי טעמא כי צדיק יי' צדקות אהב, משום דישר יחזו פנימו. מאי פנימו. פנים עלאין דבני עלמא, בעון למבעי רחמי מגיה, על כל מה דאצטריכן.

אמר ליה רבי אלעזר בריה, אי הכי ישר יחזו פנימו מיבעי ליה, או ישרים יחזו, מאי

פְּנִימוֹ, אוּ לְשָׂרִים יַחְזוּ. מַה זֶה יֵשֶׁר יַחְזוּ? אָמַר לוֹ, סוּד עֲלִיּוֹן שְׂאוֹתֶם יָמִי קָדָם שֶׁל הַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים. וַיָּמִי עוֹלָם שֶׁל ז"א, שֶׁהֵם נִקְרָאִים פְּנִימוֹ, (שְׁהֵם) רוֹאִים בְּדַרְךְ יֵשֶׁר מַה שְּׂצָרִיף לְרֹאוֹת.

שְׂשֻׁנִּנוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּחַ בְּעוֹלָם וּרְוָאָה שְׂפָשָׂרִים מַעֲשִׂיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם לְמַטָּה, מִתְגַּלֶּה הַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ בְּזַעִיר אֲנָפִין, וּמִסְתַּכְּלִים כָּל אוֹתָם הַפְּנִים בְּפָנִים נִסְתָּרִים, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים. מַה הַטַּעַם שֶׁמִּתְבָּרְכִים? מִשּׁוּם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים אֵלָיו בְּאֵלּוֹ בְּדַרְךְ יֵשֶׁר, שֶׁלֹּא סוֹטִים יְמִינָהּ וּשְׂמֵאלָהּ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב יֵשֶׁר יַחְזוּ פְּנִימוֹ. וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים וּמְשַׁקִּים זֶה אֶת זֶה, עַד שֶׁמִּתְבָּרְכִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכֻלָּ הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים כְּאַחַד, וְאֵז נִקְרָא ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וּבְשִׁחְטָאֵי הָעוֹלָם מִתְרַבֵּים, נִסְתַּר הַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ, וְאֵין מְשַׁגֵּחִים פְּנִים בְּפָנִים, וְאֵז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים בְּעוֹלָם, וְהַפְּסָאוֹת עוֹלִים, וְעֲתִיק הַיָּמִים סְתוּם וְלֹא מִתְגַּלֶּה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (דְּנִיאל ז') הֵייתִי רוֹאֶה עַד שֶׁהַפְּסָאוֹת הוֹרְמוּ וְעֲתִיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב. עַד שֶׁהַפְּסָאוֹת הוֹרְמוּ, שְׂאוֹתָם הַפְּתָרִים הָעֲלִיּוֹנִים, שְׂמַשְׁקִים אֶת כָּל הָאֲחָרִים לְהַעֲמִידָם בְּקִיּוּמָם. וַיָּמִי הֵם? הָאֲבוֹת. וְעֲתִיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב וְלֹא מִתְגַּלֶּה. וְאֵז מִהַפְּכִים הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם רַחֲמִים לְדִין.

שְׂנִינּוּ. מִצַּד הָאֵם יוֹצְאִים שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, הַקְּלָפוֹת שְׁלֵהֶם, וְאוֹחֲזִים בְּמַקָּל שֶׁל הַגְּבוּרָה, שׁוֹלְטִים עַל הַרַחֲמִים, כְּמוֹ שְׂנָאֵמֵר (בְּמַדְבַּר טו') הַנּוֹעֲדִים עַל ה', עַל ה' מְמַשׁ. וְאֵז נִמְצָאִים שְׂלָמִים, וּמִתְעוֹרְרַת בְּכֻלָּם קִטְטָה.

יֵשֶׁר יַחְזוּ. אָמַר לִיָּה רָזָא עֲלָאָה, דְּאִינוּן יָמִי קָדָם דְּעֲתִיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. וַיָּמִי עוֹלָם, דְּזַעִיר אֲנָפִין, דְּאִינוּן אֲקָרוּן פְּנִימוֹ, (דְּאִינוּן) חֲמָאן בְּאַרְח מִיֵּשֶׁר מַה דְּאֲצֻטְרִיף לְמַחֲמִי.

דְּתַאנָּא בְּשַׁעַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲשַׁגַּח בְּעֲלָמָא, וְחֲמָא דְּמִתְכַּשְׁרֵן עוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵי נְשָׂא לְתַתָּא, אֲתַגְּלִיָּא עֲתִיקָא קְדִישָׁא בְּזַעִיר אֲנָפִין, וּמִסְתַּכְּלֵן כָּל אִינוּן אֲנָפִין בְּאֲנָפִין סְתִימִין, וּמִתְבָּרְכֵן כְּלָהוּ. מְאִי טַעְמָא מִתְבָּרְכֵן. מִשּׁוּם דְּמִסְתַּכְּלִין אֵלָיו בְּאַרְח מִיֵּשֶׁר, דְּלֹא סָטוּ לִימִינָא וְלִשְׂמֵאלָא, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (דף ט"ו ע"ב) יֵשֶׁר יַחְזוּ פְּנִימוֹ. וּמִתְבָּרְכֵן כְּלָהוּ, וּמְשַׁקִּיין דָּא לְדָא, עַד דְּאֲתַבָּרְכֵן כְּלָהוּ עֲלֵמָיָא. וּמְשַׁתְּכַחֵי כְּלָהוּ עֲלֵמִין כְּתֵד, וּכְדִין אֲתַקְרִי (זְכַרְיָה יד) יְי' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וְכַד חוֹבֵי עֲלָמָא סְגִיאוּ, אֲסֵתִים עֲתִיקָא קְדִישָׁא, וְלֹא מְשַׁגֵּחִין אֲנָפִין בְּאֲנָפִין, וּכְדִין דִּינִין מִתְעַרְי בְּעֲלָמָא, וְכוּרְסוּן רְמִיּוֹ, וְעֲתִיק יוֹמִין אֲסֵתִים, וְלֹא אֲתַגְּלִיָּא. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (דְּנִיאל ז') חֲזָה הָוִית עַד דֵּי כוּרְסוּן רְמִיּוֹ וְעֲתִיק יוֹמִין יְתִיב. עַד דֵּי כוּרְסוּן רְמִיּוֹ, דְּאִינוּן כְּתָרִין עֲלָאִין, דְּמְשַׁקִּיין לְכְּלָהוּ אֲתַרְנִין, לְאוּקוּמֵי בְּקִיּוּמֵיהוּ. וּמָאן אִינוּן. אֲבָהָן. וְעֲתִיק יוֹמִין יְתִיב, וְלֹא אֲתַגְּלִיָּא. וּכְדִין מִהַפְּכִין חֲיִיבֵי עֲלָמָא רַחֲמֵי לְדִינָא.

תַּאנָּא. מִסְטְרָא דְּאִימָא, נְפָקִין גְּרִדִּינִין נִימוּסִין קְלִיפִין, וְאַחֲדִין בְּקוּלְפוֹי דְּגְבוּרָה, שְׁלִטִין עַל רַחֲמֵי, כְּמָה דְּאֵת אָמֵר (בְּמַדְבַּר טו') הַנּוֹעֲדִים עַל יְי', עַל יְי' מְמַשׁ. וּכְדִין אֲשַׁתְּכַחוּ עֲלֵמִין חֲסֵרִין, (ס"א קְטִירִין) דְּלֹא שְׂלָמִין, וּקְטֻטוּתָא אֲתַעַר בְּכְלָהוּ.

הָעוֹלָמוֹת חֲסֵרִים, (קְשׁוּרִים) שְׂאִינָם

וְכַשְׁבְּנֵי אָדָם מְכַשְׂרִים עוֹבְדֵיהוֹן לְתַתָּא,
מִתְבַּסְמָן דִּינִין, וּמִתְעַבְרָן, וּמִתְעַרְי רַחֲמֵי
וְשִׁלְטָן עַל הֵהוּא בִישָׂא דְאַתְעַר מִן דִּינָא קְשָׂא.
וְכַד מִתְעַרָן רַחֲמֵי, חֲדוּה וְנִיחוּמִין מִשְׁתַּכְּחִין,
מִשׁוּם דְּשִׁלְטִין עַל הֵהוּא בִישָׂא. הָדָא הוּא
דְּכֹתִיב, (שמות לב) וַיִּנָּחֵם יי' עַל הָרָעָה. וַיִּנָּחֵם
מִשׁוּם (דְּשִׁלְטָא עַל הָרָעָה) דְּאַתְכַּפֵּיא דִּינָא קְשָׂא,
וְשִׁלְטִין רַחֲמֵי.

הָאֲנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּמִתְבַּסְמָן דִּינִין, וְשִׁלְטִין
רַחֲמֵי, כֹּל כְּתָרָא וְכְתָרָא תֵב בְּקִיּוּמִיהָ,
וּמִתְבַּרְכָּאן כֹּלְהוּ כְּחָדָא. וְכַד תִּיַיְבִין כֹּל חַד
וְחַד לְאַתְרִיהָ, וּמִתְבַּרְכָּאן כֹּלְהוּ כְּחָדָא,
וּמִתְבַּסְמָא אִימָא בְּקַלְדִּיטֵי גְלִיפִין וְתִיַיְבִין
לְסִטְרָהָא, כְּדִין אִקְרִי תְשׁוּבָה שְׁלִימָה, וְאַתְכַּפֵּר
עַלְמָא, דְּהָא אִימָא בְּחֲדוּוּתָא שְׁלִימָתָא יְתָבָא,
דְּכֹתִיב, (תהלים קיג) אִם הִבְנִים שְׁמַחָה, וְכִדִּין
אַתְקַרִי יוֹם הַכַּפּוּרִים, דְּכֹתִיב בִּיהָ (ויקרא
טו) לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם. וּמִתְפַתְחִין
ג' תַּרְעִין דְּסִטְרִין גְּלִיפִין.

הָאֲנָא, כְּתִיב וְהָיָה כִי יַחֲטָא וְאָשָׁם, מַהוּ כִי
יַחֲטָא, וְלִבְסוּף וְאָשָׁם. אֶלָּא הֲכִי
תָּאנָא, כִּי יַחֲטָא מְאִינוּן חוֹבִין דְּאַקְרוּן חֲטָא,
דְּכֹתִיב מִכָּל חַטָּאת הָאָדָם. וְאָשָׁם: כִּמָּה דְּאַתְ
אָמַר (במדבר ה) הָאָשָׁם הַמוּשָׁב לַיי'. וְאָשָׁם:
וַיִּתְקַן, כְּלוּמַר אִם יִתְקַן עוֹבְדוּי, וְהָשִׁיב אֶת
הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִמִּשְׁמַע
דְּכֹתִיב וְהָשִׁיב, וַיִּשְׁיב לֹא כְּתִיב אֶלָּא וְהָשִׁיב,
וְהָשִׁיב דִּיִּיקָא.

תָּנָא, בְּאַרְבַּע תְּקוּפִין דְּשַׁתָּא, קָלָא אַתְכַּפֵּק,
וְדִינִין מִתְעַרִין, וְתְשׁוּבָה תְלִיא עַד
דְּאַתְתַּקֵּן. וְכַד דִּינִין מִתְעַרִין, קָלָא נְפִיק, וְד'
זוּרִין (ס"א ויגיו) דְּעַלְמָא, סְלָקִין וְנַחְתִּין. כְּרוּזָא
קוּל, וְאַרְבַּע זוּיוֹת (פעמים) הָעוֹלָם עוֹלָם וְיוֹרְדִים. הַכְּרוּז קוּרָא,

וְכַשְׁבְּנֵי אָדָם מְכַשְׂרִים מְעַשְׂיָהֶם
לְמַטָּה, אַזִּי מִתְבַּשְׂמִים הַדִּינִים
וְעוֹבְרִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים
וְשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע
שְׁמַתְעוֹרָר מִן הַדִּין הַקָּשָׁה.
וְכַשְׁמַתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, נִמְצְאִים
שְׁמַחָה וְנַחוּמִים, מִשׁוּם
שְׁשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע. זְהוּ
שְׁכַתוּב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה.
וַיִּנָּחֵם, מִשׁוּם (ששולט על
הָרָעָה) שְׁנַכְנַע הַדִּין הַקָּשָׁה,
וְשׁוֹלְטִים הָרַחֲמִים.

שְׁנִינוּ, בְּשַׁעְתָּא שְׁהַדִּינִים
מִתְבַּשְׂמִים וְשׁוֹלְטִים הָרַחֲמִים,
כֹּל כְּתָר וְכְתָר שָׁב לְקִיּוּמוֹ, וְכֹלֵם
מִתְבַּרְכִים כְּאַחַד. וְכַשְׁשָׁבִים כֹּל
אַחַד וְאַחַד לְמַקּוּמוֹ וְכֹלֵם
מִתְבַּרְכִים כְּאַחַד, וְהָאֵם
מִתְבַּשְׂמַת בְּמִפְתַּחַת הַחֲקוּקִים
וְשָׁבִים לְצַדִּיקָה, אַזִּי נִקְרָאת תְּשׁוּבָה
שְׁלִמָה, וְהָעוֹלָם מִתְכַּפֵּר, שְׁהַרִי
הָאֵם יוֹשְׁבַת בְּשְׁמַחָה שְׁלִמָה,
שְׁכַתוּב אִם הִבְנִים שְׁמַחָה, וְאַזִּי
נִקְרָא יוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁכַתוּב בּוֹ
לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם.
וְנִפְתַּחִים חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל
צְדָדִים חֲקוּקִים.

שְׁנִינוּ, כְּתוּב וְהָיָה כִּי יַחֲטָא
וְאָשָׁם, מַה זֶה כִּי יַחֲטָא, וְלִבְסוּף
וְאָשָׁם? אֶלָּא כִּד שְׁנִינוּ, כִּי יַחֲטָא
מְאוּתָם חֲטָאִים שְׁנַקְרָאוּ חֲטָא,
שְׁכַתוּב מִכָּל חַטָּאת הָאָדָם.
וְאָשָׁם, כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר הָאָשָׁם
הַמוּשָׁב לַה'. וְאָשָׁם, וַיִּתְקַן.
כְּלוּמַר, אִם יִתְקַן אֶת מְעַשְׂיָה,
וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוּב
וְהָשִׁיב, לֹא כְּתוּב וַיִּשְׁיב אֶלָּא
וְהָשִׁיב, וְהָשִׁיב דְּוָקָא.

שְׁנִינוּ, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה
הַקּוּל נְפִסְק, וּמִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים,
וְהַתְּשׁוּבָה תְלוּיָה עַד שְׁמַתְתַּקֵּן.
וְכַשְׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים, יוֹצֵא
וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ וַיִּתְעוֹרַר. וְהַקְדוּשׁ

ברוך הוא מזמן, אם ישובו -
ישוב, ואם לא - (הכל ס"א
הקול) נפסק, והדינים נעשים, ואז
נקרא ויתעצב, ויתעצב בכתים
החיצוניים.

אמר רבי יהודה, שנינו, מיום
שנחרב בית המקדש אין יום
שלא נמצא בו פעם רע, מה
הטעם? משום ששנינו, אמר רבי
יודאי אמר רבי ייסא, נשבע
הקדוש ברוך הוא שלא יכנס
בירושלים של מעלה עד שיכנסו
ישראל לירושלים של מטה.
ומשום כך נמצאת רתחה בעולם.
אמר רבי יוסי, כתיב ערות אביך וערות
וערות אמה לא תגלה. וכתיב
אמה היא לא תגלה ערותה.
ושנינו, אמה היא ודאי. הרי אם
גלה ערותה, למה צריך להשיב
אותה? ודאי לתמן את מה שגלה.
ששנינו, כשמתגבר יצר הרע
באדם, אינו מתגבר אלא באותן
עריות, וכל החטאים אחוזים
באותה ערוה. וכתיב לא תגלה.
כשמתמקן, מתקן כנגד אותו
שגלה, וזו נקראת תשובה.

אמר רבי יצחק, כל חטאי העולם
אחוזים (ח) בזה, עד שהאם
מתגלה בגללים. וכשהיא מתגלה,
כל אותם הבנים מתגלים (בשביליה).
וכתיב לא תקח האם על הבנים.
וכשמתמקן העולם למטה, הכל
מתמקן, עד שעולה התקון לאם
הקדושה ומתמקנת, ומתכסית
ממה שהתגלתה. ומשום כך
כתיב, אשרי נשוי פשע פסוי
חטאה, ואז נקראת תשובה,
תשובה ודאי. ואז נקרא יום
הכפורים, כמו שכתוב מפל
חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

אמר רבי יהודה, מתי נקראת
תשובה? כשהאם מתכסה

קרי, ולית מאן דישיגח ויתער. וקודשא בריך
הוא זמין, אם יתובון יתוב, ואי לא (בלא ס"א
קלא) אתפסק, ודינא אתעבידו וכדין אתקרי
ויתעצב, ויתעצב בכתו בראי.

אמר רבי יהודה, תנינן, מן יומא דאתחרב בי
מקדשא, לית יומא דלא אשתכח ביה
רתחא בישא. מאי טעמא. משום דתנינן, אמר
רבי יודאי אמר רבי ייסא, נשבע הקדוש ברוך
הוא שלא יכנס בירושלים דלעילא, עד שיכנסו
ישראל בירושלים דלתתא. ובגין כך, רתחא
אשתכחת בעלמא.

אמר רבי יוסי, (ויקרא יח) כתיב ערות אביך וערות
אמה לא תגלה. וכתיב, אמה היא לא
תגלה ערותה. ותנינן אמה היא ודאי. הא אם
גלה עריותה, למאן בעי לאתבא לה, ודאי
לתקנא מאי דגלי.

דתניא פד סגיא יצרא בישא בבר נש, לא סגי
אלא באינון עריין, וכלהו חובי אחידן
בהווא עריא. וכתיב לא תגלה. פד אתתקן,
אתתקן לקבל ההוא דגלי, ודא אקרי תשובה.
אמר רבי יצחק, כל חובי עלמא אחידן (ס"א
דא) פדא, עד דאימא אתגליא בגיניהון.

וכד איהי אתגליא, כל אינון בנין
אתגליין (בגינה). וכתיב (דברים כב) לא תקח האם
על הבנים. וכד אתתקן עלמא לתתא, אתתקן
פלא, עד דסלקא תקונא לאימא קדישא,
ומתתקנא, ואתפסיא ממה דאתגליא. ובגין כך
כתיב, (תהלים לב) אשרי נשוי פשע פסוי חטאה,
וכדין אקרי תשובה, תשובה ודאי. וכדין יום
הכפורים אתקרי, כמה דכתיב, (ויקרא טז) מפל
חטאתיכם לפני יי' תטהרו.

אמר רבי (דף ט"ז ע"א) יהודה אימתי אתקרי

תשובה. פד אימא מתפסיא וקיימא בחדוה על בנין, דכתיב, (תהלים

אם הבנים שמחה. ותבאת בקיומא ומאן דהוה סגיר, תב לאתריה. וכלהו תבין חד לחד, ומתברקאן פל חד וחד, וכדין אתקרי תשובה (שלימחא), תשובה סתם לאכללא כלא. אמר רבי יצחק, פד מתפשר עלמא, פוליה מתפשר פחדא. כתיב (תהלים קח) כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים. ומאי איהו. דא איהי אימא. והיינו דאקרי תשובה.

רבי יהודה אמר, דייקא דכתיב מעל שמים. אלמלא כתיב על שמים, משמע ההוא אתר דקיימא על שמים, ולא יתיר. פיון דאמר מעל שמים, משמע ההוא אתר דקיימא על השמים לעילא לעילא. (ס"א ומאי איהי אימא, והיינו דאקרי תשובה.).

דתאנא, בההוא זמנא דמתפשרן עובדין לתתא, ואימא בחדוותא, אתגליא עתיקא קדישא, ותב נהורא לזעיר אנפין, וכדין פלא בחדוותא, פלא בשלימו, פלא אשתכחו בברפאן, ורחמין זמנין, ועלמין פלהו בחדוותא, הדא הוא דכתיב, (מיכה ז) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מאן ישוב. ישוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא, ישוב לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא, וכלא אתקרי תשובה.

אמר רבי יהודה, פלא בכלל, פלא סתם. וכתיב (דברים יג) למען ישוב יי' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק, פלא הוא ודאי, והא אוקימנא מלי קמיה דרבי שמעון.

והשיב את הגזלה, תמן שאילו חבריאי, מפני מה בגזלה כתיב, והשיב את הגזלה ולא יתיר. אלא הא אוקימנא, דא שוי דחילו עלאה כתתאה. ודא דגניב,

ועומדת בשמחה על הבנים, שכתוב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה. ושבה לקיוס. ומי שהיה סגור, שב למקומו. וכלם שבים אחד לאחד, ומתברכים פל אחד ואחד, ואז נקראת תשובה (שלימחא), תשובה סתם, להכליל הכל.

אמר רבי יצחק, כשמכשר העולם, פלו מכשר פאחד. כתיב כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, שעולה למעלה מהמקום שנקרא שמים. ומי הוא. זו האם. והיינו שנקראת תשובה.

רבי יהודה אמר, מדיק שכתוב מעל שמים. אלמלא כתוב על שמים, משמע אותו מקום שעומד על שמים ולא יתיר. פיון שאמר מעל שמים, משמע אותו מקום שעומד על השמים למעלה למעלה. (ומה היא? אמא, וזהו שנקרא תשובה.).

ששנינו, באותו זמן שמכשרים המעשים למטה והאם בשמחה, מתגלה העתיק הקדוש, ושב האור לזעיר אנפין, ואז הכל בשמחה, הכל בשלמות, הכל נמצאים בברכות, והרחמים מזמנים, וכל העולמות בשמחה. זהו שכתוב (מיכה ז) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מי ישוב? ישוב העתיק הקדוש להתגלות בזעיר, ישוב להתגלות, שהיה נסתר בראשונה, והכל נקרא תשובה. אמר רבי יהודה, הכל בכלל, הכל סתם. וכתוב (דברים יג) למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק, הכל הוא ודאי, והרי בארנו את הדברים לפני רבי שמעון.

והשיב את הגזלה. שם שאלו החברים, מפני מה בגזלה כתיב והשיב את הגזלה, ולא יותר?

עלאה כתתאה. ודא דגניב,

אלא הרי בארנו, שגה שם יראה העליונה כמו התפתונה, וזה שגוב שם את היראה התפתונה כנגדו, ולא היראה העליונה.

מה פתוב למעלה? נפש פי תחטא. כמו שאמרנו, שהתורה והקדוש ברוך הוא תמהים עליו ואומרים, נפש פי תחטא וגו'? וכתוב נפש פי תמעל מעל וגו', או - נפש פי תשבע וגו'. אמר רבי יצחק, פתוב נפש, ולא רוח, ולא נשמה, וכאן גוף (רוח) ונפש, שנאמר והיה פי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מי שרופה לתקן את מעשיו, כמו שאמרנו והשיב. מי זה והשיב? אלא כמי שיתקן מעשים, כדי שישבי מעינות המים למקומם להשקות את הנטיעות, שהרי הוא גרם בחטאיו למנוע מהם. ועל זה - והשיב את הגזלה וגו', כמו שנתבאר.

רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון. נכנס רבי אלעזר בנו. אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים צב) צדיק פתמר יפרח וגו'. צדיק פתמר, מה זה פתמר? שהרי מפל האילנות של העולם, אין מי שמתעכב לפרח כמו תמר שעולה לשבעים שנים. מה הטעם פתמר? אלא אף על גב שהפתוב מעיד, החברים כלם אין רוצים לגלות.

אבל צדיק פתמר יפרח, זה נאמר על גלות בבל, שהרי לא שבה שכינה למקומה אלא לסוף שבעים שנה. זהו שפתוב (ירמיה בט) פי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. וזהו צדיק פתמר יפרח, שעולה זכר ונקבה לשבעים שנה. צדיק - זה הקדוש ברוך הוא, זהו שפתוב (תהלים יא)

פי צדיק ה' צדקות אהב. וכתוב (שמות ה) ה' הצדיק. וכתוב (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב.

שני דחילו תפאה לקבליה, ולא דחילו עלאה. מזה פתיב לעילא, נפש פי תחטא. פדקאמרן, דאורייתא וקודשא בריך הוא תוהיין עליה, ואמרי נפש פי תחטא וגו'. וכתוב נפש פי תמעול מעל וגו'. או נפש פי תשבע וגו'. אמר רבי יצחק, נפש פתיב, ולא רוח, ולא נשמה. והכא גופא (כ"א רוחא) ונפש. דכתוב, והיה פי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מאן דבעי לתקנא עובדוי, כמה דאמרן והשיב. מאן והשיב, אלא כמאן דיתקן עובדין, בגין דיתוב מבועי מיא לאתרייהו, לאשקאה נטיעין, דהא הוא גרים בחובוי לאתמנעא מנייהו. ועל דא והשיב את הגזלה וגו'. כמה דאתמר. (ע"ב).

רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, עאל רבי אלעזר בריה, אמר רבי שמעון, פתיב, (תהלים צב) צדיק פתמר יפרח וגו'. צדיק פתמר, מאי כתמר. דהא מפל אילני עלמא לית דמתעכב לאפרחא, כמו תמר. דסליק לשבעין שנין. מאי טעמא כתמר. אלא אף על גב דקרא אסהיד, חברייהא כלהו לא בעו לגלאה.

אבל צדיק פתמר יפרח, על גלותא דבבל אתמר, דהא לא תבת שכינתא לאתרהא, אלא בסוף שבעין שנין. הדא הוא דכתוב, (ירמיה כט) פי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. ודא הוא צדיק פתמר יפרח, דסליק דבר ונוקבא לשבעין שנין. צדיק: דא קדשא בריך הוא, הדא הוא דכתוב, (תהלים יא) פי צדיק יי' צדקות אהב. וכתוב, (שמות ט) יי' הצדיק. וכתוב, (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב.

פי צדיק ה' צדקות אהב. וכתוב (שמות ה) ה' הצדיק. וכתוב (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב.

בְּאֲרוֹ בַלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, מֵהוּ אָרְזוּ. דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב, בַּחֹר פְּאָרְזִים. (ס"א דְּתִיב עַל בּוֹרְסִיא דְּעַקֵּב שְׁלִימָא) **בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, בַּלְבָּנוֹן וְדָא, וְדָא הוּא עֵדֵן דְּלַעִילָא, דְּעֲלִיָּה פְתִיב** (ישעיה ^{יד}) **עֵינָן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זּוֹלָתָךְ. וְהֵאֵי אָרְזוּ, בַּהֲהוּא אֲתֵר עֲלָאָה, יִשְׁגָה.**

בְּאֲרוֹ בַלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. מֵהוּ זֶה אָרְזוּ? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב בַּחֹר פְּאָרְזִים. (שְׁיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא שֶׁל יַעֲקֹב הַשְּׁלָמ) **בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, בַּלְבָּנוֹן וְדָא, וְזֶהוּ הָעֵדֵן שְׁלַמְעֵלָה, שְׁעָלְיוּ פְתוֹב (שם סד) עֵינָן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זּוֹלָתָךְ. וְהֵאֲרוּ זֶהָ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן יִשְׁגָה.**

וְדָא בְּגִלּוּתָא בְּתַרְאָה הוּא כְּהֵאֵי אָרְזוּ, דְּאֲתַעֲכַב לְסַלְקָאָה. וּמְשַׁעֲתָא, דְּסַלִּיק עַד דְּקָאִים בְּקִיּוּמִיהָ, הוּא יוֹמָא. וְשִׁירוּתָא דִּיּוֹמָא אַחֲרִינָא, עַד דְּעַבִּיד צַל בְּנֵהוּרָא דִּימָמָא. וְאָרְזוּ לָא סַלִּיק, אֲלָא בְּעֵדוּנָא דִּמְיָא. כְּמָה דְּאֲתָא אָמַר (בַּמְדַּבֵּר כ"ד) פְּאָרְזִים עֲלֵי מִים. כֶּף אָרְזוּ בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. דְּמִתְמָן נָפִיק מִבּוּעָא וְנִהְרָא דִּמְיָא, לְאֲשַׁקָּאָה. וְאָרְזוּ, דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) בַּחֹר פְּאָרְזִים.

זֶה בְּגִלּוּת הַאֲחֵרוֹנָה הוּא כְּמוֹ הָאָרְזוּ זֶה שְׁמַתְעַכֵּב לְעֵלוֹת. וּמְשַׁעָה שְׁעוּלָה עַד שְׁעוּמַד בְּקִיּוּמוֹ הוּא יוֹם, וְתַחֲלַת הַיּוֹם הַאֲחֵר עַד שְׁעוּשָׁה צַל בְּאוֹר הַיּוֹם. וְהֵאֲרוּ לֹא עוּלָה אֲלָא בְּעֵדוּן שֶׁל הַמַּיִם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בַּמְדַּבֵּר כ"ד) פְּאָרְזִים עֲלֵי מִים. כֶּף אָרְזוּ בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. שְׁמֵשׁ יוֹצֵא הַמַּעַיִן וְהַנְּהַר שֶׁל הַמַּיִם לְהַשְׁקוּת. וְאָרְזוּ זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב (שִׁיר ה) בַּחֹר פְּאָרְזִים.

שְׁתוּלִים בְּבֵית יי', לְזַמְנָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא. בַּחֲצֵרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ, בְּתַחֲיִית הַמַּתִּים. עוֹד יְנוּבוּן בְּשִׁיבָה, בַּהֲהוּא יוֹמָא דִּישְׁתַּכַּח עֲלֵמָא חָרוּב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהִיוּ, לְבָתֵר דְּכַתִּיב, (ישעיה ^{טו}) הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה, וּכְדִין (תְּהִלִּים קד) יִשְׂמַח יי' בְּמַעֲשָׂיו כְּתִיב. וְכָל כֶּף (דף ט"ז ע"ב) לְמָה (תְּהִלִּים צב) לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר יי' צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוּ.

שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' - לְזַמְנֵנוּ שֶׁל מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ. בַּחֲצֵרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ - בְּתַחֲיִית הַמַּתִּים. עוֹד יְנוּבוּן בְּשִׁיבָה - בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁהַעוּלָם יִמְצֵא חָרֹב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהִיוּ - לְאַחַר שְׁפָתוֹב (ישעיה ^{טו}) הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה. וְאִז, (תְּהִלִּים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו פְתוֹב. וְכָל כֶּף לְמָה? (תְּהִלִּים צב) לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר ה' צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוּ.

הֵן פָּתַח וְאָמַר, (מְשָׁלִי טז) אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוּן וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף. אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוּן, כְּמָה דְּאָמַרְן, חֵיִיבִיא עֲבָדֵי פְּגִימוּ לַעִילָא. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, מִפְּרִיד אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְדָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (מְשָׁלִי טז) אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוּן וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף. אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוּן, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, הַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, מִפְּרִיד אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

דְּבַר אַחַר אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוּן. מֵהוּ יִשְׁלַח. יִשְׁלַח לְאֵינּוֹן נְטִיעֵן. מְדוּן: דִּינְקָן מִסְטָרָא דְּדִינָא. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף,

דְּבַר אַחַר אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוּן - מֵהוּ זֶה יִשְׁלַח? יִשְׁלַח אֶת אוֹתָן נְטִיעוֹת. מְדוּן - שְׁיִוְנָקִים מִן הַצַּד שֶׁל הַדִּין. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁהַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. מִפְּרִיד -

שהיחוד לא נמצא, מפריד את הגבירה מהמלך, ואת המלך מהגבירה. ומשום כך לא נקרא אחד, שאחד אינו נקרא אלא כשהם בזיווג אחד. אוי לאותם הרשעים שעושים פרוד למעלה. אשרי הצדיקים שמעמידים את הקיום שלמעלה, ואשרי בעלי התשובה שמשיבים הכל למקומם.

ועל זה שנינו, המקום שבעלי תשובה יושבים, צדיקים גמורים לא יושבים בו. מה הטעם? אלא הם התפקנו במקום עליון במקום שהשקאת הגן נמצאת משם. וזוהי תשובה, ועל זה נקראים בעלי תשובה. ואלו מתפקנים במקום אחר שנקרא צדיק.

ועל זה אלה יושבים במקום עליון, ואלה יושבים במקום קטן. מה הטעם? אלו משיבים מים למקומם מהמקום העליון של הנהר העמק, עד אותו מקום שנקרא צדיק. וצדיקים גמורים משפיעים מאותו מקום שהם יושבים לעולם הזה. ועל כן אלו עליונים ואלו תחתונים. אשרי חלקם של בעלי התשובה, ואשרי חלקם של הצדיקים שבגללם העומד עומד.

זהו שכתוב, והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה פתוב למעלה? או מצא אבדה וכחש בה וגו', שהרי בשביל זה מסתלק הקדוש ברוך הוא מהכל. כפיכול הקדוש ברוך הוא לא נמצא במקומו, שהרי כנסת ישראל נפרדה ממקומה. זהו שכתוב אבדה האמונה. מה זו האמונה? זו כנסת ישראל, כמו שנאמר ואמונתך בלילות. אבדה האמונה, כמו שנאמר על מה אבדה הארץ, והכל אחד.

כמה דאמרן, חייביא עבדין פגימו לעילא. מפריד: דיחודא לא אשתכח, מפריד, למטרוניתא ממלכא. ולמלכא ממטרוניתא. ובגין כך לא אקרי אחד, דאחד לא אקרי, אלא כד אינון בזווגא חדא. ווי לאינון חייביא דעבדין פרודא לעילא. זכאין אינון צדיקייא, דאינון מקיימן קיומא דלעילא, וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתיבין פלא לאתרייהו.

ועל דא תנינן, אתר דבעלי תשובה יתבי, צדיקים גמורים לא יתבי ביה. מאי טעמא. אלא אינון אתפקנו באתר עלאה, באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן. ודא הוא תשובה. ועל דא אקרון בעלי תשובה. ואלין אתפקנו באתר אחרא, דאקרי צדיק.

ועל דא אלין יתבין באתר עלאה, ואלין יתבין באתר זוטר. מאי טעמא. אלין תיבין מיא לאתרייהו, מאתר עלאה דנהרא עמיקא, עד ההוא אתר דאקרי צדיק. וצדיקים גמורים, נגדין לון מההוא אתר דאינון יתבי, להאי עלמא. ועל דא אלין עלאין ואלין תתאין. זכאה חולקיהון דמארי תשובה. וזכאה חולקיהון דצדיקייא, דבגיניהון עלמא מתקיימא.

הדא הוא דכתיב והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה פתיב לעילא, או מצא אבדה וכחש בה וגו', דהא בגין דא אסתלק קדשא בריך הוא מפלא. כפיכול קדשא בריך הוא לא אשתכח בקיומיה, דהא כנסת ישראל אתפרשא מאתרהא, הדא הוא דכתיב, (ירמיה אבדה האמונה. מאי אמונה. דא כנסת ישראל. כמה דאת אמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. אבדה האמונה כמה דאת אמר (ירמיה על מה אבדה הארץ, וכלא חד.

והרי בארנו אבדה, ולא נאבדת, ולא אבודה. כמו כן הצדיק אבד. אבוד או נאבד לא כתוב, אלא אבד. זהו שכתוב אבדה האמונה, בשביל כך - והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.

רעיא מהימנא (רוצה הנאמן)

אמר הרועה הנאמן, מקומות יש בגיהנם רשומים למחללי שבתות בפרהסיא, ולא חוזרים בתשובה מאותו חלול, וממנים עליהם. ואף כך יש מקומות בגיהנם לאותם שמגלים עריות, ולאותם שמגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ולאותם ששופכים דם נקי, ולאותם שנשבעים לשקר, ולאותם ששוככים עם נדה או בת אל נכר או זונה או שפחה. ואף כך למי שעובר על שס"ה לא תעשה.

רַבֵּי חֲטָא יֵשׁ מְקוֹם בְּגִיחָנָם, וממנה עליו. ושטן יצר הרע שלו ממנה על כל החטאים והמקומות והממנים שלו. ואם חוזר בתשובה, מה כתוב? מחיתי כעב פשעיך, נמחו הרשומים של הרשעים של המקום של הגיהנם מכל חטא וחטא.

ויש חטאים רשומים למעלה, ולא למטה. ויש שרשומים למטה ולא למעלה. נמחו למטה - נמחו למעלה, אחר שחזר בתשובה. ועוד בארו בעלי המשנה, רשע - עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק - זכיותיו חקוקים לו על עצמותיו. למה? כדי להיות רשומים בין בעלי החטאים שלהם להודע בהם, וקול יוצא עליו: זהו רשע, ישרפו עצמותיו בגיהנם.

ובארנו, נשמות של רשעים הן

והא אוקימנא אבדה, ולא נאבדת, ולא אבודה. פגוונא דא, (ישעיה נז) הצדיק אבד, אבוד, או נאבד, לא פתיב, אלא אבד. הדא הוא דכתיב אבדה האמונה, בגין כך והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.

רעיא מהימנא

אמר רעיא מהימנא, דוכתין אית בגיהנם, רשימין למחללי שבתות בפרהסיא, ולא חזרין בתשובתא מאותו חלול, וממנן עליהו. ואוף הכי דוכתין אית בגיהנם, לאינון דמגלי עריין, ולאינון דמגלין פנים בתורה שלא כהלכה, ולאינון דשפכין דם נקי, ולאינון דאומין לשקרא, ולאינון דשכבין עם נדה. או בת אל נכר, או זונה, או שפחה, ואוף הכי, לעובר על שס"ה לא תעשה.

לכל חובא, אית דוכתא בגיהנם, וממנא עליה. ושטן יצר הרע דיליה, ממנא על פלהו חובין, ודוכתין וממנן דיליה. ואי הדר בתשובתא, מה כתיב, (ישעיה מד) מחיתי כעב פשעיך, אתמחו רשימין דרשיעייא דדוכתא דגיהנם מפל חובה וחובה.

ואית חובין רשימין לעילא, ולא לתתא. ואית דרשימין לתתא, ולא לעילא. ואתמחון לתתא אתמחון לעילא, בתר דאחד בתשובתא. ועוד אוקמוה מארי מתניתין, רשע עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק, זכיותיו חקוקים לו על עצמותיו. אמאי. בגין למהוי רשימין בין בעלי חוביהון, לאשתמודעא בהו, וקלא נפיק עליה, האי רשע איהו ישרפו עצמותיו בגיהנם.

ואוקימנא, נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם. ודינא דלהון אוקמוה עליהו מארי

מתניתין, דנשמתהון נשרפת ונעשית אפר תחת פפות הן המזיקים בעולם. והדין שלהם בארו עליהם בעלי המשנה, שנשמתם נשרפת ונעשית אפר

תחת כפות רגלי הצדיקים. ובמה נשרפים? באש הפסא, שנאמר בו (דניאל ז) פְּרִסְיָה שְׂבִיבִין דִּי-נור גְּלַגְלוּהִי נור דְּלֶק. (ונהר דינור שופע וירוצא) מארבע חיות של אש שפּוֹכְבִים אֶת פְּסָא הַדִּין, שהוא אֲדֻנְיָ, דִּין שֶׁל הַמַּלְכוּת דִּין.

ואותו נהר נאמר בו, (שם) נהר דינור שופע ויוצא מלפניו. נשמות הצדיקים טובלות ונטהרות בו, ונשמות הרשעים נדונים בו, ובוֹעֲרִים לִפְנֵי כְּמוֹ קֶשׁ לִפְנֵי אֵשׁ, וְהִינּוּ אֵשׁ אוֹכֵלֵת אֵשׁ. יְהוּ"ה הוא חמה. ונרתיקו - אֲדֻנְיָ וְהִינּוּ הַסּוּד שֶׁפִּרְשׂוּהוּ, לַעֲתִיד לְבֹא מוֹצֵיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲמָה מִנְּרַתִּיקָה; צְדִיקִים מִתְּרַפְּאִין בַּהּ, וְרַשְׁעִים נְדוּנִים בַּהּ.

ובמהחיות של פסא הדין הזה יורד אריה של אש לאכל את הקרבנות, אותם הממנים על כל איבר שחטא מחבל קטגור אחד, כמו שבאריה, עשה עברה אחת - קנה לו קטגור אחד. ומיד שיורדת אש של גבוה ושורפת את אותם איברים ופדרים ואמורים של פרים וכבשים ועתודים ועזים, יהנ"ה שיורד כאריה של אש לשרף אותם, נשרפים האיברים שלהם, נשרפים המשחיתים שממנים עליהם, ומתפפרים חטאי ישראל, שהם איברי השכינה.

באותו זמן מתקרבות החיות הממנות על הזכיות, שהם מכפא הרחמים, שהיא תשובה, האם העליונה. ובמה מתקרבים? בשם יהנ"ה שנגנס בהם. ומשום זה הקרבן ליהנ"ה. שאין מי שיכול לקרב חיות ויסודות שלהם שלא שמו, שמקרב בשמו מים לאש, ולא מכבים זה את זה, ומקרב רוח לעפר ולא מפריד אותו.

באותו זמן, אלו השלמים, חיות ויסודות, ונקראים קדשים, שאין טמאים ביניהם. ועוד, שלמים

רגלי הצדיקים. ובמאי אתוקדון. באש דכורסאי, דאתמר ביה, (דניאל ז) כּוֹרְסִיָּה שְׂבִיבִין דִּי נור גְּלַגְלוּהִי נור דְּלֶיק. (ונהר דינור נגיד ונפיק) מד' חיוון דאשא, דסרתין לכורסאי דדין, דאיהו אדני, דינא דמלכותא דינא.

והוא נהר, אתמר ביה, (דניאל ז) נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי. נשמתהון דצדיקייא, טבלין ומתדכין ביה. ונשמתהון דרשיעי, נדונין ביה, ואתבעירו קמיה, פקש לפני אש, והיינו אש אוכלת אש. יהוה איהי חמה. נרתיקה דיליה, אדני. (דף ר"א ע"א) והיינו רזא דאוקמוה, לעתיד לבא מוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה, ורשעים נדונין בה.

ומחיוון דכורסאי דינא, הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין, אינון דממנן, על כל אבר דחב מחבל קטיגור אחד, כמה דאוקמוה, עשה עברה אחת, קנה לו קטיגור א'. ומיד דנחת אש של גבוה, ואוקיד לון לאלין אברין ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים ועזים. יהנ"ה דנחית כאריה דאשא לאוקדא לון, אתוקדון אברים דלהון, אתוקדון מחבלים דממנן עלייהו, ומתפפרין חובין דישראל, דאינון אברים דשכינתא.

במהו זמנא, חיוון מתקרבין דממנן על זכוון, דאינון מכורסאי דרחמי, דאיהי תשובה, אימא עלאה. ובמה מתקרבין. בשם יהנ"ה, דעאל בהון. ובגין דא, קרבן ליהנ"ה. דלית מאן דיכיל לקרב חיוון ויסודין, לאעלאה שלם ביניהו, אלא שמיה, דקריב בשמיה מים לאש, ולא מכפה דא לדא, וקריב רוחא לעפרא, ולא מפריד ליה.

במהו זמנא, אינון שלמים חיוון ויסודין, ואתקריאו

לקרב חיות ויסודות להכניס שלום ביניהם אלא שמו, שמקרב בשמו מים לאש, ולא מכבים זה את זה, ומקרב רוח לעפר ולא מפריד אותו.

באותו זמן, אלו השלמים, חיות ויסודות, ונקראים קדשים, שאין טמאים ביניהם. ועוד, שלמים

זו ה' האחרונה, שהיא שלמותו של העמוד האמצעי בכל ההיות שפלוולות בו, לכל ששת הצדדים שלו, שהן שש ספירות.

וסוד הדבר - חתם רום ופנה למעלה, ביה"ו, לימין של חסד. בהו"י, לשמאל של גבורה. וה"י, בעמוד האמצעי. יו"ה בנצח. בהוד הי"ו. ביסוד וי"ה. האילן שאוחז את כלם - תפארת. עץ עושה פרי. ומשום כך המקום שיפל העץ, שם יה"ו. ואף כך בכל הויה, ה' אחרונה שלמים לה, ולכל ההיות שאחוזים בה. כמו זה, יה"ו עם ה' - יהוה. הו"י עם ה' - יהוה. וה"י עם ה' - והי"ה. ואף כך שאר ההיות. והם ח"י אותיות של ששת הצדדים שפלולים בצדיק חי העולמים, ועם ה' נעשה חז"ה. וסוד הדבר היא ה', כמו תבת נח שכנס בה בכל מין ומין, שהם שנים שנים שבעה לקרבן. שנים שנים - ארבעה. שבעה שבעה - ארבעה עשר. הרי י"ח. ותבה ה', בה נשלמת חיה.

(פתח ואמר, באתי לגני וגו') והצדיק כולל שש דרגות, ומשום כך תקנו לפתור בו חלום בשלשה שלומות, בשלשה פדיונות, שהוא ו', בחשבון ו'. והוא הסלם של חלום יעקב, כולל שש ספירות. מצב ארצה - שכינה תחתונה, וזו ה' התחתונה. וראשו - זה י', בו הוא צדיק שביעי. מגיע השמימה - זו האם העליונה, וזו ה' העליונה, שמצד החלום ה' שולטת על י', שהוא ראש הסלם, ה"י מן אלהים. ומשום כך, והנה מלאכי אלהים עלים וגו', ולא מלאכי יהו"ה.

האותיות כסדרן עולות בחלם, שהוא כתר על ארבע אותיות, שהתפשטות שלהן מחכמה עד המלכות הקדושה. משום שחכמה היא י', בינה ה', שש ספירות ו', מלכות ה' אחרונה. חלם כתר על כל האותיות. (ע"כ רעיא מהימנא).

קדשים, דלית טמאים ביניהו. ועוד, שלמים דא ה' בתראה, דאיהו שלימו דעמודא דאמצעייתא, בכל היות דכלילן ביה, לכל שית סטרין דיליה, דאינון שית ספיראן. ורזא דמלה, חתם רום ופנה למעלה, ביה"ו, לימינא דחסד. בהו"י, לשמאלא דגבורה. וה"י, בעמודא דאמצעייתא. יו"ה בנצח. בהוד הי"ו. ביסוד וי"ה. אילנא דאחיד לון פלהו, תפארת. עץ עושה פרי. ובגין דא מקום שיפול העץ, שם יה"ו. ואוף הכי בכל הויה, ה' בתראה שלמים לה, ולכל הויות, דאחינדן בה. פגוונא דא, יה"ו עם ה', יהוה. הו"י עם ה', יהוה. וה"י עם ה', והי"ה ואוף הכי שאר הויות.

ואינון ח"י אתוון דשית סטרין, דכלילן בצדיק חי עלמין, ועם ה' אתעביד חז"ה. ורזא דמלה איהי ה', פגון תיבת נח, דאתכניש בה מפל מין ומין, דאינון שנים שנים שבעה לקרבנא. שנים שנים ארבעה. שבעה שבעה ארבעה עשר. הא י"ח. ותיבה ה', בה אשתלים חיה.

(כ"א פתח ואמר באתי לגני וגו') וצדיק איהו כליל ו' דרגין. ובגין דא תקינו למפתר ביה חלמא בג' שלומות, בג' פדיונות, דאיהו ו', בחושבן ו'. ואיהו סלם דחלמא דיעקב, כליל ו' ספיראן. מוצב ארצה, שכינתא תתאה, ודא ה' תתאה. וראשו, דא י', ביה איהו צדיק שביעי. מגיע השמימה, דא אימא עלאה, ודא ה' עלאה, דמסטרא דחלמא, ה' שלטא על י', דאיהו רישא דסולמא, ה"י מן אלקים. ובגין דא, (בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עולים וגו', ולא מלאכי יהו"ה.

אתוון כסדרן, עולים בחלם, דאיהו כתר על ד' אתוון, דאתפשטותא דלהון, מחכמה עד מלכות קדישא. בגין דחכמה איהי י', בינה ה', שית ספיראן ו', מלכות ה' בתראה. חלם כתר על כל אתוון. (ע"כ רעיא מהימנא).

אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם. רבי אבא פתח, (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו'. את הפסוקים הללו בארו החברים במשה בשעה שהיה עולה מן העולם, שאמר (במדבר כז) יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפניהם וגו'. ושנינו שזה נאמר על הגלות.

ובא ראה, הפסוקים הללו אמרה אותם כנסת ישראל למלך הקדוש. הגידה לי שאהבה נפשי, כמו שנאמר (שיר א) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלך הקדוש נאמר, אתה שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרו של רב המנונא סבא אומר, כל זמן שפנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כפיכול הקדוש ברוך הוא בשלמות, ורועה ברצון אותו (ואת האחרים הוא ו) את עצמו מאותה יניקת החלב (של המלך) של האם העליונה, ומאותה יניקה שהוא יונק, משקה את כל שאר האחרים ומיניק אותם. ולמדנו שאמר רבי שמעון, כל זמן שפנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא בשלמות, בשמחה, שרירות בו ברכות ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, וכל זמן שאין פנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כפיכול הברכות נמנעות ממנו ומכל שאר האחרים.

וסוד הדבר - בכל מקום שאין נמצאים זכר ונקבה, אין ברכות שורות עליו, ולכן הקדוש ברוך הוא גועה ובוכה, כמו שנאמר (ירמיה כח) שאג ישאג על נהו. ומה הוא אומר? אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם. (ויקרא ד) רבי אבא פתח (שיר השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו', הני קראי אוקמוה חבריאי במשה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, דאמר (במדבר כז) יפקוד יי' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפניהם וגו', ותנינן דעל גלותא אתמר.

ותא חזי, הני קראי כנסת ישראל אמרן למלכא קדישא. הגידה לי שאהבה נפשי, כמה דאת אמר (שיר השירים א) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלכא קדישא אתמר, אנת שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרא דרב המנונא סבא אומר, כל זמנא דכנסת ישראל אשתכח ביה בקודשא בריך הוא, כפיכול קדשא בריך הוא בשלימו, ורעי ברעותא ליה (ולאחרנין ון ליה) לגרמיה, מההוא יניקו דחלבא (כ"א דמלכא) דאימא עלאה, ומההוא יניקו דאיהו יניק, אשקי לכל שאר אחרנין, ויניק לון. ואוליפנא דאמר רבי שמעון, כל זמנא דכנסת ישראל אשתכחת בקודשא בריך הוא, קדשא בריך הוא בשלימו, בחדוה, ברכאן ביה שריין, ונפקין מגיה לכל שאר אחרנין. וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכחת ביה בקודשא בריך הוא, כפיכול ברכאן אתמנעו מגיה ומכל שאר אחרנין. ורזא דמלתא, בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא, ברכאן לא שראן עלוי, ועל דא קדשא בריך הוא געי ובכי, כמה דאת אמר (ירמיה כ"ה) שאג ישאג על נהו. ומאי אומר, אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

ובשעה שכנסת ישראל יצאה לגלות, אמרה לפניו: הגידה לי שאהבה נפשי. אתה אהוב נפשי, אתה שכל אהבת נפשי בך, איכה תרעה? איך תזון את עצמך מעמק הנחל שלא פוסק, איך תזון את עצמך מהאור של העדן העליון. איכה תרביץ בצהרים, איך תזון את כל אלו האחרים שנשקים ממך תמיד?

ואני הייתי נזונית ממך בכל יום, ונשקית ומשקה את כל אותם המתחננים, וישראל נזונו בי, ועלשו שלמה אהיה פעטיה, איך אהיה מתעטפת בלי ברכות, כשיצטרכו אותן ברכות ולא ימצאו בדי. על עדרי חבריך, איך אעמד עליהם ולא אהיה רועה להם וזנה אותם. עדרי חבריך - אלו הם ישראל שהם בני האבות, שהם המרכבה הקדושה למעלה.

אמר לה הקדוש ברוך הוא: תעזבי את את שלי, שהרי שלי הוא דבר נסתר מלהודע. אבל - אם לא תדעי לך, לעצמך, הרי לך עצה. היפה בנשים, כמו שנאמר הנך יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן - אלה הם הצדיקים שהם נדשים בין העקבים, ובשבילם נתן לך כח לעמד. (עם כל זה) ורעי את גדיתיך על משכנות הרעים - אלו הם תינוקות של בית רבן שהעולם מתקים בשבילם, ונותנים כח לכנסת ישראל בגלות. משכנות הרעים - אלו בתי רבן, מקום בית המדרש שתמיד נמצאת בהם התורה.

דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו' - בא ראה, בשעה שצדיקים נמצאים בעולם, ואותם תינוקות של בית רבן נמצאים ועוסקים בתורה, יכולה

ובשעתא (דף י"ז ע"ב) דכנסת ישראל נפקת בגלותא, אמרת קמיה, הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחמא דנפשאי, אנת דכל רחימו דנפשי בך. איכה תרעה, איך תזון גרמך, מעמיקא דנחלא דלא פסיק. איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה. איכה תרביץ בצהרים, איך תזון לכל אינון אחרנין דאשתקיין מנך תדירא.

ואנא הוינא אתזנא מנך בכל יומא, ומשתקיא, ואשקינא לכל אינון תתאי, וישראל אתזנו בי, והשתא שלמה אהיה כעוטיה, איך אהוי מתעטפא, בלא ברכאן, פד יצטרכוון אינון ברכאן, ולא ישתפחון בידי. על עדרי חבריך, היאך איקום עליהו, ולא אהיה רעיא להו, וזנא להו. עדרי חבריך, אלין אינון ישראל, דאינון בני אבהן, דאינון רתיכא קדישא לעילא.

אמר ליה קדשא בריך הוא, שבוק אנת דידי, דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע. אבל אם לא תדעי לך, לגרמך, הרי לך עיטא. היפה בנשים, כמה דאת אמר הנך יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן, אלין אינון צדיקייא, דאינון נדשין בין עקבין, ובגיניהון יהיב לך חילא לקיימא. (ועם כל זה) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלין אינון תנוקות של בית רבן, דעלמא מתקיימא בגיניהון, ויהבין חילא לכנסת ישראל בגלותא. משכנות הרועים, אלין בתי רבן אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא בהון תדירא.

דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. תא חזי, בשעתא דצדיקייא אשתכחו בעלמא, ואינון תנוקות של בית רבן משתפחי ולעאן באורייתא, וכלא כנסת ישראל לקיימא

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' ארוה ליב על ע"ל אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדורש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גרוינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

והדרו לחשף לנו את מבויעי הישועה והגאלה האמתית, ויְדְרִיכְנוּ עַל
בְּמַתִּי אֶהֱלֵ וַיִּנְחִילֵנוּ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, וַיַּעֲלֵה אֶת נְשָׁמוֹת כָּל עַם
קְדוֹשׁ לְתִשׁוּבָה עֲלֵיָהּ הַמְּבִיאָה גּוֹאֵל לְצִיּוֹן בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

ולאות אמו"צ באתי על החתום פסחא זעירא תרפ"א פה עיר
הקדש ירושלים תבנה ותכונן.

הקטן אברהם יצחק הכהן קוק
עובד עבודת הקדש על אדמת הקדש
ראש רבני ארץ ישראל
ורב ואב"ד פה עיר הקדש ירושלים
תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן

על דרך תועלת ונחיצות הלמוד הקדוש של הזהר הקדוש
והתקונים כבר כתבתי בזה שנה שעברה. השם יתברך ברחמיו יתן
התעוררות תשובה מלעילא בלב עמו ישראל, ונזכה לראות בישועה
קרובה כעתירת לב ונפש המכפה.

הקטן יוסף חיים זאנענפעלד
רב ואב"ד לקהלת האשכנזים
בעיר הקדש ירושלים תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן

לימוד היומי - כה ניסן

(יג) ברוך השם, פי מציון תצא תורה ודבר השם
מירושלים

ידוע מה שכתבו בנביאים (שמואל ז', ט"ז) "והלך מדי שנה בשנה
וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל את כל
המקומות האלה ותשבתו הרמתה כי שם ביתו", שהיה מחזר
על כל העירות להחזירם בתשובה ומשנה שלמה שנינו באבות
(פרק ה' י"ח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו.

ובתנא דבי אליהו פרק י"א איתא, וזה לשונו: ושמא תאמר
אותן שבעים אלף שנהרגו בגבעת בנימין מפני מה נהרגו? לפי שהיה
להם לסנהדרין גדולה שהניח משה ויהושע ופנחס בן אלעזר עמיהם,

היה להם לילך ולקשר חבלים של ברזל במתניהם ולהגביה בגדיהם למעלה מארְכבוֹתיהם ויחזרו בכל עירות ישראל, יום אחד ללְכיש יום אחד לבית אל, יום אחד לחברון יום אחד לירושלים, וכן בכל מקומות ישראל, וילמדו את ישראל תורה ודרך ארץ בשנה ובשָׁתים ובשלשה, כדי שיתגדל ויתקדש שמו של הקדוש ברוך הוא בעולמות כֵּן שִׁבְרָא מסוף העולם ועד סופו. והן לא עשו כן, אלא כְּשֶׁנִּכְנסוּ לְאַרְצָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם נִכְנס לְכַרְמוֹ וּלְיֵינוּ וּלְשָׂדֵהוּ וְאוֹמְרִים שְׁלוֹם עֲלֶיךָ נַפְשִׁי, כְּדֵי שְׁלֹא לְהִרְבּוֹת עֲלֵיהֶם אֶת הַטֶּרֶחַ.

יד) מִזְפֵּי לְחַיִּיבֵיָא: אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה: לָמָּה זָכָה אֱלֹקָנָה לְהַעֲמִיד שְׁמוּאֵל שֶׁשְׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עוֹלָה וּמַעֲלָה לְבָנֵי אָדָם הַרְבֵּה עִמּוֹ וּמִזְכָּה אוֹתָם, וְכֵן שְׁמוּאֵל בָּנוּ נְהַג אַחֲרָיו.

וְזֶה לְשׁוֹן מוֹרֵינוּ הַרְבַּ חַיִּים וַיִּטְאַל זְכוֹרָנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בְּשַׁעֲרֵי קִדְשָׁה (חֻלְק ב' שַׁעַר ז')

מִזְפֵּי לְחַיִּיבֵיָא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה: לָמָּה זָכָה אֱלֹקָנָה לְהַעֲמִיד שְׁמוּאֵל שֶׁשְׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עוֹלָה וּמַעֲלָה לְבָנֵי אָדָם הַרְבֵּה עִמּוֹ וּמִזְכָּה אוֹתָם, וְכֵן שְׁמוּאֵל בָּנוּ נְהַג אַחֲרָיו וְסַבַּב הַגִּלְגָּל וּבֵית אֵל וְשִׁפְט אֶת יִשְׂרָאֵל. וְתִשְׁבַּתוּ הַרְמַתָּה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ. וְאַבְרָהָם לֹא זָכָה לְכָל מַעֲלוֹתָיו אֲלֵא מִשׁוּם "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן" וכו'.

הַמִּזְכָּה אֶת הַרְבִּים: עָאֵל לַע' עֲלָמִין גְּנִיזִין, דְּלֵא זְכִי בְּהוּ בַר נָשׁ אַחֲרָא, בַּר אֵינוֹן גְּנִיזִין לְאֵינוֹן דְּעַבְדֵּי נַפְשִׁיהוֹן דְּחַיִּיבֵיָא. וְאַלְמְלֵי הוּוּ יְדַעֵי בְּנֵי נְשָׂא, כְּמָה תְּנוּעַלְתָּא וְזָכוּ (גְּרַמֵּי לְצַדִּיקָא) וְזָכָאן בְּגִינֵיהוּ כַּד זָכוּ לְהוֹן. הוּוּ אֲזֵלוּ אֲבַתְרֵיהוּ, וְרַדְפֵּי לוֹן כְּמָאן דְּרַדְפֵּי בְּתַר חַיִּין.

— לימוד היומי - כו ניסן —

וּבִסְפָר הַזֶּהֶר רִישׁ פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה (דף קכ"ח): וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הַגְּדִיל לְסַפֵּר בְּשִׁבְחַ מִצְוָה זֹו וְאָמַר זְכָאָה בְּעֵי לְמַרְדָּךְ בְּתַר חַיִּיבָא, וּלְמַקְנֵי לִיה בְּאֶגֶר שְׁלִים, וְדָא אִיהוּ שְׁבַחָא דִּיסְתַּלְק בֵּיה יְקָרָא דְקוּדְשָׁא

ברוך הוא, יתיר משבחה אחרא, ואסתלקותא דא יתיר מכלא וכו', ועל דא כתיב באהרן, (מלאכי ב) ורבים השיב מעון. וכתיב (מלאכי ב) בריתי היתה אתו החיים והשלום. איהו אסתלק בתלת סלוקין, מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא. האי בר נש כתיב, בריתי היתה אתו החיים והשלום. וזכי למחמי בנין לבנוי, וזכי בהאי עלמא וזכי לעלמא דאתי. עאל בתריסר תרעעי, ולית מאן דימחי בידיה. ועל דא כתיב, (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה זרעו דזר ישראלים יבורך. הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד. זרח בחשך וכו' כדן מלכא בריך לההוא דיוקנא, בכל ברפאן דברוך לאברהם, וכו' ואיהו עאל לע' עלמין גניזין, דלא זכי בהו בר נש אחרא, בר אינון גניזין לאינון דעבדי נפשיהון דחייביא. ואלמלי הוּו ידעי בני נשא, כמה תועלתא וזכו (גרמי לצדיקיא) וזכאן בגניזיהו כד זכו להון. הוּו אזלו אבתרייהו, ורדפי לון כמאן דרדיף בתר חיי. (עד כאן מורינו הרב חיים ויטאל):

ובאגרת המוסר שבסוף ספר מסלת ישראלים כתב וזה לשונו: לזאת ישם האדם אל לבו לעוררם להתפוננות היראה והמוסר, כי עיני האדם פקוחות על אחרים לדעת ולהכיר חסרונותיהם, וכי נצרכים המה למוסר למרבה. כן יחזיק בכל עז בלמוד המוסרי למען ישוטטו בו רבים ותרבה יראת השם וזכות הרבים תלויה בו, וממילא לאט לאט למוד המוסר ידריכמו בנתיב הצדק והנכוחה, והיא רפואה גשמית וגם רוחנית, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה: כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו.

טו) מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה ומישרם אל עבודת הבורא, זכיותיו נכפלות בעבור זכיותם

והרב החסיד בעל חובת הלבבות כתב בשער אהבת השם (פרק ו' וזה לשונו): וראוי לה, אחי, לדעת כי זכות המאמין אפלו אם יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתקון נפשו לאלהים יתברך, ואלו היה קרוב למלאכים במדותיהם הטובות ומנהגיהם המשפחים והשתדלותם בעבודת הבורא ואהבתם הזכה בו אינם כזכיות מי

שמורה בני אדם אל הדרך הטובה ומישרם אל עבודת הבורא, שזכיותיו נכפלות בעבור זכיותם בכל הימים ובכל הזמנים וכו'. עד כאן דברי קדשו.

ואפן התוכחה צריך להיות בזהירות הכבוד של השומעים,

כמבאר בשער הפסוקים פרשת חיי שרה על פסוק 'בא ברוך השם' כתב: כי כשעמד זכריהו הנביא ממעל לעם (דברי הימים ב' כ"ד) וחרף וגדף את כללות ישראל, ואמר להם למה אתם עוברים את מצות השם וכו' כי עזבתם את השם וכו', והנה אביה בן רחבעם, שהיה מלך בן מלך, וחרף את ישראל על שעשו את העגלים כירבעם, נענש, כמו שכתוב (דברי הימים ב, יג-כ) "ויגפהו השם וימת", אף על פי שהיה בדין וכו'. וכן ישעיה הנביא ששקול כמשה, על שאמר "ובתוך עם טמא שפתים" נהרג על ידי מנשה באותה מיתה רעה משנה פנודע (יבמות מ"ט), ולכן נהרג זכריהו על ידי יואש המלך, וענן שחרף את ישראל כאמור, אחר כך נתגלגל בשמיעה ואבטליון שהיו גרים מבני סנחריב, והכהן ההוא אשר בימיהם חרפם ואמר להם יזלון בני עממיא לשלם (יומא ע"א). עד כאן משער הפסוקים.

לימוד היומי - סז ניסן

וברעיא מהימנא פרשת קדושים דף פ"ה: כתב וזה לשונו: מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא, דבר אחר ולא תשא עליו חטא דהא כיון דבר נש אוכח לחבריה, ואזדמן לאוכחא ליה באתגליא, לא יסלק קמיה ההוא חובה דעביד, דאסיר ליה ודאי, אלא יימא סתם, ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגליא, ולא ירשים עלוי חובא, דקודשא בריך הוא חס על יקרא דבר נש, אפילו בחייביא. עד כאן: יצא לנו מזה כי התוכחה צריכה להיות בדברים רכים וברחמנות ובדרך נסתר, כדי שהדברים יעשו רשם, וחלילה להוכיח בבזיונות ולנכח, כי מלבד אשר הדברים לא יעשו רשם יש אסור בדבר.

על כן חובה מטלת על גבאי הישיבות והחכמים להשתדל ולעשות תקונים בכדי שתתקיים מצות התוכחה בכל מקום, בפרט

בהמושבות אשר הם סביבות ארץ ישראל, שהמה כצאן אשר אין להם רועה, אינם פזכיות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה ומישורם אל עבודת הבורא שזכיותו נכפלות בעבור זכיותם בכל הימים ובכל הזמנים, כמובא בילקוט במאמר רבי יוחנן, יעין שם: ובנדאי כי גבאי הנשיבות השם עליהם יחיו מבינים מצוה רבה כזו וצריכים לעזר להחכם המתנדב ללכת איזה שבועות בעד תקון כזה, כי מלבד שלא יחסרו לו מהספקתו, אלא צריך להוסיף לו עבור הוצאת הדרך, ולא יהא מטל על בעלי המושבה כדי שלא יחסר כבודו בעיניהם, ודבריו יעשו רשם, ודי להבין.

ומה טוב ומה נעים אם החכם ההולך שישתדל לסדר להם שעור מוסר בכל לילה אחר עבודתם בזמן הבטלה למנע אותם מהטיולים וכו', כי עליו תבוא ברכת טוב, יען הדרשות אשר יעשה באיזה ימים אשר יעבר שמה אינם מספיקים לעורר הלבבות, וצריך שיהיה מקום קבוע אשר בכל לילה ילמדו שמה מוסר, וברב הימים הפעלה תהיה לאהבת השם ולהיות עם קדוש נאמנים לדתם ולתורתם עד ביאת הגואל, אמן סלה ועד.

(טז) ראש רבני ארץ ישראל בירושלים תבנה ותפונן

בכל לב ונפש הנני מסכים להרעיון הקדוש הזה העתיד להביא טובה רבה על ישראל וארץ הקדש. להרבות בינינו מצות התוכחה הנעימה בדברים היוצאים מן הלב באהבה רבה, ובזה ירים קרן ישראל, וישובו לבות בנים על אבות' ונזכה מהרה לשמע קול מבשר טוב משמיע ישועה, ואשרי כל המכתת את רגליו לזכות את הרבים במושבות הקדושות, ההולכות הנבנות ואשר כבר נבנו מאז, שראוי מאד להרבות בהן אור תורה ויראת השם טהורה, שיהיו לתהלה ולתפארת כמו שהן עומדות לכה בעזרת השם. ומי יוכל לבאר קדשת מצפה הרבים ומקרבן לתורה, ושכרו הרב אשר עין לא ראתה, והנני בזה חותם בברכה לכל אוהבי שם ד' ויראיו, המתאמצים להאיר אור תורה הקדושה על עם השם ונחלתו באהבת עולם. י' אלול תרפ"ה בשבת

פה "מוצא" למטה מעיר קדשנו ותפארתנו ירושלים עיר הקדש
תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן.

הקטן אברהם יצחק הכהן קוק
הרבנות הראשית לארץ ישראל בעיר הקדש ירושלים
תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן
[מקום החותם]

* * *

— לימוד היומי - כח ניסן —

יז) הגאולה עתידה לבוא בזכות הסוד והרמז

לבקש על כל אחינו בני ישראל, שירחם הקדוש ברוך הוא
ויאחד את לבבנו לעבדו, אחד מעיר מזכה את כל העיר, ואין
הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה.

אתה תן לו, ליתברך, את מעשיך ש"י להשם, כדי לעשות לו
נחת רוח, ותקים "ישמח השם במעשיו", והוא כביכול יחזיר כנגדך,
ש"י אחר, ויתקים בך, ישמח השם בעושיו, ואפלו הכי עליך
להשתדל בדבריך הרפים לזכות את ידידך ולהסביר להם את
קדשתה של מצוה זו. אין אנו יודעים ואין אנו יכולים להבין אף
אחת מני אלף אלפים של קדשת מצוה זו.

לכן, אחי, הסתפק לפי שעה בתקון זו שצויתי עליך, ואמץ בו
שנת ת"ר זו. ובטחתי שתקבל גם תקונים אחרים. כי התורה נמשלה
לאש, הלוא כה דברי כאש נאם השם. ואל יקל בעיניך על שהרביתי
ברמזים. דע שארבעה חלקי התורה שהם פרד"ס: פשט, רמז, דרש,
סוד, הם כנגד ארבע אותיות של השם הו"ה ברוך הוא, ראה
חב"תם לפני המקום: סו"ד, היא כנגד היו"ד: פש"ט, היא כנגד
הה"א ראשונה: רמז, היא כנגד הו"ו: דר"ש, דברים המושכין לבו
של אדם כאגדה, היא כנגד הה"א האחרונה, וגלות ירושלים אשר
בספר"ד, ירשו את ערי הנגב ועלו מושיעים.

וכן כתב הרב הקדוש של"ה: על משה רבינו אמר הפסוק "וירא השם כי ס"ר לראות". סר ראשי תבות סוד רמז, עין שם המאמר בית חכמה. ונדמה לי, אל נכון שקראתי בדבריו, **שהגאלה עתידה לבוא בזכות הסוד והרמז**. ודורש את הפסוק: וירא השם כי ס"ר לראות.

יח) הגאלה עתידה לבוא בזכות למוד הזהר וסודות הקבלה

ועתה חפשתי שם ולא מצאתיו אלא בעשרה מאמרות. מאמר אחד האומר, **שהגאלה עתידה לבוא בזכות למוד הזהר וסודות הקבלה, וכן אמר אליהו זכרונו לברכה לרבי שמעון בן יוחאי**.

ויכולים להעזר מדבריו שכתב במקומות רבים: כי לעתיד לבוא יה"יה השם אחד. ומה שאנו אומרים אין השם שלם, פרושו שהוא נמצא בו"ה. דלעתיד לבוא יקרא בי"ה, ויאמר שיר חדש, דהינו בי"ה התגלה ביציאת מצרים, עזי וזמרת יה. ויה זה יתגלה לעתיד לבוא ויעשה יהיה. וזהו מה שאנו אומרים, "מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה".

אם כן, הואיל ושתיה האותיות אלה, יו"ד ו"יו היא עקר התקון, וסוד ורמז הם כנגד היו"ד והי"ו, אנו לומדים שהגאלה העתידה תהיה בזכות הסוד והרמז.

(שלום ירושלים ספר ראשון: פתבי הרב יהודה אלקלעי, הוצאת מוסד הרב קוק ירושלים)

לימוד היומי - כט ניסן

יט) על ידי למוד הזהר נעשה לו חשק לכל התורה –
**רשב"י קדש כל כף התרגום, שגם שאר דברים הנכתב
 בתרגום מעורר ליראת שמים**

על ידי למוד הזהר נעשה לו חשק לכל התורה. רשב"י קדש כל כף התרגום, שגם שאר דברים הנכתב בתרגום מעורר ליראת שמים. זהו מאד מאד מאד שלא להביט בספרים המדברים חקירות, הם פוגמים אמונה הקדושה אפלו מה שחברו

גדולי ישראל, על ידי שעוסק עם חבריו לדבר ביראת שמים זוכה להשיג אורות המקיפים, מה שלא היה משיג מתחלה.

בצפרא כשאור מתנוצץ מסגל שתתקיים ברכה שמברכין לאיש ישראל, גזרה שנה 'אור כי טוב', 'כי טוב בעיני השם לברך', כל תפלות ותורה שיוכלו לעלות למקום חצבה צריך קדם להמשיך אור מלמעלה. שם של אדם הוא כבית אחזה, שכל הגוף נמשך על ידו, לכן כוננת הסטרא אחרא לתן שם לישראל מסטרא דלהון, ברית הלשון מכון נגד ברית המעור, כמו בברית המעור יש שני צנורות, אחד משפיע בקדשה להוליד פדומה, ושני למוותרות לתן לחיצונים, כן ברית הלשון נמי לשון הקדש להשפיע לקדשה, ושאר לשונות הם חלקי גוים, ומי שרגיל בלשונות העמים מסכן לחטא בברית מעור עברת זרע לבטלה עריות, משום הכי במצרים משום שלא שנו לשונם הוי גדורים מעריות.

הזהיר הלמוד הזהר אחר חצות לילה אפילו קדם השנה,

עקר ירידת הנשמה להגוף הוא לברר ניצוצות הקדושים ובחינת הצלם. כל עתותיו ורגעיו היו ספורים ומנויים לעבודת השם ולתורתו במדה ובמשקל. יש לנו קבלה שאין יום דומה לחברו ואין שעה דומה לחברתה, ואיתא בזהר ולבושין דאיהו לבוש בצפרא לא לביש ברמשא, ובכל שעה יש עבודה אחרת, קבלת התפלה הוא ביותר בהיותו מכתר בטלית ותפליון, סגלות המצוה להשפיע טובות וישועות מאילן הקדוש ללמוד בכל יום ספרי מוסר.

(תולדות וזכרונות מהרב הקדוש הלל ליכטנשטיין רבי הלל מקאלמאייע זכותו יגן עלינו, יוצא לאור סאטמאר שנת תרצ"א)

כ) 'למען' בגימטריא 'קץ' – 'למען', אם תרצה לקרב את הגאולה, אז תהיה 'תורת השם' דהינו סתרי תורת 'בפי"ד', אז יהיה 'למען' – 'קץ'

בפרשת בא בפסוק "למען תהיה תורת ד' בפי"ד", ודרשת חכמינו זכרונם לברכה בזה ידוע. והנראה לעניות דעתי בסיעתא דשמאי, על פי מה דאיתא בזהר הקדוש, מביאים בספרים

הקדושים, בדא יפקון ישראל מגלותא, דבזמן שיתגלה למוד הזהר הקדוש, יהיה הגאולה.

❖ לימוד היומי - ל ניסן ❖

והנה פתיב (תהלים א) כי אם בתוך הש"ם חפצו ובתורתו יהיה יומם ולילה, דהינו תוך"תו מקרי למוד הנגלה. ותוך"ת הש"ם מקרי סודות התורה הקדושה, כגון למוד הזהר הקדוש בקדשה ובטהרה, ולפי זה אתי שפיר דהנה בנחל קדומים כתב: דתבת 'למען' בגימטריא 'קצ', וזה שאמר הפתוב: 'למען', דהינו כלומר אם תרצה לקרב את הגאולה, אז תהיה תורת השם דהינו סתרי תורת 'בפי"ד', אז יהיה 'למען'-'קצ', כן נראה לי בדרך רמז לעניות דעתי בסיעתא דשמיא.

(תנובות שדי תננא חלק שלישי ירושלים תשל"ד - הרב ברוך צבי מושקוביץ)

כא) מי שהוא בעל עסק גדול יהיה רב למודו בזהר הקדוש אף שאינו מבין

ובנדון שאר הלמוד יהיה בזה האפן: מי שהוא בעל עסק גדול יהיה רב למודו בזהר הקדוש אף שאינו מבין, כי מה אכפת ליה שאינו מבין אפלו הכי היא סגלה. וגם ילמד עין יעקב וספר מנורת המאור וספרי גראים. מלבד שעורין הקצובין ללמוד תנ"ך ומדרשי רבותינו זכרונם לברכה כמו עין יעקב ובספר הזהר בתוכחת מוסר השכל שבו, ובספרי המוסר המיוחדים על פי חכמת האמת כספר

[א] רב למודו בזהר הקדוש וכו': נראה דהטעם שכתב להלן "אפלו הכי היא סגלה" הוא טעם נמי על עצם הלמוד בזהר ולא רק על הלומד ואינו מבין. וכבר מבאר בספריים באריכות שיש סגלה מיחדת בספר הזהר. ועין בזה ב"שם הגדולים" מערכת ספר "בהיר" שכתב בשם גורי האריז"ל "ונראה כי דוקא למוד הזה יש בו סגלה יותר על למוד משנה ותלמוד ומקרא". ועין עוד במגדל עז (עמוד תל"ח) באריכות.

[ב] ובספר הזהר בתוכחת מוסר השכל שבו, ובספרי מוסר המיוחדים על פי חכמת האמת כספר ראשית חכמה והשל"ה, וכהאי גוונא בסימן שלפני זה, כתב רבינו: שבעל עסק ילמד בספר הזהר משום סגלה ואפלו בשאינו מבין, אבל כאן הוא מחלק בין חלק המוסר שבוהר לחלק הקבלה שבו, וחלק המוסר הוא כמו אגדות חכמינו וזכרונם לברכה שצריך ללמודם כדי ללמוד מהם מוסר השכל.

הראשית חכמה והשל"ה וכהאי גוונא. ובשבת זמן למוד ספר הזהר¹ עם פרושים ובאורים בעיון מעט בספרי הקבלה בהרמ"ז וספר מקדש מלך... עד כאן לשונו.

(תשובת אדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן מלאדי זכר צדיק לברכה לחיי העולם הבא – הוצאת שנת תשס"ה)

1) ובשבת זמן למוד ספר הזהר: עין בגטין (ס. ר' יוחנן וריש לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבתא, ובהגהות ר' יעקב עמדין כתב, בספר של עץ חיים וחכמי האמת שאנו קורין קבלה. ולא היו מעינין בימות החל אלא בדינים והלכות וכו', ובשבת לא היו עוסקים בדינים והלכות וכו' והיו מעינים בשבת בדברי אגדה שמושכת הלב מפני ענג שבת, וקדשת היום מסייעת להשכיל ולהבין בחכמה הנעלמה קדש קדשים היא וכו'.

למוד ספר הזהר עם פרושים ובאורים בעיון מעט וכו' עין בסימן שלפני זה שלא הזכיר רבנו למוד זה וכמו שכתוב לעיל. ונראה דשם מיירי באדם שאינו מסגל להבין דברים בעיון ואינו שיקף ללמוד בספרי קבלה, ולכן כתב שם שיש סגלה מיחדת בקריאת ספר הזהר אף שאינו מבין, מה שאין כן הכא מיירי במי שמשגל ללמד בעיון. וחייב זה של למוד הקבלה נזכר בהלכות תלמוד תורה (פ"ק א' סימן ד') בסופו: "ועוד אמרו חכמי האמת שכל נפש צריכה לתקונה לעסק בפרד"ס וכו' וסודות וכו'".

ולכאורה צריך עיון דבהלכות תלמוד תורה שם משמע דלמוד ההלכות קודם ללמוד אגדה וקבלה, וכאן הלא מיירי במי שעדיין לא גמר ללמד הלכה. ונראה דצריך לומר כמו שכתבנו לעיל לגבי למוד אגדה, דמה שכתב רבינו שללמוד ההלכה קודם, הינו שרב זמנו יהיה בהלכה, אבל בודאי שצריך לעסק במקצת זמנו בקבלה...